

ARGIA

POLITIKA

...apen Kontseluari
errepaz
egiratzen diote Ipar
Euskal Herrian

JAVIER GALPARSORO

«Estatuak
atzerritarren
eragiten dituen
egoerak
kafkiarrak dira»

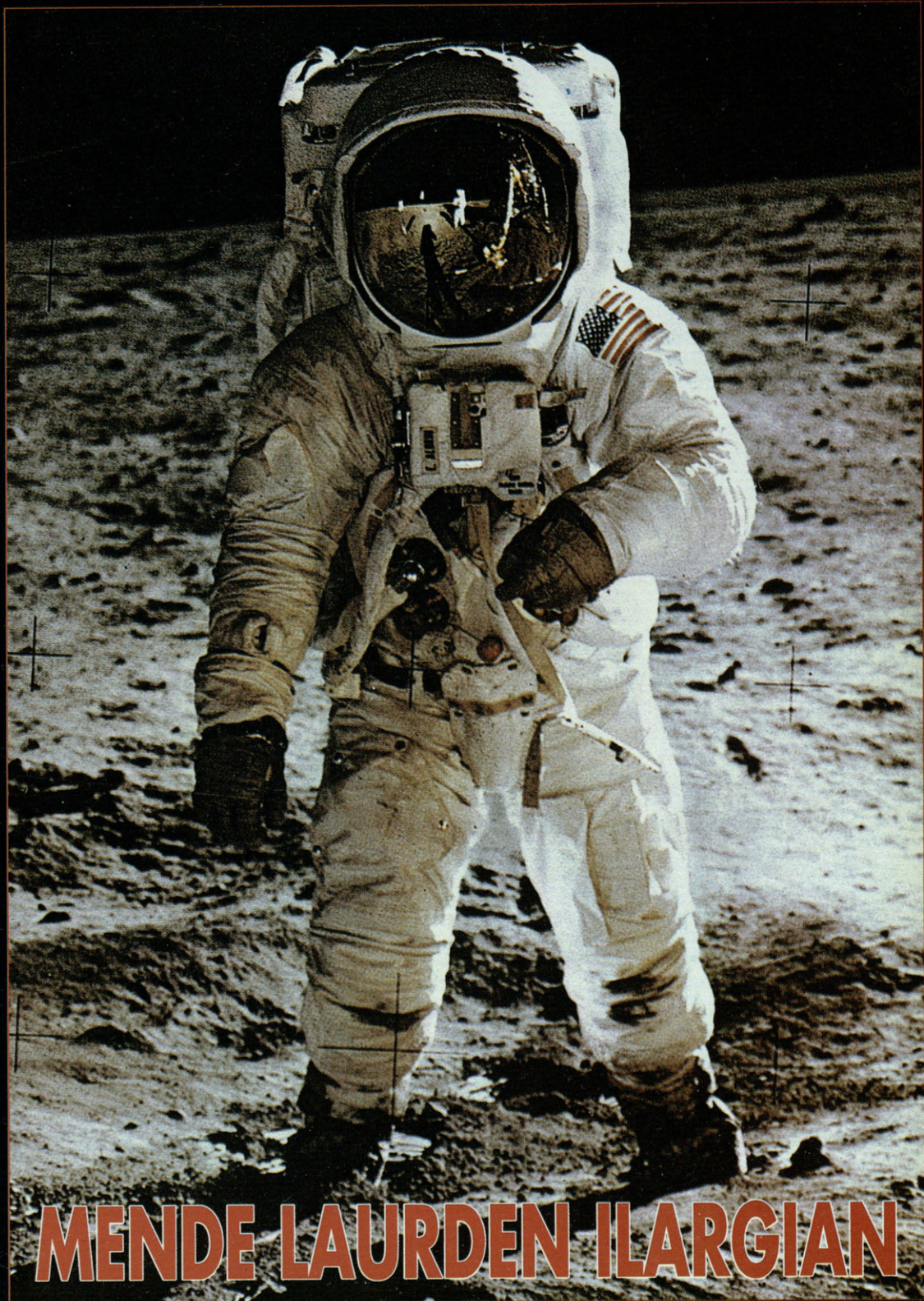
KULTURA

Donostiako Kursaal
eta Bilboko
Euskalduna: kultur
hiriburuaren lehen
harria non?

GEHIGARRIA

Oporrak
Euskal Herrian
gehigarria opari

MENDE LAURDEN ILARGIAN

LUBAKI

b a n d 6

16
orrialdeko
eraskina duen
ASIER
SERRANOren
poetak

hau muturreko pila!

XABIER ALDAI

GARIKOITZ BERASALUZE

HARKAITZ CANO

ELUSKA FERNANDEZ

XABIER GANZARAIN

JOSU GOIKOETXEA

LIERNI IBARGUTXI

IBON IRIBARREN

ARANTXA HIRIGOIEN

IÑIGO IRURETAGOiena

ANDER IZAGIRRE

MANEX MUJICA

MIKEL REPARAZ

ANDONI SALAMERO

SUSA LITERATUR ALDIZKARIA

1994 UZTAILA 32. ZENBAKIA

Myriam Gartzia zuzenketak

EZER baino lehen, partaide naizen Ama Lurra taldeari buruz argitaratzen denaren aurrean sentitu dudana pena eta dezepzioa adierazi gura dut. Pertsona batzuen deklarazioen bidez eta hitz bihurriak erabiliz, gure taldea sekta bat dela asumituztat ematen duen artikulua arbuia garria iruditzen zait oso.

Baina, idatziak erakusten duen zehaztasun eza, egi-erdiak eta usai eskasaz ez naiz luzatuko. Bai aldiz, nire ahoan jartzen diren hainbat gauzari buruz, izan ere nik ez diot inoiz Myriam Gartzia kazetariari elkarriketarik eskeini. Gartzia kazetariarekin berba egiten aritu nintzen maila pertsonalean delako artikulua idaztekoan zebilela. Berari esan nion ez nuela deklaraziorik egin gura, gure kontra hain bortizki aritu direnen ondoan argitaratuak izateko. Gartzia andreak, hitza eman zidan ez zituela nirekin komentatutakoak publikatzera emango, baina ordea hurrengo astean, gure kontrakoek esandakoari erantzuteko parada eskeini. Emandako hitzari muzin egiteaz gain, Myriam Gartzia elkarriketa bat asmatu zuen, galdera-erantzunak inbentatu eta argitaratzera eman. Adierazpen askatasunean sinesten dudana bezala, gizabanako modura errespetatua izateko dudana eskubidea erreibindikatzeko dut. Lerro hauez, errektifikazio eskubidean oinarrituta, Myriam Gartzia kazetaria salatu nahi dut, gure berbaldian oinarrituta, nire hitzak manipulatuta eta nik esan ez nituen gauzak plazaratu dituelako, berak jakingo du zein intentzioz.

Hori dela-eta, nire ahoan jartzen dituen hainbat gezur argitu nahi ditut:

1) Gure taldeak ez du, inolaz ere, Euskal

Herriaren salbazioa bilatzen, argitaratutakoaren arauera nik esan omen nuen bezala. Halako helburu mesianikorik ez dugun arren, gure herri honi onena opa diogula ez dago zalantzarik.

Faltsua da gainera nik deklaratu dudarik ezkerre «desmobilizatuta» dagoela, ezta ere ezkerreko mugimenduek faltan dituzten alternatibak eskeintzen ditugula. Myriam Gartziarekin eduki nuen berbaldian esan nuen, ezkerreko pertsona batzuk gu desprestijiatu guran aritu dira.

Jende horrek, ahaztu egin du nonbait ezkerrentzako hain garrantzitsua den berrikuntza dakarten jarreraren aurrean onarpena edo behintzat errespetua eduki behar dela. Gartzia andreak jakingo du argitaratua izan denaren atzetik duen intentzioa. 2) Erabat gezurra da gainera, guretzat peyotea gorputz zein arimaren garbiketarako elementu ezinbestekoa denik. Ez dugu inoiz peyoterik kontsumitu, hartzen genuena droga bat zela jakinik. Peyoteari buruz jakin izan dudana lehen gauza, baita droga bat kontsideratua zela ere, Bilboko Fiskaltzak eginiko ikerketen emaitzaren ondorioa izan da.

Inoiz egin ez didaten elkarriketan esan omen nuen, eta ARGIAk argitara eman duenez: «Peyotea hemen drogatatzat jotzen dela jakin genuenean utzi egin genion ekitaldiari» esaldia erabat faltsua da.

Nik Myriam Gartziarekin komentatu nuen, ez dut hura ezkerreko parte hartu chaman indijenek antolatutako inolako zeremoniatan, non beraiek medizina kontsideratzen dutena hartzen den.

3) Asmatua den elkarriketa gure argazki batez horniturik agertzen da. Ez niri ezta bertan ageri diren besteei ere ez zaie argitaratua izateko inolako baimenik eskatu, are gutxiago argazki oinean esaten dena.

4) Gezurra da oso gure terapiaren funtsezko elementu bat harremanen hausketan oinarritzen denik, gero hauen osaketa ekarri. Nik pentsatzen dudanez aldiz, erlazio pertsonal eta familiarretan ezkatututa eduki izan diren gauzak esaten direnean, sarri tentsioa eta egonezina sortzen da, beti ere temporalak diren desakordioetara eramanez. Gure kasuan hala izan da behintzat, kasu batetan izan ezik, zeinetan ez dira bere onera itzuli momentuz.

5) Azkenik, «Askatasuna mina-ren izenburuaren ondotik agertzen den pasartearen esaten denari ez dago nondik heldu. Terapia hau hurbiletik ezagutzen duen inork ez lezake holako astakeriarik esan, are gutxiago «minaren terapia» deitu. Nork izendatu du horrela? Zein intentzioz? Nork bere sentipenak adierazteari deitzen ote zaio horrela? Hori baita gure jardueraren funtsezko elementuetako bat: norberaren sentipenak adieraztea eta errepresioak ezartzen dituen mugak haustea.

Goian aipaturikoak, inoiz egin ez didaten elkarriketan esanikoak zuzentzeko dira eta hori penagarria bada, are tea mingarriagoa zait, Myriam Gartzia kazetariari nire konfidantza galdu izana eta berak emaniko hitzak atzetik ezer ez duela konprobatzea izan da.

**Irene Goikolea
Bilbo**

H I R U G A R R E N B E G I A

Kontu iradokizunekin

GURE kazetari eta elkarriketatu baten arteko mokoka medio, erdi itxian mantendu behar izango ditugu aste honetan begiak, baina hori eguraldia dela eta gugan ohizkoa denez, ez diogu askorik igerriko.

Iribarre eta era guztietako oritzapenak —batzuek saminak, noski— eragiten dituzten azal eta erreportaien gurdia igota, Lemoizi

heldu dio azken aleak. Porlanezko erraldoiari gure indarren pipiak barrenak jan dizkiola eta badirudi amesgaizto nuklearra hortzi ahal izango dugula. Lore ederrak sortuko dira lur horretan, baldin eta benetan lurperatzen bada. Gure begiak **Tomas** santuarengana zuzendu eta ikusi arte...

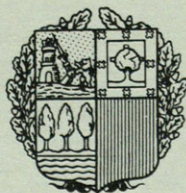
Modu bitxian, baina ez horregatik itsusia, **Pamiela**

argialetxearen eta, batez ere, egiten duen lanaren berri eman zitzaigun. Modu maitakorrean egina, eurak liburuak egiten dituzten legez. Horiekin gozatuta, amaiera aldeko zerbaitek —nahiz txikieria iruditu— kezkatu gintuen oso. **Asier Aranguren**ekin gindako elkarriketan gadetu ziztzaion ea kulturismoak lekurik izango zuenentz pro-

grama berrian. Ezetz esan zuen, eta gu pixkat lasaitu, baina kontuz ibili beharra dago zeren eta agian ez baitira ohartu, eta ARGIAren ideia aintzat hartuko dute eta laster gara: Euskal Herriko kulturismoa, Bundeskulturismoko irudiak, ET-Bren kulturismo txapelketako jokalaririk onenak...

MIKEL ELORZA

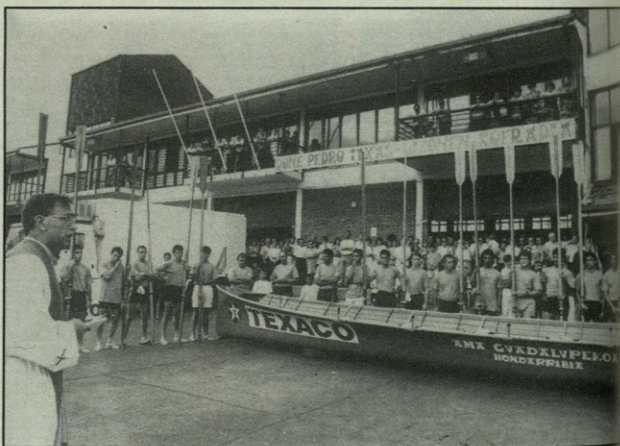
- 7.** Politika kronika. AITZIBER YARZA.
- 8.** Ipar Euskal Herriko Garapen Kontseilua mesfidantza eta ilusioaren artean. AITZIBER YARZA.
- 12.** Politika ttanttaka.
- 14.** Nazioarte kronika. XABIER LETONA.
- 16.** Algeria gerra zibilean leporaino murgilduta. XABIER LETONA.
- 18.** Nazioarte ttanttaka.
- 20.** Zibernetikaren aroa. MYRIAM GARTZIA.
- 21.** Patxi Bengoetxea, Uhinlanean gerentearekin elkarriketa. MYRIAM GARTZIA.
- 22.** Mikel Zurbano, Udako Euskal Unibertsitatearen ekonomia saileko arduradunarekin solasean. MYRIAM GARTZIA.
- 24.** Mende laurden Ilargian. AMAGOIA IBAN.
- 30.** Ur bedekatueta arraunean. ALBERTO IRAZU.
- 32.** Animalien 'oporrak' kale gorrian. MAITE ARTOLA.
- 34.** Javier Galparsoro: «Estatuak atzerritarrengan eragiten dituen egoerak kafkiarrak dira». MYRIAM GARTZIA.
- 40.** Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
- 42.** Euskaldunok eta Kursaal tresnak, kultur hiriburu saria izendapena. JOXI GOIKOETXEA.
- 45.** Gaspar Montes Iturrioz pintorea: «Hobe genuke humilago jokatu eta egun ditugun museoak konpontzea». J.J. PETRIKORENA.
- 48.** Ikasmusika 94: Udako musika unibertsitatea. PATXI GAZTELUMENDI.
- 50.** Pink Floyd taldearen itzartzea. JOXI GOIKOETXEA.
- 52.** Kultura Agenda.
- 56.** Kultura ttanttaka.
- 58.** Aukeran.
- 64.** Denborapasa.
- 66.** Iparraldean ere koofizialtasuna. JEAN HARITSCHLHAR.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

POLITIKA Ipar Euskal Herriko Garapen Kontseilua sortu berri da. Lehen aldia da Iparralde bere horretan onartzen dela, eta horrek argi izpi bat zabaldu du berezko egitura lortzeko bidean. Hala ere, mesfidantzarik ez da falta eta alderdi abertzale gehienek zein nolako bilakaera izango duen itxoin beharko dela diote. Gehienak orain arteko saioak ikusita hitz hutsetan geratuko ote den beldur dira. / 8

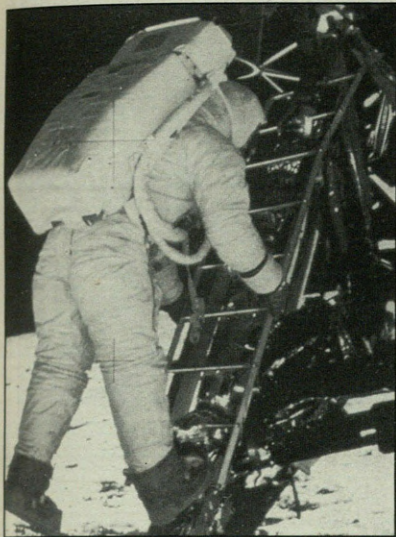
MIKEL ZURBANO: Estropaden munduan bada ohitura bat arraunak uretan busti aurretik urteak joan eta urteak etorri errepikatzen dena: traineruen bedekapena. Gutxi izango dira bedekaziorik gabe itsasoratzen direnak. Hondarribitarren «Ama Guadalupekoa»-ren zeremonian izan ginen gu eta han jasotako irudiak eta pasarteak ekarri dizkizuegu. / 30

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

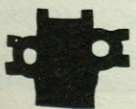
ILARGIA: Duela 25 urteko uztailaren 21ean, Neil Armstrong astronauta estatubatuarra Ilargian bere oinen arrastoa utzi zuen lehen pertsona izateagatik sartu zen Historiaren pertsonaia esanguratsuen zerrenda luzean. Milioika lagunek ikusi zuten lorpenak askoz ere zuhurrago gorde izan diren beste batzuei ireki zien bidea. Izarretako lasterketa abiatua zen. / **24**

JAVIER GALPARSORO: Errefuxiatuen Laguntzarako Espainiar Batzordeko abokatu honek gogor salatu digu Europako estatuek atzerritarrekiko duten jarrera xenofoboa. Lucrecia Perez hil zutenen kontrako sententzia kaleratu berri dela, Galparsorok Euskal Herrian emakume honen bizimodua daramaten asko eta asko daudela aitortu digu. / **34**

ERAKUNDEAK: Duela aste batzuk agintari politikoek Euskalduna Jauregiko lehen harria ipini ondoren, Donostiako Kursaal proiektua geldirik dagoela eta Eusko Jaurlaritzak Bilbo kultur hiriburu moduan bultzatzen ari dela aipatzen zuten zenbait kritika agertu ziren prentsan. Aferari heldu eta instituzio eta proiektuetako arduradunen ikuspuntuak bildu ditugu. / **42**

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.
GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.
ADMINISTRAZIOA: Aitor Aznar.
PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.
PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.
HARPIDETZAK: Olatz Korta.
BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑA: Patxi Larrion.
URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.
BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogioia.
GASTEIZ: Susana Calleja, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Itziar Martinez de Santos.
IRUÑA: Iñigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Inaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaiz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Iñaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elosegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Iñaki Martiarena «Matin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Iñaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Fernando Villar, Iñaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxeko Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Mugarik gabeko pentsamendua

Larrun

Euskal nazio proiektu bati buruz

LARRUN aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

IZEN-DEITURAK.....

HELBIDEA

K.P..... HERRIALDEA..... TEL.....

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA..... SUKURTZ. zka.

KONTU ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne): urtean lau ale

Hego Euskal Herria: 2.800 pezeta

Iparr Euskal Herria: 182 libera

LARRUN: Industrialdea, 1 eta 2 pabilioiak, 20.160 LASARTE-ORIA Tel.: 37 15 45 Faxe: 36 10 48

Aho zabalka

AHO zabalik geratu ziren Jose Manuel Martiarena eta Juan Mari Atutxa Alvaro Reizabal abokatua absolbitzen zuen epaia entzun zutenean. Harri-duraz iriki zuten ahoa, baina behin irikiz gero zerbait esan beharra zegoen, ahoan euliak sartzeko dagoen arriskua kontuan izan gabe.

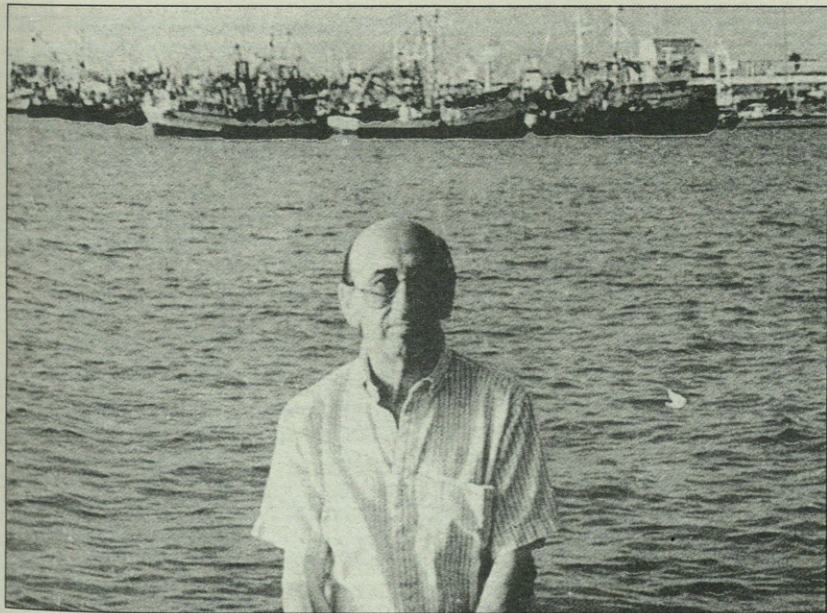
Aspalditik ezaguna da Barne Sailak epaile izatea oso gustoko duela eta atxilotetak gertatzen diren momentutik epaia eman eta zabaltzeko dituen tresna guztiak erabiltzen dituela. Oraingoan gainera, aurretik ezezik, gerora ere, epaileak baino epaitze baldintza hobeak dituela azaldu nahi

izan du. *«Reizabal eta inguru horretako beste abokatuak ETaren bulego fiskalaren appendize»* direla esan zuen Martiarenak, frogarik ezean baieztapenak aski bailiran. Barne Sailak besteak ere aho zabalik uzteko trebesia berezia du eta abokatuak aitortu dien ahalmenak halaxe utzi gaitu eta ziurrenik horrela utzi ditu baita Auzitegi Gorenako kideak. *«HBko abokatuak Auzitegi Gorena engainatu»* omen dute, hori egiteko erabili dituzten trikimailuen berri ez badigu eman ere. Barne Sailak dioenaren aurkako zerbait esaten duen edozein engainatu edo etsai bihurtu da, Barne Saila

egia absolutorearen jabe baita.

Barne Sailekoak ezezik, Entzutegi Nazionalako kideak aho zabalik egongo dira, Auzitegi Gorenak «Entzutegi Nazionalak bere epaiko ondorioak behartuta hartu zituela» baitio. Gainera Auzitegiak argi utzi du HB edo inguruko taldeetako izatea ez dela ETarekin kolaboratu izanaren froga, normala den bezala. Auzitegi Gorenaren epaia ikusita, Entzutegi Nazionala zein modutako epaitegi berezia den ikus daiteke.

OSAKIDETZA kasuarekin ere aho zabalik geratzeko moduko gauzak gertatzen hasiak dira. Afera honen inguruan atxilotuak zeuden pertsonak fidantzapeko askatasunean uztea erabaki du epaileak. Hau berez ez da oso harritzekoa, baina duela bi aste askatasuna eman dien epaile berak zioena ikusita ez dirudi oso normala. Gregorio Alvarez epaileak duela bi aste zioen: *«zentzuzkoa da behin behineko espetxe zigorra luzatzea inplikatuaren arteko elkarkidetza eman baitaiteke bestela»*. Bestetik, *«pertsona hauek parte hartu zutenaren aztarra arrazionalak daude, beraien adierazpenetatik eta dauden dokumentuetatik ondoriozta daitekeen bezala»* gaineratuz. Orain, ordea, epaileak bere irizpideak aldatu eta atxilotuek espetxean igaro duten denborari ematen dio garrantzia (bi hilabete daramatzate espetxean), bestelako argudioak ahaztuta. Berlusconiren dekretu famatuaren haizea iristen ariko da agian gugana, *esku garbiak* bezalako talderik ez da sortu, ordea, gure artean.

Luis Zuluaga euskal deportatua Venezuelako Cumana herrian hil zen uztailaren 13an 63 urte zituela. Zuluagak giltzurdinetako gaitz larria zuen aspalditik eta hemodialisi saioa izaten zuen astean bitan. Saio hauetako batetik ateratzerakoan burmuineko isurketa izan eta koma egoeran sartu ondoren hil zen. Zuluagaren gorpua ez da Euskal Herrira ekarria izango, bere nahia betez, Euskal Herrira beste guztiak itzuli arte hilda ere ez zela etorriko baizioen. Gorpua ekarriko ez den arren hainbat omenaldi burutu dira. (Argazkia: Egin)

Aitziber Yarza

Sortu berri da Ipar Euskal Herriko Garapen Kontseilua

Mesfidantza eta ilusioaren artean

Uztailaren 9an osatu zen Ipar Euskal Herriko Garapen Kontseilua. Lehenengoz Iparraldean hartzen duen egitura bat onartu da eta baikor baloratu. Baina eszeptizismoa nagusi da alderdi abertzale eta baita zuzendaritzan zein bulegoan gehiengo diren abertzaleen artean, zein bilakaera izango duen ikusteke baitago oraindik.

GARAPEN Kontseilua hogeitahilabeteko lanaren emaitza da, «Euskal Herria 2010» azterketaren ondorio. Suprefetak deiturik profesional askok parte hartu dute Iparraldearen azterketa orokorra egin eta honaino iristeko. Ximun Haran EAJ-ko IBBko lehendakariak

Sadepe suprefetaren lana goraipatu du, hain zuzen: «Berak ekimen hau bultzatzea beharrezkoa izan da eragile ekonomiko eta sozialak erreflexioaren bidez jarri abal izateko». Michel Berger Hemen-eko lehendakariak horrela azaldu zuen «Euskal Herria

GARAPEN KONTSEILUKO ZUZENDARITZA BATZORDEA

KOLEGIO ADMINISTRATIBOTIK	HAUTETSIEN KONTSEILUTIK	JARDUERA EKONOMIKO ETA SOZIALERAKO KOLEGIOA	PERTSONAIA KOALIFIKATUEN KOLEGIOA	IRAKASKUNTZA, FORMAKUNTZA ETA KULTURA KOLEGIOA
DENIS (Atlantiar Prinioetako prefeta)	JEAN JACQUES LASSERRE (Bidaxuneko kontseilari nagusia eta erregio kontseilaria)	RAMUNTXXO CAMBLONG (Akitaniako Kooperatiben Elkarteko lehendakaria)	JOSE MARIA MUÑOZA (Eusko Jaurlaritzako ordezkaria)	FILIPE GOIETXE (Seaskako lehendakaria)
SAPED (Baionako suprefeta)		ARÑO CACHENAUT (Euskal Laborarien Biltzarrekoa)	PATXI NOBLIA (Sokoako zuzendaria)	TXOMIN HEGUY (Euskal Kultur Erakundeko lehendakaria)
KREMER (Kontseilu Nagusiko ordezkaria)	JEAN PIERRE DESTRADE (Hiriburuko kontseilari nagusia)	JEAN THICOIPE (Herrikoa-ko kidea)	JEAN BAPTISTE MORTALENA (Lantau Lizeoko ordezkaria)	JEAN CLAUDE IRIART (Irakaskuntza Katolikokoa)
JEAN EZKURRA (Uztaritzeko udal ordezkaria)	MAX BRISSON (Erregio kontseilaria)	JACQUES SAINT MARTIN (ARDEPI-koa)		BERNARD CAUSSE (Unibertsitate Teknologikoa Institutoko kidea)
Akitaniako Kontseilu Erregionaleko ordezkaria	FRANÇOIS DUBOSCQ (Arüe-Ithorrutze-Olhabiko auzapeza)	FRANÇOIS JACQUE (Baionako Merkataritza Ganbarakoa)		JEAN ROCH GUIRESSE (SEI enpresako gerentea)
		JEAN PIERRE GOITI (Atlantiar Pirineoetako Lanbide Ganbarakoa)		
		JEAN SAINT MARTIN (Artisauen elkartekoa)		
		JEAN CALIOT (COL-eko kidea)		

2010-en garapena ARGIko orrietan: «Hemen eta Herrikoak-en abalen arabera aztertzen eta lantzen ditugu gauzak, baina erakunde ofizialak arduratu behar dira azterketa horietan. 'Euskal Herria 2010' borretan parte hartu dugu eta baita kexatu ere, pentsatzen duguna baino epelago agertzen baita».

Epeltasun horren lekuko izan daiteke agian, kontseilu honek ez duela inolako erabaki ahalmenik eta kontsultarako soilik izango dela. Gainera zein finantzabide izango den ere ez dago batere argi. Richard Irazusta EMAko kideak horrela azaldu digu. «Bi urte iraun duen gogoeten ondotik, demartza horrek ez du, ez bujetarik ez eta erabakitzeke botererik ere». Helburuen inguruko zehaztasun eza ere gogor kritikatu ditu, «egitura bat egin dute, baina ez dakigu zertarako, norra eta norekin joateko».

Garapen Kontseiluaren inguruan egiten diren balorazioak ezberdinak badira ere, abertzaleen partehartzea eta eragina gehienek azpimarratzen dute.

Abertzaleen eragina

Herriaren Alderen ustez, «aspaldidanik Iparraldearen ezagupena aldarrikatzen duen mugimendu abertzaleen zeharkako ondorioa da egitura honen sorrera, baina izugarria da zenbat denbora galtzen den herri honetan: orain dela 12 urte 'Ravail' txostenak ez zuen besterik proposatzen eta Kontseilu Na-

gusiak proiektua lurperatu zuten». Ximun Haranek ere horrela ikusi du gaia. «Azpimarratu beharra dago egun arlo kultural eta ekonomikoan emandako horrelako ekimenak abertzaleek 1960tik aurrera eraman duten borrokaren ondorio direla».

Baina abertzaleen eragi-

naz gain abertzaleen partehartzea ere nabaria da. Horrela, Garapen Kontseiluko lehendakari Ramuntxo Camblong izendatu dute. «Abertzaleok pisu handia dugu, zuzendaritza kontseiluan gehiengoa, baina orain lanean jarri behar dugu, nahiz eta hogeitetik gora badaramatzagun

Garapen Kontseiluaren osaketa egunean Alliot Marie, Bayrou eta Lamassoure ministroak izan ziren bertan.

Garapen Kontseiluaren egitura

BOST KOLEGIO: Hautetsien Kontseiluko 15 kidek osatuko dute kolegioetako bat. Jarduera Ekonomiko eta Sozialerako kolegioak 30 ordezkari inguru izango ditu; Baionako Industri Ganbara, Herrikoa, Hemen eta hainbat sindikatu besteak beste. Hirugarrenik, Irakaskuntza, Formazioa eta Kultura kolegioa izanen da eta bertan Ikas-bi, Seaska eta antzeko hogeitak izanen dira. Laugarren kolegioa prefetak aukeraturiko sei ordezkari osatzen dute eta administrazioari dagokio. Hiru ordezkari Kontseilu Nagusikoak izanen dira eta beste hiru udal ordezkariak. Azkenik, Pertsonaia Koalifikatuen kolegioa dago, hamar kidez osatua.

ZUZENDARITZA BATZORDEA: Kolegio ezberdinetako 26 kidek osatzen du-

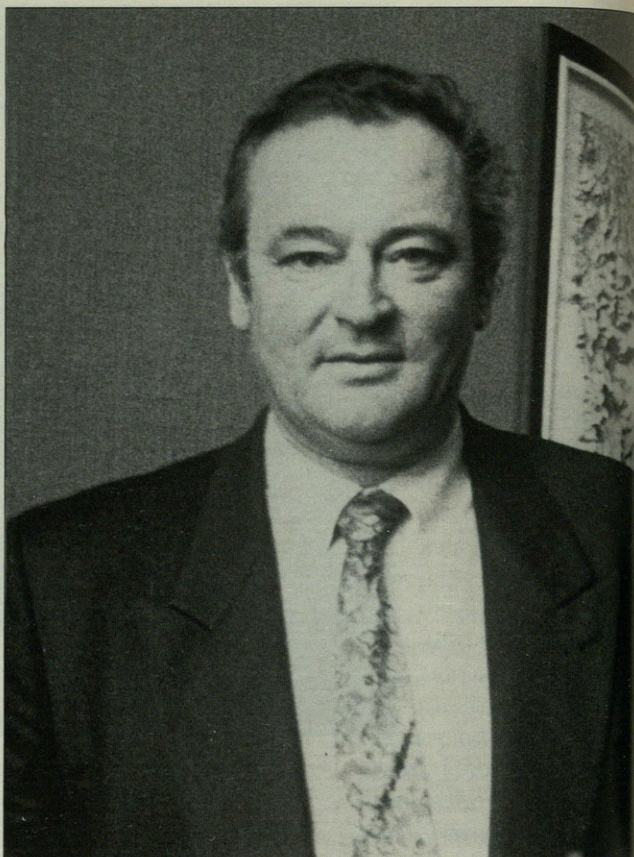
te.

BULEGOA: Bost kidez osatua dago. Ramuntxo Camblong Akitaniako Kooperatiben Elkarteko lehendakaria aukeratu dute lehendakari. Lehendakariordeak François Jaque Merkataritza Ganbarako lehendakaria eta Jean Jaques Lasserre Bidaxuneko kontseilari nagusia izango dira. Idazkari postua Patxi Noblia Sokoako zuzendariak beteko du. Diruzain, berriaz, Jean Pierre Goiti izanen da.

OSOKO BILTZARRA: Guztiak bildu eta eztabaidatzeko organua izango da. Garapen Kontseilua osatu zen egunean egin zen lehena, eta bertan izan ziren besteak beste Michelle Alliot Marie eta Alain Lamassoure. Guztira 90 kide ditu Garapen Kontseiluak.

Ramuntxo Camblong izendatu dute Garapen Kontseiluko bulegoko lehendakari eta Jean Jaques Lasserre izango da François Jaquerekin batera lehendakariorde.

Euskal Herriko garapenaren aldeko lanetan. Kezka asko ditut baina aitzina joan behar dugu eta frogatu. Eskatu didate leku horretan nire burua aurkeztea, lan asko izanen baita ez nintzen sobera bero, baina nahi duguna lortzekotan bideak ireki behar dira». EBko Jakes Abeberrik ere alderdiko militanteak hasieratik «Euskal Herria 2010»-ean lanean aritu direla aipatu ondoren, honen garrantzia azpimarratu du. «Zuzendaritza batzordearen gebiengoa abertzale izatea oso erranguratsua da. Lan hori egitura instituzionalerako bidea dela iduritzen zaigu, lehen urratsa Ipar Euskal Herriaren ezagupen juridikorako».

EMako Richard Irazusta ere abertzaleen partehartzeaz aritu da, baina beste ikuspegi bat aipatuz. «Bertan abertzaleak egotea nor-

mala da eguneroko arazoez arduratzen baikara. Abertzaleak saiatuko dira hori aprobetxatzen eta gauzak konpontzen. Baina kontseilu horretan sartzen diren abertzaleak, gure ustez, ez dute ahantzi behar Estatu frantsesak Iparraldean instituzio berri bati boterea eman behar diola. Helburu horrekin posible da leku askotan lan egitea, baina helburua gogoan izanda».

Iparraldekoen artean batzuek alde ezkorra azpimarratzen duten bitartean beste batzuek positiboak zehaztea nahiago dute. Baina Iparraldekoen gain Hegoal-

Abertzale gehienak kezkatu azaldu dira kontseiluaren etorkizunari buruz ●

deko ordezkari bat ere bada. Garapen Kontseiluko zuzendaritza batzordean. Eusko Jaurlaritzako Jose Mari Muñoa pertsonaia koalifikatuen kolegioan da. Berarekin ere aritu gara gure honetaz duen ikuspegia jakiteko. «Eusko Jaurlaritza bezala ezin gara eta ez gara beste Estatu bateko barm gaitan sartzen, baina ikusten dugu mugaz gaindiko elkarlana erraztu dezakeela eta hala izanik garrantzitsua da elkarrekin egotea. Horregatik, esker-tzen diet 'Euskal Herria 2010'ekoei niri bertan parte hartzen uztea». Hala ere, argi utzi nahi izan digu, gure asmoa ez da Iparraldeko estrategian edo politikatan sartzea. Ez gara azpimarratzen arituko».

Ezberdintasunak ezberdintasun, alderdi abertzale gehienak bat datoz sortu berria den kontseilu honen etorkizunaren inguruan di-

tuzten zalantzak aipatzera-koan eta eszeptiko azaltze-
rako orduan. Ximun Hara-
nek honela adierazi digu:
«Konseilua gure herriaren
garapenerako bultzatzaile
izan daiteke, baina eraba-
kitzeko ahalmenik ez ba-
zaio ematen esperantza soil
bilakatzeko arriskua du».

Richard Irazusta oraindik

ere ezkorrago ageri da.
«Hainbat alderdi eta jaun-
txo boterean izan dira ur-
teetan eta ez dute horrela-
korik egin, egun ordea, al-
datu dira. Baina guretzat
zaila da horretan sinestea,
eta are gebiago bitartekorik
ez dutela ikusirik. Esaten
dute ikuspegia aldatu du-
tela, baina ez dute ezer

egiten. Badakigu jende ho-
nen hitzetan ez dela errazki
sinetsi behar».

EAKo Pierres Xarriton
zentzu berean mintzatu zai-
gu. «Iritzi pertsonala da,
EAn ez baitugu eztabaida-
tu, baina ni nahiko eszepti-
koa naiz. Hainbeste aldiz
geratu dira eletan eta bain-
beste dokumentu da saskira

joana, ni beldur naiz hau
ere saskira joanen den, ai-
tzineko bainbat bezala».
Xarritonek esan dizkigun
hitzok laburbil dezakete
abertzale askoren ikuspe-
gia: «Ikus eta sinets».

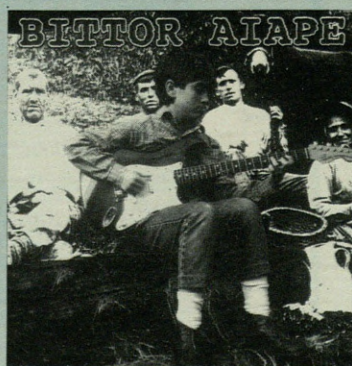
Ixabel Etxeberria

Aitziber Yarza

EGIN ZAITEZ ORAIN HARPIDEDUN

EZ GALDU AUKERA HAU!

Orain harpidedun eginez gero Edorta Jimenezen nobela
berria ala Bittor Aieperen lehen Konpaktoa eskura dezakezu.

Zeuk aukeratu
gustokoa
duzuna,
dagokion
laukian
X bat jarriaz.

BITTOR AIEPEren
LEHEN KONPAKTOA

"AZKEN FUSILA"
EDORTA JIMENEZ

KIOSKOAN
BAINO

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

%20 MERKEAGO

IZENA _____ 1. DEITURA _____

2. DEITURA _____ HELBIDE _____

TFNOA _____ HERRIA _____

KOD POSTALA _____ HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTS. HELBIDEA _____ SUKURTS. ZKA. _____

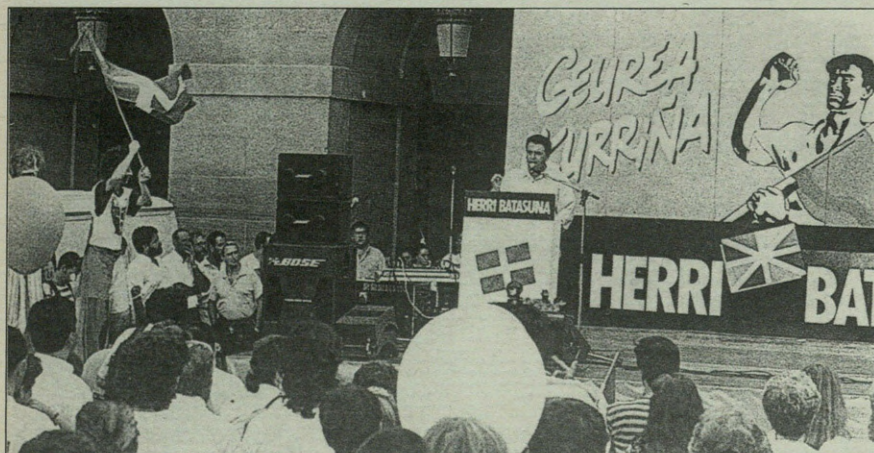
KONTUAREN ZENBAKIA _____

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
14.250 pzta
Airez 22.500 pzta

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

E Z P A L A K

HB-REN IKURRINAREN OMENALDIAREN AURKAKO SALAKETA

BARNE sailak HBk Donostian Ikurrinaren mendeurrena zela eta egin zuen ekitaldian gertatutakoaren aurkako neurriak hartu ditu. Ekitaldian aurpegi estalirik zuten bi pertsonak Espainiako bandera bat erre eta bi ertzainen eta ustez Barne Sailari beraien etxeak kamerak jartzeko utzi zizkieten bi pertsonaren helbideak azaltzen ziren paperak banatu zituzten. Gertaera hauek direla eta, Barne Sailak ekitaldiaren bideoa fiskalari bidali dio eta Fiskaltzari ekitaldiak behar bezalako baimenik ez zuela ere gogorarazi dio. Azkenik, antolatzaileen aurkako zigor administratiboak ere aurrakusten dira.

PRESOEN AURKAKO ERASO BERRIA

VALDEMOROTIK Picassenteko espetxera eramanak izaten ari zirenean Andoni Cabello eta Patxi Rollan preso politikoek eta Jorge Solas, Diego Carrilo eta Antonio Luque preso sozialek

salatu egin dute zeramatzaten goardia zibilek jipoia eman izana. Andoni Cabello aurkeztu duen salaketaren arabera, bera eta Patxi Rollan espetxetik atera zituztenean eskuak loturik zituztela paretaren aurka jarri zituzten eta bi goardia zibil joka hasi zitzaizkien. Cabello azaldu duenez, beste hiru preso sozialek nola jipoitu zituzten ere ikusi ahal izan zuen. Erasoaren ondorioz, min handia, ubelduak eta hainbat marka eduki zituen eta Valentziako espetxera iritsi zenean tratamendua ezarri behar izan zioten oinazea gutxitzeko.

39 LEGEKO LEGEGINTZALDIA

EAE-KO Legebiltzarrak bere laugarren legegintzaldia amaitu du, eta lau urte hauetako balantzeak 39 lege aurrera atera direla adierazten digu. Lege hauen artean Euskal Eskola Publikoarena, Polizi Legea edo etxebizitzak eraikitzeko plana aurrakusten duen legea aipatu behar dira. Baina onartu direnez gain, beste zenbait bidean ere geratu da. Hauen artean Euskal Banku Publikoaren Legea edo Udal Legea daude.

«Alderdi politiko abertzale bakarra tentsio sorgune etengabea litzateke»

Imanol Murua, EAko bozeramailea Batzar Nagusietan.
El Diario Vasco, 94-VII-11

«Gregorio Ordoñezek denbor gehiago ematen du faxa erabiltzen eta adierazpenak egiten lan egiten baino».

Odon Elorza, Donostiako alkatea.
Irutxulo, 94-VII-8

«ETAko buruak erortzen joan diren heinean, antzeko edozein erakundetan gertatzen den bezala, egunetik egunera itxienak, ergelenak eta lotsagarrienak dira zuzentzen dutenak».

Jose Antonio Agiriano, Gobernuaren ordezkaria EAEn.
Interviu, 94-VII-17

G O R D E T Z E K O A K

ORDOÑEZ ETA IKURRINA

HERRI Batasunak Ikurrina Donostiako Udaletxean jartzeko mozioa aurkeztu zuen, eta EAJ eta EAren botoekin aurrera atera zen. Honek, antza, min eman dio Ordoñezi eta denetarik esaten aritu da horren inguruan. Ehun urteko atzerapena dela esatetik hasi eta «alderdi demokratikoak HBrekin batera ikustea zein tristea den» aipatzeraino. Horrelakoetan Gregorio Ordoñezek euskal ikurrei dien begirunea azaldu ohi du.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«Ikusgarri geratzen jarraitu nahi ez badugu alderdia aldatu behar dugu».

Nicolas Redondo Terreros, Bizkaiko PSE-EEko idazkari nagusia. Deia, 94-VII-10

«Euskal politikarien % 95 zintzoak dira».

Jose Antonio Rubalcaba, EAJko bozeramailea Legebiltzarrean. Deia, 94-VII-10

«Maturanak PSE-EEko arkitetuei proiektuak batzaz ematen dizkie».

Gregorio Ordoñez, EAEn PPko bozeramailea. El Diario Vasco, 94-VII-4

JOSEBA EGIBAR

Abertzaletasunaren berregituratzeko plataformak berriro ere abertzaleen elkarlanerako deia egin zuen. Honen inguruan Joseba Egibar aritu zen, eta oso positiboki baloratu. EBBko bozeramailea foroak egindako gogoetekin bat etorri eta datozen udal hauteskundeetarako EArekin zerrenda banatuak mantentzearen erabilgarritasunaz eztabai-datu beharko dela gaineratu. «Egin dituzten gogoetekin bat nator, baina ezin gara nahien munduan soilik mugitu, azkenean aukera errealekin topatzen baikara». Egibarren ustez, «abstentzioa batasuna bakarrik eskatzen duten abertzalez betetzen ari da» ●

RAFAEL LARREINA

EAk, ordea, ez ditu esandakoak berdin baloratu, eta berriro argi geratu da ikuspegi ezberdin nabariak daudela. Larreinaren ustez, «guztia muntaia da EAJri kanpaina egiteko asmoz. Hau azken batean instituzio publikoetan dagoen izendatutako jendeak mugitutako ekimena da, eta antza denez, instituzioetan lan egin beharrean horrelako ekimenetan aritzen dira». Larreinak gaineratu zuenez, «abertzaleen arteko elkarriketak bultzatzerako orduan lidergoa EAk izan du beti, eta horregatik EAJk du erantzukizuna, bertako buruak edozein kolaborazio motaren aurka izan baitira beti» ●

Haiti hartzeko gertu

ESTATU BATUAK Haitiren inbasioa prestatzen ari diren une hauetan, gero eta gertuago ikusten da Raul Cedras erregimenaren bukaera. 1991ean Jean Bertrand Aristideren aurkako estatu kolpea egin zenetik, Estatu Batuak irigarri geratzen ari dira munduaren aurrean. Hego eta Ertamerikan jadanik bukatu dira lehengo —edo oraingo Haitiko— diktadura zahar, bortitz eta gaizki ikusiak. Eta EEBBen zeregina lan horretan funtsezkoa izan da eta izango da aurrerantzean ere.

Dena den, aldaketa bai baina beti ere bere kontrolpean, eta Raul Cedrasen jarrera jadanik urrutiegi joan da. Berarekin amaitu behar da, beraz, eta EEBBek hori gura duten unean lortuko dute, Cedrasi bere ausardia

ordainarazi behar baitzaio. Dena den, orain EEBB salbatzaile gisa agertuko dira, beren laguntza bai Duvaliarraren garaian bai Cedrasenean funtsezkoa izan denean. Azken batean, Cedras, Kolonbiatik EEBBetara doan kokaina sareak kontrolatzen dituen

— Cedras, Haitiko Armadako

buruzagiarekin amaitu behar da, eta EEBBek gura dutenean egingo dute 'lantxo' ●

oligarkiaren babeslea besterik ez da.

Bestetik, Cedrasen estatu kolpea Estatu Batuek baimendutako kolpea izan zela esan liteke, Aristideren lanari galga jartzeko modurik samurrena eta eraginkorrena. 1986an txiorenak Se Lavalas mugimendu herritarren inguruan biltzen hasi zirenean, nekez pentsa zitekeen haren gidari ospetsuena, Aristide apaiz iraultzailea, lehendakari izendatuko zutela horretarako egon zen lehenbizikoa aukeran.

BOTOEN %67rekin irabazi zuen Aristidek. Egia esan zeregin gaitza zeukan apaiz iraultzaileak, finean hauteskundeetan bera hautatua izan arren Duvaliarraren estatu egiturak oso osorik mantentzen zirelako. Aris-

Dagoeneko ados jarri dira EBko agintariak, eta EBko Batzorderako alemanek egindako peregrinazio desberdinek azkenean fruituak eman dituzte. Jacques Santer Luxenburgeko lehen ministroa da lehendakari berria.

Aurrekoak bezala, Frantziak eta Alemaniak proposatutakoa baina, azken honen indarrarekin ateratakoa.

Alemania, berak kontrola dezakeen pertsonaren alde ageri da, eta herri txiki bateko lehen ministroa beti da erabilgarriagoa, are gehiago kasu honetan, adituen esanetan Jacques Santer odol gutxiko pertsona baita.

Hamabien onarpena jasota ere, Europako Legebiltzarrek ere, lehenbiziz, beto eskubidea dauka eta orain arte behintzat, diputatu berrien ahoetatik ez da bere aldeko gauza on gehiegi entzun.

Joan dira agintari hutuak —bidali dituzte— eta badatoz FPRko tutsiak, baina lehen ministro lanetan Faustin Tuagiramungu hutu etniakoa jarri dute. Gobernua osatzeko lanetan ari den bitartean, gobernu ohia Ruandatik alde egitekotan dago Gisenyi bere azken babesgunea ere FPR-ren indarren menpe dago eta. Bitartean, Ruandan milioika pertsona aldenik alde ari dira, batez ere frantsesek mendealdean errefuxiatuentzat zabalduko gunera heldu guran. FPRko indarren aurrerakadekin milioi bat pertsona, hutu etniakoak batez ere, babesgunerantz abiatu dira. Dena den, Tuagiramunguk populazioaren gehiengo ordezkatuko duen gobernua osatu beharko du, bestela gurpilak bere

tide apaiz iraultzailea zen eta Se La-valas mugimenduaren hastapenetan ekintza zuzenaren aldekoa. Ez zuen herria boterera eramateko beste modurik ikusten. Baina lehendakaritza eskuratzean, galga berorrek jarri zion bere buruari, errealista izanik Duva-

liertarrek eraikitakoa gauetik egunera aldatzea ez baitzen posible. Diktadura bortitzen garaia amaitu zen bezala, iraultza herritarrenak ere bereak egin du Hego eta Ertamerikan. Oraingoz.

Orain Aristide eta herritarrek euren kasa gobernatzeko orduaren zain

daude. Zenbaitzuek erbesteratutako lehendakariari ere egotzi izan diote Cedrasek oraindik boterean jarraitzea, «negoziazioetan erakutsi duen burugogorkeriagatik». Itzuliko da Aristide baina gobernu ahalmena ere murriztagoa izango du, orain militarrez gain EEBB ere inoiz baino gehiago gainean izango ditu eta.

TERMINOLOGIA

Erregetza. Hautaketaz edo bereziki jaranspenez, monarkia batean aginte subiranoa duen gizonezkoa. 2. Karta-jokoan, errege bana irudikatzen duten lau kartetako bakoitza.

Kim II Sung heriotzaren ondorengo Ipar Koreako irudiak edozeinen kontzientzia astintzeko modukoak dira. Hango negarra, oihu eta saminak jotako aurpegiak. Harritzekoa. Harrigarria den moduan, gutxienez teorien sozialismoaren sustraieetatik hazitako erregimenean agintariaren ondorengo haren semea izatea. Edota seme guztiak estatuko postu garrantzitsuenetan izatea, lehian gainera ea nork goreneko postua hartu. Kim Jong Il.ak hartu du azkenean, baina jadanik aurrera liteke ez duela bere postu horretan denbora gehiegirik iraungo. Urte bat, bi, hiru gehien jota. Hamarkadatan Kim II Sungaren oroitarri eta irudien etengabeko bobaketa-pean izan den herria ez dakit burutik oso sano egon litekeen, ego gutxienez erregimena onartu detenak. Erregetza absolutoarean garaiak aspaldi bukatu ziren eta gainerako erregetza motek ere hobe lukete denboraren tunelean sartu eta dagokien garaietara abiatzea. Ipar Koreak gogo biziz begiratzen dio Txina erraldoiaren ereduari eta, apurka bada ere, bide horretatik joko du, Txinaren laguntzarekin gainera.

HAITIARRA oraindik bere herrira itzuli ezin bada ere, 27 urte ondoren Arafat itzuli da bere herrira eta oraingoan bertan geratzeko asmoarekin. Gaza eta Jerikoko autonomi estatutuek arrakastaz eman dituzte beren lehenbiziko urrats formalak: judu kolonoek ezin izan dute etorrera oztopatu, oraingoz Hamas eta akordioaren aurka agertzen diren gainerako palestinarrek ez dute PAEren aurkako jarrerarik hartu, eta jendetzak poztarren hartu du Arafat. Aurrerantzean, nazioarteko laguntza zertan den ikusi beharko da lehenbizi; bigarrenik, ea autonomia gainerako lurraldeetara berehala heda daitekeen; eta, azkenik, Israel eta gainerako herri arabiarren arteko negoziaketan bilakaera.

Xabier Letona

Algeria gerra zibilean leporaino murgilduta

Bizardunen aurkako gudua

Algeriako ereduak, noizbait eredu izan bada, porrot egin du aspaldi. Eredugarria izan zen askapen gerra hura bertatik ateratako erregimenaren aurka bihurtu da. Ezkutuko edo erabat aldarrikatu gabeko gerra zibilean bizi da Algeria: islamistak, boterean guztiz bakartuta mantentzen den elite militar-burokratikoaren aurka. Dena den, bi alde borrokan aritu arren, gerrak algeriar eta bertan bizi diren oro astintzen ditu.

GERRILARI islamistek estatu aparatu eta men-debal usaina eduki dezakeen edozeri egiten diote eraso; areago, erasoek islamdarrek izan baina lege

islamdarra islamisten arabera betetzen ez dutenak ere harrapatzen ditu. Baina ez da hori bakarrik, Armada, segurtasun indarrek eta heriotz taldeek, islamista usai-

na izan dezakeen edozeri ere eraso egiten diote, bai espetxeratuz, bati torturatuz, edo besterik gabe, heriotzaz.

Azken asteotako albistea,

Europar gutxienez, atzerri-tarren aurkako erasoak izan dira. Hilaren 7an, GIAko (Talde Armatu Islamikoa) komando batek Italiako zazpi marinel hil zituen eta lau egun geroago, beste bi atentatuetan, elkarlan proiektu desberdinetan ari diren Europako ekialdeko beste zazpi herritar hil zituen. Urriari GIAk atzerri-tarrei —heriotz mehatxupean— Algeriatik aldegitiko agindua eman zienetik, 51 atzeritar hil ditu talde islamistak.

Bi botere

Atzerri-tarren aurkako erasoekin, GIAk bi helburu lortu gura ditu: batetik, mendebaldearen eragina eta ohiturei eraso egiteko euren erabateko irmotasuna erakustea, eta bestetik, nazioarteko laguntza etetea edo gutxienez oztopatzea.

Nazioarteko komunitatean dena den, ez da kontraesanik falta. Oraintsu egin den G-7ko bileran, munduko agintari botere-tsuenek Algeriako agintariak islamistekin negoziatzea gomendatu die. 1992ko urtarrilean, ordea, FISek (Salbapenerako Fronte Islami-

Islamisten esparruan ere borroka gogorrak daude, adibidez, MIA eta GIA taldeen artean.

Zenbaitzuen
ustez, egungo
egoera
boterearen
banaketarekin
bakarrik
konpon liteke
eta hau horrela
izanik,
defentsa,
ekonomia,
azpiegiturak eta
antzerako
sektoreak
Armada eta bere
inguruko
elitearen esku
geratuko
lirateke, eta
gizarteko
kontuak
—hezkuntza,
erlijioa...—
islamisten esku.

koa) irabazitako hauteskundeak indar gabe utzi, FISa bera legez kanpo utzi eta errepresioaren bideari ekin zitzaionean, oro har neurriak ontzat hartu ziren.

Algeriako agintariek —Armada batez ere—, urrezko unea galdu zuten, bai 80ko hamarkadaren bukaeran bai FISek 1990eko udal hauteskundeak lehenbizi eta 1991n hauteskunde orokorrak irabazi zituen. 1988ko herritarren matxinadak, urteetan esta-

tu-alderdiaren aurka pilatu-tako gorrotoen lehenbiziko eztandak izan ziren. Hala ere, errepresioaren bide hautatu zen. FISen garaipenaren aurrean berdintsu. Orduan negoziatu izan bazen erdibideren bat topatzeko aukera egiazkoa zela aipatzen da orain. Egun umorista algeriarrak kolore beltzez jantzitako ondoriora heldu dira: *«Algerian lortu dugu botere alternantzia: botereak egunez agintzen du eta FISek gaez»*.

Aukera hartatik zer aterako zen jakitea gaitza da baina gutxienez egungotik baino errazagoa bai. Islamistak oso banatuak daude, bai euren arteko desberdintasunak medio, bai errepresioak hala behartuta (700 bat talde txiki desberdin). 1991ko udazkenean MIAk (Mugimendu Armatu Islamikoa) ekin zion lehenbizi; euren helburuen artean, batez ere Armada, segurtasun indarrak eta estatutu aparatuko pertsonak zeuden. Geroxeago GIA sortu zen, intelektualak, kazetariak, atzeritarrek, artistak, zapirik gabeko emakumeak eta tankera-koen aurka jardun duena. Bien artean ere borroka latzak izan dituzte.

Baina boterean ere iritzi desberdinak daude. Esate batera, Liamin Zerual lehendakaria zelabaiteko elkarriketaren alde ageri da, baina Nezzar jenerala, Armadako buruzagia, ez da errepresioaren ahaleginetik ateratzen. Oraingoz behintzat. Dena den, egungo Algeriako egoerak ezin du iraun. Alternatiba? Armada eta bere inguruko elitea eta islamisten arteko botere banaketa: Armada, segurtasuna, ekonomia eta antzerakoak hauen esku eta gizartea —hezkuntza, erlijioa...— islamistentzat. Birtartean, ikusi behar nola jokatzeko duen tartean dagoen esparru zabalak.

Xabier Letona

■ **Algeriako umoristen esanetan, jadanik benetako botere alternantziara heldu dira: egunez botereak agintzen du eta gaez FISek** ●

HISTORIA ETA GERO

CLINTON KIROLARI

LASAI asko ikusten zaio, korrikan egin ondoren bere ohizko ariketak egiten. Horren lasai egongo ez direnak Bill Clinton Estatu Batuetako lehendakariari egunero lagundu behar dioten bizkarzain eta poliziak izango dira. Lasai ez, eta gainera nekatuta. Iragan astean, Europako bidaiarekin amaitu ondoren Washingtonera itzuli zenean ere ez zen urduritasunik falta izan. Hegazkinetik jaitsi behar baina ezin, atea tratatuta bide zegoen. Egin beharreko miaketak egin ondoren, ezer larririk ez zela ohartu ziren baina, arretarik ez erakartzearen, ez zen emergentzia txirristatik jaitsi, atzeko ate batetik zintzilikatu eta kitto. Eske-rrak kirolaria den.

BOTILAREN KIROLA

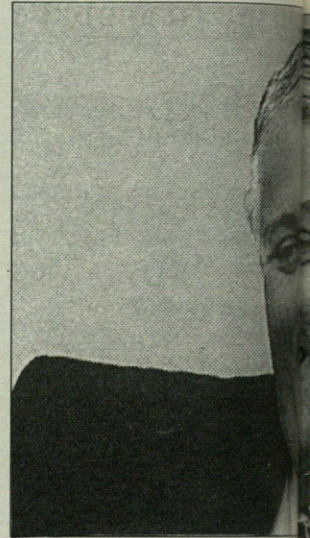
BESTE herritar askori bezela, zenbait agintariri ere gustatzen zaie botila edo edalontzia altxatzean datzan kirol eza-gun eta ospetsuan jardutea. Boris Ieltsin, Errusiako lehendakariari buruz zarata ugari entzun da zentzu horretan. Baina Bob Hawke Australiako lehen

ministro ohia txapelduna da segurue-nik. Bere ikasle garaietan, 1985ean, Ginnesean sartu zen munduko edale azkarrena moduan: 12 segundutan 1,2 litro garagardo irensten zituen. Gerora errekorra kendu izan diote eta edateko zaletasuna ere bai tarteka. Ezaguna dira edan ostean egindakoak, azkena Australiako Hego Afrikako enbaxadak Mandelaren hautaketa ospatzeko egin zuen festan beste agintari batekin izan zuen eztabaida zatatatsua. Dena den, berriro utziko duela iragarri du.

LUKAINKAREN ESPIOITZA

MAREK ZIELINSKI espia poloniarra ospetsua egin zen bere lanaren truke jasotzen zuenagatik, dirua beharrean txerrikiak. Poloniako merkatuan denetarik falta eta Zielinski txorizo, urdaiazpiko ederrak eta gainerako guztiekin agertzen zen etxera pozarren. Sobietarrekin lehenbizi eta errusiarrerekin ondoren. Oraintsu epaitu dute eta zazpi urteko espetxe zigorra jarri. Bere kalterako, Poloniako epaileek ez dute txerriki edo dirutan kobratzearen arteko bereizketarik egin.

E L E M E N T E

«Ez nuke Haitiko inbasioa lagunduko, baina ulertuko nuke».

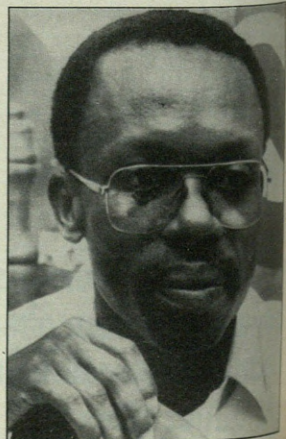
Ernesto Perez Balladarez, Panamako lehendakari hautatua.

«Haiti inbaditzea sei bat orduko lana izango da marine-entzat, baina arazoa da gero ez dakitela ban zer egingo duten».

John McCain, EEBetako senatore errepublikarra.

«Haiti inbaditzearen aurka nago».

Jean Bertrand Aristide, Haitiko lehendakari hautatua.

O I H A R T Z U N A K

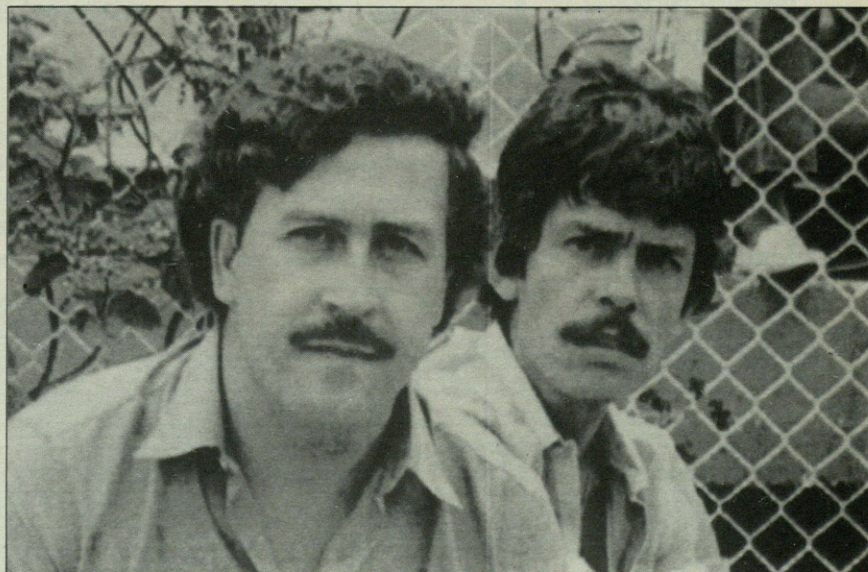
KOLONBIAKO MAFIA DESBERDINAK

PABLO ESCOBAR abenduan hil zutenean, Kolonbiako *cartel* edota mafia taldeen amaiera-edo iragarri zen. Errealitatetik ezin urrunago. «Kapitalismoa mafia legala da eta mafia legez kanpoko kapitalismoa da». Kolonbiako mafiari buruz liburu bat egin berri duen Dario Betancourten esaldia da. Berak bost mafia talde bereizten ditu Kolonbian, eta horietatik hiru dira garrantzitsuenak. Antioquiako mafia, Medellin zentro moduan hartzen duena, modernoa, pistola eta abokatuekin ari dena eta klase politikoa eta enpresa munduari lotua. Bailarako mafia, zentro gisa Cali hartzen duena; bere jatorria erdi mailako klaseetan dago eta, gizartean sustraitua eta eliteekin harremandua, europar estilokoa da. Eta, hirugarrenik, Gonzalo Rodriguez Gachari lotua eta mexikarraren mafia moduan ezagutzen dena; Siciliako mafiaren tankerakoena litza-teke hau.

«Jadanik ez dut pistolarik eramaten neure herrian nagoelako».

Yasser Arafat, PAEko buruzagia.

MEDITERRANIO ITSASOA EZ DA HILGO

AZKEN urteetan Mediterraneoaren egoerari buruzko txosten eta hitzaldi ugari entzun dira. Egia direlako gainera. Dena den, zenbaiten berbei beroarena kendu beharko zaie seguruenik, bai behintzat Josefina Castelví, Espainiako Itsaso Zientzien Institutuko zuzendariaren ustez. Dioenez, «Barcelona, Genua edo Marseilla inguruko itsasoa berreskurazina da seguruenik, baina 40 miliatik barrura ez dago berreskuraziz». Biologoa eta itsas bakteriologian jarduten duen ikerlari honen arabera, «dugun bitartekoekin ikerketa maila ona lortzeko beste diru daukagu». Ikerketarako bai baina, oraingoz ikusten denez behintzat, behin akatsa non dagoen jakinda berau konpontzeko ez.

«Plan berri hau txarra da, baina gainerakoak okerragoak».

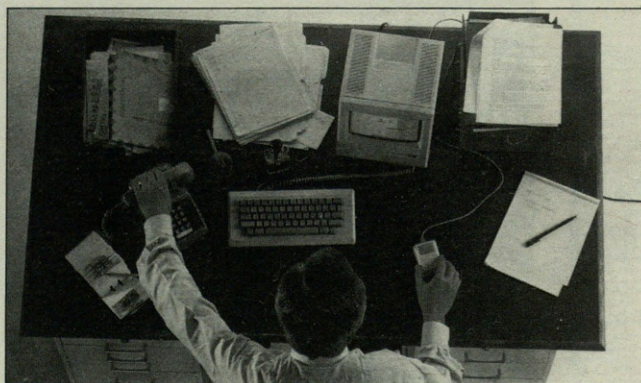
Alija Izetbegovic, Bosniako lehendakaria.

«Ez genuke onartuko, esate batera, Ukrainiak SESB barruan izan zuen izaera edukiko ez lukeen egoerarik».

Radovan Karadzic, Bosniako serbiarren buruzagia.

Zibernetikaren aroa

Telekomunikazioa datorren mendeko negozioa izango dela diote adituek, «Informazioaren gizartea»n bizi garela. Hala ere, sektore honetako liberalizazioa ikusteko gaude oraindik, artean monopolioen esku jarraitzen baitu arlo honek.

Telekomunikazioan emango den iraultzak garapen berria ekarriko du.

JACQUES Delors-ek esan zuen, bere «Liburu zurian», gure gizartean informazioak hartu duen garrantziagatik honen kontsumoa eta produkzioa izugarri handituko zela da-

torren mendera bitarte. «Informazioaren gizartea» gara eta izango gara, honen inguruan murgiltzen diren sektoreak —informazioa eta mezuak garraiatzeko aparatuak fabrikatzen dituzten

guztiak— garapen bizkor eta iraultzaile baten lekuko izango dira.

Komunikazio sareen hedapena eta teknologia digitala izango dira garapen berri baten giltzarria aditu ekonomikoen ustez, baina oraindik dena ez da urrea sektore honetan. Negozio berri hau monopolioen esku dago eta hauen desagerepena ezinbestekoa da sektorea noraino hel daitekeen jakiteko. Satellite, telefonía, kable bidezko telebista eta datuen transmisioan emango den liberalizazioak ekarriko du lehen aipatutako garapena, baina Madrilgo Gobernuak zalantzak agertu ditu liberalizazio hau egiteko moduez. Kezka da sektore honetako enpresa publikoek —Telefonica, Revision eta Hispasat— jokatu beharreko papera. Europako Batzordeak jarritako datan, 1998ko abenduaren 31 jakingo dugu ■

DIRUAREN HOTSA

**MARCIAL
HERRERO**

ALFREDO Saez-ek, Banestoko Lehendakariak, Banco de Vitoriako organigrama aldatu du, Banco de Santanderretik etorritako kontseilari-ordezkaría jarritz.

Gasteizko banku honen kontseilari-ordezkaría berria, Carlos Sabanza Teruel, Banco de Santanderreko antolaketa arduraduna zen Bizkaian eta Araban. Baina gizon honek duen ezaugarri nabarmenena zera da: Banco de Santanderreko lan estiloaren ezaugarri handia duela eta ildo honetatik, metodo berriak ekarriko ditu batez ere, Jose Maria Olarreaga Tolosa bezalako gizonen laguntza baitu, Banco de Vitoriaren bulego sarearen diseinuan gizon klabea izan dena.

Eginbeharra konplexua da. Alde batetik,

Banco de Vitoriaren berpiztea

Banco de Vitoriaren helburuetako bat aurrelehen gordailuak berreskuratzea izango litzateke, aurrezle hauek entitatean eta honen produktuetan izan dezaketen konfiantzaren bitartez. Bigarrena, kreditu zordunak berreskuratu nahi dituzte, hori bai, eskaintza kreditario zuhurra dela medio.

Hitz batean laburtuz, zera da banku honen helburua: berpiztea. Eta berpizte hau bi modutan landu nahi dute, pasiboa berreskuratuz —gordailuen bidez hain zuzen ere— eta aktiboa bereganatuz —kreditu zordunetan oinarrituta—.

Datozen hilabeteetan planteamendu berri honen lekuko izango gara eta honen emaitzak ikusita baloratu beharko da.

Patxi Bengoetxea, Uhinlaneko gerentea

«Ekimen publikoko etxebitzan lan egitea da gure kezketariko bat»

Uhinlan Irunen dagoen enpresa dugu. Bertan 11 langile ari dira batez ere eraikuntzarako armairuak egiten. Ekimen pribatuetako etxebizitzetan lan egiten dute batez ere, ekimen publikoko eraikuntzan lan egitea izanik helburuetako bat.

ARGIA. Bi bide jorratzen dituzue, eraikuntzarako armairuak eta salmenta zuzenekoak eta neurriz-

koak. Oso desberdinak al dira?

PATXI BENGOTXEA.

Orain arteko lan gehiena

eraikitzen ari ziren etxeetan izan dugu baina egia da, bestetik, salmenta publikorako lan egiten dugula Euskal Herrian zehar ditugun 50 denden bidez.

Bestetik, garrantzi izugarria ematen diogu ikerketari. Beti gaude ikertzen eta armairu mota berriak garatzen. Ildo honetatik Kandiako beste enpresa batekin ari gara lanean.

A. Salmenta publikoa eta eraikuntza alorrekoa baliatuz, zein bakoitzak hartzen duen negozio zatia?

P.B. Urtero desberdina da. Iaz, gure lanaren % 70 eraikuntzan egindakoa izan zen eta gainerako % 30 denden bidez saldu genuena. Aurten, aldiz, egin ditugun armairuen % 50 eraikuntzara doa eta gainerakoa dendan saltzen dugu.

A. Zer dela eta etorri da aldaketa hori?

P.B. Batez ere ekimen pribatuko jaitsieran oinarritzen da. Aurten eraikitzen ari diren etxe gehienak ekimen pu-

blikokoak dira, babes ofizialeko etxeak, alegia. Esparru honek nahiko kezkatzen gaitu. Ekimen pribatuko etxebizitzetan zehaztutako armairuek hartzen duten m³ jakina da; etxebizitza publikoetan, aldiz, ez dira armairuak jartzen eta honen ondorioz guk ez dugu lan egiterik. Bilbon egindako azokan Maturanarekin egon nintzen honetaz hitz egiten, ez baita posible etxe bat egitean armairurik ez jartztea. Guk daukagun gama izugarria da eta oso posible da etxebizitza hauek duten aurrekontura egokitzea gure eskaintza. Oso kezkatuta gaude gai honekin.

A. Eraikuntzarako egindako armairua eta partikular bati saltzen diozunaren artean prezio aldaketa handia dago?

P.B. Hain zuzen horregatik etxebizitza publikoan sartzen den bikoteak, adibidez, diru gehiago ordaindu behar du partikulari eskatzen badu armairua. % 40 garestiago izan daiteke.

A. Asko eragiten dizuete eraikuntza sektorean emandako gora-beberak?

P.B. Baina prezioetan baino gehiago lan kopuruan nabaritzen dugu: orain ekimen publikoko etxebizitzak egiten ari direla batez ere, gure lan kopurua dexente murriztu da. Bestetik, prezioak mantentzeko asmoa dugu baina erabiltzen ditugun materialak garestitu egin dira. Krisia aurten nabaritu dugu batez ere.

Patxi Bengoetxeak esan digunez, «aurten nabaritu dugu krisia».

Myriam Gartzia

Mikel Zurbano, Udako Euskal Unibertsitatearen Ekonomia Saileko arduraduna

«Euskal Herriko eraispentak ez du munduan parekorik»

Datorren uztailaren 25ean, Udako Euskal Unibertsitatearen ikastaroen barruan, Euskal Herriko krisi ekonomiko eta industrial ulertzeko zenbait hitzaldi izango dira. Arrazoi hauek bilatzeko Historia eta Ekonomia sailak bildu dira, gure krisia ulertzeko ezinbestekoa baita sustrai historikoetara jotzea.

ARGIA. Zergatik erabaki duzue krisi ekonomikoa ikuspuntu historikotik aztertzea UEUn?

MIKEL ZURBANO. Industrializazioaren bilakaera historikoa jakitea beharrezkoa dugu egungo porrota ulertzeko. Ezin dugu industriaren krisia hartu eta sustrairik gabe, zerotik hasita aztertu. Gainera, Euskal Herriko industrializazioaren historia eredugarria da, erakusten digulako nola eman diren krisiak eta hauek izan duten eragina industrializazioaren bilakaeran.

A. Zeintzuk dira, zehazki, krisi ekonomikoaren arrazoi historikoak?

M.Z. Gure industrializazio prozesua oso bizkorra izan

zen Europako beste herrialde batzuekin alderatuz. Honek finkatu zuen oinarrizko industria astuna: altzairugintza, untzigintza, siderurgia eta abar. Hauek izan ditugu gure industriaren eredu eta hauek izan dira, zehazki, nazioarte mailan krisi gogorrena jasan dutenak. Honen zergatia bilatzeko, Asiako hego ekialdeko herrialdeetara jo behar dugu, bertara eraman baitira produkzio prozesu hauek.

Nahiz eta egoera hori izan eta eredu produktiboak zaharkituztat jo diren, badaude Europan bertan zenbait adibide sektore hauen defentsarako. Adibidez, Alemaniak bere altzairugintza defenditzen du eta horregatik arazoa ez da bakarrik zein produktu mota gara-

tzen den, baizik eta nola garatzen den.

Beraz, produkzio prozesu hauen internazionalizazioa aztertu behar da, baina baita industria hauen lehiakortasuna ere.

A. Euskal krisiaren ikurra industria izan da; desindustrializazioa ere bai?

M.Z. Gure ekonomiaren ikurra da argi eta garbi, eta horregatik desindustrializazioak izan duen eragina gure apaltze ekonomikoan izugarria izan da. Aztertu behar dena zera da, desegi-

turaketa edo desindustrializazioa ezinbestekoa izan den ala ez, halabeharrezkoa ote zen ala bazegoen beste aukerarik. Badirudi nahiz eta zenbait produkzio mota zaharkituztat jotzen diren, zenbait elementu berriztagarri sartuz gero, gure industria lehiakorra izan daitekela nazioarte mailako merkatuetan. Egia da industrializazio ereduak baldintzatu duela desindustrializazio prozesua, baina uste dut instituzioetatik edota ekonomi bilakaera eskuetan zutenak utzikieran ibili direla; eta Bruselako aholkuekin bat etorri dira besterik gabe. Eta hala etorri da sektore batzuen eraispentua inongo aukerarik gabe, gainera posible zenean sektore hauetan lehen aipatutako elementu berritzaileak sar-

■ «Bruselak, Madrilek eta Gasteizek ezinbestekoa zen krisia bizkortu eta areagotu dute, gure produkzio ereduaren alternatiba planteatu gabe» ●

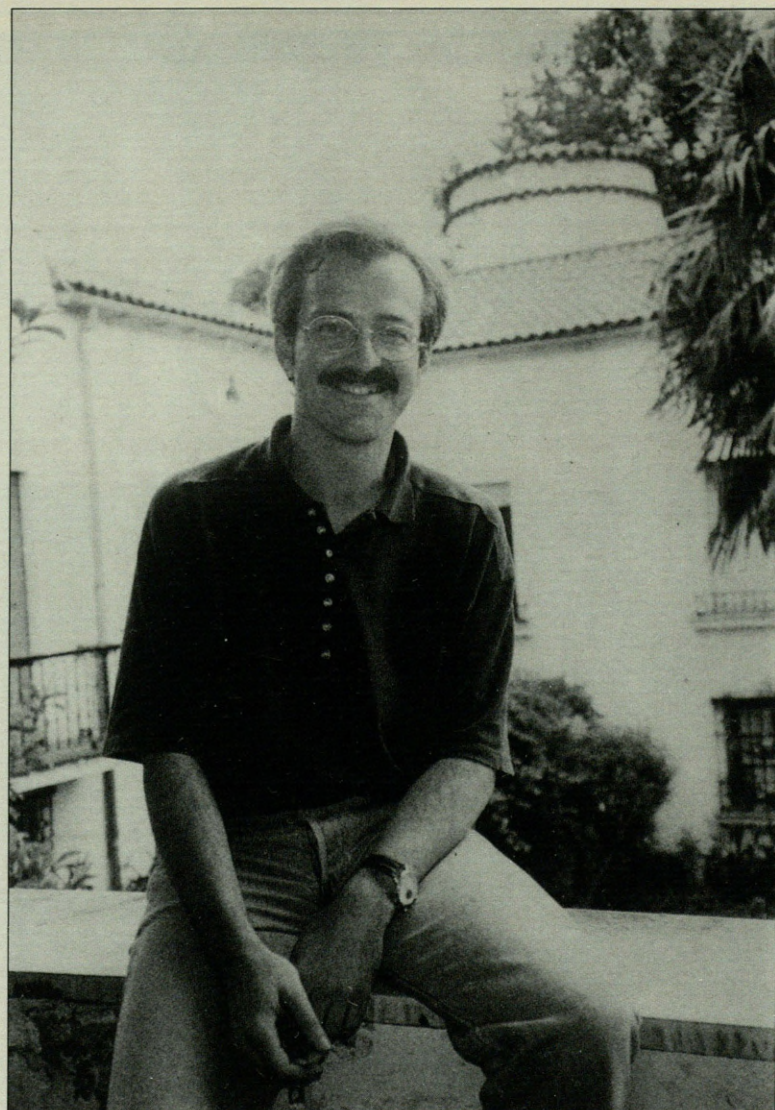
tuta, lehian jarraitu ahal izatea.

A. *Sektore zebatzetan emandako nazioarteko krisiaz gain, gurea industria ereduaren krisia da baita ere?*

M.Z. Bai, gure industria ereduak ez duelako dibertsifikazioa landu. Enpresak edo enpresa multzoak orain konturatu dira dibertsifikazioa jo behar dutela krisitik ateratzeko. Gure enpresariak ez dira oso dinamikoak izan eta ildo honetatik desoreka izan dugu beste herrialde batzuetako krisiarekiko. Izan duen dinamika autarkikoa izan da, ez du kanporako joera izan eta ez da konkurrentzian egon behar bezala. Duela zortzi urte Estatu espainiarra Europako merkatuetara zabaldu zenean dugu data klabea. Frankismotik eta dinamika autarkiko horretatik, merkatu zabal eta lehiakor batean sartu ginen eta egoera erabat aldatu zen. Ordudanik ez dugu burua jaso eta enpresariak barne merkatuetan pentsatzen dute oraindik.

A. *Brusselak, Madrilak eta Gasteizak izan dituzten ekimenek nola eragin dute krisi bonetan?*

M.Z. Ezinbestekoa zen krisi prozesua bizkortu eta areagotu dute, erreflexiorako paradarik gabe. Egungo krisia ezin da ulertu aipatu gabe Europa osoan hedatu den politika ekonomikoa erabat neoliberalak izan dela. Praktika ekonomiko neoliberalak zenbait sektore babesik gabe utzi dituzte. Brusselak ezarri dituen ekimen neoliberalak ez dira mundu mailan beste inon eman, ezta Estatu Batuetan ere, Reaganek berak, neoliberalak izan arren, politika babesleak erabili baitzituen

Mikel Zurbano
UEUko
Ekonomia
sailburua
izateaz gain,
Bilboko
Sarrikoko
unibertsitatean
aritzen zaigu
irakasle. UEUn
aurkeztuko
duen hitzaldia
«Krisiaren
arrazoi-etan
oinarrituko da.

industriarekiko. Brusselak erabat sinetsi izan du neoliberalismoaren doktrinan, gure kalterako.

■ «Estatu espainiarra Europako merkatuetan sartu zenetik, enpresari askok ez dute erreakzionatu» ●

Irizpide politikoak erabili dira kuotak ezartzean, eta Eusko Jaurlaritzak egin duen gauza zera izan da:

erraispen honek dakarren kostu soziala balaztatzen saiatu da. Eta horretara etorri dira 3-R, Garapen eta plangintza desberdinak, orokorrean aztertuz gero kostu sozial horiek leuntzera etorri direnak. Gainera, deskontrol izugarria egon da.

Gertaerek instituzioak gainditu dituzte, eta honen ondorioz ez da gure industria ereduaren inguruan eztabaida sendo eta sakonik eman. Seguraski, Euskal Herrian gertatu den eraispenaren bizkortasunak ez du munduan parekorik. Sozialki ere zartako handia eragin du eta honek berpizte prozesuan ondorio latzak ditu.

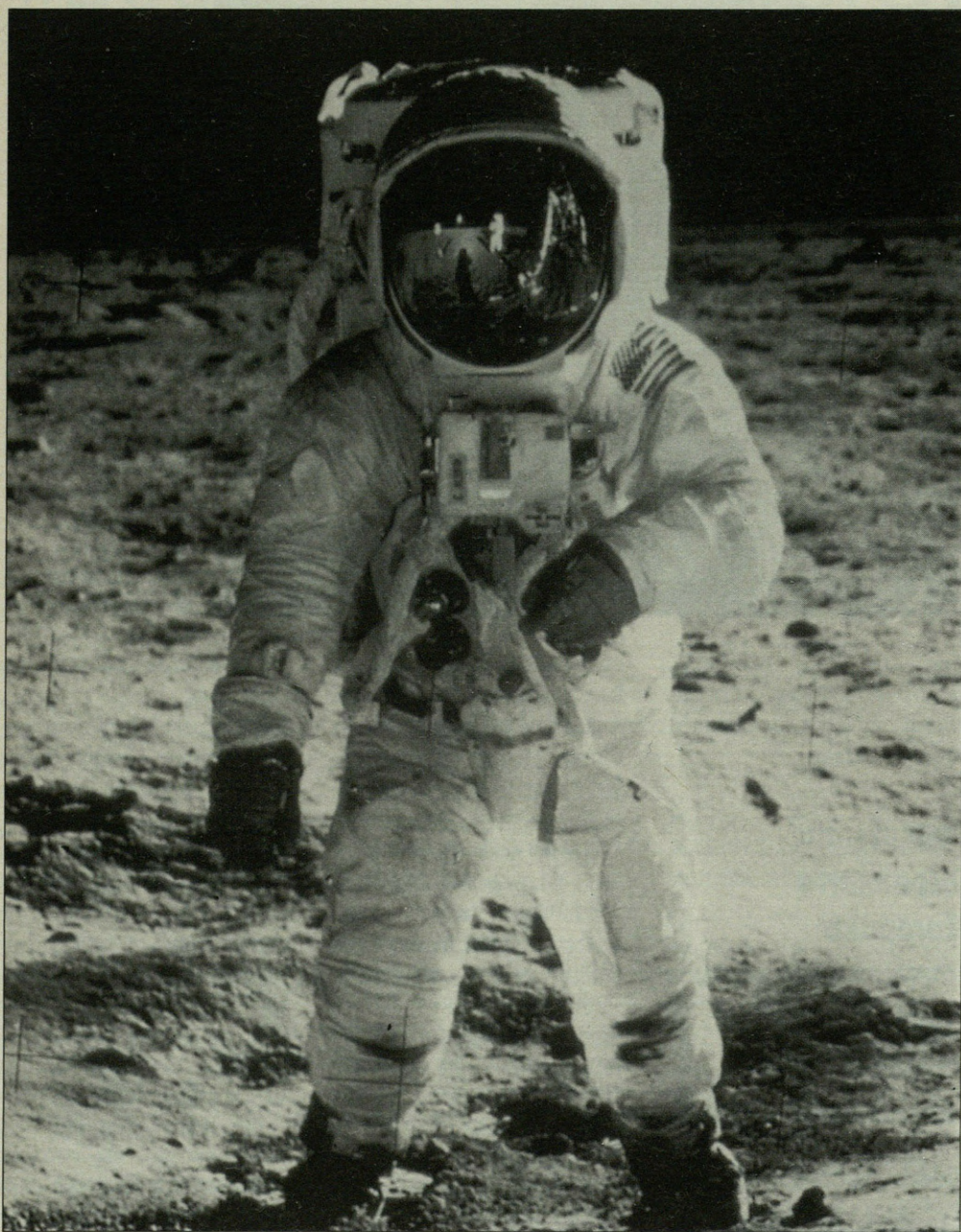
A. *Badago aukerarik oraindik?*

M.Z. Euskal Herriak industria izaten jarraitu behar du. 80ko hamarkadan galdu genuen eztabaida hori burutzeko aukera, birziklaia prozesuari aurre egiteko aukera. Ez ziren garapen bideak zehaztu, norantz jo behar genuen esan. Langileen kualifikazio altua baliatzeko jakin behar dugu nora jo, eta denbora eta diru asko galdu da ezjakintasun horrengatik.

Nik uste dut oraindik ez dela berandu, eta soseguz pentsatu beharra dago zein den gure alternatiba produktibo zehatza.

Myriam Gartzia

MENDE LAURDEN ILARGIAN

Neil Armstrong Ilargian. Irudi honek mundu osoa zeharkatu zuen. Baita Lurra eta Ilargia arteko 384.000 kilometroak ere.

Neil Armstrong izan zen Ilargia zapaldu zuen lehen gizakia. Baina ez zen bakarrik egon. Telebistaren bitartez ehundaka milioi begik jarraitu zituzten bere urrats baldarrak. Guztiek barkatu zioten baldartasuna. Guztiek baitzekiten zientziaren eremu berri baten lehen irudiak zirela.

THAT'S *one small step for... man, one giant leap for mankind.* Hitzok entzun zituzten teleikusleek, itzulpena entzun baino lehen —«Urrats txikia da gizakiarentzat, baina jauzi erraldoia gizateriarentzat»—, betidanik gizakiaren ametsa izandakoa egia bihurtua zela ulertu zuten. Bost egun lehenago, 1969ko uztailaren 16an hain zuzen

ILARGIRATZEAREN ORDUTEGIA

3:42 Apolo 11 proiektuaren Eagle moduloa ilagian ezarri zen.

3:56 Neil Armstrong untzilariak lehen urratsa eman zuen ilagian. Hitzokin deskribatu zuen unea: "Urrats txiki bat da hau gizakiarentzat, baina jauzi erraldoi bat Gizartearentzat".

4:16 Edwin Aldrin untzilariak Armstrong-en urratsak jarraitu zituen. Askoz ere xumeagoak izan ziren bere hitzak. "Neil izan da ilagian pasio egin duen lehen gizona, baina ni praktikan pixa egin duen bakarra izan naiz".

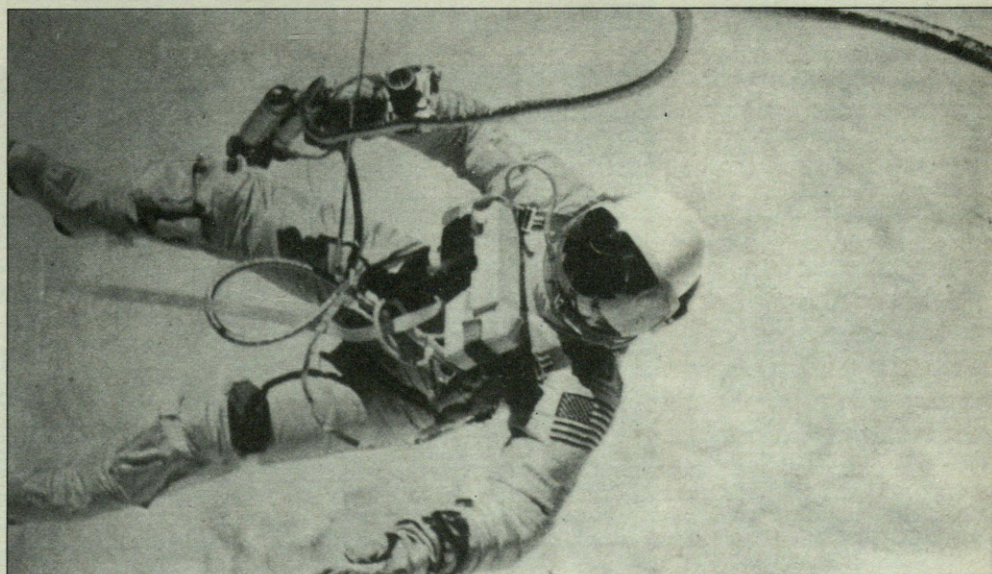
4:43 Armstrong eta Aldrin mundu osoko telebista pantailetan agertu ziren izar eta baren ilurriarekin. "Lur planetako izakiak lehen aldiz jarri zuten oina ilagian, 1969ko uztaillean. Bakean etorri gara, gizateria ospatu izenean", zioen plakatxo bat ezarri zuten ilagi azalean.

6:20 Eagle modulora itzuli ziren untzilariak. Telebistan ez zen gabiago ikusi. Beste 17 ordu eta 54 minutuz egon ziren ilagian.

Ilagian 21 ordu eta 36 minutu egin ondoren, Neil Armstrong, Edwin Aldrin eta Michael Collins-ek Lurreranzko bidaia hasi zuten. Bi lehenak Ilargi azalean egon ziren, Collins untzian mantendu zen bitartean. 382 kilo ilargi material ekarri zituzten beraiekin.

ere, Kennedy zentru espazialeko Saturno V. kohe-tearen laguntzaz Apollo 11 untzia aireratzen ikusi zuten 500 milioi lagunek amets honen lehen loaldia jarraitzeko aukera izan zuten.

Kohetearen irteera soilak jada EEBBetan inoiz lortu den krimen punturik baxuena ekarri bazuen, ez zen gutxiago izan ilargiratzearen eragina: «Eremu extralurtar bat zapaltzen zen lehen aldia zen, eta horrek kaleko jendea txunditu egin baldin bazuen, ez zen gutxiago poztu astronautika arloan ari zirenen multzoa. Teknologiaren aurrerakada itzela esan nahi zuen. Une historikoa izan zen guztiontzat», azaldu digu

Jesus Arregi fisikariak.

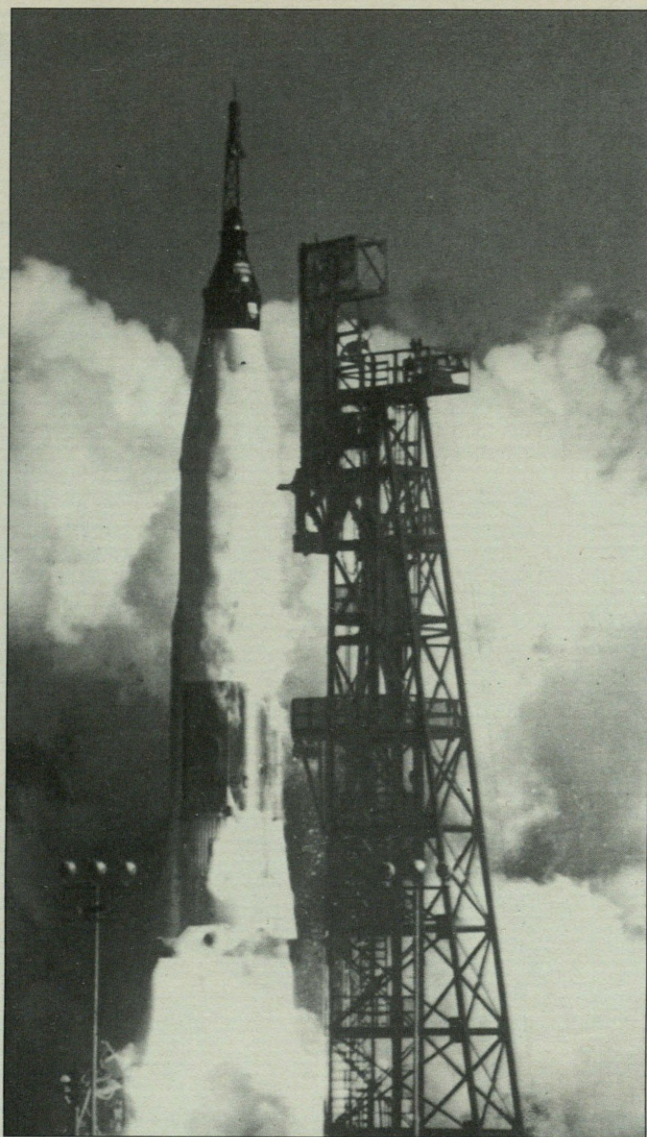
Irudiak hain pozik ikusi ez zituenik ere izan zen. Serguei Korelev eta Valentin

Gloukxok, sobietar programa espazialaren arduradun nagusiek, hamar urteko lanen ordaina ezerezean ikusi

1965an Ed White espazioan paseatzea lortu zuen lehen estatubatuarra izan zen.

Kontatu ez zitzaiguna

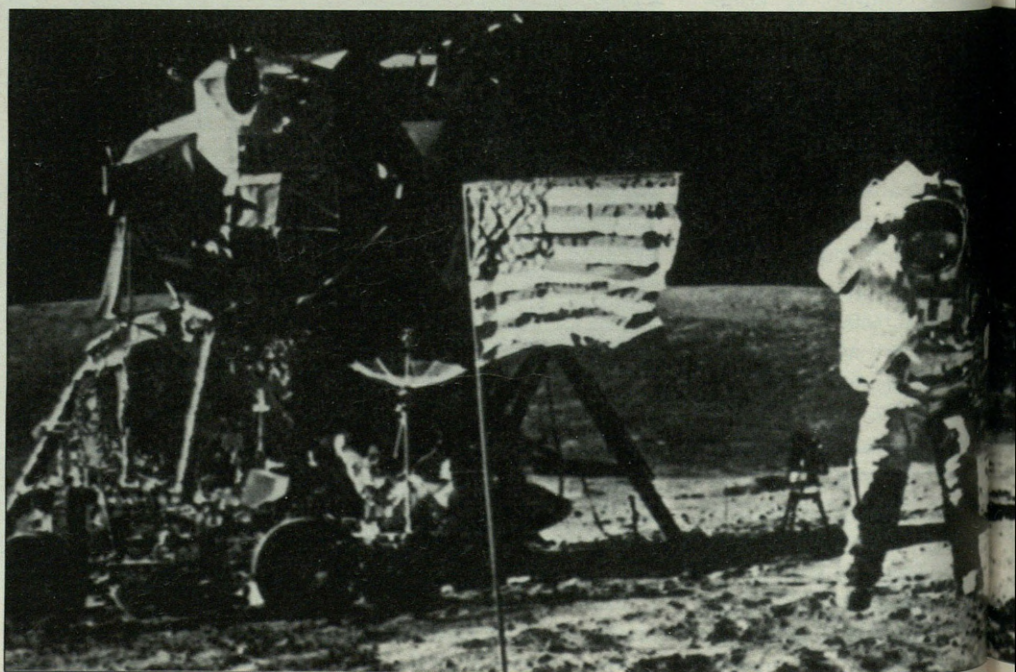
- Astronauten iritziak eta euren arteko elkar-riketak grabatuak izan ziren, eta 1999. urtera arte ez dira argitaratuko.
- Saturno 5 kohetea eta Apollo 11 untzia, guztira, 9 milioitik gora piezak osatzen zituzten. Horietako batek huts eginez gero, misioak porrot egingo zukeen.
- Apollo proiektuan 10.000 enpresa desberdinetako 250.000 langilek parte hartu zuten. Programa garatzeko, NASAk 25.000 milioi dolar inbertitu zituen, baina EEBBetako Gobernuak inbertitutako dolar bakoitzeko 7 irabazi zituen programan garatutako teknologiarik esker.
- Ilargiratzea baino bi minutu lehenago, larrialdi argia piztu zen. Teknikarien artean ikarra nagusitu zen, eta Lurrean zen teknikari informatiko bati esker baretu zen giroa: *«Ordenagailuaren akats xume bat besterik ez da, aurrera»*, esan zuen gazteak.
- Ilargiranzko bidaian, untzilariak L formako objektu distiratsu bat ikusi zuten. Inoiz identifikatu ez zen arren, lekukoek garrantzia kendu zioten.
- Eagle untzia ilargiratu eta berehala, Edwin Aldrin untzilariak ardo pototxo bat eta ostiaz beteriko kaliza atera zituen bere poltsatik. Ezagutzen den lehen jaunartze kosmikoa bilakatu zen berea.

zuten. Bien arteko liskar tentel batek —ez ziren ados jartzen jaurtitzailaren motoreen neurrietan—, euren izenak Historiara pasa zitezkeen oztopatu zuen, estatu-batuarrak lehenago heldu baitziren izar eta barren ikurrina Ilargi azalean jartzeko.

«Gerra Hotzaren garaia zen eta bloke bietako nagusiek lehenak izan nahi zuten Ilargira beltzen, Lurrean zuten nagusitasuna baieztatzeko. Horri zientzialarien ikerketa egarria gehitu zitzaion. Arrazoia zuten gainera nolabail, sobietarrek eta iparramerikarrek ondoren Ilargia zapaldu zuten guztietan oihartzun askoz ere txikiagoa lortu baitzuten», gehitu du Arregik.

Alboan, Mercury 6
astronautzia Cap
Cañaveral-etik irteten
(1962). Zazpi urte
beranduago antzeko
kohetea erabili zen Apollo
11 aireratzeko. Behean,
EEBBetako ikurrina
Ilargian. Sobietarrei aurre
hartu zioten
iparramerikarrek.

Ilargiratzea hain era zientifikoan ikusi ez zutenak ere gogoan ditu Joxe Mari Satrustegi etnologo, euskaltzain eta astronomia zaletuak: «Garai hartan, Urbasara etnografia lan bat egitera joan eta Lurra biribila zenik ere onartzen ez zuten artzainak topatzen genituen. Eta bat-batean, telebistan ilargiratzea ikusi genuen. Horrekin are gehiago handitu zen zuloa. Hemengo jendeak hori ez zela egia zioen».

Lasterketako partaideak

Iskoz ere ikuspegi baiko-
ragoz berria hartu zutenak
nagusitu egin ziren, ordea,
gizakia Ilargira heldu bezain
pronto munduko herrialde
indartsuenak euren progra-
ma espazialak hedatzen
hasi baitziren. «Espazioan
lor zitezkeen aurrerakun-
tza teknologikoaren kon-
trolla nahi zuten guztiek.
Japonia, Txina, ESA
(Agentzia Espazial Euro-
parra)... Potentzia handi
guztiak lasterketan parte
hartu nahian jarri ziren.

HEMENGOEN ILARGIRATZEA

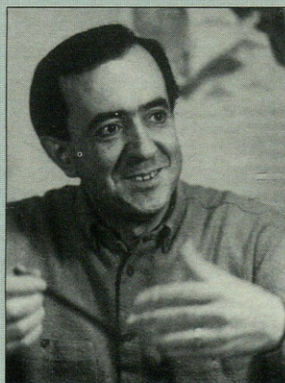

ARANTXA URRETABIZKAIA Idazlea.

«Irratiz entzun nuela gogoan dut, errepikapenean etxe ondoko tabernara jaitsi ginela telebista ikustera, gure etxean telebista ez baitzen oso berandura arte sartu. Niri oso normala iruditu zitzaidan, oso naturala, arraroena zergatik ez ziren lehenago iritsi egiten zitzaidan. Aitari, berriz, sinestezina egiten zitzaiola akordatzeko naiz. Gerotik teleskopioa erosi nuen, eta amerikarrek ilargira sateliteren bat botatzen zutenean ahalegintzen nintzen hura hantxe ikusten. Akaso gazteegia nintzelako edo, oso naturala iruditu zitzaidan guztia».

TXOMIN PEILLEN Euskaltzaina.

«Oposizioa egin nuen geologia irakasteko eta gai bezala sumendien azterketa atera zen. Liburua irakurtzen ari nintzen Lurreko eta Ilargiko sumendiez. Telebistatik ez nuen eta kalean ikusi nuen. Nik uste nuen itsusiagoa izango zela. Txisteak izan ziren amerikarrak ilargira iritsitakoan. Batek horrela zioen: 'Amerikarrak ilargira iritsi baino lehen jadanik baziren gizonak han, espainolak. Kohete bat bazuten izugarria, 'una monja, un militar, una monja, un militar...', ilaran jarri guztiak eta ilargiraino».

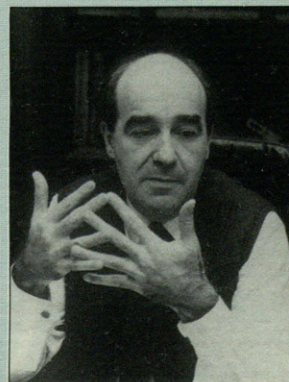

JON ENBEITA Bertsolaria.

«Modu berezian ikusi nuen, fraile nengoela. Jende guztiak ikusten zuelako, bestela sinesten ez zen erraza. Gizaldi honetan izan den gauzarik nabarmenetarikoa izan da, zentzu onean, txarrean makina bat desgrazia izan dira eta. Bazegoen zaharrik sinesten ez zuenik, montajea zela esaten zuena. Nire fraile inguru hartan, bazegoen horrelako eszeptizismo pixka bat. Pertsonalki ez zidan eragin handirik egin, Ilargira iristeak zer zekarren, pentsatzen zena ez zela eta abar... horrelako kezkarik ez nuen izan».

LUIS ALBERTO ARANBARRI, «AMATIÑO». Kazetaria.

Orain dela 25 urte eztei-bidaian nengoen, Pirinioetako Aran haranean hain zuzen ere. Atzo gertatu izan balitz bezalaxe gogoratzen dut zein jendetza handia bildu ginen telebista aurrean gaueko albistegiak Neil Armstrong-ek eskailera jaitsi zitueneko irudiak eman zituenean. Hainbat leku desberdinetatik joandako turistak bilduak ginen ostatu hartan, lehenik emozioa eta isiltasuna izan ziren nagusi eta azkenean aleman handikote batek txaloak jotzeari ekin zion. Baita guztiok bat-batean beste horrenbeste egin ere».

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
D O N O S T I A

Euskaldunak eta Ilargia

ILARGIA Lurrean izandako eztanda baten ondorioz jaiotako satelitea dela teoria azken urteetan zientzilarien artean nagusitu den arren, euskaldunon artean duela askoz mende gehiago erabiltzen zen teoria hau. Gure mitologiak dioenez, Lurra baitu Ilargiak amatzat. Emakume izaera du gainera, Eguzkiak bezala, eta amandre deitzen zaio ekialdeko X mendietatik agertzen denean esaera zaharretan: «Ilargi amandrea, zeruan

zer berri?».

Lurraren sateliteak, gure artean jaso dituen izen desberdinen (Ilargi, Irgizagi, Idargi, Ilazki, Irargi, Iretargi...) esanahiak, adituen esanetan, «hil» eta «argi» hitzetatik datoz. Ez da kasualitatez, sinesmenez baizik, Ilargiak hildakoen arimak argitzen dituela usate izan baita betidanik Euskal Herrian.

Badirudi asteko egun bat ere sateliteari eskainia diogula: «ostiral» (irargi errokoa) hitzak «ostegun» (egu- errotik dator) hitza-

Horren ondorio izan dira azken 25 urte hauetan sateliteen arloan egin diren aurrerapenak. Telekomunikazioak, nazioen segurtasun sistemak, meteorologia zentralak... beraiek eraldatu dituzte, jarraitu du Arregi fisikariak.

Lasterketa horretan, ordea, baja batzuk eman dira. SESB ohiak garai batean izan zuen paper nagusia deusean geratu da zatiketa eta gero: «Baina ezin da esan NASA bakarrik geratu denik lehen postuan. Hobe

litzateke pentsatzea elkar-lana nagusitu dela Ekialde eta Mendebaldekoen artean. Izar kontuetan behintzat», argitu du Satrustegik.

Aditu guztiek agenzia espazial ofizial edota estatalek lasterketaren aurreko postuak betetzen dituztela esan arren, enpresa pribatuena gehitu zaie azken urteetan: «Azken aldian izan diren akatsak medio, gobernu desberdinen espazial proiektuetarako aurrekontuak urritu egin dira, eta

rekin bikote egiten du. Ostiralak dira, ohiturak dioenez, sorgiñak euren artean biltzeko aukeratzen duten eguna.

Baina sorgiñak ez dira ilargiaren eragina aintzakotzat hartzen zuten bakarrak. Animalia eta landareetan ere eragina duela erabat onartua zuten eta dute nekazariak. Ilgoran moztutako zuhaitzek, adibidez, ilbeheran moztutakoekin gertatzen ez den bezala, errekin ona ematen dutela onartua da. Ilgoran sortutako animaliak (pertsonak barne) arrak izaten direla, eta ilbeheran sortutakoak emeak: «Arrautzen gaineen ilberrian ezarri bedi oiloa, ilbeteen oilandak izatea nahi baldin bada». Ilbeheran eraikuntzarako eta altzariak egiteko beharrezkoa den egurra moztu behar dela.

Garia, artoa eta patata, ilbeheran landatzen dute oraindik ere nekazariak, ilgoran landatuz gero landarea gehiago hazi arren alea txikiagoa eta urriagoa izaten dela argudiatuz: «Ilbeheran batu belarrok, ilbeheran egosi eta hartu».

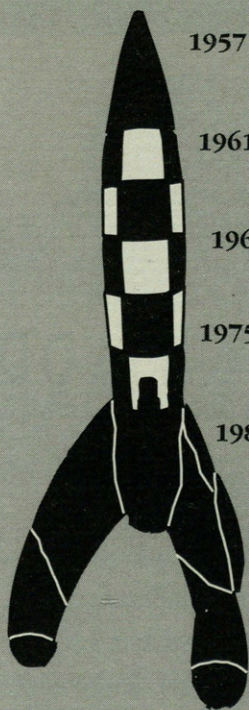
enpresa pribatuak borretan inbertitzen hasi dira, horrek aurrerakuntza teknologiko handia dakarrela jakinda», diosku Aranzadi zientzia elkarterako Astronomia saileko partaidea den Jon Andoni Bonetak.

Elkarlana ia derrigorrez-

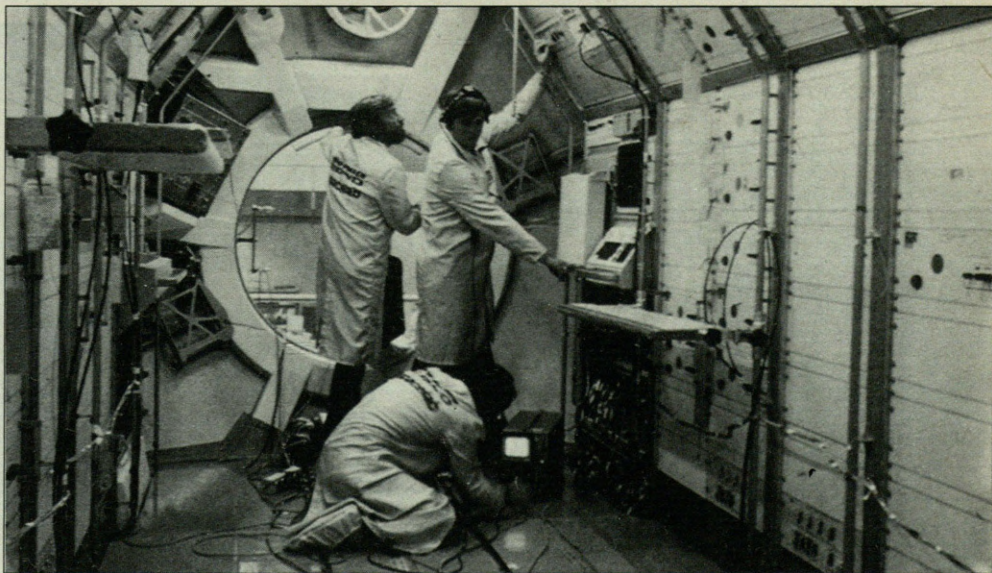
■ «Ezin da esan NASA bakarrik geratu denik lasterketa espazialean; elkarlana nagusitu da potentzien artean» ●

JOXE MARI SATRUSTEGI

ESPAZIOAREN TARTEKO HELMUGAK

- 1957 — Sobietarrek, urriaren 4ean, Sputnik izeneko lehen satelite artifiziala espazioan jarri zuten.
- 1961 — Apirilaren 12an, Vostok 1 satelite artifizialean, Juri Alekseievitx Gagarin errusiarrak lurra orbitatu duen lehen gizona bihurtu zen.
- 1969 — Uztailaren 21ean Neil Armstrong, Apollo 11 untzi iparramerikarreko astronautak, ilargia zapaldu zuten.
- 1975 — Viking 1 eta Viking 2 zundak Martitzeko bi lautada desberdinetan pausatu ziren. 15 urtez informazioa jasotzea zuten helburu.
- 1981 — Apirilaren 12an Columbia izeneko lehen transbordadore espaziala jarri zuen orbitan NASAk.
- 1983 — Columbia transbordadore espaziala Spacelab izeneko laboratoriora espaziala bamean zeramala aireratu zen, azaroaren 28an. Urte berean, Challenger transbordadorearen lehen hegaldia burutu zen.
- 1986 — Challenger transbordadorea akats baten ondorioz airean lehertu zen.

■ ESA agentzia espazial europarrak azken urteetan indar handia hartu du izarretako lasterketan.

koa da, beraz. Helburu komunak asko dira gainera. Agentzia estataletako proiektuek jada Eguzki Sis-

tematik kanpo dute helburua. Beste sistemen ezagutza. Ilargian kolonia finkoak ezartzea ere helburu da: «Baina base zientifiko legez, esperimenduak egiteko. Egia da, bala ere, ilargiratzea bezain deigarria izango den proiektuaren bat burutzea ere nahi dela, azken urteetako akatsak abantzarazteko. Martitzera

bidaiak ildo borretatik doaz», dio Arregik. Enpresa pribatuek bidaiak antolatu nahi dituzte Lurraz kanpoko base horietara. Agian, beste mende laurden bat itxoinenez gero, ilargiratzearen urrezko ezteiak ilargian bertan ospatuko ditugu.

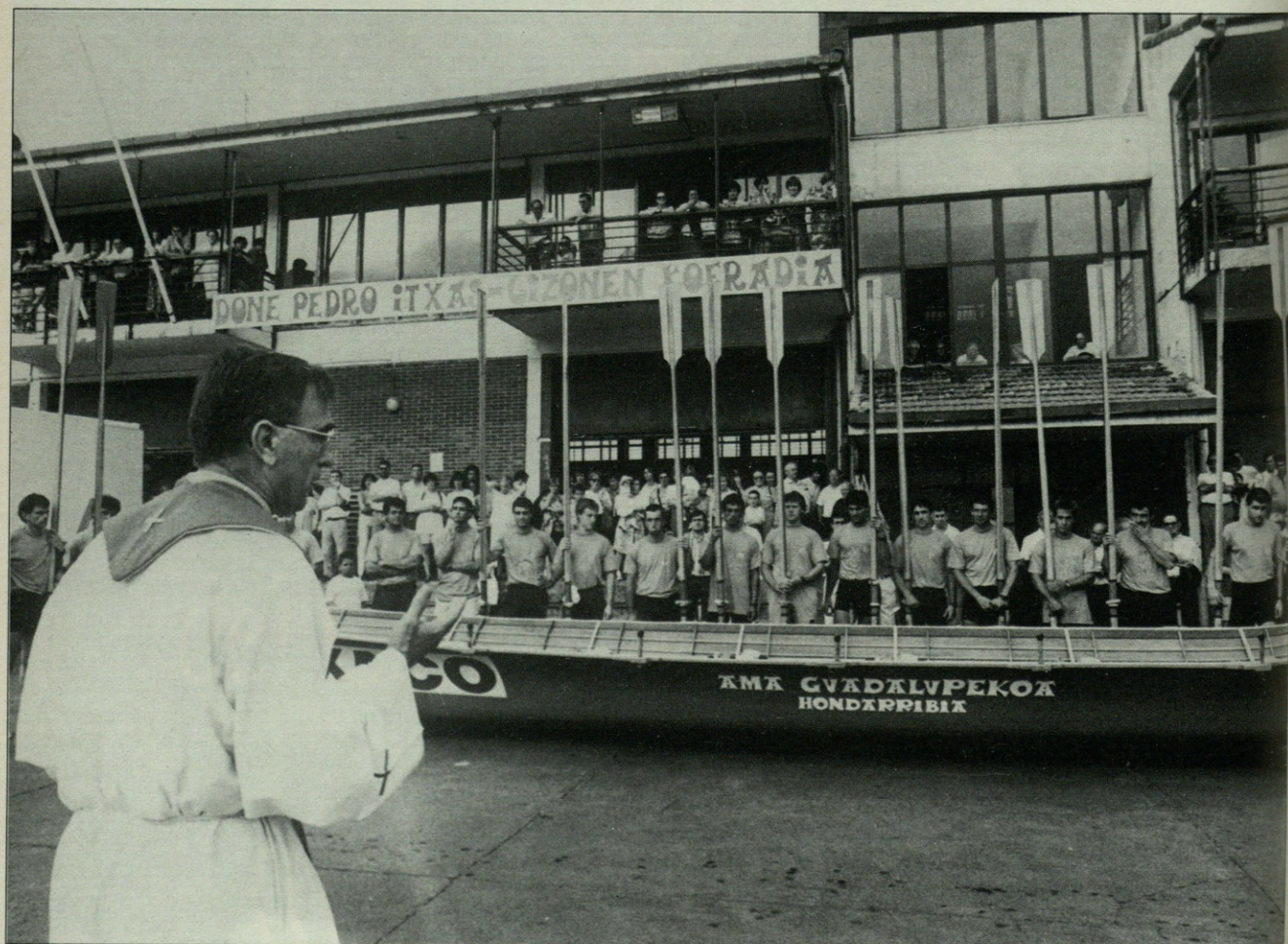
Amagoia | **ban**

Estropada denboraldia hasi berria, prest da «Ama Guadalupekoa»:

UR BEDEINKATUETAN ARRAUNEAN

Askori gauza zaharkitua irudituko zaien arren, apaizaren bedeinkapenik jaso gabeko traineru berri gutxi itsasoratzen dira udako estropadetan. Aspaldiko ohiturari jarraituz, izan ere, ur bedeinkatuz bustitzen da trainerua, gero ur onetan ibil dadin eskea eginez. Estropada denboraldia hasi berria, hondarribitarren traineruaren bedeinkapenean izan ginen.

UZTAILAK 11. Hondarribiko Done Pedro Itxas-gizonen kofradia. Herriko arraunlariak, «Ama Guadalupekoa» berriaren aitzinean paratuta, apaizaren sermoia aditzen. Itsa-

Apaizaren hitz eta errezoen ondoren, ur bedeinkatua botatzen zaio traineruari.

soan arerioen aurretik eraman beharreko tramankulua bedeinkatzen ari da apaiza, traineruan, han eta hemen, ur bedeinkatua botaz. Isiltasuna da nagusi bildutako herriar ugarien artean; erlijioa, kirola eta mendetako ohitura nahasten ari dira une batez.

Azken urteetan irabaziriko ikurrien bedeinkapena egin da ondoren, Guadalupeko Ama Birjinari eskerrak eman eta haren babes eskatzea da xedea. «Jaz ez genuen traineru berria bedeinkatu —diosku Ketxus Ponce arraunlariak—, eta estropada batera gindoa zela istripua eduki eta traineruaren zati bat hautsi egin zen. Herriko zaharrek trainerua bedeinkatu gabe atera genuelako gertatu zela zioten». Untzi berri gehienak apaizaren bedeinkapenaz itsasoratzen diren arrantzale giro honetan, ez dirudi harritzekoa zaharrek horrelako ustea izatea.

Beti lehorrean

La Euskal Herrian, arraun munduko beterranoen diotenez, beti horrela izan da. Gutxi izango ziren herriko santu edo patroien babes eskatu gabe estropadetara irtendako traineru berriak. Oriotarrek San Nikolasi eskatzen diote laguntza, Pasai San Pedrok jakina dago nori. Bi adibide baino ez dira.

«Zeremonia lehorrean egiten da beti —gogoan du Fermin Altunak, Hernaniko arraun taldeko entrenado-

reak—, ibai ertzeren batean edo. Apaizak errezo batzuk egin, eta ur bedeinkatua botatzen dio traineruari, ur onetan ibil dadin». Ikurrinena, berriz, elizetan egiten da sarri. «Zenbait herri-ritan festa izaugarria izaten da hori».

Arraunlari talde osoa present egoten da horrelakoetan. Berdin kristau izan ala ez. Finean, erlijioa ezezik beste elementuak ere badituen ohitura baitugu hauxe. «Ni ateo naiz

—diosku Ketxus Poncek—, baina ondo ikusten dut. Horrelakoetan herriak arrauna bizi egiten duela antzematen baita. Ez dakit beste arraunlariak zer esango duten, baina».

Prestakuntza fisikoa eta materialaren alorrean punta puntako berrikuntzekin ari direla, mendetan atzera galtzen diren ohiturek bizirik diraute arraunaren munduan. Hainbat tradiziok hortxe jarraitzen dute.

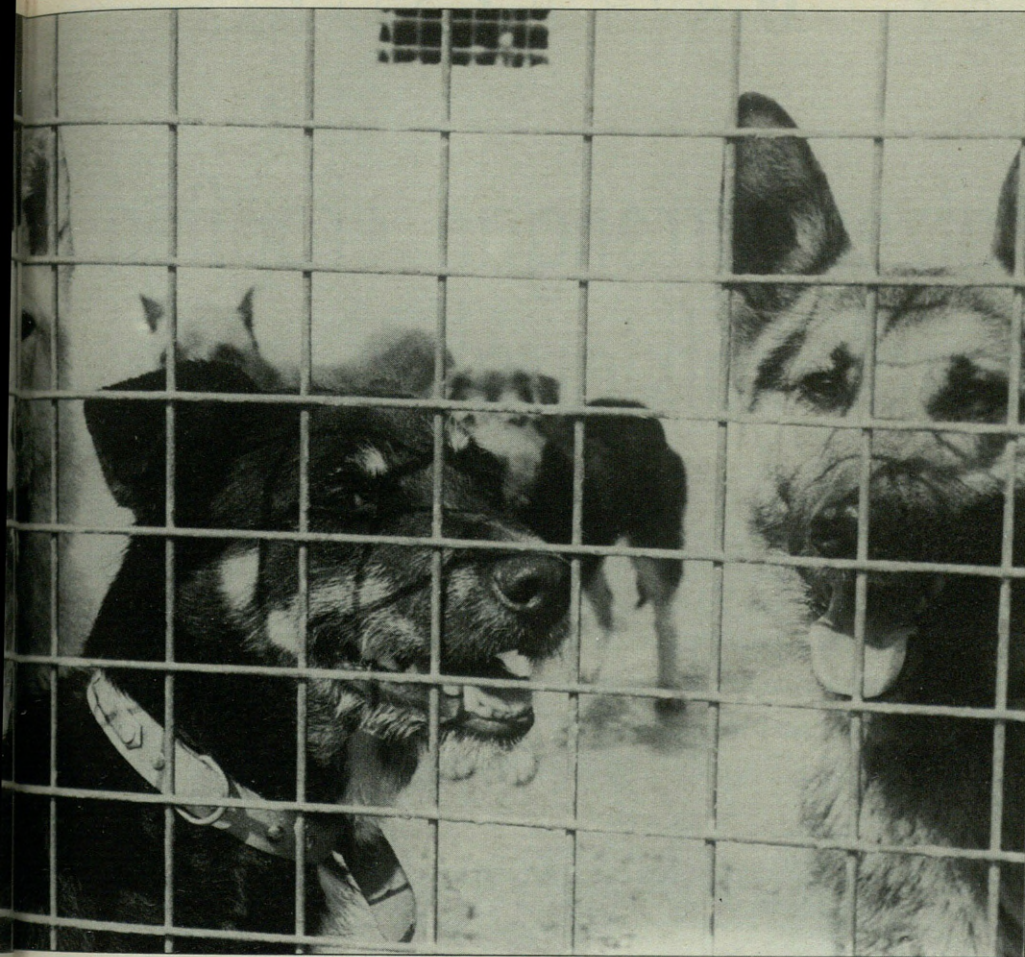
Berriketak berriketa,

Hondarribiko arraunlariak entrenatzera atera dira. Aurtan, iaz ez bezala, istripurik ez izatea espero dute. Herriko arrantzale helduak eta aiton-amonak, behinik-behin, lasaiago geratu dira ur bedeinkatua trainerua han eta hemen bustitzen ikusita. Denboraldia hasi berri honetan, baina, bedeinkapenak bedeinkatu beharreko ikurrina gehiago ekarraraziko dituen ikusteke dago.

Alberto Irazu

Goiko argazkian, hondarribitarrek azken urteetan irabazitako ikurrien bedeinkapenaren tarte bat. Behekoan, traineru bedeinkatu berriaren itsasoratzea.

Dagoeneko utzitako 1.000 animalia bildu dira EAEko aterbeetan; egunero 100 izatera hel daitezke.

tan ezartzen den legeria askoz ere zehatzagoa eta gogorragoa baita. Bertan AIS-

PEA elkartearen delegazioa topa dezakegu. Frantzia osoan hedatutako erakun-

dea denez, honek duen eraginkortasuna handia da.

Hegoaldean ez dago horrelakorik eta daudenak partikular zenbaiten ekimenez sortutakoak dira eta funtzio anitz bereganatzen dituzte, dagoen lege aldetiko hutsunea betetzeko asmoz: jabeak nahi ez duen edota kalean topatutako animalia oro jaso, beharrez gero eritexera eraman, segidan beraien jabeak aurkitzen saiatu eta honek huts eginda aterbera eroan. Aterbeetan garbitu, zomorroak kendu, txertatu, elikatu eta gero eurentzat jabeak bilatzen saiatzen dira.

«Batez beste egunero bost txakur biltzen ditugu. Baina udan ez gara dagoen lan guztira heltzen, kopuru hau izugarri hazten baita; egun batean 100 animalia

koa dela.

A. Zein aholku emango zenioke animaliarik duen pertsonari?

J.P. Txertatu dezala, eta maitasuna eman diezaiola.

animaliek nozitzen dutenaz?

J.P. Egia esan ez dut pertsonenez oso iritzi ona. Autoz txakurra zapaldu eta joan, belarriak moztu politagoa egiteko eta honelakoak egiten diren bitartean, gainera, ez dut iritzi aldutuko. Gutako bakoitzak du horren errua, lagundu beharrean izorratzeagatik eta ezjakintasunaren ondorioz. Hona etortzen direnak, bestalde, txakur politena nahi dute; niri gustatuko litzaidake txakur zaharra eta itsusia eramatea baina badakit hau utopi-

jasotzera hel gaitzek» aipatu digu Javierrek.

Bilboko aterbera, Artxandara, animalia bila doanak fitxa bete behar du, bi hilabetez animaliak elkarteara izaten jarraitzen du eta okerre bat azalduz

■ Ipar Euskal Herrian ezartzen den legea Hegoaldekoa baino askoz zehatzagoa eta gogorragoa da ●

gero, elkarteak eskubidea du animalia berreskuratzeko. Elkarriketatuen hitzetan, zaindari edo lagun izateko animaliak dira jendeak gogokoen dituenak. «Hau ere diru-sarrera bilakatzen da. Guk ez dugu animalia saltzen, baina noski, hona datorrenak jakin behar du guri asko kostatu zaigula animalia hori zaintzea», azaldu du Mari Josek.

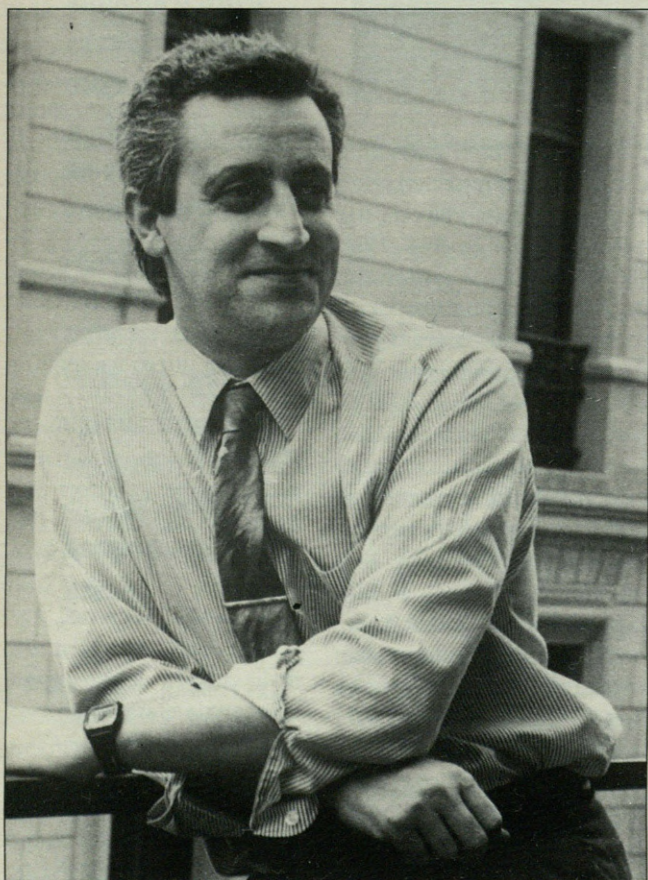
Dirulaguntzena kexatzeko arrazoia da animalien babeserako elkarteentzat, batez ere unero azpiegitura egokitzen dihardutelako. «Berez udaletxeekin bain-bat hitzarmen eginda daude geure elkartei ekonomikoki laguntzeko, baina iaz eta aurreko urtean, esaterako, ez genuen sosik jaso», diosku Javierrek.

Norberak nahi duen animalia aukera dezake honelako aterbeetara hurbiltzen denak; «Ez dadila inor txakur edo katurik erostera joan, guk soberan ditugu eta gainera guztiek behar dute nagusiren bat lehenbailehen»

Maite Artola

«Estatuak atzeritarrengan eragiten dituen egoerak kafkiarrak dira»

Errefuxiatuen Laguntzarako Espainiar Batzordeko abokatua, mugetara heltzen diren pertsonen egoera latza eta hauek jasotako tratua gogor salatzeko ausardia du, nahiz eta onartu askotan 'pasabide lana' egin behar izaten duela. Bere bulegora heldutako asko berak sinatutako 'dokumentu' batekin dabilta besteren ezean. Javier Galparsorok Bilboko portuan polizioen eskubideak defenditzen emandako orduak kontaezinak dira.

«Umore beltzeko broma da Estatuak esatea errefuxiatuena arazo larria dela, proportzioa % 4ekoa baita».

ARGIA. Zenbat Lucrecia Perez daude Euskal Herrian?

JAVIER GALPARSORO. Uff! Askok. Lucreciaren bizi-modua bezalakoa daramatenak asko dira hemen ere.

A. Zerk dakarkie arrisku handiagoa, talde neonaziek edo jendearen jarrera xenofobo isilak?

J.G. Euskal Herrian, Madrilen gertatzen denaren kontra, ez daude talde neonaziak; nik behintza ez ditut ezagutzen. Aldiz, jendearen jarrera iruditzen zait gure artean latzena. Hiri handietan inkesta bat eginez gero, ziur nago emaitza erabat xenofoboa izango litzatekeela. Eta Euskal Herrian ez bada horrelako jarrera garbirik eman, ez dakit zein puntutara ino ez den izango bertan bizi diren atzeritar eta errefuxiatuen kopurua txikia delako.

A. Integrazio arazoak, jarrera politikoak jarritako

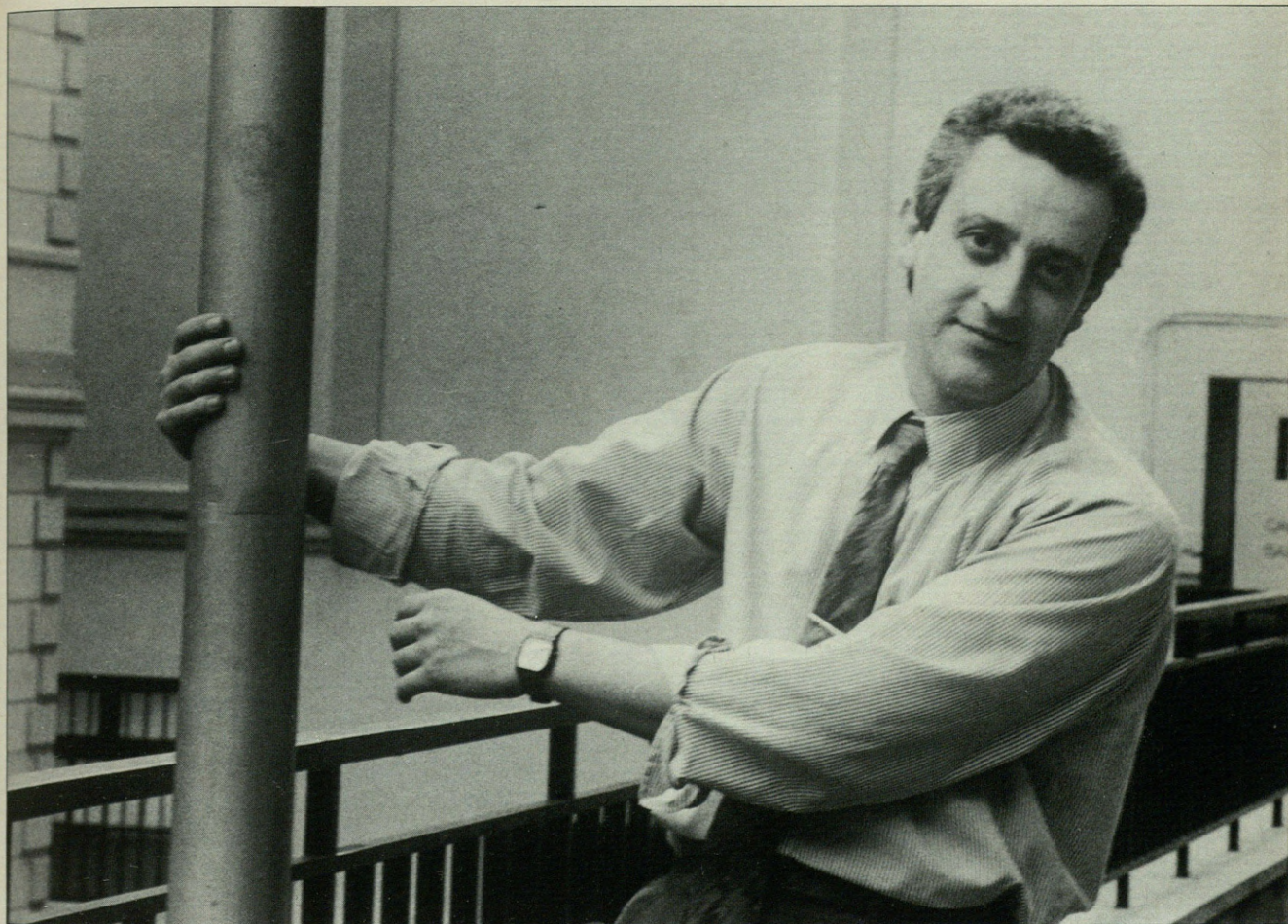
oztopoetan oinarritzen dira?

J.G. Estatuak ematen ez dituen agiriak beharrezkoak dituzte integratzearako. Estatuak ez baditu ematen, akabo. Beraz, estatuak eragiten du ilegalitate egoera. Estatuak berak eragindako xenofobia da, eta herritarrek hori jaso egiten dute. Ezinezkoa da balorazioa egitea hasieratik desoreka hori mantentzen bada. Pertsona hauek beldurtuta bizi dira, eta babestu beharrean, babesik gabe uzten ditugu.

A. Ekainetik aurrera Babes Politikorako lege berria ezarri da, neurri murriztatzaile gogorrek etorkin ekonomiko askok iruzurra egiten zutela aitzakia oinarritzat hartuta. Hala da?

J.G. Filosofia horrekin jaio

■ «Estatuak eragiten du ez-legezko egoera eta xenofobia; herritarrek beldur eta arrazakeria jarrerak bereganatzen dituzte» ●

zen. Azken bospasei urteotan Espainiara heldu diren etorkin kopurua, legalak zein ilegalak, 600.000 eta 800.000 artekoa dela kalkulatzen da; hauetatik soilik 14.000k eskatu zuten babesa 1993an. Beraz, proportzioa % 4ekoa izanik, ezin dut onartu babes legearen erabilera iruzurtian oinarritutako argudiorik.

Falazia bat da, umore beltzeko broma da esatea Espainian errefuxiatuak arazo larria direla, zerrendako azken postuetan baitago, Portugal eta Greziaren aurretik. Alemanian 600.000 errefuxiatu daude, eta Espainian 14.000ekin arazo larria!

Arazoa beste bat da: Espainia Europako hegoaldeko atea bihurtzen da eta Magreb eta Latinoamerikatik etorritako jendea geldiaraz-

teko modua bilatu behar da. Gainera, babes politikoak ez ditu hainbeste abantaila. Babesa eskatzen duen pertsonak, adibidez, ez du lan edota erresidentzia baime-

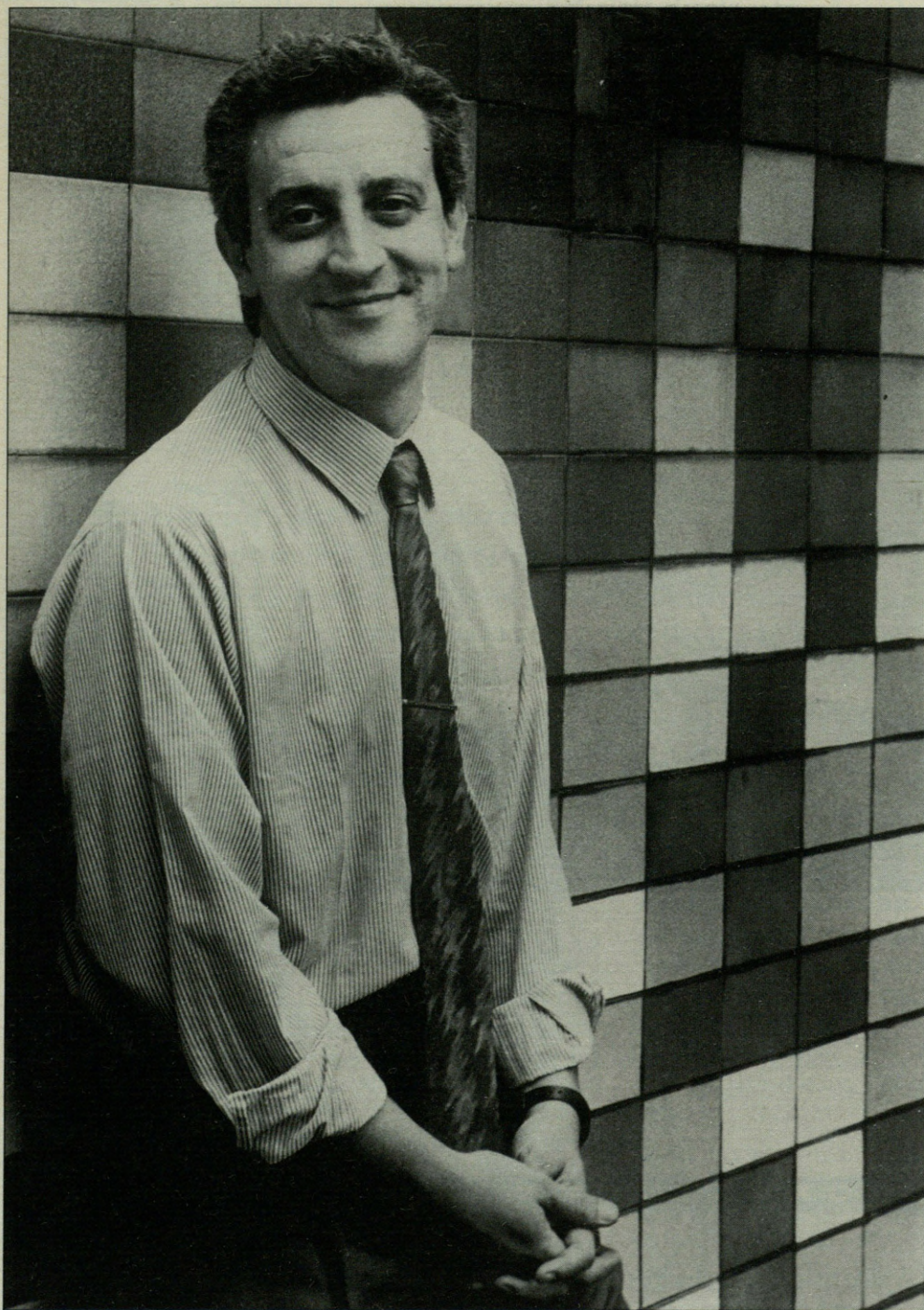
nik, nahiz eta egoera legezkoa izan. Eskaeraren erantzun epea hiru hilabetekoa den arren, errealitatean bizpahiru urte pasatzen dira, eta bitartean ezin dute ez

«Europak gogor presionatu du Espainia hegoaldeko atea bihurtu delako. Magrebetik edota Latinoamerikatik etor daitekeenaren beldur dira».

NORTASUN AGIRIA

Valladoliden jaio zen 1956ko maiatzaren 26an ● Bera ere etorkina da eta sei urterekin heldu zen Bilbora ● Azken bost urteak eman ditu Errefuxiatuen Laguntzarako Espainiar Batzordean, eta lehen Gurutze Gorrian lan egiten zuen ● Oporretan, azken 12 urteetan egin duen bezala, Asia edo Afrikako herrialde urrun batera joateko asmoa du, «bezeroak hobeto ulertzeko» dio barrez ● Lanbide honetan bere bezeroengandik hainbat gauza ikasi dituela onartu digu, «denboraren erritmoa adibidez»

«Babes eskaeren erantzun epea hiru hilabetekoa da baina bizpahiru urtera ematen dira; pertsona hauek legezko egoeran izanagatik ere, epe horretan ez dute lan edota erresidentzia baimenik; egoera hauek kafkiarrak dira».

lanik egin ez dirulaguntzarik jaso. Orduan, nondik bizi? Galdera hau nik ministroei egin diet. Ez dit inork erantzun.

Lehengo batean emakume angolar batekin egon nintzen, hau dela eta: Estatuak dirulaguntza ukatu dio Angolarekin gai horretan akordiorik ez duelako. Angolak 30 urteko gerra bizi duela, nola izango da posi-

ble Espainiarekin akordiorik izatea? Estatuak atzerritarren eragiten dituen egoerak kafkiarrak dira.

A. Europak eragiten duen presioa handia da?

J.G. Bai, hegoaldeko atea delako. Neurriak gogortu ditu izugarri. Zer gertatu da Marokkotik ateratzen ziren txalupekin? Erabat desagertu dira Espainiak herrialde

honekin sinatutako akordio batzuen bidez. Bulego honetan badauzkagu marokkoarrek ezkontutako emakumeen hainbat kasu, eta ezin dituzte handik ateratu. Atzerriko arazoak ez dira estatuarenak, maila supranazionalera pasatu dira.

■ «Babes
Politikorako
legearen zenbait
artikulu
inkonstituzionalak
gerta zitezkeen, ez
balituzte egin
beharreko
trikimailuak egin» ●

Hala ere, Europaren jarrrera zera da: zure lurraldean dauden etorkinak zure arazoa dira, beraz, gorde itzazu zure mugen barruan. Kodigo informatiko bat dago une honetan pertsona 'non grata' direnak zehazten dituenak. Irizpide hauek dira Espainiako mugetan erabiltzen dituztenak. Kontrola izugarria da.

A. Erreformarekin, zer da mugetan gertatzen dena? Pertsona baten oinarritzko eskubideen bortxaketaz hitz egiten da?

J.G. Erreformak agintzen duen bezala, egun ezinbestekoa da babes eskaera mugetan egitea. Prozedura hau zazpi egunez luza daiteke, eta epe horretan ezin zaitezke mugako postutik mugitu. Legeak ez du abokatu, mediku, epaile zein itzultzailearen presentzia aurrizkustea. Artikulu hau inkonstituzionala gerta zitekeen baina ACNURrek (Nazio Batuen Errefuxiatuen Laguntzarako Goi Mailako

Komisionatua) informatzeko beharra eta honen presentzia, hala nahi badu, aurrikusten duenez, kontzientzia garbitu dute. Badirudi ez dutela mugetan inor nahi. Honek pentsarazi digu mugetan gertatzen dena larria izan daitekeela. Une honetan, babes eskubidea arriskuan dago.

A. Beraz, Estatu espainiarrek ez ditu pertsona baten oinarrizko eskubideak errespetatzen?

J.G. Estatu espainiarrek esango du Europan gertatzen dena dela. Ez du berak bakarrik politika hau eramaten. Inmi-

grazio eta Justizia ministroek hartutako erabakiak dira, Europa beteta dagoela esaten baitute. Hegoaldetik eta Ekialdetik datoz eta ateak itxi behar dira eta ekintza hau lege itxuraz mozorrotzen da. Estatuak oso egoera larriak eragiten eta onartzen ari dira, nazioarte mailako hitzarmenak betetzen ez direla; Ginebrako Hitzarmena, kasu. Nazio Batuen arabera, 20 milioi pertsona errefuxiatu eta 25 milioi desplazatu daude munduan. 45 milioi pertsona dira; beraz, ezin dugu txantxetan ibili. Europak, ostera, mila aitzakia eta trikimailu asmatzen ditu arazo honen aurrean. Europa beldurtuta dago, krisi ekonomiko batean murgilduta, balore krisiak jota... Eta jarrera hauekin

xenofobia eta beldurra baino ez da eragiten. Areago politikariek esaten dutenean lege hauek sentiberatasun sozialaren isla direla.

Atzerritarren mundu honetan ez dago ezer bake-tsua, dena borrokatu behar duzu; ez dago bide arruntetik lor daitekeen ezer. Gai honen inguruan egin diren kongresuetan izan naizenean, maiz pentsatu izan dut bertan azaltzen den guztia gezurra dela. Errealitatea, nik eta batez ere eurek bizi duten errealitatea bestelakoa da. Egoera hau eragiten duenak badaki zergatik egiten duen. Lucrecia asko eza-gutzen ditut egunero, suntsituta, beldurtuta, negarrez, koadro psikologiko larriekin topo egiten dut egunero. Ez diete baimenik eman na-

hi, nahita atzeratzen dute... Honen aurka borrokatzea gogorra da; estatua eta, eurek esaten dutenez, herritarren zati garrantzitsu baten aurka.

A. *Duela gutxi Bosniako familia asko etorri ziren Euskal Herrira; nola ulertzen da Estatuaren jarrera bikoitz hau?*

J.G. Legea erabat elitista delako. Babes politikoa oso ondo dago Nelson Mandelarentzat, baina *napalm* bonbardaketak jasan eta diktadura baten pean 30 urtez bizi izan den pertsona xume eta anonimo batentzat ez dago horrelakorik.

A. *Zein dira Europaren irizpideak gai honetan?*

J.G. Askotan esan dut Europak errefuxiatuak epaitzen dituela, europar erara. Hau da, edozein gauza frogatzeko agiriak behar dira. Jatorrizko herrialdean espetxeant egona zarela? Espetxeko agiria eskatuko dute; estatu kolpe batean parte

«Europak zenbait egoera eragin eta onartzen ditu nazioarte mailako hitzarmenak ez betetzeagatik. Hau guztia legez mozorrotzen du, itxura gordetzeko».

■ «Lucrecia asko ezagutzen ditut egunero: suntsituta, negarrez, koadro psikologiko larriak aurkezten dituzten pertsonak dira» ●

«Babes Politikorako legea erabat elitista da. Balio du Nelson Mandelarentzat baina ez napalm borbardaketak jasan eta 30 urtez diktadura pean bizi izan den pertsona xume eta anonimoarentzat».

hartu duzula? Egunkaritan agertutako notizia nahi dute... Zentzuzkoa denez, bere herritik ospa egin duen pertsona batek ez du denborarik ezer hartzeko, are gutxiago pasaportea egiteko bertako aginteak harrapa dezan beldur bada. Alegia, agiriak baldin badakartza da susmagarria, nire ustez, ez bestelako kasuetan.

Askotan ez gara konturatzen munduko beste tokietan badagoela jendea izarren pean bizi eta hiltzen dena, bere sinesmenari dion atxikimenduaren arabera ezkondu dela... Berdin zaiagu, guk agiriak behar ditugu. Estatu dokumentarioetan bizi gara eta haxe da errefuxiatuek gainditu behar

duten oztopo handienetakoa. Agiririk ez badu, orduan etorkin ekonomikoa da. Azken bost urteetan egin diren babes eskaeretatik % 5 baino ez dira onartu. Nik 800 bat ezagutzen ditut eta badakit gainerako % 95ek ez nauela engainatu. Oso egoera gogorretan ikusi dut jendea, eta ez dit inork esango pertsona hori ez dela errefuxiatua.

A. Egokia da, zure ustez, legeak egiten duen banaketa: etorkin ekonomikoa eta errefuxiatu politikoa?

J.G. Planteamendu horrek oso azalpen sakona eskatzen du. Une honekin, gizartean begionez ikusia da errefuxiatu politikoa, hau da, bere herrian kartel batzuk jartzeagatik aldegin

behar izan duen pertsona bat, adibidez; eta ez, aldiz, goseak hiltzen den pertsona. Bigarren hau oker tratatua izango da, etorkin ekonomiko bezala. Ekonomia eta politikaren arteko paretotasunak egiten hasten naizenean galdera hau bururatzen zait: politikoki iraunkorra den munduko zein herrialdek txirotzen ditu bertan bizi diren herritarrik? Edo, bestela, ekonomikoki aberatsa den zein herrialdek mantentzen du errepresio egoera? Hau da, bosniarrak, zairetarak, angolarak, georgiarrak... gerra bat bizi dute eta goseak hiltzen dira. Ekonomia eta politika nahasten dira, ezin da egoera aztertu biak kon-

tuan izan gabe.

Datozenak ez datoz oportetara, beraz, ekonomikoki zein politikoki zerbait oso larria gertatzen da euren herrian. Hona datorren jendea jantzitakoarekin dator, han-

■ «Hona datozen pertsonak ez datoz oportetara; ospa egin behar izan dute eta jantzitakoarekin datoz» ●

ka eginda dator. Are gehiago, lehenengo aukeran ospa egiten dute: afrikarrak Afrikara begira bizi dira, asiarrak beren sinesmenak eta kultura mantentzeko ghetto-ak eratzen dituzte. Hau ez da paradisu, eta hori badakite.

A. Zein da pertsona hauen egoera? Nola bizi dira?

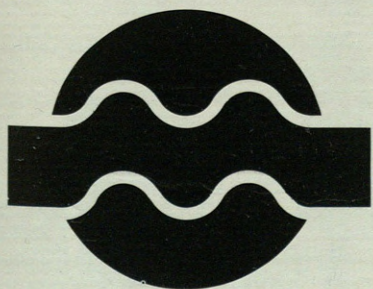
J.G. Hitz batez esanda: oinazea. Egunero sufritzen duten pertsonak dira, ez dute lanik, laguntza galdu dute, pisuetan bizi dira beste zortzi edota hamar pertsonarekin batera, egunero jan dezaketenean janari bakarra egiten dute, askok aterbetara eta jatetxe publikoetara itzuli behar izaten dute. Egunetik egunera, gainera, etorkin hauen egoerak okerrera egiten du.

Euren egoera hain da larria ezen askotan pentsatu izan baitut norbait hiltzen bada, nire telefonoa behintzat gainean eramango duela eta gorpua eskuratzeko aukera bat izango duela, eta honela duintasunez lurperatu edo euren familiaria abisatu.

Myriam Gartzia

GAZTEA
eta
EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Kultura sargoria

KULTURA sargori dago. Liburuak izerditan antzeman daitezke, kasu. Ez naiz Pello Lizarralde «Sargori» izenburupean argitaratu duen eleberriaz ari, Donostiako Koldo Mitxelena Kulturuneaz baizik. Aire egokituak huts egin duela eta, iitekotan omen da. Denbora baterako bederen. Izan ere, liburuaren osasuna ez da txantxetako gauza; are gutxiago ehun urtetik gorako testuen tenperatura eta kalentura.

Baldintza onenetan eraiki zen, duela urtebete eskas, Kulturunea, inoiz honelako zentru batetan eza-gutu ez diren berrikuntza guztiak bereganatuz (ezer ez dago aurrikusitako epetan bukatu eta aurrekontuetatik ateratzen ez denik, eta kasu honetan ere halaxe gertatu zen). Alabaina, udako sargori honekin ezin liburu

bakar bat ere bere tenperatura egokian dastatu!

Inorren kopetak tiantaka jartzeaz gain, besterik ere erakutsi du Koldo Mitxelenaren aire egokituaren huts egiteak hala ere, azpiegitura egokien premia larria. Alegia, zenbat eta zenbat leku eta areto handi eta txikiak ez dituzte gutxieneko baldintzak betetzen? Non eta nola antolatzen dira kultura ekitaldiak? Guzti hau kontuan hartuta, aire egokituarena ez ote da 'luxuzko' anekdota baino? Udako sargoria baino itogarriagoa da azken finean, egitasmoak plazaratzeko lekurik eza.

UDA eta negu, hotz ala bero, sargori ala izotz dio esaerak. Ez doa okerreko bidetik kulturgintzari dagokionez.

Hainbat alorretan, urte osoko isilunea udako 'zalaparta' bihurtzen baita. Jazzaldietaz ari naiz, adibidez. Amaitu berri dira Getxo eta Gasteizko ekitaldiak, arrakasta handiz eta ikuslearen parte hartze zabalaz, ohizkoa bihurtu denez.

Nazioarteko ordezkari nagusietarik batzuk izan dira zita horietan, eta tartean edo itzalean hainbat euskal ordezkari. Udako sargoria itogarria baino 'freskagarria' gertatu da hauentzat, urtean zehar oholza gainera igotzeko dituzten aukera murriztak ikusita. Ikusleak bestalde, izerditan blai aritu dira (zer esanik ez Gasteizko Mendizorrozan; polikiroldegiak ez dira inoiz gunegokienak gertatu, baina besterik ezean...), sargoriari aurpegi eman eta urte osoko hotzak astinduz.

Donostiako Musika Hamabostaldia izan ohi da udako musika egitasmoetarik apar gehientsuena ateratzen duen kultur ekitaldia. Abuztuaren 10ean hasi eta abuztuaren 31a bitartean 54 kontzertu essainiko dira aurten, hauetatik 34 doan. Hainbat berrikuntzaz dator gainera: herri batzuetara zabalduko dute eskaintza, Zarautz, Debara eta Ziburura, adibidez. Donostian, hamabi leku ezberdinetan izango dira emankizunak. Haurrentzako kontzertuak antolatu dituzte bestalde. Hamabi zatitan banatu da egitaraua, eta aipagarrienak hauek izan daitezke: «Carmen» operaren emanaldiak, Euskadiko Baletaren eta Orkestraren parte hartzea, euskal musikagileei eskainitako tartea eta ziklo diferenteak (kantu gregoriarra, interprete gazteak...).

Uda hartan ikusiak

L EHENBIZIKO Alemana, eskolako ateetik ikusia nuen 1942ko hazaroaren 12an: motoan pasa zen Undüreinetik Nabarrankoseruntz. Zuberoa ordurarte «zona libroan» zegoen: aleman armanda gau hartan sartua zitzaigun.

Alemanak Atarratzen eta Maulen kokatu ziren. baserri munduan oso guti genituen ikusten. Nik maki gehiago ikusi dut.

ALIATUAK Normandian lurreratu zirela, goiz hartan berean erran zigun Urrüstoiko errejentsak.

Orduan agertzen hasi ziren makiak. Behin, alemanentzat behiz beterik zozan tren bat hustu zuten Undüreineko geltokian eta 30 bat abelgorri eraman Larrabilleko aldaparen gora, Mitikileruntz. Haiekin topo egin genuen eskolatik itzultzean. Zazpi mutiko ziren, Sten metrailetaz armatuak, baina ez soldaduz jantziak. Bat etxera segitu zitzaigun eta amonari erran zion: ez iñori aipa ikusi gaitutzuenik, baina ez zuten ezer jakin.

Ospitale-Pean Oradour ttiki bat gertatu zen ekainaren 27an (eta ez 20an: «Egunkaria»n berriki erran dutana xuxentzen dut hemen). Hori ere goiz hartan jakin genuen eskolan.

Gero makiek Bildozen eraso zuten Mauleko guarnizioa eta presoner harturik eraman Garraibiko mendira.

JÉAN LOUIS DAVANT

ORDAINEZ aleman kolumna bat etorri zen Ortesetik, Mitikilen gaindi: 24 orduz atxiki zituten makiek. Tiroak ongi entzuten genituen etxeetik, kilometro pare batean, beldur handi batekin. Larunbata zen, abuztuaren 12a: gari joitea gure baserrian, herriko gizon askorekin. Eguerditan, lana bukatu zen orduan, aleman hegazkin bat ikusi genuen itzulikan, Maule bonbakatzen zuela. Hor hasi zen Mitikileko tiroketa.

Biharamunean beste kolumna bat Zuberoan sartu zen ibai ertzez. Ondorioz guduka bat piztu zen astelehenean Sohütan.

Urrüstoira etorria zen soldadu talde bat, arrotza: 25-30 mutiko ziren. Andre-Mari arratsalde aleman kolumna bat eraso zuten Sarrikota-Peko hilarrietarik. Hor ere tiroak ongi entzun genituen kilometro pare batean eta makiak itzultzen ikusi. Biharamunean hiru etxe erre zituzten alemanek, eztanda izigarriekin. Baina beste kalterik egin gabe joan ziren betiko. Orduan jende guztia makian sartu zen.

Baionako jazzaldia etorriko da segidan eta Donostiakoa gero, hilabete hauetako beroaldiari eutsiz. Gero izotza. Hainbat proposamen plaza-ratu diren arren (guztiek zirkuituren batosatzea dute helburu) aldaketarik apenas antzematen delako. Iñaki Salvador bultzatzen ari den Musika-rien Elkarteak lan polita du alor honetan aurrera ateratzeko.

LEKEITIOKO Kalealdiak urteroko zailtasun ekonomiko orori aurre egin ez kale antzerkiaren aurpegiarik erakargarriena erakusten digu. Arnas es-tuka eta aurrera egin ezinik dabilen

— **Uztaila eta abuztuko sargori eta eguraldi beroek kulturari atsedent hartzeko baino suspertzeko aukera zabaltzen diote gurean** ●

gure antzerkiarentzat ere, udako be-roa azal berritzeko aproposa denik ezin ukatu. Bizkaiko kostaldearaino iristen diren korrante eta olatuek mugimenduaren berri ematen digute eta ez da gutxi.

Azken finean, uztaila eta abuztuko sargori eta eguraldi beroek kulturari atsedent hartzeko baino suspertzeko aukera zabaltzen diote Euskal Herrian. Hainbat alorretan, gertakari nagusi eta deigarrienak data hauetara ekartzen dira, gainera. Izan ere, kulturaren airea urte osorako egokitzen ez den heinean...

J.J. Petrikorena

Bilboko eraikuntza abiatu den bezala, motelago doa Donostiako proiektua

Euskalduna eta Kursaal tresnak, kultur hiriburu izendapena sarira

Euskalduna Jauregiko lehen harria ipini ondoren hainbat kritika agertu ziren prentsan. Batzuek Kongresu eta Musika Jauregiaren beharra zalantzan jartzen zuten, eta beste batzuek Euskalduna Jauregia eta Guggenheim martxan dauden bezala Kursaal proiektua geldirik dagoela zioten, eta azken batean Eusko Jaurlaritzak Bilbo kultur hiriburu gisa bultzatzen ari dela Donostia baztertuz.

Ekainaren 20an ipini zuten agintari politikoei Bilboko Euskalduna Jauregiaren eraikuntzako lehen harria. (Argazkia: Xouse Simal).

BILBOKO itsasadarren ertzean, Guggenheim museotik hurbil eraikiko da Kongresuen eta Musikaren Jauregia. Bizkaiko Foru Aldundiak aurreratuko du egitasmoak eskatzen duen hasierako aurrekontua 6.000 milioi pezetakoa (260

milioi libera) da, eta aurrikusitako epeak betetzen badira 1997an zabalduko ditu ateak Euskalduna Jauregiak.

Kongresuak eta musika kontzertuak egiteko 2.000 pertsonarentzako areto nagusia, 600 lagunentzako

aretoa, 300 eta 150 pertsonarentzako bi gela, biltegia, entseiu gelak, aldagelak, tailerrak, prentsa bulegoa, kafetegia, jatetxea, galeria komertzialak eta aparkalekuak izango ditu jauregiak bere baitan, eta Bilboko Orkestra Sinfonikoaren egoi-

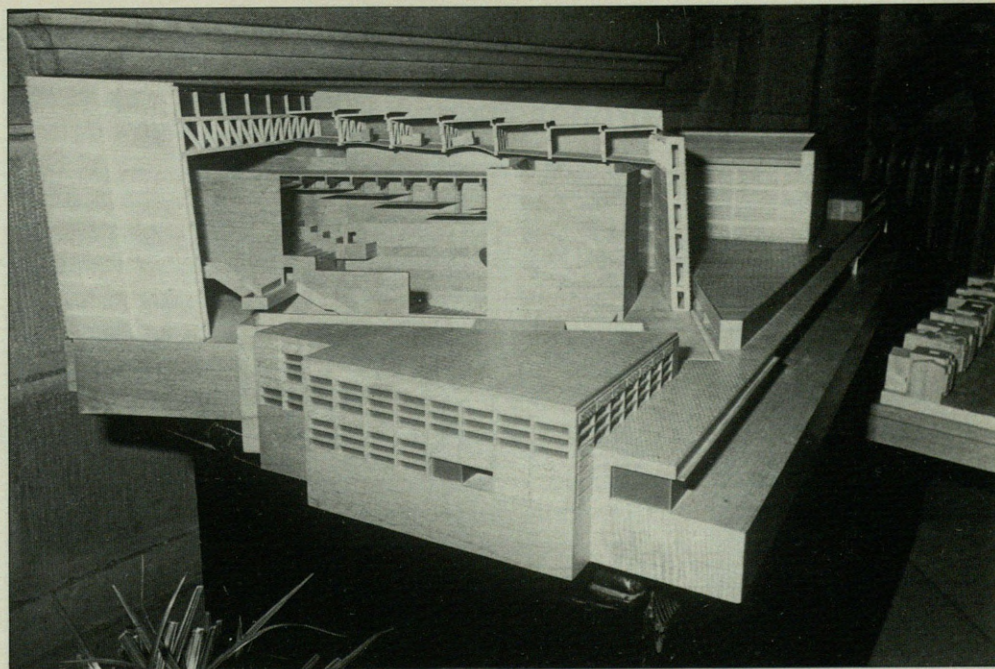
tza ere bertan lekutzeko asmoa dute. Lehen harria ipini zen egunean, Jose Alberto Pradera diputatu nagusiak esan zuen 1997rako bukatuta egongo diren Euskalduna Jauregia, Guggenheim museoa eta Bilbon eraikitza lanetan dauden beste hainbat egitasmorekin batera —aireportua, superportua zabaldu eta Nerbioi itsasadarra garbitzeko lanak—, «*Bilbo ardatz atlantikoaren erdigune bibur dadin*» lagunduko dutela.

Lehen harria ipini, eta hurrengo egunetan hainbat kritika agertu ziren prentsan, Bilbon Euskalduna eta Guggenheim egitasmoak martxan dauden bezala Donostiako Kursaal proiektua baztertua da goela aipatzen zutenak. Miguel Alvarez Torre arkitektoak «*diskriminazioa*» ikusten zuen Eusko Jaurlaritzaren erabakietan.

Kultura edonon

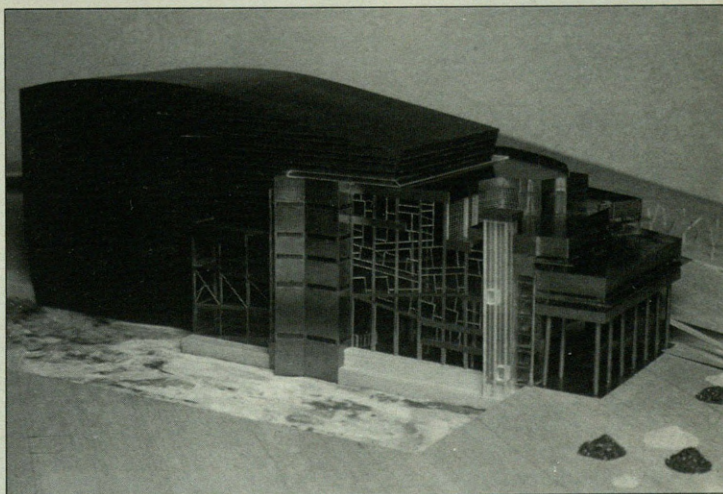
Alvarez Torrek azpimarratu digunez, «*EAEko Estatutua martxan jarri zenean Gasteiz hiriburu administrati-boa, Bilbo industria hiriburu, eta Donostia kultur hiriburu izango zirela zehazten zen, baina ez da urratsik eman alde horretatik*». Donostiako Kursaal egiteko ez dago oraindik aurrekonturik zehaztuta, «*eta ez dut gogorik ikusten proiektua aurrera atera dadin*. Oraingoz inork ez du bultzatzen. Bilbon, adibidez, Euskalduna Jauregi-ko lehen harria jarri eta basteko 1.500 milioi pezeta izan zituen proiektuak, eta Donostian ez da horrelakorik gertatu».

Kursaal proiektuaren dokumentazioa aztertzen ari da egunotan Donostiako Udalak izendatutako

proiektu-auditoria, irailaren hasieran zuzenketak egin, eta ondoren Udala, Foru Aldundia eta Eusko Jaurlaritzak izendatu duten kudeaketa elkartearen esku egongo da egitasmoa. Obren lehenengo fasearen salmenta publikoa urte hasierarako egitea espero dutela komentatu digu Jesus Barreiro Donostiako Udaleko obra eta proiektuen zuzendaria.

Aurrekontu aldetik eragozpenik ez badago, hiruzpalau urte barru bukatuta egongo da kubo formako bi eraikuntzaz osaturiko Kursaal. Musika, opera, balet eta zinema emanaldiak egi-

teko eta 1.800 pertsona hartu ahal izango dituen aretoa kokatuko da kubo handian; ganbara musika eta 500 pertsonarentzako kongresuak egingo dira kubo txikian; eta erakustaretoak, jantokiak, kafetegiak, biltegiak, bulegoak, aparkalekuak ere izango ditu Donostiako kultur zentroak.

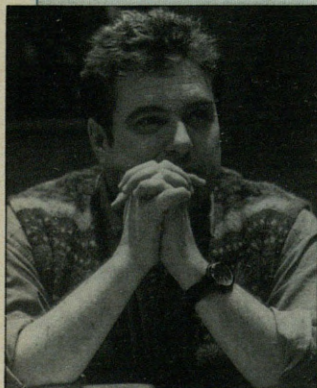
Mikel Etxebarria Eusko Jaurlaritzako Kultura sailburuordeak Kursaal proiektuarekiko bazterketarik ez dagoela aipatu digu. «*Abiadura motelaren arrazoia bikoitza izan daiteke: horrelako egitasmo batek definizio zehatza lortzeko*

Goiko argazkian ikus daitekeen Donostiako Kursaal egiteko aurrekonturik zehaztuta ez dagoen bezala, Bizkaiko Foru Aldundiak aurreratu du beheko argazkian dagoen Euskalduna Jauregiaren hasierako aurrekontua: 6.000 milioi pezeta.

Kursaal eraikuntza hiruzpalau urte barru bukatuta egotea espero du Donostiako Udalak ●

Hasier Etxeberria: «Ez nago kontzentrazio politikaren alde, plangintza sakabanatuagoa bultzatuko nuke»

ARGIA. Euskalduna Jaurregiko lehen harria jarri ondoren, zenbait adierazpenek zioten Bilbo kultur gune bezala bultzatzen ari dela Eusko Jaurlaritzak.

Euskalduna Bilbon jarri baino, jartzea kritikatzan du Hasier Etxeberriak. (Argazkia: Aitor Bayo).

HASIER ETXEBERRIA. Guggenheim edo antzekorik egin behar bada Bilbon kokaturik behar du, Euskal Herriaren erdia Bilbo inguruan bildurik dagoelako. Euskal Herria hiri bat da eta dena dago ordubetera, baina oso alferak gara mugitzeko. Gaur egun ezin da hiri bat kondenatu hiri industrial edo hiri administratibo soil izatera. Dena den, nik ez dut kritikatzan Euskalduna edo Guggenheim Bilbon jartzea, jartzea kritikatzan dut.

A. Ez duzu horrelako egitasmoen beharrik ikusten.

H.E. Ez nago kontzentrazio politikaren alde. Plangintza sakabanatuago baten arabera, leku guztietan gauza ez hain anpuosoak egiteko aukera egongo litzateke. Hiri guztiek merezi dute beren lekua, baina politika hori dela medio ezinezkoa da. Joseba Arregik bide hori hartu du eta bide horren kontra hitz egin da mila aldiz eta hala ere aurrera doa kultur eragileak aintzakotzat hartu gabe.

behar duen denbora, eta Donostiako Udalak ez duela asmatu nahi izan duen proiektu horri buruzko li-

dergoarekin». Kongresuak egiteko azpiegitura egokien beharra eta, era berean, akustika egokia duten areto

handien beharra sumatu, eta Kursaal eta Euskalduna egitasmoak bultzatzea erabaki zuen Kultura Sailak. Baina Etxebarriak adierazi digunez, Kultura Sailak ez du inoiz erabaki ez Donostiak, ez Bilbok, ez Gasteizek kultur hiribururik izan behar duenik. «Gure herriak ez du kultura hiribururik izendatu eta ez dugu uste horrelako izendapenik egokia denik, kulturak, dagokion mailan eta ingurua kontuan harturik, hiriburuetan eta herri guztietan egon behar du eta».

Aurrikusten den bezala, egun martxan dauden proiektu handiek —Euskalduna eta Kursaal barne— hiruzpalau urte barru zabalduko dituzte ateak, baina amets zoragarria litzateke kultura hiriburu eta herri guztietan izatea orduan.

Joxi Goikoetxea

JOAKIN ZAITEGI VIII. Itzulpen laburren sariketa

AED ELKARTEA
Pablo Uranga 4 bilboia, Tel. 704646
WWW.ARRASATE.COM/ELKARTEA

GAIA "IRUDI BIDEZKO KOMUNIKAZIOA 2000. URTEAN"

Teknologia berriak (ikuspegi teknikitik); aspektu soziala: komunikazio kontzentrazioak, presio taldeak; komunikazio autopista handiak; kablea, fibra optikoa. ...

EPEA 1994ko azaroaren 4a baino lehen.

SARIAK Lehenengo saria: 250.000 pta.
Finalistak: 50.000 pta. bana.

Informazioa: AED Elkarte (Jokin Zaitegi sariketa)
Pablo Uranga kalea, 4
Tel.: (943) 77 12 28

ARRASATE

Laguntzaileak

Arrasateko
Udala

kutxa

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Kutxa Fundazioa

Zuk ere parte har dezakezu

Gaspar Montes Iturrioz pintorearen erakusketa antologikoa San Telmo museoan

«Hobe genuke umilago jokatu eta egun ditugun museoak konpontzea»

Gaspar Montes Iturrioz irundarra eskola utzi eta 14 urterekin hasi zen pintatzen. Madrilen, Parisen eta hainbat lekutan ikasten aritu arren, etxerako bidea maite izan du beti. Pintore 'probintziano' gisa jotzen du bere burua. Paisaia lasai eta umilez osatu ditu bere koadroak. Armonia bila beti ere, adierazi digunez. Guzti horren testigantza jaso da Donostiako San Telmo museoan.

■ Irungo inguruak oso gustatu zaizkit margotzeko, baita Nafarroa ere, iparraldea eta helgoaldea.

ARGIA. Omenaldi guztiak batera iritsi zaizkizu orain, *Euskal Lagundiarena dela*, erakusketa antologikoa...

GASPAR MONTES ITURRIOZ. Nire zahartzarori egiten dizkieten

omenaldiak dira. Ez dut karrera handirik egin, 'probintziano' bat izan naiz, nahiz eta Madril, Parise, Brusela eta hainbat lekutan ikasten aritu.

A. Noiz hasi zinen pinta-

tzen?

G.M.I. 14 urterekin eskola bukatu eta ofizioa ikasten hasten zen jendea. Ni aitaren zurgindegian hasi nintzen lanean, eta pintatzen bestalde. Garai hartan mezenas asko zen, artistak laguntzen

zituztenak eta.

A. *Zu ere babestu al zintuzten?*

G.M.I. Bai, mezenas horiek bultzadatxo ematen zizuten eta gero, norberak ipurdia astindu behar izaten zuen lepoa besteen gainetik erakusteko. Oso zaila da eta zen pinturatik bizitzea. Horretan katalanak eta, fenizioen tankerakoak ziren; nik ez dakit nola konpontzen ziren hainbeste erakusketa egiteko! Euskaldunak berriaz, atzerago geunden.

A. *Madriilen ikasten aritu zinen garaiaz zer duzu gogoan?*

G.M.I. 17 urterekin joan nintzen. Pintore izateko Madrilera joan behar izaten zen, dominen bila. Maisurik handienekin aritu nintzen ikasten, Sotomayor eta, erretratoak eginez diru asko irabazitakoak. Kaperotxipi eta Beobide ezagutu nituen eta elkarrekin aritu ginen.

Madrilgo giroan bustitako euskal pintorearen ereduia Salaberria zen. Arrakasta handia izan zuen. Ez nuen gustukoa, baina, hango giroa. Euskal Herria maite nuen, nire herria, Irun.

Gerora hainbat erakusketa egin nituen Madriilen, eta horri esker Rodriguez Sahagun bezalako jendea 'probintzietara' etortzen zen gure lanak erostera.

A. *Handik atzera Unamuno eta beste ezagutu zenituen.*

G.M.I. Unamunok Madrilgo Ateneoan erakusketa egitea gomendatu gintuen. Erakusketa egin bai, baina ez genuen koadro bakarra ere saldu. Esku hutsik itzuli ginen Iruna. Harreman handirik ez genuen izan elkarrekin. Niri politikak atzera egiten zidan eta berak berriz Primo de Rivera be-

gien artean kokatua zuen...

A. *Parisen ere izan zinen.*

G.M.I. Madril buruzko iritzi txarra genuen, pozintsua bilakatu zen hura guretzat, eta Arruek aipatu zidan pinturari buruz nire ikasketak zabaltzeko Parisera joateko. Foru Diputazioaren sari batekin joan nintzen, baita berehala itzuli ere dirua bukatu zitzaideanean, bohemia ez bainuen gustuko. Baserriren batean

babarrun gorriak jatea nahiago nuen, noski.

A. *Zerbait ikasi al zenuen?*

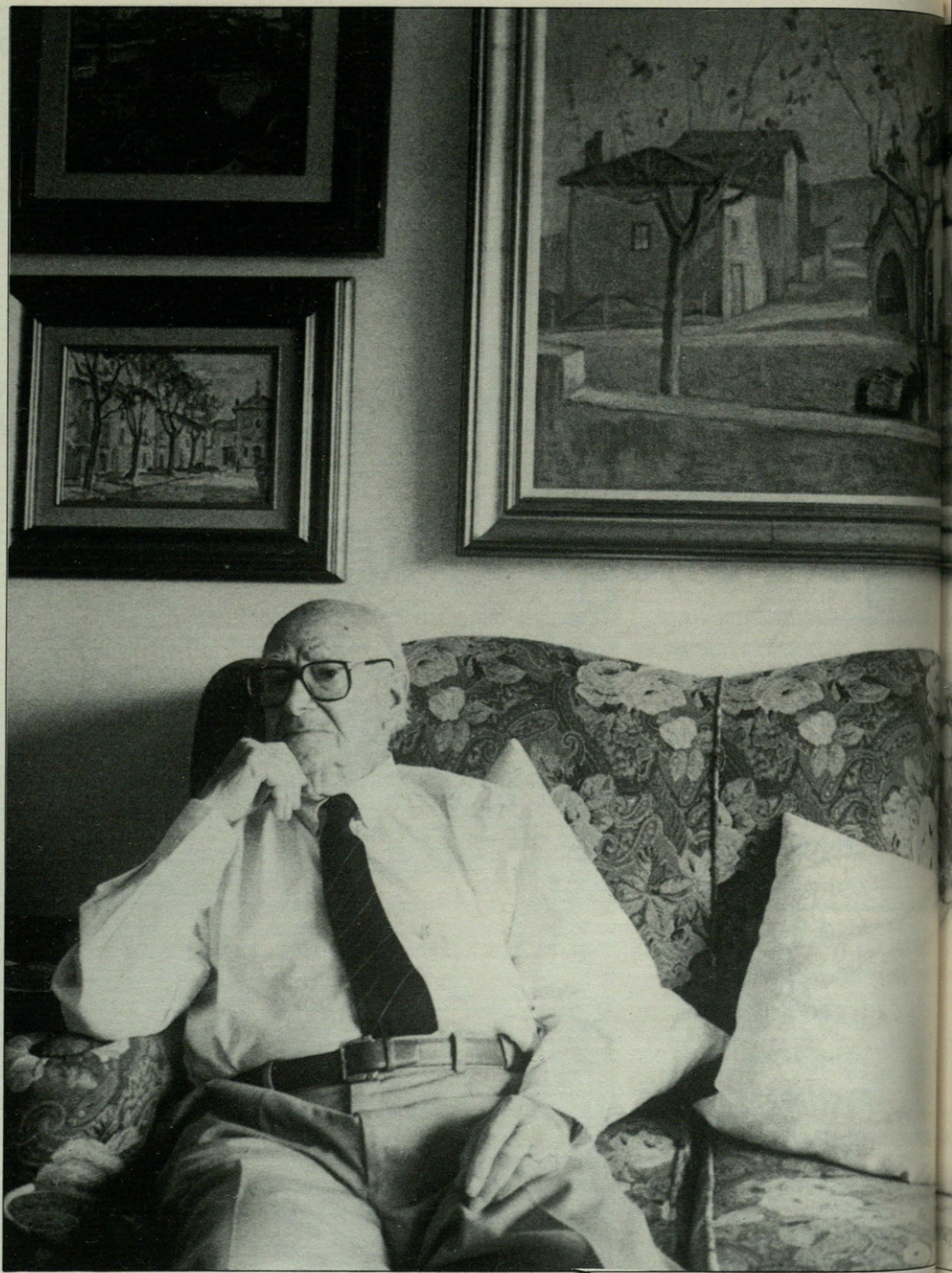
G.M.I. Begiak ireki zitzaizkidan. Neure ustez, artearen bideak Goyarengandik Frantziara egin zuen.

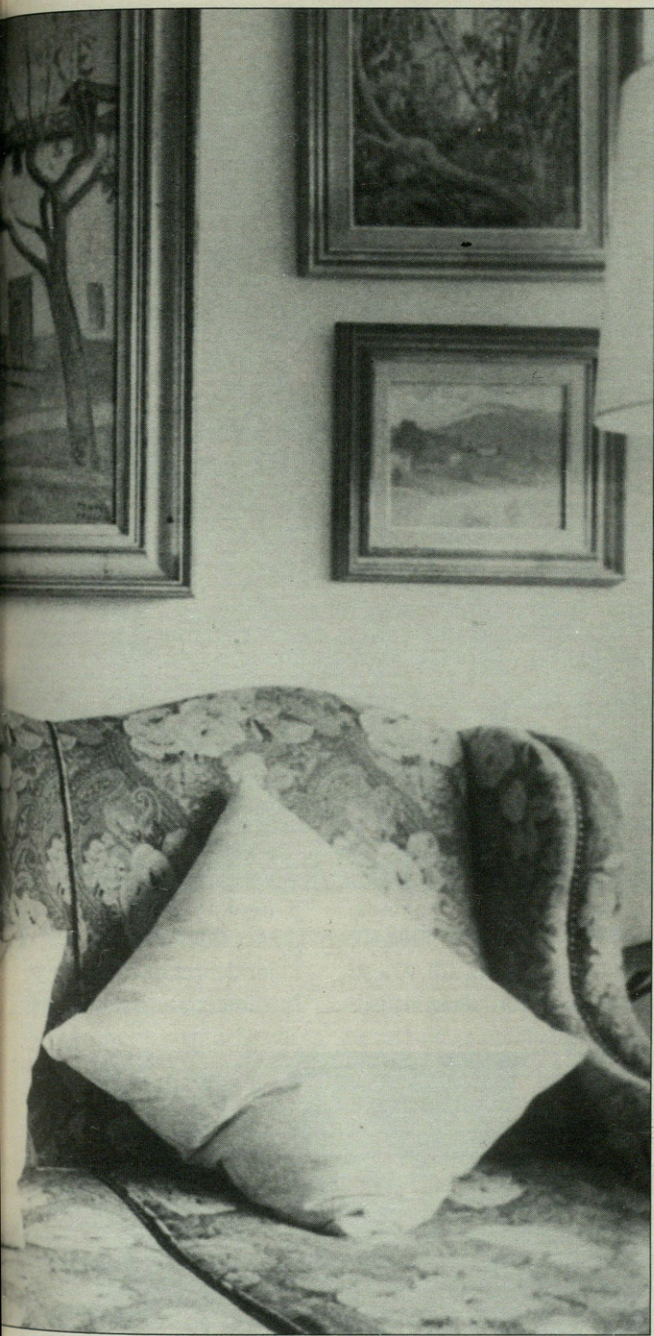
Goya izan zen gure azken jeinua. Museoetatik kanpora usaintzen zen artea Frantzia.

A. *Zer pintatzen zenuen garai hartan?*

G.M.I. Natura eta natura.

■ «Oso leunak dira neure margoak, lasaiak, sinpleak, begiak atsedean hartzeko modukoak; armoniaren bila aritu naiz beti» ●

Erakusketarako katalogoa osatzeko mila irudi inguru bildu dituzte; Gaspar Montes Iturriozek koadro txiki eta handien artean lan oparoa egin du 93 urteotan.

Vazquez Diaz, Arteta, Arrue eta neure modukoek kubis-mora iristen ez den pintura geometrikoa egin dugula esan daiteke, alegia, gauza bakoitzaren forma geometrikoak errespetatuz, Cezanneren teoriak zioten moduan. Horrela jarduten zuten berak, naturaren parranteak aukeratu eta pinta-

tzen. Izan ere, mila aukera ematen dizkizu, mugagabea da.

A. Paisaiatz gain figurak ere egin dituzu.

G.M.I. Sagardotegietan zerbitzen zuten neskatxak zirela, esne saltzaileak beren marmitekin, pilotariak... beti ere paisaia jakin batean ko-

katutik egin izan ditut.

Behin Santa Kruz apaiza margotu nuen, argazki batzuetatik irudia hartuta. Ez nituen neurriak ondo hartu eta handiegia atera zitzaidan ordea, eta lau puskatan hautsi nuen, lau paisaia egiteko. Askotan pintatzen genuen koadro baten gainean beste, ikasteko eta.

A. Zer paisaia izan duzu gustukoena?

G.M.I. Irungo inguruak asko gustatu zaizkit, baita Nafarroa ere, iparraldea eta hegoaldea. Irundarrok beti jo dugu Nafarroa aldera, Lesaka dela, Baztan bailara...

A. Salaberriak zure pintura oso goxoa dela esaten zuen.

G.M.I. Oso leuna delako, lasaia, sinplea, begiek atsedeen hartzeko modukoa. Armonia bilatzen dute neure koadroek.

A. Zein dira zuregandik burbilen sentitu dituzun pintoreak?

G.M.I. Regoyos asko gustatu izan zait beti, bere inpresionismo oso zehatz horretara iritsi gabe, naturaren bazter apalak margotzeko orduan.

A. Koadro asko saldu al dituzu?

G.M.I. Ez. Pintore aberastek, Juan Etxeberria eta, nahi zutena margotu ahal izan zuten. Besteok berriz, ezin pinturatik bizi. Ni Irundik Aranjueza joan nintzen lan egitera, tapizetarako bozetoak egitera.

A. Pintatzen jarraitzen al duzu?

G.M.I. Oso gutxi. Nik txanda pasa egina dut.

A. Zer diozu egungo pinturari buruz?

G.M.I. Duela gutxi hildako Ruiz Balerdi, Ameztoui... oso interesgarriak dira. Afiz-

ionatu askotxo dago hala ere, teknika ikasten ordu askorik pasatu gabeak. Inor ez da emakume biluziak margotuz trebatzen, adibidez.

Egun, mutur batean pintura modernoa aurki daiteke, joera abstraktoa, eta bestean hiperrealismoa. Borroka itzela dago batzuen eta besteen artean. Ban-

■ «Afizionatu askotxo ari dira pintore gisa, teknika ikasten lan handirik egin ez duen jendea» ●

goardiazaleek bere bidea behin-betikoa dela uste dute, baina gero moda joan eta talentu handiko pintore errealistaren bat heltzen denean zikloa beritzen da.

Neure semea eta ni konkistatu nahi izan gintuzten abstraktoa egiteko. Oteiza bera neregana etorri eta, «oraindik figuratiboa egiten ari al zara?» esaten zidan. Orduan, mesprezuz aipatzen zen arte figuratiboa.

A. Zer diozu Guggenheim museoari buruz?

G.M.I. Atzerriko guztia ezaguna zaigu eta hobe genuke umilago jokatu eta lehendik ditugun museoak konpontzen dirua xahutuko bagenu. San Telmo bera, hilda egon da orain artean.

A. Zenbat koadro aurkeztu behar dituzu San Telmoko erakusketa antologikoan?

G.M.I. Nik ez ditut bizi-tzan zehar egindako koadroak zenbatu, baina esan didatenez 1.000 argazki bildu dituzte katalogorako.

J.J. Petrikorena

Ikasmusika-ren seigarren edizioa burutu berri da Deustuko Unibertsitatean

Udako musika unibertsitatea

Uztailaren 11n izan zuten hasiera aurtengo Ikasmusika ikastaroek. Bertan hamar egunez ehun bat musikarik beren zaletasunak trebatu zituzten izen handiko irakasleekin. Hamar egunetan zehar, bederatzi sailetan banatuta, doinuak nagusi izan ziren Deustuko Unibertsitatean. Doinuei jarraiki bertaraino hurbildu ginen. Horra hor entzundakoak.

AUTOBUSETIK

jaitsi naiz eta euri zipristinek busti egin naute. Euriari ihesi geltoki ingurutik hurbil dudan Deustuko Unibertsitaterantz abiatu naiz, korrika, aterbe bila. Beraien azterketaz urduri eta kezkatu dauden ikasleen artetik pasatu eta gero, Ikasmusika adierazten duten geziak ja-

rraitu ditut.

Barruan nago jada, hemen ez da euririk, eta gela batetik bestera ibiltzeko asmo irmoa daukat, musikariak ikusi nahian, irakasleen esana nola betetzen duten ikusteko asmoz. Atea eskuaz jo eta gero gela batean sartu naiz. Kantuan ari dira. Isabel Penagosek pianoan

dihardu, bertan dauden neskei aginduak emanez. Neska bat kantuan, besteak behealdean zain, adi. Abesti batzuk entzun eta gero isil-

isilik beste gela baterantz abiatu naiz. Ondokoan txar-telean jarritakoak harritu nau, «Estilistika bokal-pianistikoa», eta sartzen ausartu naiz. Pianoaren ondoan Felix Lavillaren agindupean pianojole gazte bat eta abesten ikasten diharduten 5 neska gazte. Berehala goiko alderantz jo dut.

Jendearekin mintzatu ga-be nintzen oraindik, eta nire

Hamar egun eta bederatzi ikastaro

DEUSTUKO Unibertsitatera hurbildutako 102 ikasleek bederatzi ikastaro ezberdinetan parte hartuko dute hamar egunetan zehar. Gehienak bertokoak badira ere —70 inguru—, badira Madril, Tenerife eta Valentziatik etorritakoak. Ikasteko aukera zabala: biolina eta biola, txelo eta kontrabaxua, flauta, kantua, gitarra, klarinetea, piano eta piano laguntzaileria, eta estilistika bokal eta

pianistikoa. Ikasle aktiboek, hau da, ikasi eta jotzen dutenek 15.000 (650 libera) ordaindu beharko dituzte, eta entzuleek 10.000 pezeta.

Irakasleak aldiz, kanpotik etorritakoak dira gehienak, eta horregatik oso kontent daude hurbildutako ikasleak, maila ona erakusten dutela seinale. Goiz eta arratsaldea jotzen ibili ostean, elkar ezagutzeko aukera ona izanen

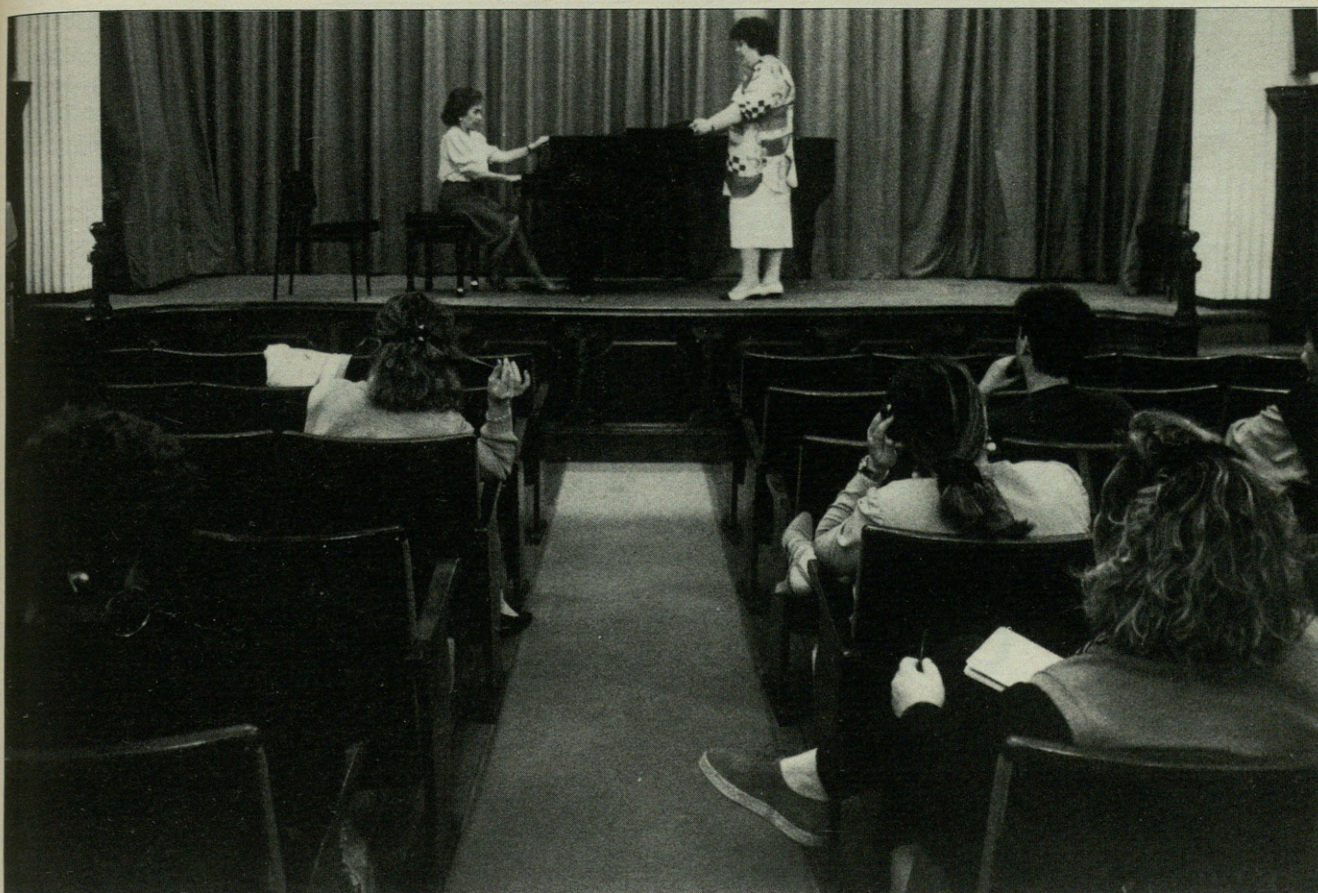

9 ikastaroen artean, gitarra jotzeko aukera izan zuten musikariek.

dute ikasle zein irakasleek.

Bederatzi miloi t'erdi pezetako aurrekontuaz, Ikasmusika bihurtzen da

musikarientzat udan ikasteko aukera bakarrenetarikoa, udako musika unibertsitate bilakatuz.

Aurtengo Ikasmusika ikastaroetara hurbildutako 102 musikariek izan zuten musika entzun, ikasi eta hobetzeko paradarik.

jakinmina asetu nahian eskuartearen kontrabaxu handi samarra zuen bati zuzendu natzaio. 30 urteko Javier Molinak Bilboko Orkestran jotzen du, baina hala ere etorkizun beltza ikusten dio musikan aritzeari. Basaurikoaren aburuz, horrelako ikastaroak esperientzia ona izaten dira musikan sakontzeko. Berak Stanislaw Pokorski du irakasle gisa, «*eta oso pozik nago, lau ikasle baino ez gaude eta denbora guztian gure gainean dago, borrelako batekin asko ikasten duzu. Honek benetan merezi du*».

Hor utzi ditut Stanislaw eta Javier biak adi kontrabaxua jotzen, batek bestearen esanak aditzen. Eskailerak jaitsi eta ate batetik Jose Angel Santos gasteiztarra atera berri da. 24 urte besterik ez ditu eta ikasketa guztiak utzi

eta Belgikan dihardu klarinetea ikasten, Belgikako irakasle berarekin ari da orain Deustuko Unibertsitateko ikastaroetan, Walter Boeykens klarinetejolearekin alegia. 8 urtez klarine-

Erabat ezberdina iruditzen zait, musika kultura handiagoa dago». Gasteiztarren iritziz, musikariarentzat orkestra batean aritzea litzateke egokiena, baina zaila ikusten du.

■ «Hemen musika tradizio falta sumatzen dut; kanpoan ezberdina da, baliabide ugari daude eta musika kultura handiagoa» ●

JOSE ANGEL SANTOS

teari doinuak ateratzen, horretarako badu nolabait teko dirulaguntza eta mol datzen da Jose Angel Santos, baina hala ere kexu da: «*Hemen musika tradizio falta sumatzen dut. Belgikan ezberdina da, baliabide ugari daude, kontzertuetan jende asko izaten da.*

Aurrerago entseiatzen aurkitu dut Portugaleteko Maria Egileor neska gaztea. 17 urte ditu eta azken zazpiak biolina jotzen eman ditu. Ikastaro honetan oso gustora dagoela esan digu. Barakaldoko kontserbatorioan musika ikasteaz gain, orkestra txikitxo bat sortu

berri dute eta pozik ari da bertan, horregatik argiago ikusten du etorkizuna. «*Nonbait jotzea pozgarria da, bitz egiten duzu, jendea ezagutu. Kontserbatoriora joatea baino nahiago dut*», dio irribarretsua. Laster irakasleak etorri behar du eta partitura ondo prestatu nahi du. «*Hemen asko ikasten dut. Nahiz eta irakasleak eta biok bizkuntza bera ez erabili, oso ondo ulertzen dugu elkar*».

Musika entzuten goiz osoa igaro dut. Albo batera utzi ditut, gitarrarekin zihardutenak, gozo-gozo ari ziren txirularekin beste asko. Eta arratsaldero ikasleek emanaldia ematen dute, eta etortzeak merezi du. Musika entzuten ari nintzela ahaztu egin zait euria ari zuela.

Patxi Gatzelumendi

Uztailaren 25ean joko du Donostian Pink Floyd taldeak

Dinosauroaren itzartzea suziri eta trumoi artean

Sei urte pasatu dira Pink Floyd taldeak aurreko diskoa grabatu zuenetik. Aurten argitaratutako «The division bell» lanean oinarriturik bira antolatu dute munduan zehar, eta uztailaren 25ean ke eta argi efektuak nagusi izango dituen ikuskaria aurkeztuko dute Donostian David Gilmour, Richard Wright eta Nick Masonek.

APIRILAREN 30ean Miamin abiatu zuen «Division Bell Tour» bira Pink Floyd taldeak. Hemezortzigarren diskoaren izenburua erabili dute David Gilmour, Richard Wright eta Nick Masonek birari izena jartzeko garaian, eta uztailaren

25ean Donostiako Anoeta futbol zelaian izango dira.

Musika bigarren mailako bilakatuko da ikuskariko zati gehienetan. 250.000 wateko indarra izango duen soinu estereoa, 100.000 wateko soinu kuadrafonikoa, kea, argi tresna modernoak eta laser izpiak nagusituko dira 55 metroko zabalera, 25 metroko altuera eta 21 metroko sakontasuna izango dituen egitura biribilduko oholtzaz. Argi eta ke efektuek osatuko dute, beraz, Pink Floyden zuzeneko eskaintzaren zatirik garrantzitsuenak, eta oholtzaren gainean indarra erakutsi baino, gelditasuna izango da nagusi.

Istiluak taldean

Europa eta Ipar Amerikako salmenta zerrendetako lehenengo tokietan dagoen «The division bell» lanaren bitartez itzuli da sei urte eta gero Pink Floyd. 60ko ha-

1986an Roger Watersek gainerako partaideak salatu zituen, berak taldea utzi ondoren Pink Floyd izenpean jarraitzen zutelako. (Argazkia: Julio Muñoz).

markadan sortutako talde honek istilurik eta partaide aldaketarik izan du bere ibilbidean zehar. 1968an David Gilmourrek ordezkatu zuen Syd Barret taldeko lehenengo kantaria, 1980an Richard Wright taldetik kanpo bota ondoren 1987an itzuli zen eta gaur egun soldata kobratzen duen musikaria da, eta 1986an Roger Watersek gainerako partaideak salatu zituen berak taldea utzi ondoren Pink Floyd izenpean jarraitzen zutelako. Istiluak istilu, Gilmour, Wright eta Masonek munduan zehar jardun zuten 1987an, eta urtebete beranduago, biran zuzenean grabatutako lana argitaratu zuten: «Dedicate sound of thunder».

Urte hauetan taldea ez da geldirik izan, eta zenbait kontzertu egin ditu. Haue-
tan, «Dark side of the moon», «The wall» eta «Wish you

Uztailaren 25ean Donostiara ekarriko du Pink Floyd taldea «Division Bell Tour» hegaldiak.

were here» disko ospetsue-
tako kantuak jo zituzten.
«Kanpora irten genuen az-
keneko aldian oraindik hor
geundela erakutsi nahi ge-
nion jendeari», dio David

Gilmourrek.

Donostiako kontzertuan
sarrerak aurretik 4.000 (180
libera) pezeta balio izan
arren, 10.000 saldu dira ho-
nezkerok. Soinu eta argi

muntaia izugarrien aurrean
liluratzeko prest dauden
zale kopuru handia baitu
oraindik Pink Floydek.

Joxi Goikoetxea

EURODISNEYRA BIDAIA BEREZIA

○ 94eko IRAILAREN 8tik 11ra

Helduak, bikoitzean	35.900 pta.
Helduak, hirukoitzean	31.900 pta.
Helduak, laukoitzean	29.900 pta.
Haurrak (bi heldurekin batera)....	19.900 pta.

○ PREZIO BARNEAN

Literadun autobusa
Bi gau Santa Fe hotelean (Eurodisney)
Hiru egunetarako sarrerak parkerako
Egonaldi tasak
Gidari baten laguntza

VIAJES TEP
Urbietakalea, 59
Tlf: 46 06 88
20006 DONOSTIA

VIAJES TEP
San Marcial Kalea, 1
Tlf: 42 00 71
20006 DONOSTIA

TELÉFONO ERRESERBAK: 46 16 08

1994-eko ABUZTUAREN 10a BAINO
LEHEN EGINDAKO ERRESERBATARAKO
3.000 PTA -ko DESKONTUA
PERTSONAKO

UZTAILAK

23

■ FILME EMANALDIAK NAFARROAN

ZENBAIT filme ikusi ahal izango dira euskaraz udan Nafarroako zenbait herritan, **Malerreka** kultur zikloaren barruan gaueko 10.30etatik aurrera: uztailaren 23an Doneztebeko pilotalekuan «Tartariarren basamortua», 26an Beintza-Labaiengo pilotalekuan «Moskito kostaldea», 27an Narbarteko pilotalekuan «Kokrodilo Dundee», 28an Sunbillako pilotalekuan «Anastasia», 29an Urrozko pilotalekuan «Asterix galiarra» eta 30ean Zubietako plazan «Lasterketa isila». Langarra euskara taldeak antolatu du zikloa.

■ HETUIN-EN MARGOAK UZTARITZEN

EUSKAL Kultur Erakundeak Uztaritzen daukan egoitzan ikus daitezke egunotan, Chantal Hetuin margolariaren hainbat koadro. Gauaren eraginak adierazi asmoz, **olioak eta hareak** nahastu ditu Ezpeletan diharduen artista frantziarrak.

UZTAILAK

24

■ ORGANU JAIALDIA ARABAN

IRAGAN astean hasi zen Arabako hainbat herritan burutuko den IX. Organu Jaialdia. Horrela, **Esteban Elizondok** Eltziegion joko du igandean, eta hurrengo igandeetan Jose Santos de la Iglesia Lantziegon, Pedro Guallar Bastidan eta Jose Gonzalo Lopez Urionan arituko dira.

UZTAILAK

25

■ IRUÑEKO ORFEOIAREN EMANALDIAK

ZENBAIT emanaldi egingo ditu Iruñeko Orfeoiak uztail eta abuztuan. Najerako Abesbatza Lehiaketan parte hartuko du uztailaren 25ean, eta abuztuan Zangozako Erdi Aroko Ikasketa Astean.

Urrian, Mahlerren bigarren sinfonia grabatuko du Iruñeko Orfeoiak **Akitaniako Orkestraren laguntzaz**, eta grabaketa bukatu eta gero, bi kontzertu egingo ditu Bordel inguruan.

B E G I B E L A R R I

A R T E A

Amazonia, azken paradisua

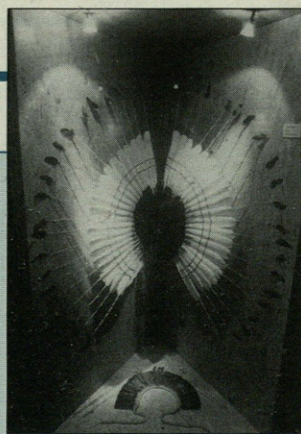
AMAZONIA da, zalantzarik gabe, planetako gune ekologiko garrantzitsuena. Berau gai nagusia, orain dela urtebete inguru Bartzelonako Museu de la Ciencian aurkeztu zuten estrainekoz Amazoniari buruzko erakusketa ibiltaria. Sei ataletan banatua, topiko guztiak hausten ditu. Lehenengoan, «Espedizioa» izenekoan, oihan amazonikora egindako bidaietan ateratako lau mila argazkiz osatutako ikus-entzunezkoa agertzen da.

«Hegalaldia» izenburukoan, hainbat mapa eta maketaren bidez, Amazoniaren historia eta geografia berri ematen da. «Oihana» izena duen atalean, berriz, bizimoduari buruzko ikus-entzunezkoak eta maketak agertzen dira. Bertan, besteak beste, klimaren ezaugarriak, uraren

zikloak eta animalien bizitzari buruzko datu ugari ageri dira. Honetaz gainera, berrogei espezieri dagozkien soinuak ere entzun daitezke.

Bostehun hostoz osatutako bildumarekin batera, intsektu, arrain, arma eta tresna ugari bilduta daude dibertsitateari eskainitako atalean. Bestalde, «Homo sapiens: sapiens?» izenekoan, gizakiak ingurunearekin duen harremanen berri ematen da, besteak beste, Amazonian hitz egiten diren 718 hizkuntzena.

Azken batean, desafioa handia da. Amazonian sentiaraztea baita erakusketaren helburua. Eta lortu ere lortzen du. Baita bertan gertatzen ari denarekiko hausnarketa eragitea ere. Tes-tuingurua ezin egokiago paratua dagoelako, detaile txikiena zaindu egin

«AMAZONIA AZKEN PARADISUA».

**AMAZONIARI BURUZKO
ERAKUSKETA IBILTARIA.**

DONOSTIAKO SAN TELMO MUSEOA.
IRAILAREN ERDIRA ARTE. LA CAIXA
FUNDAZIOAK ETA DONOSTIAKO
KULTUR UDAL PATRONATUAK
ANTOLATUTA.

dutelako. Eta zuk irakurle, ba al duzu gertatzen ari denaren berri? ez al duzu Amazonia erdian sentitzeko irrikarik?

PATXI SARRIEGI

UZTAILAK
27

■ DONOSTIA HIRIA POP-ROCK LEHIAKETA

ZABALIK dago honezkero abuztuaren 14etik 21era bitarte izango den Donostia Hiria 3. Pop-Rock Lehiaketako izen-ematea. **Diskorik argitaratu ez duen edozein taldek parte har dezake** bertan, eta uztailaren 27a baino lehen, gutxienez hiru kantuz osaturiko maketa utzi behar du Donostiako Cadena 40ren estudioetan: Askatasun Hiribidea 27, 1.a. Aurkeztutako lanen artean sei aukeratuko ditu epaimahaiak finalean jo dezaten.

UZTAILAK
28

■ ELGOIBARKO FOLKLORE JAIALDIA

HIRU talde arituko dira Elgoibarko Nazioarteko Folklore Jaialdiaren zortzigarren edizioan. Ostegunean, gaueko 10.30etatik aurrera jardungo dute Elgoibarko Olaizaga Kiroldegian Ballet Folklorico Danza Argentinak, Lituaniako Nemunas taldeak eta Haritz euskal dantzari taldeak. Soka-dantzak, Arratiako jotak, Bizkaiko dantzari dantzak eta Juan Antonio Urbeltzek prestatutako Irati bailarako kantu eta dantzak eskainiko ditu Haritzek egun horretan.

Haritz taldeak 20 urte bete berri ditu, eta urteurrena dela eta, taldearen hainbat argazki biltzen dituen erakusketa zabalik egongo da uztailaren 30era arte Elgoibarreko kultur etxean.

UZTAILAK
29

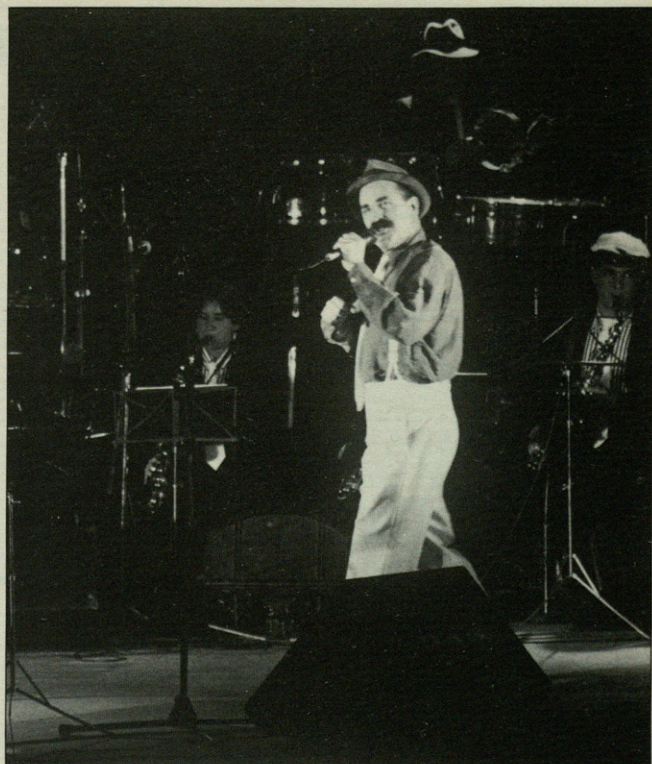
■ ZABALIK UNED-EKO IZENEMATEA

UNED, duela hogeita urte sortutako unibertsitate publikoak zabaldu du 1994-1995 ikasturteko izen-ematea. Unibertsitatean ikasteko zailtasunak dituztenei zuzendurik dihardu UNEDek, eta banatzen dituen **tituluen balioei dagokienez ez dago ezberdintasunik gainerako unibertsitate publikoekiko**. UNEDen lehenengo aldiz izena eman nahi duenak uztailaren 29ra arte egin dezake, eta informazio gehiago nahi izanez gero 76 13 42 eta 76 13 43 telefonoetan lor daiteke.

UZTAILAK
30

■ GOAZ ANTZERKI TALDEA ALTZON

EKAINAREN 18an «Eun dukat» antzezlanari Oiarzunen estreinatu ondoren, uztailaren 30ean aurkeztuko du Goaz taldeak **«Pernando bizirik hago oraindio»** obra Altzoko plazan arratsaldeko 6etan. Oporrak baino lehen egingo duen azken emanaldian, Fernando Amezketarraren hainbat pasadizu antzeztuko ditu Goazek.

TXATANUGA FUTZ BAND taldeak hainbat herritan aurkeztuko ditu «Hot mambo!!» disko berriko kantuak uztail eta abuztuan. Horrela, uztailaren 24ean Etxebarrian izango dira, 25ean Billabonan, abuztuaren 15ean Ondarroan, 16an Gernikan eta 27an Areatzan. (Argazkia: Jose Horna).

GURE PRINTZPIOEKIKO LEIAL

PROFESIONALITASUNA,
ESPERIENTZIA ETA ARRETA.

OPEL

Z A I N G A I T U Z U

10°
URTEURRENA

TALLERES
OLA

Olabarrena Auzoa, z/g. Tfnoak: 76 33 44 / 45 / 46. **BERGARA** (Gipuzkoa)

Erakusketa **ARRASATEN**: Loramendi, 2. Tfnoak: 79 05 86

DEBA ARRO. LEINTZ BAILARA ETA GOIERRI GARAIako kontzesionaria
OPEL BANATZAILE OFIZIAK. ESPERIENTZIAGATIK ONENAK

L I B U R U A K

«MUSIKA MUXUKA».

NAPARTHEID. 1994.EKO

BEDATSA. 14. ZENBAKIA. 76 or.

MONOGRAFIAK bultzatzen dituzte nafar komikilariek azken aleetan; musika aukeratu dute ale honetarako eta bai ale mardula osatu horren inguruan. Hori dena ez eta, honezkero ohiturik gaituzten opari eta gehigarrien artean «Stock Armairu» izenekoa, Mikel Laboaren

kantuetan oinarrituz, bakoitzak jasotzen dituen irudiak egunkari baten formatoan argitaratu dituzte. Bestalde, Ipar Euskal Herrian burutu den Marraskirri jaialdian parte hartu zutenen lanak ere eskaintzen dira beste aldizkaritxo batean eta, amaitzeko... afitxa berezia ■

«HIRIGINTZA HIZTEGIA».

EUSKALTERM-UZEI. ELKAR.

252 or.

HONEZKERO berrogei bat dira UZEIk kaleraturiko lanak. Honakoa 1.416 kontzeptuk osatzen dute. Erabilgarria da bere sektorean, itzultzaileentzat eta administrazioan ere bai. Hiru zatitu: alderdi arauemailea, alderdi praktikoa eta sistematizazio eta sailkapen alderdia. Euskara, espainiera eta frantseseraren hitz baliokideak ematen dira ■

B E G I B E L A R R I

L I B U R U A K

Atzo eta egun

LUIS Mari Mujika lizartzatarraren lehen nobelak osatzen du, azken denbora hauetan, Euskal herrian hedatzen ari den kondakizunen Espainiako gerla zibil garaian kokatzeko joera. Zehazkiago, eta Edorta Jimenezen nobela ahortzi gabe, «Loitzu herrian uda partean» izeneko elaberriak, Ereinen eskutik, Joan Mari Irigoienek «Consummatum est» delakoaren koropilo askatze egun bera dauka: 1936ko uztailearen 18a iria.

Loitzu, dirudienek, hemengo herri txiki bat da, eta bertan bi familiaren arteko gatazka sakon bat dago, lehia moldeko zerbait, gerla zibilaren has bezperan. Iraetarren pertsonaia nagusia den Txominen bizkar lerratzen da ixtorioa, Murruatar Jenaroren boterea kolokan jarri baitu hil ala biziko desfaziozko idi-proba baten karietara. Hortik hara, gorrotoa edo herra hazten da, Txominen erahilketa iragarria agitu arte, hain zuzen, soldado nazio-

nalistak Loitzun sartzean gertatzen den nahasmenduan.

Asunek munduratu duen Txominen semea, zenbait urte berantago, kartzelan dago eta trenezko traslado batean ihes egiten saiatzen da. Eneko ere herioak harrapatzen du, herioak herriaren alde. Idazleak, kapitulu nagusien artean Enekoren zorigaitza kurtsibetan azaldu arren, erakutsi nahi digu, katea ez dela eten, baina atzo bezala egun ere heriotza dela katematur.

Aipagarria ditake Luis Maria Mujikak nobela honetan erabiltzen duen hizkuntza: euskara xehea, zehatza, jakituna, aberatsa, larrazken usaina dakarrena agian eta aldi berean bihurria, hertsia, xauxuna, hatsartzea zilegitzen ez duena.

Hondarrean, idazle bakoitzak bere moduan eta bere hitzekin, Espainiako gerla zibilari buruzko pentsamendukatzea darama. Honen krudelkeriak

«LOITZU HERRIAN UDA PARTEAN».

LUIS MARI MUJIK. EREIN. 193 or.

papereratzean egungo denborak jartzeko bezala, eta behin berriro frogatzeko gatazkaren erroak beti berdinak direla, zuhaitzaren hostaila udaberri oroz aldatuagatik.

ITXARO BORDA

**«HENRY SUGARREN
XTORIO MIRESGARRIA».**
ROALD DAHL. ITZULTZAILEA:
LUIS BERRIZBEITIA. ELKAR.

110 or.

BERE istorioak umorez janzten dituen irudimen apartakoz idazle ezagun honek gazte nahiz helduen azpijeneroak jorratu ditu komunzki. Ipuin harrigarri honetan, Ingalaterrako aberats alfer baten gora-beherak kontatzen zaizkigu, hindu batez bidez ahalmen bereziak eskuratzen egingo dituen saioak... ■

sirik. Beraz konponbidea aurkitzen saiatuko da ■

**«BURBUILA. MILA KILOKO
ARRAINA». BETSY BYARS.**
ITZULTZAILEA: PATXI

ZUBIZARRETA. ELKAR. 195 or.

WARREN gazteak oso irudimen zabala du, bere burua errealitatea eta fantasiaren artean bizi da, berak bilatu beharko dio soluzioa txiki-zioak egiten dituen mila kiloko Burbuila izeneko arrainaren kasuari ■

**«SHERLOCK HOLMES ETA
ITSAS TRATATUA».**

ARTHUR CONAN DOYLE.

ITZULTZAILEA: ANTTON

OLARIAGA.

ELKAR. 80 or.

SEKULA izandako detektibe famatuaren kasu berri baten aurrean gaude. Watson betiko laguntzailearekin batera itsas tratatuaren misterioa era harrigarrian argituko digu Sherlock Holmesek ■

«ROSALIAREN ARKATZA».

ANTON CORTIZAS.

ITZULTZAILEAK: RAKEL

ROMERO ETA JOSUNE

PINEDO. IRUDIAK:

MARGARITA MENENDEZ. SM.

Irakurtzen ikasten duten haurrentzat aholkatzen dute liburu hau. Protagonista Rosalia da, idazten ikasten duen sei urteko neskatosa, baina aitak oparituriko arkatz batek arazoak ekarriko dizkio ■

D I S K O A K

**«TROSTAN, HEGAN ZEIN
NARRAZEAN.**
KARLOS GORRINDO.
TXALAPARTA. 77 or.

MIKELEK bere herrian zooa jarriko dutela eta, pozik sentitzen da, baina pena sentituko du, animaliek zenbateraino sufritzen duten iku-

**«BARNE KANTA». IMANOL
ETA KARLOS GIMENEZ.**
LARRAZABAL.

GURUTZEKO Joan Donearen bertsoak Orixe zenaren itzulpenen arabera moldatuak ematen dizkigute kantuz eta musikaz egileek. Lankide ugari izan dute proiektu zabal honetan: Easo abesbatzako partaideak, musikari gehiago, dantzariak zuzeneko emaldian... Benetan lasai har-

tu beharreko entzunaldia eskatzen du lan honek. Ezin esan entzunaldi batekin dena bil daitekeenik. Proiektuaren kudeatzaileak, Joxeanjel Arbelaitz kultur sustatzaileak bide berriari ekin dio musika zigilua osatuz lan honekin abiapuntua izateko ■

**«CATCH». ANDRZEJ
OLEJNICZAK-INAKI**
SALVADOR QUARTET. ELKAR.

BESTE kantariekin lanean aritzeaz gain, bere bidetari ere ekiten dio tolosarrak. Hauxe da bere musika kezken ondorioa, jazz talde baten inguruan, eta saxoa, bateria, txeloa eta pianoa bilduz, goian aipaturiko biei David Xirgu eta Jordi Gaspar lankideen izenak gehitu be-

har zaizkie laukotearen berri emateko. Ez da hedapen handia izaten duen ekoizpen mota, jazz joeraz ez baita gehiegi argitaratzen gure artean, baina aurreko lana ere kontuan hartuz, Iñaki Salvadorren eskutik sorturiko disko honek ere harrera ona izango duela dirudi ■

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxes: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

T E I L A K

■ IKUSENTZUTEKOEN FUNDAZIOA

EUSKAL Media elkarte publikoa desagertu eta Ikusentzutekoen Euskal Institutuaren Fundazioa sortuko da. Fundazioak, EAEn egiten den zinema-gintza promozionatu, babestu eta zabaltzea begiratu luke. Era berean, profesional jendea trebatzeko bekak eta alor honetan jardun nahi duten diru asmorik gabeko erakundeentzat laguntzak banatuko lituzke. Patronato baten bidez kudeatuko da, eta bertan, Eusko Jaurlaritzako Kultura sailburua eta sailburuordea, eta EITB, Euskal Zine Ekoizleen Elkartea, eta Andoain eta Gasteizko Bideo Eskolek ordezkari banaz parte hartuko dute. Euren esku egongo da kontseilu erabakitzailea eratzea, zeinak aurrekontuak eta arauak onartuko dituen. Donostiako Zinemaldian egingo du aurkezpen ofiziala fundazioak.

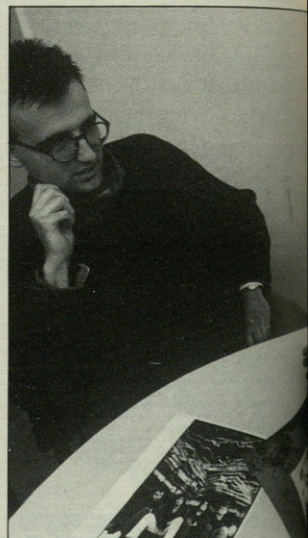
■ KULTURA IKERTZEKO BEKAK

ARABAKO kultura herrikoia aztertzeke dirulaguntzak emango ditu, datorren urteari begira, Arabako Foru Aldundiko Kultura sailak. Ikerketa gune bakoitzarentzat 500 mila pezeta (20 mila libera inguru) luzatuko dira. Beka hauen bidez, ohitura zaharrak edo lekuan lekuko ekimen herrikoian espezialistak sortzea ere bada helburu.

■ OROITH ABESBATZAREN SARIAK

ORDIZIAKO Oroith abesbatzak hiru sari bereganatu ditu Hungariako Debrecen hirian egin den Bela Bartok Nazioarteko Lehiaketan. Ahots mistoen alorrean bigarren lekuan geratu zen, hirugarren ahots zurietan eta folklore sailean diploma jaso zuen, hoge naziotako ordezkarien artean.

E R R A N A K E R R A N

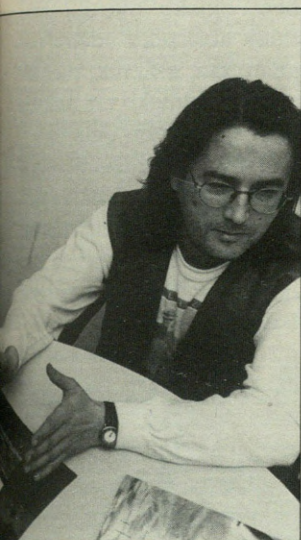
«Lehen pop-a malditua zen; heavya ghettoa zen eta gaztetxeetan ez zen sartzen. Orain hori aldatu egin da. Su Ta Gar eta EH Sukarra taldeekin zabaltu egin da heavy musika publiko anitzetara. Dena den heavyaren kultura berez kaltegarria da musikarentzat».

Ama Say, musika taldea.
Egunkaria, 94-VII-8.

«EHuren gestioa negargarria da. Legalitatea okerrean betetzen dugun administrazioa garela uste dut».

Pedro Larrea, EHuko Gizarte Kontseiluko lehendakaria.
El Mundo, 94-VII-9.

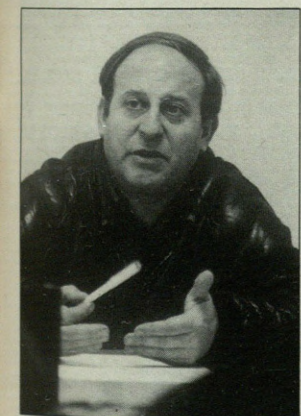

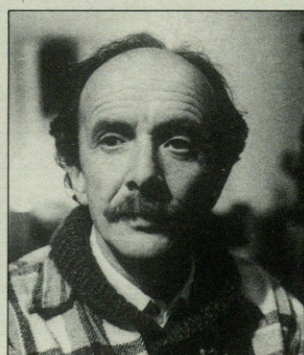
TXUTXU - MUTXUKA

EUSENOR EGITASMOAREN ENTZIKLOPEDIA

EUSENOR egitasmoa bere lehen entziklopedia prestatzen ari dela adierazi digute gure iturriek. Zortzi edo hamar liburukiz osatua, lehenengo alea udazken aldera amaitu eta plazaratzeko moduan izan dezakete. Batipat etxeko salmentari emango diote lehentasuna.

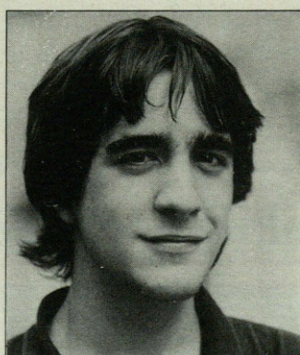

NOR - NORI - NOR K

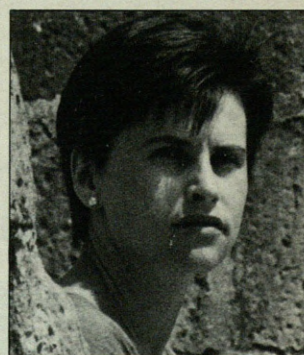
JOXEAN ARTZE

poetaren «Gizon handia da mundua, eta mundu ttikia gizona» bilduma (1988. urtean kaleratu zen izen bereko diskoaren testuez osatua) euskaraz eta frantsesez argitaratu du Donibane Lohizuneko Iratze elkarteak. Euskal poesigintzan eskuetako hatzez neurtu daitezke frantsesera itzulitako aleak; Artzek, mundu txiki horren zabaltzeko aukera aurkitu du oraingoan ●

ASIER SERRANORI

Susa aldizkariaren 32. zenbakiak tarte berezia eskaini dio, «burezur begi bakoa ene antzik ba al duzu?» poesia bilduma kaleratuz. Aurreko zenbakia bezala, Lubaki bandak osatu du aldizkari osoa, «hau muturreko pila» izenburupean. Nonbait, manifestua kaleratu zutenetik zartako askotxo jaso dituzte; jaso eta emateko ere badutela erakutsiz datoz ●

ARANTZA MARISKALEK

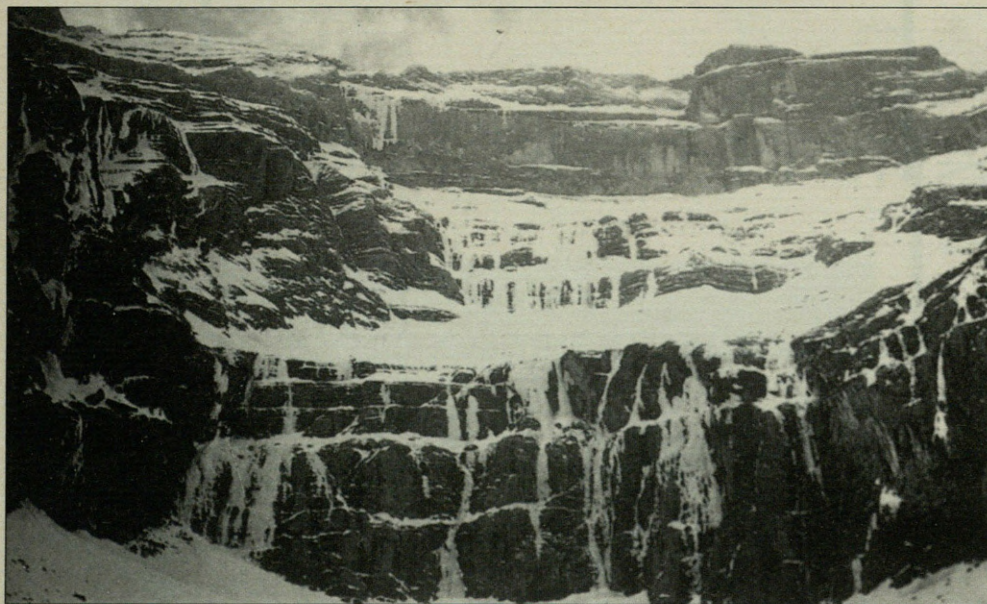
zuzentzen duen Bertsolaritzaren Dokumentazio Zentroa Errenteriatik Donostian Kutxak Alde Zaharrean duen etxebizitzara aldatu da. 3.000 dokumentu, 500en bat bideo, 1.500 bertso saio kasetetan, 2.000 inguru argazki, 500en bat kartel, 2.200 liburu eta aldizkari eta 1.000 prentsa dossier ekarri dituzte ahozkoaren errima eta pasadizoen etorkizuneko aterbera ●

«Euskal Herrian une honetan planteatu beharko genuke gure etorkizuna kultur aniztasunari eta hizkuntz aniztasunari dagokionez. Iraun nahi badugu beharturik gaude hizkuntza bat baino gehiago jakitera».

Xabier Mendiguren Berezartu, itzultzailea. Egunkaria, 94-VII-10.

«Hainbat gazte ezagutzen ditut Arte Ederretara sartu aurretik arkatza ondo erabiltzen zutenak, eta irten ondoren marraztea ere abaztu zaienak».

Ismael Carcedo, eskultorea. El Diario Vasco, 94-VII-10.

Tolosatik Gavarnieraino

DATORREN uztailaren 23, 24 eta 25ean Piriniotako Gavarnie aldera abiatu nahi baduzu, Tolosako Uzturre elkarteak aukera bikaina eskaintzen dizu. Irteera uztailaren 23an egingo da, To-

losako Triangulotik eta Gavarnierainoko bidaia autobusez egingo da. Gavarnien Bujarueloko leporaino abiatu, eta lehenengo mendiari ekingo zaio: Taillon mendia (3.144 m.). Serradet

mendi-aterberaino ordu bete edo ordu t'erdian abiatu, La Brèche de Rolander mendi horzkada bitxi eta ederreraino igo, Tallonen sorbalda hartu eta ordu bat edo bitan -norberaren ahal-

menen arabera- goian izateko muduan zarete. Mendi ospetsua da Tallon, samurra bere ohizko bidetik; iparretik abiatzeko ederra neguan; eta, azkenik, mendi eskian jarduteko ere aukera anitz eskaintzen dituen.

BAINA hau lehenbiziko eguna besterik ez da, ondorengo bietan Gavarnietik Baysseleceko aterbera eta handik Petit Vignemalera. Baysseleceko aterbe ederra Piriniotako altuena da, eta bertatik Petit Vignemale goiz batean lasai asko egiteko mendia da. Azkenik, uztailaren 25ean Gavarnietik abiatu, Espuguetteseko refugiora, eta handik Pimenne mendia (2.801 m.) eta Arraille zubiraino. Hiru egun hauetan Gavarnieko Grange de Holle aterbean lo egingo dute. Dena den, datu gehiagorik gura izanez gero, deitu 943-652789 telefonora arratsaldeko 7etatik 9etara ■

OSPAKIZUNAK

100. aldiz mendiko kontuak aireratzen

100 ale kaleratu ditu jada Durangaldeko Tabira Mendizale Taldearen «Katazka» aldizkariak. Horrez gain, taldekoek udarako irteera luzea antolatu dute.

DURANGOKO Tabira Mendizale Taldearen «Katazka» hiruhilabetekariak 100. alea kaleratu berri du. 1976ko maiatzean jaio zen aldizkariak, urte luzeren buruan taldeko mendizaleen esperientziak aurkeztu dituenak, jada 2.000 bazkide ditu.

Ehunekoa ospatzeko edo, aurtengoan ere mendizale elkarte honetako partaideek Europa zeharkatzeari ekingo diote. Uztailaren 30ean jarriko dira martxan, gaueko 11etan. Annecy izango da lehen helmuga, eta Suitzako Interlaken-era gerturatu eta 5 egunez bertan akanpatu

ondoren, Berna hiria bisitatuko dute.

Gero Pariserantz abiatuko dira, eta bertan 4 egunez geratuko dira, bidaiari bakoitzak nahi duena egiteko astia izan dezan. Abuztuaren 12an, Parise atzean utzi eta Loira ibaiaren eskualdeetara hurbilduko dira. Atlantiar kostaldea ezagutzeko aukera izango dute abuztuaren 16a bitartean, egun horretan itzuliko baitira Durangoko Tabira Mendizale taldeko partaideak etxera. Informazio gehiagorik nahi duenak, telefono zerbaki honetara dei egin dezala: (94) 6813432 ■

Eguzkiaren lore oliotsuaren koipeak

EGUZKILOREA ez da berria gure lurraldeetan. Udako garai idorrenetan erakusten dizkigu bere lore hazitsuak, abustuan. Baina ez dira loreak eta haziak landare honetatik erabil ditzakegun zati bakarrak. Zurtoina eta hostoak ere lagungarriak izan daitezke guretzat.

Bi metroko altuera lor dezakeen landareak urtero ematen ditu haziak. Berrietatik ateratzen den olio esteroletan eta azido koi-petsuetan da aberatsa.

PEPITA bezala ezagutzen eta jaten diren haziak, olio osatuak daude batez ere (% 50). Argi da hau dela

landare honen eskaintzarik erakargarriena, kolesterol altua dutenentzat oso egokia baita -aspaldi onartu zen abere olioak dituen eragin kaltegarrietako bat bera ere

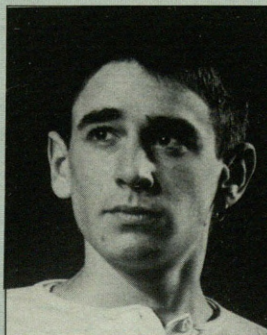
ez duela landare-olioak. Loreak eta hostoak arnasketaren sistemaren gora-beherak eragindako sukarraren aurkako salda osasuntsuak egiteko erabiltzen dira ■

Eguzkilorea Europa osoan zehar dago zabalduta, baina kontinentearen hegoaldean soilik erabiltzen dira bere haziak xigortu eta zuzenean jateko.

HURA OTORDUA!

IGOR ELORTZA
Bertsolaria

Jale txarra omen

Porruptatak ongi pres-tatzen ditu, baita patatak errioxar erara ere; horretan geratzen da bere jakinduria, baina: patata zuriketan. Zurikeriatan ibiltzen ez direnak, ordea, bere inguruko bertsolariak dira, jale txarra denez, sarri aditu behar izan baitu «*hi haiz hi*

mikoa» hori. Igorrek ez du jango begietatik sartzen ez zaionik, ez behintzat han eta hemen hainbestetan jartzen dioten arrain-zoparik. Jakin bezate bertso antolatzaileek nahikoa dela arrain zopa kupidagabeki produkzitzeaz. Saltsa arrarotan, izan ere, ez da asko arriskatuko, txuleta ederra jan eta kitto, betiko lege zaharrean. Arrainarena ere gustuko doinua du, bakailaoaz hasi, txitxarroaz segi eta oilarraz bukatu. Zopan ito gabe beti ere. Non geratzen den ase gure Igor? «Abadiñoko abarketeroa» rengana joanda. Hori da Jon Lopategiren ondoan ikasiriko gauzetako bat, han beti «*merke eta ona*».

LEKEITIO LIBURU BERRIAK

LEKEITIO

**ABUZTUAREN
ORDUTEGIA**

2tik -7ra FORU ENPARANTZA
Goizez 11,30 - 14,30
Arratsalde 17,30 - 21,30

(ESKU LANGINTZAREKIN BATERA)

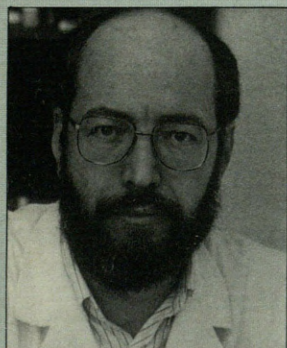
HATOR BELDUR GABE!

E U S K A D I K O L I B U R U A Z O K E N B A T Z O R D E A

BATA ZURIA ERANTZITA

JOSE MARI
RODRIGUEZ IBABE
ZETIAZ-Elhuyar-eko kidea

Uda: Zientzi dibulgaziorako garaia

Badirudi udako oporraldiak egokiak direla urtean zehar irakurtzen eta entzuten ez diren zenbait gairi buruzko ikastaroak, udako unibertsitateak eta abar antolatzeke. Dirudienek, eta matrikulazio-kopuruek hala dio, ikastaro horien osasuna gero eta hobetoagoa da. Nire ustez, portaera horretan ikastaroetan izaten diren hitzaldiek eta kursoek egunkariaren eta telebistaren bitartez duten zabalkundea oso lagungarria izaten ari da.

Udako ikastaro eta unibertsitateen lana dibulgazio-mailakoa bezalakoa defini daiteke kasu gehienetan. Dibulgazio-kontzeptua, noski, era desberdinetan uler daiteke. Zenbait kasutan edozein formazio duen lagun batek uler dezake ikastaroa, bestetan, ikastaroari dagokion arlo konkretu batean maila minimo bat eskatuko zaio partaideari. Hala ere, niretzat bi kasu horietan dibulgazio arloan aurkitzen gara. Alde batetik, ikastaroa ezin da espezialistek osatutako nazioarteko kongresu batekin konparatu eta bestetik, urtean zehar unibertsitateak egiten duen lanarekin ere konparaezina da.

Udako unibertsitateetara edo ikastaroetara beti joatea posible ez denez, badaude beste bide

batzuk gure jakin-goseak asetzeko. Horietariko bat liburua da. Dena den, guri interesatzen zaigun gaia zientziaren eta teknologiaren arlokoa baldin bada, berehala konturatuko gara liburua aukera nahikoa mugatua dela. Zientziari buruz idaztea zaila da, baina liburuari dibulgazio kutsua ematea oraindik askoz ere zailagoa. Arazo hau ez da euskararena bakarrik; gauza bera gertatzen da beste hizkuntzetan. Horrelako bi gauza kontutan hartu behar ditugu. Alde batetik, idazleak ezaugarri berezi batzuk izan behar ditu; zientziaren eta kazetaritzaren munduen artean kokatu behar du bere burua eta hori ez da batere erraza. Bestalde, kasu gehienetan salmenta-kopurua ere ez da oso handia izaten (beti daude salbuespenak eta horietako bat Asimov izan da).

Duela bi aste, lan-kontua zela medio Londresen izan nintzen eta denbora izan nuen zenbait liburudenda bisitatzeko. Han ere liburudenda orokorretan zientzi dibulgaziora buruzko atal bat aurkitzea nahikoa zaila da, nahiz eta liburudenda hiru solairutakoa izan. Atala behatu ondoren, kasu guztietan liburu-kopurua nahikoa eskasa zen (dena den, gehienak azken bost urteotan argitaratutako liburuak ziren) eta han azaltzen ziren gaiak zientziaren oso esparru konkretuak ukitzen zituzten. Liburuaren multzo handiena unibertsitateen eta gizadiaren sorrerarekin erlazionaturik zeuden, zientziaren, filosofiaren eta erlijioaren arteko mugak ukituz. Ondoren, biologia, ekologia eta energia sistemak, eta gero Einstein-i eta erlatibitate-teoriari buruz zenbait argitalpen. Badirudi hauek direla dibulgazio-mailan une honetan ingelesei gehien interesatzen zaizkien gaiak. Aukera ez da zabala, baina guk daukagunarekin konparatuz...

Txerto bidaiariak

OPORRALDI honetan atzeriko herrialde exotiko batera joateko intentzioa baldin baduzu, gutxieneko neurri batzuk bete behar dituzula ez ezazu ahaztu. Bete beharreko lehena, eta garrantzi handikoa, txertoena da.

Egun, Munduko Osasun Erakundeak sukar horia ageri den herriadeetako biztanle zein bisitariak behartzen ditu txertoa hartzera. 1991tik koleraren aurkako txertorik ez du behartzen MOEk, herri batzuetako agintariekin oraindik exigitzen duten arren. Hori kontutan hartuta, gogoan izan ondoko txertoak lagunga-

rriak izan daitezkeela nonbaitera joatekotan:

B biruseko hepatitis: Asia eta Afrikako herrialde askotan, biztanleen % 15 baino gehiagok dute birusa. Egonaldi luzeko bidaietan oso kontuan izan behar du bere aurkako txertoa.

E hepatitis: India, Nepal, Birmania, Pakistan, Sobietar Batasun ohiko errepublikak, Afrika eta Mexikoko gaixo asko ditu birus honekin.

Sukar tifoidea: Mexikoko Peru, India, Pakistan eta Txile bezalako herrialdeetan gaitz hau hartzeko aukera anitz dira. Egun, bere aurkako txerto eraginkorra daude ■

BERRI ONA

Hegalarien pilula

HEGAZKINETAN ozeanoaren alde batetik bestera ibiltzeak ordutegi aldaketa dela eta gorputzean eragina izaten du, bai fisikoki baita psikologikoki ere. «Jet lag» izenez ezagutzen den gaitza da. Egunez logura eta gauzez lo hartu ezina eragiten du gaitz honek.

Bidaia oso noizbehinkakoak direnean, ez da oso larria gaitzaren eragina, baina bidaia ugari egiten duen jendeak zail du egokitzea. Hemendik aurrera ordea, erraza izango da, «jet lag»-aren aurkako pilula asmatu baitute. Melatonina du izena eta gorputzak sortzen duen substantzia bat da.

BERRI TXARRA

Pinguinoen soinekoa erabat beltza da Hego Afrikan

20.000-40.000 tona petrolio hurbildu dira Hego Afrikako Dassen irlako kostaldera, bertan dagoen Jackass pinguinoen kolonia handienetako bat arriskuan jarritz.

EKAINAREN 23tik, Lurmutur Hiriko herritarrek ez dute lan erraza. Egun horretan Hego Afrikako kostaldeko zati handi bat Honk-Kongeko petrolio untzi batek izandako istripu batean gertatutako petrolio isurketaren hondarrek estali baitute. Kaltetu nagusiak, gehienetan bezala, espezie babes-tuak dira. Kasu honetan, Namibia eta Hego Afrikan soilik topa daitezkeen Jackass pinguinoak. Petrolioak kutsatutako zonan mundu

osoan dauden 170.000 Jackass pinguinoetatik 30.000 daude, eta aurikuspenen arabera, 10.000 hil daitezke gorputz osoa estali dien zoritxarreko koipe beltzaren eraginez.

Hegazti hauen ernalketa prozesua ez etetea da pinguinoen laguntzarako bildu diren ehundaka lagunaren helburua. Jada 2.000 salbatu dituzte. Beste 3.000 falta zaizkie, adituen ustez, ondorengo belaunaldien jaiotza ziurtatzeko ■

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

KONTSUMOA

Multinazionalak boikota? Erabaki arrazoituak

ASTE honetan etxe onenen trapu zikinak aineratzeari ekingo diogu. Horrela, mundu osoan zehar ezagunak izan arren talde sozial desberdinen boikota jasotzen duten enpresen zerrenda emango dizuegu, kontsumitzaile legez lagungarri izango zaizulakoan:

Bankuen artean, Lloyds eta Midlands dira boikotatuak, Hirugarren Munduko kanpo zorrarekin egin duten gestioagatik.

SHELL multinazionalaren gasolinak boikota jaso du, multinazional honetako Sussex-eko Haven birfindegian lanean diharduten langileek jaso duten sindikatu tratuagatik.

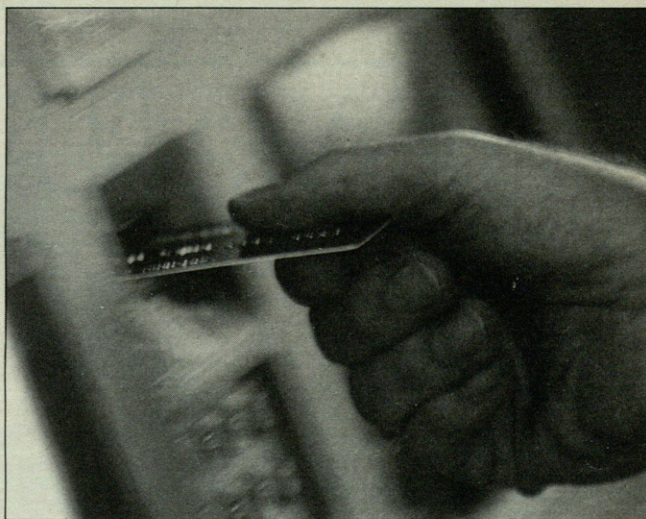
Texaco multinazionalak ere boikota jaso du. Petrolio industria honi boikota egitea aldarrikatu du Act Up

taldeak, enpresa honek ez baititu HIESak jotako langileak onartzen, eta langileak frogaz zehatzak egitera behartzen dituztelako. Horrez gain, enpresa honi boikota egiteko beste arrazoi bat aipatzen da: Ekuadorreko lurralde indigenetan petrolio ateraketak ustiatu ditu.

GENERAL Electric multinazionala munduko talde bidezaleen boikot orokorren pean dago. Arma nuklearren ekoizpenean parte hartzea da euren aurkako salaketa.

Kapoiak jateari ere uko egin diote hainbat herrialde-tako ekologistek, industri-etxaldeetan gizateria eza ikaragarritz hazten dituztelako.

Hirugarren Munduko kanpo zorrarekin zerikusia duten bankuen kutxazain

Hirugarren Munduko kanpo zorra gaizki gestionatzeaz salatutako banketxeen txartel plastifikatuak ez erabiltzea erabaki dute bezeroek.

automatikoetarako txartel plastifikatuak itzuli egin dituzte erabiltzaileek.

PAPEL Scott enpresari ere heldu zaio boikot garaia. Arrazoiak? Hiru urteren buruan bere oreka naturala suntsitua ikus dezakeen Britainiar Columbiako (Kanada) baso epelak suntsi-

tzeagatik.

Amaitzeko, Calvin Klein azpiko arropa marka ospetsua ere ez da ekimenetik kanpo geratzen. Bere publizitate modelo batek gay guztiak gurutzeratu behar direla esateagatik, homosexual taldeek bultzatu dute boikota ■

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

IKUSI BAIETZ

● Astelehenean, uztailak 25ean, 15.15etan, **«Ate irekia»** dokumental telesaila pantailaratuko da. Argazkigintzaren sorrera eta bilakaera aztertuko ditu.

● Astelehenean ere, Joseba Agirretxeak aurkezturiko **«Txuri Beltz» eztabaida saioan**, kirol amateurra eta elitekoa jarriko dira aurrez-aurre. 22.35etan.

● **«Hau nahaste borras-tea»** umore telesailan bikote gazte baten gorabeherak kontatzen dira. Manolok banketxean lan egiten du eta Itziar irakaslea da. Bikotearekin hauen seme gaztea, Igor, bizi da. Asteartean, uztailaren

26an, 12.25etan.

● Poliziak hiria bakean mantentzeko tresna ezin aproposagoa aurkitu du: **«Trumoi urdina»** izeneko helikopteroa. Ostiralean, uztailaren 29an, 00.15etan.

● **«Euskal zinemaren ikuspegia»** programan alor honetan urteotan emandako urratsak arakatuko zaizkigu. Larunbatean, uztailaren 30ean, 13.25etan.

● Luxuxko duplex batean bizi diren hiru prostituta eta madamea ditugu **«Duplex»** saioko protagonista nagusiak. Hainbat gorabehera biziko dituzte elkarrekin. Igandean, uztailaren 31n, 20.30etan.

TXORI BATEK ESAN DIGU

Uztailaren 25etik 31ra bitartean zazpi pelikula eskainiko dira. 22.35etan: Astelehenean, «Azken dragoia», Michael Schultz-ek arte marzialen haritik osatua. Asteartean, «Larunbat gaua», bi rockzaleren abenturak ditu kontagai Dennis Klein-en filmeak. Asteazkenean, «Herkules basatien aurka», Domenico Paolellak Genghis Khanen garaietara eramango gaitu. Ostegunean «Garrasi eta garrasi», poliziak eta gaizkileak tiroka, Gordon Hessler-en eskutik. Ostiralean, «Laberintoa», neskato baten fantasiatzko abenturak erakutsiko ditu Jim Henson-ek. Larunbatean, «Ikuskizuna hastera doa», Bob Fosse-k Broadwayko dantza munduaz egindakoa. Eta igandean, «Princess Bride», Rob Reiner-ek zuzendutako ipuin bati buruzko kontakizunak

BEGIRADA BEREZIAK

DUCCI Bilduma.
D21 Ereduak: 5.850 pta.

*Giorgio Armani,
Christian Dior, Ducci,
Gianfranco Ferré,
Vogue, Reporter,
Valentino, Zeiss,
Byblos.*

Orain, MULTIOPTICASen, sortzaile handiek zugar jarrita dituzte begiak.

Bereizi egiten zaituzten begiradak zuretzat.

Eguzkitarako Betaurrekoen Moda Goreneko bilduma berria.

Zure begientzat bakarrit. MULTIOPTICASen bakarrik.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

MULTIOPTICAS

Hernani, 4 - DONOSTIA

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Arretaz

Audientzia ikerketa guztietan, nahikoa da egunkaria zabaltzea irakurle modura kontsideratua izateko. Fregatzen ari zarela irratia piztuta edukitzea entzuleen artean zenbatua izatera eramango zaitu, zuzen zuzenean. Telebistaren kasua antzerakoa da. Ikusentzuleen neurketan ari direnentzat berdin da, aparailua piztuta duzula, lo ote dauden, idorreria itzelaz komu-nera joana zaren ala aldamenekoaz berba egiten baldin bazaude. Telebista aurrean egote hutsak markatzen du hartzailegoaren parte izatea.

Aspaldi irakurri nuen, telea ixotuta dagoelarik, ikusteaz gain, egiten direnei buruzko ikerketa baten emaitzak. Puntua egin, egunkaria irakurri, atzazkalak moztu, baba dariola lotan gelditu, albokoaz eztabaidatu eta beste hamaika antzera-koetan ibiltzen omen gara. Azkenean telebista ikustea baino bestelako milaka zereginetan aritzen gara. Bueno, gainera, uda parte honetan, pantailaritzen dena eta guk egiten dugunaren arteko kontrastak handiena ematen da. Iaz Olinpiadak tarteko zirela gu sofán etzanda. Aurten kirola amaitu orduko, tourra eta gero beste zerbait. Pantailan kirola eta bestaldean, gu, etzanda. Nork esan zuen telebistak ikusleon portaerak moldatzen zituela?

EDORTA ARANA

Hasier Etxeberria: «Arantzarik gabeko larrosarik ez dagoela da programaren funtsa»

Eskamak kentzeari utzi eta albistegietako lan taldean sartu zen duela denboraldi luze bat elgoibartar hau. Ordutik, kulturarekin zerikusia izan dezakeen saio batean ikusteko lehen aukera «Ez dago larrosarik» izenburupean eskaini digu. Lorezain lanera nola moldatzen den ikusteak harrituko ditu gehienak.

larrosarik»ekin berdin. Oso izen sugerentea da. Inor ez dela perfektoa adierazten du, abestiaren hitzak burura ekartzeaz gain.

A. *Larrosa faltan, zer loreren bila orduan?*

H.E. Nartzisoak politik dira. Baina loreak asko gustatzen zaizkit; mota askotakoak. Ez da larrosa falta. Arantzarik gabeko larrosarik ez dagoela da.

A. *Lore asko botako al dizkiezu gonbidatuei?*

H.E. Ez. Neuk ditudan galdera esentzialak egin nahiko nituzke. Eta nire galderak kaleko edozeinenak dira. Patsadaz eta soseguz denoi interesatzen zaizkigun betiko gaiez hitz egitea da asmoa. Ni neu kezkatzen nauenaz. Eta nola ez dakidan, galdetu egingo dut; konfiantza emanez gonbidatuari.

A. *Loreena jokoa baino zerbait serioagoa da finean?*

H.E. Noski. Azalean geratu beharrean tertulia giroa berreskuratu eta sakontzea da helburua.

A. *ETB-1ean uda honetan izango den kultur saio bakarrenetakoa izango da zurea. Arantza zaharren bat kenduko duzu?*

H.E. Ez da arantza ateratzea. Ez dut kultur programatzat hartzen, partaide gehienak kultur mundukoak izan arren. Elkarrizketa programa legeztatu hartzen dut. Kultur programa bat egiteko desioak hor darrai, baina ez dago nire esku.

«Azalean geratu beharrean tertulia giroa berreskuratu eta sakontzea da helburua».

jarri naizela.

A. *Zergatik ez dago larrosarik?*

H.E. Atzean mundu bat erakusten duten izenburuak bilatzea gustatzen zaitelako. «Beti eskamak kentzen» emakume kanta bat da, eta segitu egiten zuen, eusko-tarrei buruz. Hori zen programaren asmoa, gure alde guztiak erakustea. «Ez dago

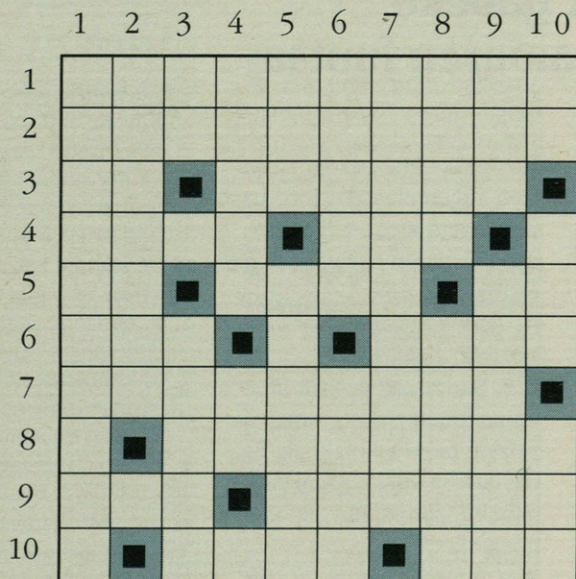
ARGIA. Eskamak kentzeari utzi ondoren, informatiboetan denboraldi luzea egin duzu ezkutaturik. Eskamatua borrekin?

H.E. Nire lana egindakoa naiz hor ere. Kultur agenda bat egon naiz egiten astero. Baina egia da nire gustuko alorra ez dela albistegietakoa. Esperientzia bezala, hala ere, interesgarria suertatu da. Oso, gainera. Gertatzen da aukera eskaini zaidan une beretik proposamena onartu eta martxan

AMAGIOIA IBAN

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Gertatzeko dagoena. 2.- Bukaezina. 3.- Nafarroako ibilgailuetan. Nerabezaroan dagoena. 4.- Betekadak. Garoa. Sufrea. 5.- Rutenioa. Mezu. Molibdenoa. 6.- Sortu zintuena. Lehenengoa. Artzainek bordara eraman ohi duten janaria. 7.- Beranduko. 8.- Lehenengoa. Iruteko erabiltzen diren zurezko tresnak, makila gisakoak. 9.- Kenketaren ikurraren izena. Amatatu. 10.- Zero. Alegera. Ekarri aditzaren erroa.

GOITIK BEHERA: 1.- Funts gabeko. 2.- Emakumezko. Bokala. 3.- Jainko egyptiarra. Bokala. Fruitu mota. 4.- Sendo. Ez eme. Berrogeita hamar. 5.- Sarrera. Itzela. 6.- Euskal atzizkia. Eskaini eta ez eman. 7.- Gipuzkoako mendia. 8.- Jostailu mota. Toka, nazazu. 9.- Momentu. Etika. 10.- Sodioa. Begirada. Alderantziz, partitiboaren marka.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Amatatua
Dakizkit
Ilintiak
Tantaiak

7 letra

Bizkiak
Esaidak
Mutikoa
Orkatza

4 letra

Aisa
Aita
Aizu
Akta
Baba
Dama
Duin
Eban
Eria
Ilea
Inor
Izua

Lata
Maiz
Nuke
Ondo
Oria
Otso
Ozen
Ozta
Soka
Urka
Zain
Zara

2 letra

Aa
Ad
Ae
Ak
Ki
Kn
Lo
Ur

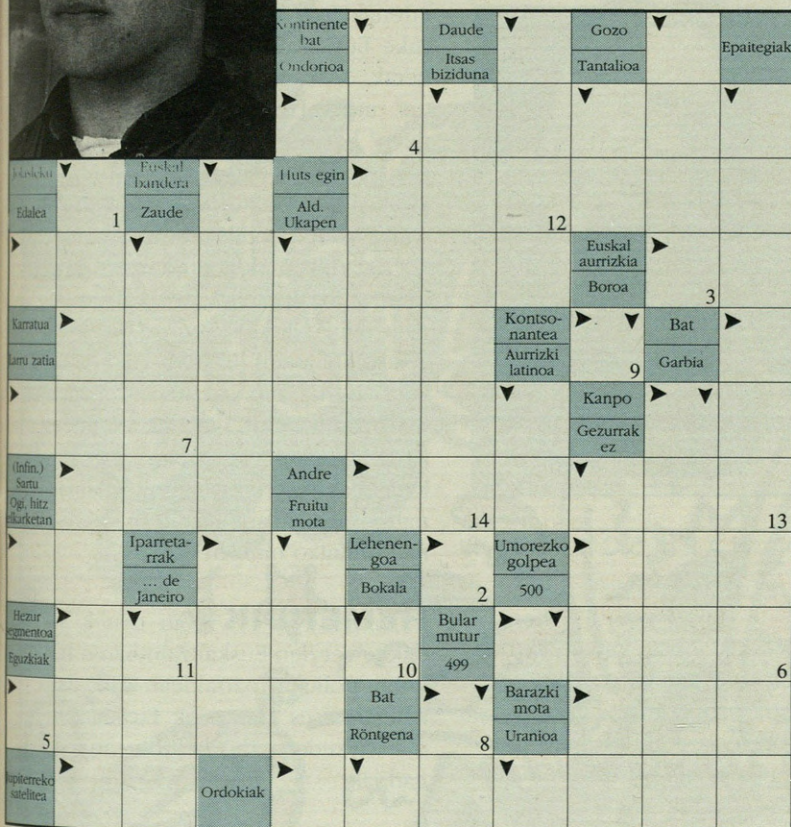
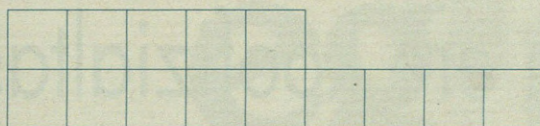
3 letra

Bat
Dit
Niz
Izu

ERANTZUN

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Nafarroako gazte kontseiluko lehendakariaren izena ageriko zaizu.

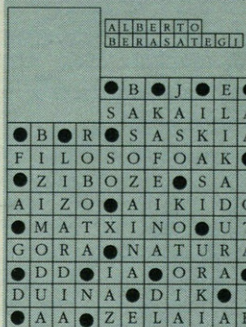

—Hieroglifiko—

Bazkalostean ... egon ohi gara

Aurreko asteko soluzioak

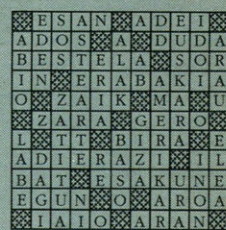
Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1. Moldakaitz. 2. Ereinaro. O. 3.
 Narrake. Kr. 4. Didate. Ber. 5. Ene. Oraina. 6. Ka.
 Umilak. 7. O. Eriak. Es. 8. Sorra. Asto. 9. Tira! Ateak.
 10. Ene. Trenka.
 GOITIK BEHERA: 1. Mendekoste. 2. Oreina. Oin. 3.
 Lerde. Erre. 4. Dira. Urra. 5. Anatomia. T. 6. Kakeria.
 T. 7. Are. Alkate. 8. Io. Bia. Sen. 9. T. Kenketak. 10.
 Zorra. Soka.

Hieroglifikoa:

Ega ateratzean

Kate hitzak

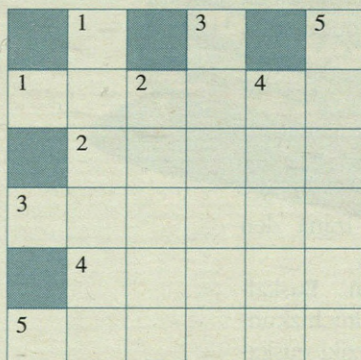

Bosteko ttipiak

A 1. Urketa. 2. Koran. 3. Beroki.
4. Taket. 5. Banitu.

B 1. Bumaze. 2. Neron. 3. Gurari.
4. Zorra. 5. Keniar.

Bosteko ttipiak

Nafarroako mendialdea

Xumea

Alaitasunezkoak

Emea gurasoekiko

Ekar arazi

1. Nafarroako mendialdea

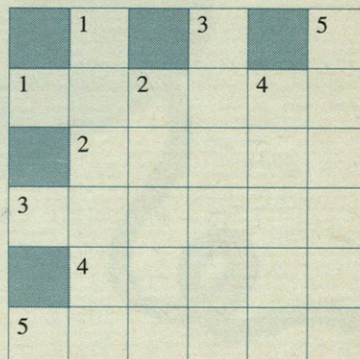
2. Itzuliak

3. Zaborra

4. Begietako zakar

5. Ale neurri zahar

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

Iparraldean ere koofizialtasuna

EKAINAREN 30-ean bildu delarik Euskaltzaindia Miarritzen, haxe adierazi du:

1. Ikusirik Europako Parlamentuak eginiko gomendioa, euskara ofiziala dela Hegoaldean eta tresna egokia bilakatu dela gaurko gizartean, galdegiten dio frantses gobernuari euskarak ukan dezan Komunitate Autonomoan duen koofizialtasun bera Iparraldeko hiru probintzietan.
2. Frantses gobernuak Euskaltzaindiari eman diezaion ezagutza ofiziala, espainiol gobernuak, Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako gobernuak aitortzen dioten bezala.

EUSKALTZAINBURU

gisa eta Iparraldekoa izanez, hau izan da proposatu diodana Euskaltzaindiako zuzendaritzari, honek onartu eta Euskaltzaindiak, Miarritzen, aho batez onetsi.

Gero Miarritzeko udaletxean, Boroa auzapez eta senadoreari eran-

JEAN HARITSCHELHAR

Euskaltzainburua

tzun niolarik, aipatu nituén Euskaltzaindiaren bi xede nagusiak:

1. Euskara batuarentzat lan egitea.
2. Hizkuntzen eskubideen alde jokatzea eta bereziki euskararen alde mintzatua den tokietan.

Argia eta garbia da Euskaltzaindiaren mezua frantses gobernuarentzat. Denek badakigu Estraburgen sinatzeko den hizkuntza xumeen alde-rako hitzarmena, frantses gobernuak ez duela oraindik sinatu eta —hau da ene iritzi pertsonala— ez duela sinatuko.

FRANTSES gobernuarentzat hizkuntza bat bakarrik dago Frantzia, denetan ofizialki erabiltzen dena, berrikitan bozkatua izana den Toubon legearen arabera.

Hortakotz hain zuzen, Euskaltzaindiak aldarrikatzen ditu hizkuntzen eskubideak eta bereziki euska-

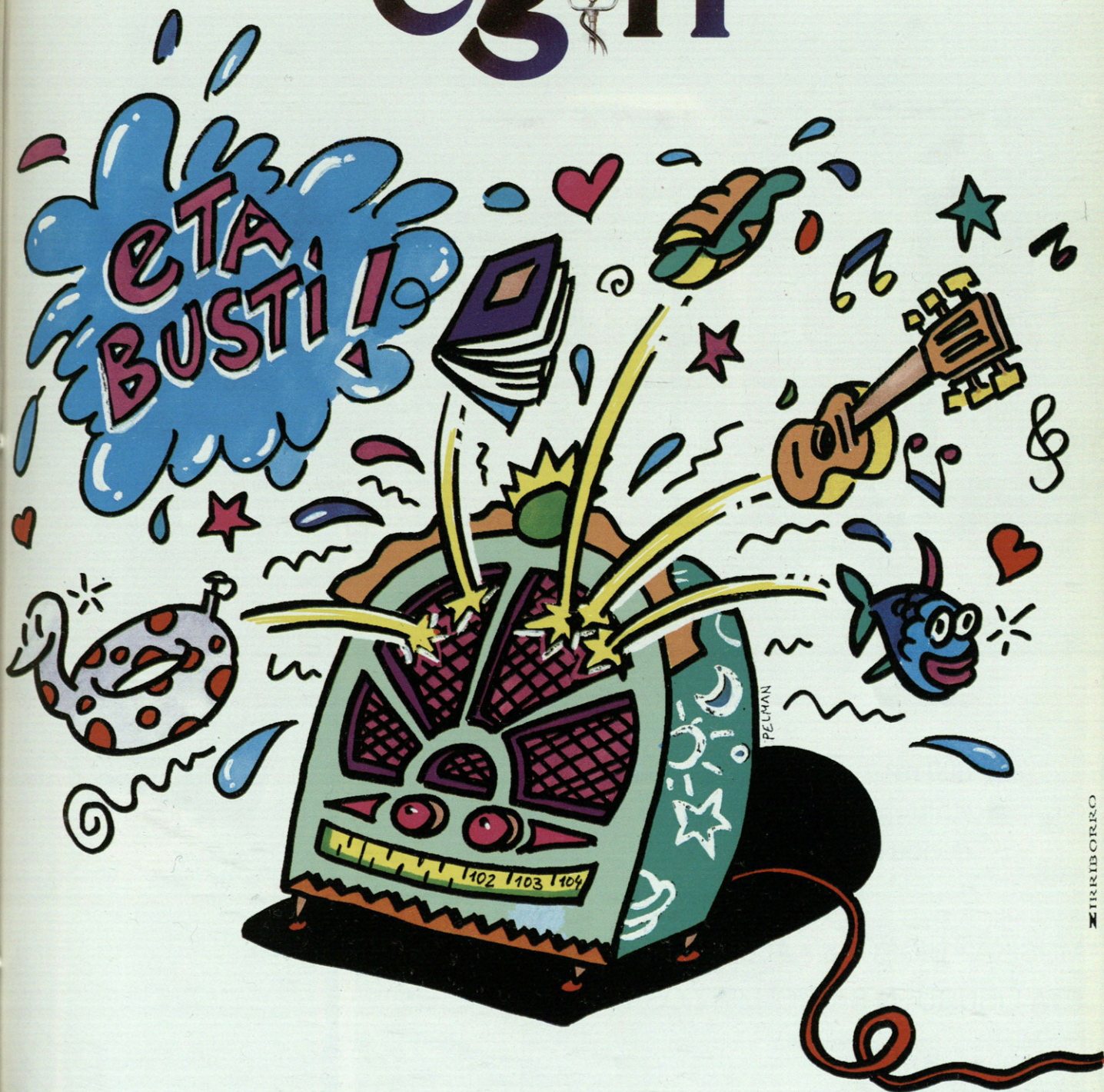
rarenak Iparraldean. Nola onart dezake Euskaltzaindiak hizkuntza berberak, euskarak, ukan ditzan bi 'status' mota Hegoaldean eta Iparraldean? Bat ofizialtasun osoarekin eta bertzea, erdi onartua irakaskuntzan, kasik ukatua komunika bideetan eta osoki ukatua administrazioan.

Ez da lehen aldia euskararen koofizialtasuna Iparraldean aipatzen dudala. Egin dut duela zenbait urte ideki zelarik Baionan Letrakit-en erakusketa. Berriz ere aipatu dut Pauen, maiatzaren 13-an, hizkuntza xumeen jardunaldietan eta errekin jarri dira katalanak eta kortsikarrak. Bainan, nahiz euskaltzainburu izan, pertsonalki mintzo nintzen.

HEMENDIK goiti denek badakite zer den Euskaltzaindiaren hizkuntza politika Iparraldean. Hor daukate frantses agintariek Euskaltzaindiaren xede, nahi, helburu argi eta garbiak.

OPORRETAN...

egun

UDAKO PROGRAMAZIOA

BILINTX

megadenda

- 800 m²
- Kultura eta Aisialdirako denda kontzeptu berria

IGANDE
eta
JIEGUNETAN
ZABALIK

MUSIKA • BIDEOAK • ALDIZKARIAK • JOKU HEZIGARRIAK
ETA LIBURUEN SAIL GUZTIZ OSATUA

ARGIA

ASTEKARIAREN

GEHIGARRIA

OPORRAK

1.493. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1994ko uztailak 24

Euskal bazterrak ezagutuz

Euskal gazteluen
ibilbidea:
Ertarora bisita

Zaldi gainean
ibiltzeko plazerra

Leizeetan barna:
arbasoen aztarnak
eta geologiaren
edertasunak

Itsasertzari errepasoa:
Muskiztik Angeluraino

EUSKAL HONDARTZA
GUZTIEN GIDA OSOA

PUBLIZITATE
ARDURADUNA:
JOSU
MARTIKORENA

ERREDAKZIOA:
AMAILA MURUAMENDIARAZ
KOLDO ALDABE

ARGAZKIAK
ARTXIBOAK
LEIRE ARZUAGA

DISEINUA ETA MAKETAZIOA:
MONIKA BENGOTXEA

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANIZA SAL

Hipoteka Berriak

interes-tasa
murritzten
du

eta askoz gehiago

Zure hipoteka Entitatez aldatzea errentagarriago gerta dakizu.

Hipoteka aldatzeak eragiten zituen gastuak nabarmen murriztu dira, bakarrik interes-tasa aldatzen duten maileguetan. Honek, Hipoteka Berriaren baldintza onuragarriekin batera, oso errentagarri bihurtu dezake hipoteka aldaketa.

Aukeran dituzu 7 modalitate. Euskadiko Kutxaren Hipoteka Berriak zure beharretara egokitzen diren 7 modalitate dauzka, interes-mota finkoan zein aldakorrean.

Igoerez babestu zaitez modalitate honen bitartez.

Hipoteka Berriaren modalitate batek bide emango du interes-tasen jaitsieraz onuratzeko eta, aurreneko 6 urteetan zehar, zure interes-tasak %10,5a gaindituko ez duela garrantzatzeko.

Beste modalitate honen bitartez, gure eskaintzaren interesik baxuenaz onura zaitez. Honakoak dira bere ezaugarriak:

- 25 urterainoko epea.
- %1,5eko irekiera-komisioa (gutxienik ere 60.000 pta.).
- 25.000 pta.ko ikerketa-komisioa.
- Interes-tasa finkoa lehen urtean: %7,25 nominala. Gainerako urteotan, aldakorra: MIBOR urtebetera + 2 puntu. Esaterako, 10 urterainoko epea duen 8 milioi pezetako mailegu baten UTB: **%10,40**

Zatoz lehenbailehen zure hipotekarekin eta kontuak atera. Denbora aurrera doan heinean, dirua galtzen ari zara.

Informa zaitez 900 555 900.

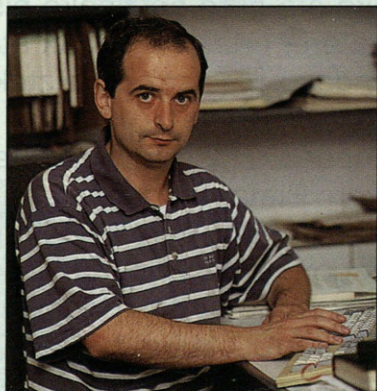

GURE ITSAS HEGITIK

Espainian sekula baino turista gehiago ibiliko omen da uda honetan, 44 milioi apika. Lehendik ere urrun joateko sosak ahituak baziren, pezeta-ren iazko balio gutxitzeak komentzituko zuen jendea bertan gelditzearen onuraz, eta horrek berak erakarriko hainbat kanpotiar. Hego Euskal Herrian ere —turismoa ez izaki bizibide nagusia— nabarituko da eragina. Iparraldean ez zegoen beharrik: turismoak markatzen du hemen iharduera osoa.

Baina gure itsas hegia guretzat da batez ere garrantzitsua. Uztailean zehar ekonomiak azken txanpa egiten du, abuztuan ia erabat paralizatzeke eta irailean barrena pittinka esnatzen hasteko. Eta martxa berean gure populazioa mendialdetik itsas bazterrera hurbilduko da —hurbiltzen ari da iadanik— trumilka. Esaidazu mendia ederra dela, baina gure herikideek Donostian, Zaratzen, Sopelan eta Baskion ematen dute boza urteoroko erreferendumean. Tolosa bezalako txikiteo herriak hutsik daude igandetan, eta nafar tarrak Sanferminen ondoren hondartzetara tuko dira ero moduan.

Handia da, gero, itsasoaren erakarpina. Bare-

PELLO ZUBIRIA
KAMINO

en dagoenean ere etengabeko lanean. Eta uhin-en azpi-lan geldiezinari laguntzeko, geuk ere muturra sartzea erabaki dugu, itsasoak berak ematen dituen fruituak aski ez bailiran: duela hamar urte Gipuzkoako Getaria hurbildu ez bazara hondartza berri bat aurkituko duzu espigoi handi baten babesean. Ea beste hamar urte barru zerekin egiten dugun topo Donostiako Zurriolan. Eta nora joango dira Bilbo inguruko areak?

Itsasorantz gatoz populazioak, kostaldean nahi dugu habiatxo baina, neguan herriok hilik utziko baditugu ere. Baina urrun da negua, eta mukurru ageri dira gure itsas herriak. Denok ur ertzera. Ozono geruza gora beheara ohizko hondartzetara jotzen dugu. Donibane Lohizunen

Ipar Euskal Herriko barnekaldeko jendea aurkituko duzu turisten erdian. Donostiako hondartzetan tribu bakoitzak badaki lekua non duen, Oria ibarrekoak Ondarretan... Ea nongo jendea aurkitzen duzun Deban.

“Argi marmokekin!” dioskute, marmokak itsasoak debaldetan bidaliko balizkigu bezala. Lehen gure ibai-estolde-tatik paper lantegietako aparra igortzen genion itsasoari. Orain plastikozko poltsak ematen dizkiogu opari, horiekin dortokak ito arazi ondoren marmokak txalupa bereziekin harrapatuko ditugun ameskerian. Baina uretarako gure joera ez digute marmoka guztiek ere sunsituko, ozono geruzaren kontuak areatan etzateko irrika kendu ez digun legez.

Ongi ibili opor usaineko bi hilabete eta erdi hauetan. Euskal Herriko hondartzetan manejatze-ko informazioa aurkituko duzu orriotan. Eta hala ere barnekaldean itzuliren bat egin nahi baze-nu, tori pare bat proposamen erakargarri: gazteluen zirkuitua eta aitzulorik interesgarrienak. Horra freskatzeko hainbat aukera, uretan bezala lurraren erraetan.

Ertaroa bisitatzeko aukera

Gazteluak bisitatu eta ikusteko eta gure antzinako historiaren pasarte batzuk ezagutzeko aproposak dira, batez ere, ertaroko gudak eta zaldunen istorioak gogoratze-ko eta baita gure fantasiak eragindako ametsak berpizteko. Badira, ordea, bisitatzeko gain, bertan egun batzuk iragateko egokitu dituzten gazteluak ere. Euskal Herrian baditugu bi bederen, Paradore Nazional izenpean, Hondarribiako (tel: 943/64 21 53) eta Erriberriko (tel: 948/74 00 00) gazteluak ditugu. Bietan aurtengo denboraldia irekita daukate jada eta erreserbak egiteko deitzea baino ez dago. Paradoreek miraria egia bihurtzen dute: bisitatzeko den lekuko historiako protagonistak bizi izan ziren eta lo egin zuten leku berean bizi eta lo egitea: edozein bidaiariren ametsa. Guri dagokigunez, Ertaroraino atzeraka salto egitea litzateke, baina abantaila eta erosotasun batekin, paradoreek barrutik XX mende amaierako aurrerakuntza guztiak dituztela, garai deseroso haietako bizi maila gogorretik urrun.

GAZTELUETAKO horma zaharren artean Gazteluek Ertarora garamatzate. Europan zehar erreinu eta erlijioen arteko guden lekuko izan dira. Gerra horietatik babesteko lekuriak proposenak, horma sendo eta luzeekin, askotan mendien gainean eraikiak, nekez sartuko ziren etsaiak hil ala biziko borrokarik gabe. Euskal Herrian ere baditugu gaztelu batzuk. Hauen inguruetako bidaia proposatzen dizugu irakurle.

Hondarribiatik hasita, bertan dugu Karlos V.aren gaztelua, Austriako enperadoreak sekula bertan hankarik jarri ez bazuen ere. Nafarroako Antxo erregearen garaian eraikitako gazteluaren gainean eraiki zuten Karlos V.aren gaztelua enperadorearen garaian eta hori da gaur egun ikus daitekeena. Forma laukitua dauka eta fatxada lisokoa da, dorre eta garitarik gabekoa. Sei altuera ere izan zituen garai batean eta beharrezko gauza guztiak zituen tropak eta guarnizioak gor-

detzeko. Bere hormetako batzuek hiru metrotako zabalera dute. Atzeko terrazan, Bidasoaren arro lapurtarra domeinatuz, dozena bat artilleria pieza jarri zituzten. Gorosabelen garaian infanteriako batailoi oso bat sar zitekeen barruan. Erret gaztelu bat ere egon zen bertan, gaur egun arrastoak baino geratzen ez badira ere. Bertan alokatu ziren armen enparantza bisitatu zuten rango altueneko pertsonaiak, erret familiko kideak ere bai. Karlos I, Felipe III eta IV, Valois eta Borboiko Isabel, gobernadore militar eta enparantzako tenienteak bertan egon ziren. Bere ziegak ere jende garrantzitsua izan zituzten giltzapean, Migel Okendo eta Xabierko Frantziskoren anaiak besteak beste.

BIDAXUNEKO DUKEAK

Gipuzkoa utzi eta Nafarroa Beherera abiatuz gero, Bidaxunen aurkituko dugu Gramont dukeen gaztelua. Gramontarrek XII. mendetik

Butreko gaztelua XIX. mendean fantasiatzeko arkitektura berriutako dorretxe zahar bat zen jatorriz.

izan zuten Bidaxuneko lurraldea Nafarroako erresumako iparraldeko mugetan. Dukeak hasiera batean, Gramontarrek Bidaxuneko printze titulua hartu zuten gerora. Gazteluaren zatirik aintzinakoena XV. mendeko dorre biribil lodia (hego-

Bidaxuneko gazteluaren inguruan jaialdi historikoak egin ohi dira udan, uztail eta abuztuan

Hondarribiko gaztelua Nafarroako erregeek eraiki zuten, nahiz eta gerora bertan sekula oinik jarri ez zuen Espainiako Karlos V.aren izena, menderatzailearen izena, daraman.

mendebaldean) da. Berarekin batera hegoaldeko samerako bi dorreak ere mende horretakoak dira. Horietaz gain oraindik bertan ikus daitezke Enrike IV.aren garaiko eraikuntzaren bi gorpuz, berpizkunde estilokoak. Bi aldiz eman zioten su gazteluari: lehena 1523an, Orangeko printzearen aginduz; bigarrena 1793an izan zen, eta uste da morroietako

batek eman ziola su. Gaur egun, Bidaxuneko gaztelua ez dago osorik, erdi erorita dago, baina merezi du bertaratzea, batez ere uztail eta abuztuan, Bidaxuneko jaialdi historikoa egiten denean.

MAULE: GAZTELUAREN INGURUAN SORTU HIRIA

Nafarroa Beheretik Zube-

roara joanik, bertan aurkituko dugu Mauleko gaztelua, leku protohistorikoaren gainean eraikia. Zuberoako bizkondeek eraiki zuten, zeintzuetatik ezagutzen den lehena Lavedango Gilermo Fort izan zen, Antxo VI Gillaume Gaskuñako dukearen zerbitzari, eta azken hau Nafarroako Antxo III Handiaren zerbitzari. 1023 urte-

an jaio zen Zuberoako bizkondatua, eta Nafarroako koroari lotuta jarraitu zuen XIV mendean ingelesez eskuetan erori arte. 1449 urtean Frantziaren esku erori zen eta ordutik Luxe eta Gramontarren arteko jabetza lehiak piztu ziren.

Egungo arkitektura XIV eta XV mendeetako da. Eskualde osoko gaztelurik

mendia eta kirolak

Luis Power, 7
Tlf. 447 91 49
DEUSTUA

• GAZTELUAK •

ikusgarriena da, ertaroko gotorleku moduan eraiki behar izan zituen harresi gogorak, kainoi balak gerarazteko modukoak, dorre sendoak, zubi altxakorra, lurpeko ziegak eta gaztelu guztia inguratzen duen ur putzu sakona. Gazteluaren sarreratik bertatik, defentsarako eginga dagoela antzematen da. Bertan daude eskualde osoko bistarik handienak eta ikusgarrienak, etsaia urrutira ikusteko modukoak. Maule herria gazteluaren inguruan sortu zen.

NAFARROAKO ERREGEENAK

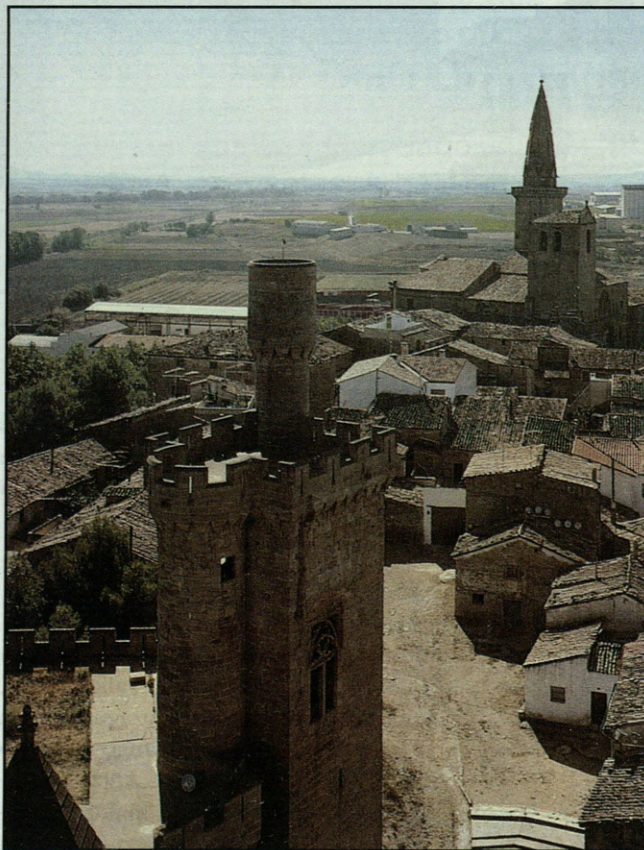
Zuberoatik hegoalderuntz, Nafarroako Zangotza herritik gertu, Xabierko gaztelua aurkituko dugu. Oin poligonal eta irregularrekoa, gaztelua arroka handi baten gainean sortzen da. Arroka hori tailatuta dago barneko eraikuntzaren zatia osatzeko eginga. Horma sendoek matakaoiak dituzte amaieran eta dorreak ere almena karrietuetan amaitzen dira. Harresi guztietan puntako arkudun ateak irekitzen dira eta parteluz gotikodun leihoak ere bai. Armen patioa giroa nabarmentzen da, Homenaje dorrearen itzalpean, bere putzu fama-

tuarekin.

1236tik aurrera Sadako Aznar jaunaren jabetzakoa izan zen erret opari gisa, eta XV. mendean Jaso familiaren eskuetara iragan zen, mende bat geroago jaioko zen Frantzisko Jaso Azpikueta-aren -Nafarroako saindua ezbaierik gabe- familia-

ren eskuetara hain zuzen ere.

Historiagileen arabera, Xabierko gaztelua Ertaroan Nafarroan zegoen defentsarik handienetakoa zen, eta beronen ardura zutenek, Xabierko Frantziskoren senideek eta garaikideek, Aragoiko mugan bertan arroka

Erriberriko gaztelua da Euskal Herriko ezagun eta ikusgarriena, Europako eraikuntza dotoreenen pare jar dezakeguna.

bizian eraikitako gaztelua Nafarroako monarkei beti leialki gordetzearekin batera, gazteluak mehatxu handia suposatu zien beti Nafarroako Koroaren usurpatzaileei.

Hori izango zen 1516an, Cisneros kardinalarean aginduz Gaztelako tropek gazteluaren defentsako gune estrategikoenak birrinduz izanaren arrazoi nagusia. Horrela bada, behin defentsa gune estrategikoak birrinduta, XVII. mendean jauregia baino ez zen garrantzibidea Nafarroako zaindaria handiena izan zena. 1620an, Xabierko Frantzisko santuaren omenez eraikitako lehenbiziko eliza altxatu zuten gazteluaren alboan eta 1882an obra garrantzitsua egin zituzten gazteluan.

Egiturari begiratuz Homenaje dorrearen inguruan eraikita dago. Homenaje dorrea XI mendekoa da, eraikitzeko erabilitako materialari begiratzen bazaio. Dorreari itsatsita San Migelen Kapera eta Santuaren Gela daude, eta errezinto guztien inguruan bi defentsa poligono artikulatzen dira, arrekoea eta atzekoea, eta putzu batek mugatzen dituzten bi dorrek osatzen dute. Hauen funtzioa Homenaje eta bere ingurua babestea

VIAJES OVERLAND

- ...60 helmuga baino gehiago bost kontinentetan...
- Eska ezazu gure katalogoa
- MULTIABENTURA BEREZIA

San Mames etorbidea, 32
Fdz.del Campo, 37
Tel: (94) 443 74 65 / 443 36 54
Fax: (34-4) 421 56 10
48010 BILBO

Sollube Kalea, 12
Tel: (94) 457 16 11 / 457 15 11
Fax: (34-4) 457 14 10
48960 GALDAKAO-BIZKAIA

MUNDU OSORAKO AIREZKO TARIFAK "ON LINE" SISTEMAN

KUBA 15 egun	77.900
TUNEZ 15 egun	129.000
KENYA 15 egun	239.500
MAURITANIA 15 egun	219.500
JORDANIA 15 egun	164.000
INDIA 14 egun	195.000
TANZANIA 15 egun	289.500
MAIEN IBILBIDEA 15 egun	243.900
TURKIA 15 egun	129.000
UGANDA 15 egun	309.000
THAILANDIA 15 egun	191.000
ZIMBABWE 15 egun	319.500

Bi aldiz erre dute Bidaxuneko gaztelua: 1523an, Orangeko printzearen aginduz; eta 1793an, iraultza garaian, uste da morroietako batek su emanda.

zen. Gela Handia deitzen den gunek, saloi, sukalde eta jangela biltzen ditu. Poligono horretatik irekitzen da sarrera nagusiko atea. Atzeko poligonoan ardandegi, bihitegi, labe eta biltegiak zeuden. Bertan altxatzen da Kristo izeneko dorrea. Honela deitzen zaio bertan dagoelako Kristo gotikoa aurkitzen den kaperara. Legendaren arabera, Kristo gotikoak odola isuri zuen Xabierko Frantzisko Ekialde Urrunean

hilzorian zegoela.

Xabiartik kilometro gutxiira Euskal Herriko gaztelu ezagunena eta agian garrantzitsuen aurkituko duzu Erriberin. Bere generoari dagokionez, Nafarroako Errege-Erreginen Gaztelu-Jauregia Europako garrantzitsuenetakoa da. Harresi erromatar zahar batzuen gainean eraikita dago, eta epe desberdinetan altxatu zuten XIII. (egungo paradoxe nazionala dagoen lekua),

XIV. eta XV. mendeetan hain zuzen ere. Bereziki garrantzitsuak Karlos II eta Karlos III.aren garaiak izan ziren eraikuntzan. Fundatzaile gisa Karlos III.a ageri da, Nafarroako Erresuma Gaztelako Koroari lotu zitzaionean monarka horrek Frantziari saldu zizkion Ipar aldeko lurraldeekin (Normandia besteak beste) ateratako diruari esker. Gaztelu gotiko europarren artean harri bitxia, bere trazak arte

gotikoaren dekadentzia erakusten du, horrekin batera sortu zen fantasia handiaren. Ordurako ez zen herriarren defentsarako behar eta horregatik bere planta eta ezaugarriak gertuago daude frantziar jauregi fortifikatuetatik ertaroko gazteluetatik baino.

Gaztelu-Jauregiak izan dituen aldaketa anitzen azterketa oso zaila da egitea, mendeetan egin diren aldaketa desberdinen, jasan zi-

Avila Kalea, 1
Tel: (94) 410 06 44
Postakutxaila 5.098
48012 BILBAO

Atsedeen etxea

- Zeure burua zaintzeko eta harremanetarako lekua
- Elikadura bejatala
- Desintoxikazioa
- Iharduera psikofisikoak

Koordinatzaile:
Eneko Landaburu
Antonio Palomar

Molinos de Ocon (Errioxa) - Tel: (941) 43 81 82

URETAKO AKTIBITATEAK:

RAFTING: Kayak, Kanoa, Kainoi jeitsiera...

TOKIA: Gallego ibaia (Pirineoak), Ebro ibaia, Urdaibai.

**TALDE PROGRAMA BEREZIAK
PRESTATZEN DITUGU**

Vda. Epalza kalea, 10 BILBO (94) 479 05 61 - 2

tuen lapurreta eta sute ugari-
ren ondorioz. Azken sutea
Espainiako Independentzia
gerran jasan zuen, Espoz
Minaren aginduz su eman
ziotenean. Dirudienez, su-
tea hain handia izan zen
eraikuntzako harri asko
hauts bihurtu zituela.

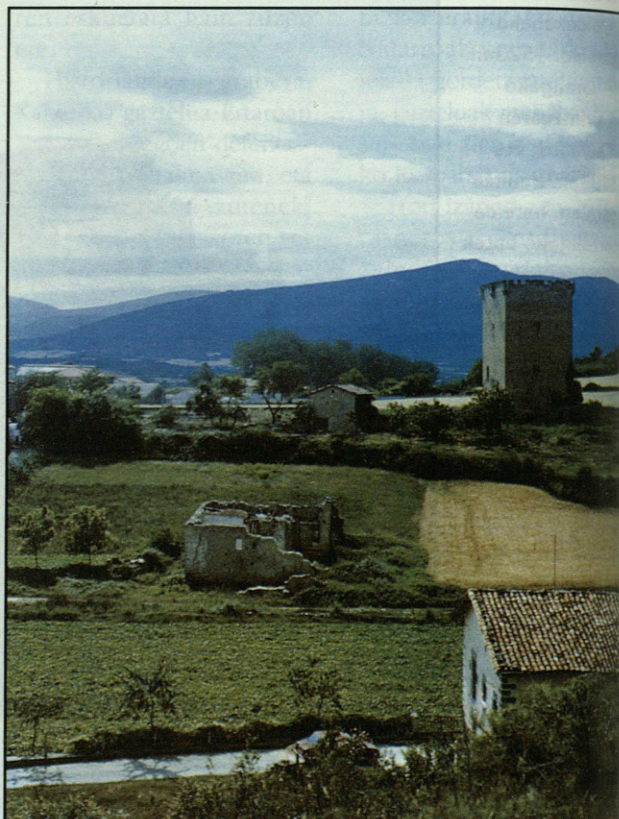
Gaztelua ezin da estilo
bakarreko zatik katalogatu.
Jakina da hamabost dorre
izan zituela garairik onene-
an, bakoitza bere izenarekin
eta urteak egunak hainbat
saloi zituela, legendaren
arabera. Aintzinako nukleo-
ak, plazarxoaren ondoan, bi
dorre karratu ditu eta kan-
poko harresiek karratu bat
osatzen dute. Egungo itxura
mendeetan zehar eginiko
birreraikuntzen ondorio da,
aintzinako nukleoa erroma-
tar garaikoa den arren. Kar-
los III.aren garaian aintzina-
ko nukleoari eraikuntzak
gehitu zitzaizkion, dorreak
eraiki ziren eta lorategiak
handitu. Estilo nagusia goti-
ko aurreratua da, galeria eta
leihoetan ikus daitekeen
moduan. Osotasunaren bar-
ruan nagusitzen diren erai-
kuntzen artean hauek dau-
de: Jauregi Zaharra, San Jor-
geren Kapera, Jauregi Ber-
ria, Errege eta Erreginare
Logelak, Erregearen Galeria,
Laranjondoaren Patioa, Ho-

menaje Dorrea, Hiru Koro-
en Dorrea, Lau Haizeen Do-
rrea eta Zaintzailearen Do-
rrea.

ARABAKO DORREAK

Arabian zeharo murgil-
duz, dorreek izena eman
dieten eraikuntzak aurkitu-
ko ditugu. Lehenik, Fonte-
txan, Orgazen dorrea, do-
rreak, iparraldeko harresiak
eta jauregiak osatzen dute-
na. XV. eta XVI. mendeetan
eginiko eraikuntzak dira,
dena den, aurreko beste
eraikuntza baten gainean
eraikita daudela uste da. Mi-
randatik Gareserako errep-
idean aurkituko dugu. Sile-
riazko eraikuntza, ezkutu
ondak ditu, saetara moduko
leihoak eta arku konopialez
koroatutako atea. Dorreak
25 metrotik gorako garaiera
dauka boladizo almenatua-
rekin eta Gaztelako gazte-
luen moduko silueta.

Fontetxako ipar-mende-
baldean Kondestablearen
dorrea ere aurki genezake.
XIV. eta XV. mendeetako
eraikuntza hau ere sileriaz-
koa da. 20 metro inguruko
altuera neurtzen du. Solor-
zano familiaren ezkutua
dauka ate nagusiaren gaine-
an. Solorzanotarrak Gaztela-
ko Kondestableen aurreko

Arabak ere dorretxe ezagunak dauka. Mendozatarrena izen
handikoa da, baina Fontetxara joanez gero, bi aurki ditzakegu
han: Kondestablearena eta Orgazko dorrea (irudian).

familia izan ziren egun biga-
rrengoen izenarekin ezagut-
zen den dorre horren jabe-
ak.

Hirugarren dorrea Men-
dozan aurkituko dugu,
Mendozatarren Dorrea hain
zuzen ere. Gunea ia karra-
tua da, dorrea gordetzen

duen harresiz inguratua.
Eraikuntza XIII. mende
ingurukoa da, ertarokoa be-
raz, eta irmoa. Harresiak
bost metro inguruko altuera
du eta eraikuntza gordina
da, kareharritzkoa, lauza
handiekin errematatuta.
Arabako dorre historikoen

Taldeetza ekintza bereziak

- Udalekuak
- Kirol eskaladako ikastaroak
- Hirugarren adinerako irteerak
- Espeleologia ikastaroak

Instalakuntzak

- 33 sail lokailu elektrikoz
- 500 sail kanpatzeko
- 54 literadun aterbea
- Ur beroa dutxa guztietan
- Inguru giroko ikastaroak
- 3. adinerako ikastaroak
- Ekoturismoa

Ekintzak

- Zaldien akura
- Kirol eskalada
- Parapente eta Ala Delta

Urbasa mendilerroa (Nafarroa) - Tel: 908 - 67 76 70

GAZTELUKO HERRI KULTUR ETXEA

BETI IREKITA

TELEFONOA: 67 27 59

NON AUKERA HOBEA

Ingurua: Zoragarria paseatzeko;
mendian ibiltzeko

Jatetxea: Moduan, aukerako
mokadu goxoak jateko
Kartetan jokatzu
arratsaldea pasatzeko

Barnetegia: Euskara
ikasteko-lantzeko

20491 GAZTELU

artean, beste bat ere baze-
goen Fontetxan, baina Juan
II erregeak birrintzea agin-
du zuen bere garaian.

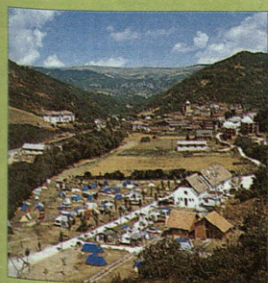
BIZKAIKO FANTASIAZKO GAZTELUAK

Baditugu Euskal Herrian
garai batean defentsarako
eraiki ziren gazteluak ondo-
ren izaera hori galdu eta bi-
zileku izatera iragan zire-
nak. Bizitzeko erosoago
izan zitezten batzuetan, eta
jauntxoen handitasuna
adierazteko beste batzue-
tan, horma zaharrak bota
eta izugarritzko eraikuntzak
egin zituzten. Horietako bi
Bizkaian ditugu.

Gernikatik gertu, Arte-
gako Gaztelua dugu adibide
horietako bat. X. mende in-
guruan eraikitako gotorle-
kua zen eta Gautekizko
Antxo Gartzia batek agindu
omen zuen berorren erai-
kuntza. XIV. mendean For-
tum Gartzia birreraiki egin
zuen eta XV. mendearen er-
dialdean birrindu egin zu-
ten. Azkenik birreraiki egin
zuten berriro dorre baten
inguruko gune baten mo-
duan. Eraikuntza horretatik
dorretutako gunea kontser-
batzen da Arteagatarren ez-
kutua duen atearekin. Do-

Xabierko gaztelua haitz baten gainean eraikita dago, eta haitzean bertan eginak ditu zenbait
estruktura. XVI. mendean, Gaztelak Nafarroa konkistatu zuenean, erabat birrindu zuten
eraikuntza Nafarroaren independentziaren zeinu argienetako bat zenez.

- OSTATU - JATETXEA**
- BAINUDUN LOGELAK,
 - BEREZIKI PRESTATUAK
 - FAMILIENTZAKO ETA
 - TALDEENTZAKO
 - MENDIKO TXIRRINDEN ALOKAIRUA

Tel. (948) 89 01 84
31680 OTXAGABIA

BESTE AKTIBITATEAK

Haurrentzako udalekuak
fondoko eskiaren ikastaroak neguan
mendi ibilaldiak irailean
ibilaldiak oinez eta mendiko txirrindan
ekintza aritzeko asteak

• GAZTELUAK •

re zentrala, ordea, eraikuntza modernoa da, Louvrechef eta Ancelet arkitektoek 1857tik 1860 urteen bitartean Montijoko Eugenia Frantziako enperatrizaren aginduz eraiki zutena.

Gizakiaren fantasia azken muturreraino eramatearen adibide nabarmena dugu Butroeko Gaztelua. Walt Disneytik ateratako eraikuntza dirudien hau bidaia-riari Urduliztik Gatika bidean doala eginiko agerpena da. Bi bideetatik edozeinetatik, baserri, soro eta larreen artean, oihan ilun bat altxatzen da, eta bertatik harrizko eraikuntza tzar baten goiko punta ageri zaigu. Butroeko gaztelua da, harri argiko irudiarekin.

Butroetarren lehenbiziko etxe gotorlekua VIII. mendean eraiki zuten Gantzurritzen, Plentziatik gertuago. Geroago, ordea, egungo lekura mugitu ziren. Jabeak ertaroko borroketan ziharduten jauntxoak ziren. Bere ondorengo jabeak, Butroetarren ondorengoak, Torre-cillako markesak hain zuzen ere, etxe dorrea egun ikus dezakegun gaztelu erromantiko bihurtu zuen XIX. mendean, bere emazte Arteagako Josefari oparitzeko. Cubasko markesak 1879an zu-

zendutako lana gotiko, iparreko eta fantasiazko formentan oinarritu zen. Altuera eta itxura desberdineko dorreek osatutako egitura zurruna osatzen du osotasunean. Aintzinako eraikuntzatik geratzen diren gauza bakanen artean gazteluaren bi sarrerak dira.

Gaztelu honen inguruan Butroe ibaiak meandroak egiten ditu, eta bere bi arro-

etan palmondoak, abetoak, sekuoiak eta beste zuhaitz exotiko batzuk altxatzen dira. Gazteluaren ingurunea parke lasaia da, alboko ermita eta errotarekin, hasiera batean ola bat bazen ere orain jateke bihurtu denarekin.

Gaztelua museo bihurtu zen, baina 1953an istripu baten ondorioz itxi egin zuten. 1989an Estudios Arriaga en-

presak hartu zuen eta gaur egun amaitu berri dituzten bertan egin dituzten erreforma lanak. Butroeko gazteluaren inguruan iritzi desberdinak sortu dira, bere balioaren inguruan. Batzuen ustea inbentzio hutsa da gaztelua eta ez du balio historikoa. Besteeek berriz, eraikuntza- ren fantasia defenditzen dute. Duda barik, bisitatzea merezi duen eraikuntza da.

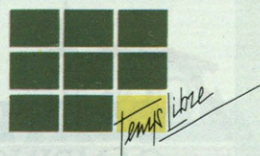
Frantziako Eugenia de Montijo enperatrizaren aginduz 1860an berriztutako gaztelua da Arteagakoa. XIV. eta XV. mendeetako jatorrizko eraikuntzatik, dorretutako gunea kontserbatzen da, Arteagatarren ezkutua duen atearekin.

NEKAZAL TURISMOA ZALDIZ:

- URKIOLA • GORBEA
- URDAIBAI • OIZ

ZORNOTZA - ETXANO IBARRA Auzoa, 7 - 673 41 81

Informazioa - Erreserbak:

Elorrio (Bizkaia)
Tel: (94) 658 27 13

Temps Libre Association - "Omordia" 64310 SARA - Tel.: 59 54 20 95

Oporretarako aukera:

- Hondartza - Mendia
- Aterbeak
- Oporretako herriak
- Apartamentuak

Non:

Hendaia * Sara *
Moliets Sabres *
Baretous * La Pierre
Saint Martin * Bielle *
Lestella * Betharran

Hona zure oporretako pelikula
Fotokain edozein karrete
errebelatzeagatik edo AGFAcolor
SR6 bat erosita abantaila handiak
dituen bidai txeke baten oparia duzu.

Eta gainera...

Nahi duzun lekuraino hegan
zuk hautatutako herrialdean astebete
dohainik pasatzeko bidai baten zozketan
hartuko duzu parte

ARGAZKI ZERBITZUAK

Igentea, 2

Urbietan,

New Sport Egun bateko abenturak

Rafting, egun bat
Larunbatero Riglosen
Prezioa: **5.900 PTA**
Barne: monitore eta materiala.

Asteburuko abentura

Prezioa: **14.900 PTA**
Autobusez irteera ostiraletan

Barne:
Autobusez bidai.
Otordu guztiak eta logela.
Monitore eta materiala.

Ekintzak: 1. egunean: ibilbideak,
mountain bike, kainoi jaitsiera.
2. egunean: rafting.

Ur bizietan astea, Kataluniako Pirinioetan

Irteerak: larunbatetan irailaren 2tik 24ra.
Prezioa: **39.900 PTA.**

Barne: Autobusa.
Logela eta trasladoak.
Monitore, material eta aseguruak.

Ekintzak: Rafting banzai 13 km.
Rafting explorer 22 km. Kainoi jaitsiera.
Kanoak, Trekking, Irteera 4x4 batean.

Asteburu berdea Andorran.

Irteerak: larunbatetan,
uztailaren 16tik urriaren 17ra.
Prezioa: **49.900 PTA.**

Barne: Autobusa, trasladoak.
Logela, otordu guztiekin.
Materiala eta monitoreak.

Ekintzak: Rokodromoa, zaldiz irteerak,
mountain bike, gezi tiraketa, ibilbideak,
Andorran erosketak, barbakoa, Plandolit
era bisita, kaldea egun erdi.

Aste urdina Costa Bravan

Irteerak: larunbatetan
uztailaren 2tik urriaren 24ra.
Prezioa: **43.900 PTA**

Barne:
Autobusa eta trasladoak.
Logela otordu guztiekin.
Aukerako ekintzak:

Urpeko ekintzak,
itsasontziz irteerak badian,
windsurf eta abar.

Landak

Asteburuak:
Pertsona eta gau bakoitzeko
1.615 PTAtik aurrera.
Asteak:
Pertsona eta gau bakoitzeko
9.900 PTAtik aurrera.

Erreserbatzeko telefonoak:

Bilbo: 444 24 89 Barakaldo: 438 64 09 Iruñea: 15 16 61 Donostia: 46 16 08 Gasteiz: 23 07 26

Tep Bidaiak: Sabino Arana 51, Bilbo. Tep Bidaiak: Hurtado de Anezaga 17, Bilbo. Tep Bidaiak:

La Bondad 1, Barakaldo. Tep Bidaiak: San Fermin 59, Iruñea. Tep Bidaiak: San Martzial 1,

Donostia. Tep Bidaiak: Urbietan 59, Donostia. Tep Bidaiak: Manuel Iradier 9, Gasteiz.

Asteburu bat zaldi gainean

Garraiatzeko modu asko daude, eta denetan aurki genitzazke emozioa edo erosotasuna. Zaldiz ibiltzeak esperientzia berria gerta dakiguke askori. Eukal Herrian zehar badira zalditegiak, eta horietako bat da Kati-2 zalditegia, Zornotzan.

Urkiola, Gorbea eta Urdaibaitik urrats batzuetara, Kati-2 zalditegiak egun erdi, egun oso eta astebukaera guztirako bidaiak prestatzen ditu urtean zehar sasoi guztietan. Udaberitik udazkena bitarte da unerik egokiena zaldiz ibiltzeko, eta esperientzia paregabeak igarotzeko. Jon, Kati-2ko ardura-dunaren iritziz, udako oporretan pentsatzen hasten garenean "hemen egin genitzazkeen gauza asko ahazten ditugu, eta kanpoan egin ditugu hemen egin beharrean. Hori gertatzen da

Jendeak Euskal Herritik kanpora ezagutu izan du zaldiz ibiltzeko aukera, jakin gabe ere hemen bertan zalditegi aproposak daudela aisialdia ederto aprobetxatzeko.

zaldiz ibiltzearekin. Jendea ez da sekula zaldiz ibili Landetara joan aurretik, nahiz eta hemen zalditegiak dauden. Jendeak ez daki hemen zaldiz ibiltzeko leku egokiak daudela eta ikuiluak ere ugari direla prezio egokian gainera".

Zornotza Bizkaiko hiru erreserba gunetara -lehen

aipaturik Urkiola, Gorbea eta Urdaibaira- zaldiz eskurtsioak egiteko abiapuntu egokia da. Asteburu batean, Arratiara joan, Durangaldeko eskualdean zehar Urkiola eta Gorbea bisitatuz egin liteke zaldiz, naturarekin harreman zuzenean eta lehenbiziko aldiz eginez gero gainera, sekula espero ez

ziren bizipenak esperimenteratzen.

Hasberrientzat, zalditegian bertan nahikoa leku badago lehen urratsak emateko zaldiaren gainean. Hasieran zaldia domeinatu eta aginduak betearazten ikasitako zaila dirudien arren, lau zapabost ordutan nahikoa izan ohi da, zaldiak gainean

ARANTZA (NAFARROA) ☎ (948) 63 41 79

- Natura eta lasaitasuna, basoak, erreka, mendiak.
- Euskera ikasteko leku paregabea.
- Euskaltegi, ikastola, topagune eta talde desberdinentzako eskeintza bereziak.
- Mendi ibilaldiak oinez, nahiz bizikletaz.
- Instalazio modernoak: dutxak, sauna, gimnasioa, joku gela, TB bideoa.
- Kultur eskeintzak, bisitaldiak, bestak...
- Bertako sukaldaritza.
- 65 lagunentzako tokiak.
- Urte guztian zabalik. Aparkaleku pribatua.
- Prezio oso egoki eta konpetitiboak.
- Irun-Iruña, errepide nazionaletik, N-121 Berrizaungo bidegurutzetik 7 Km. tara.

daramana ezagutzeko eta gainean dihoanak zaldia ezagutzeko.

Baserri turismoa egiteko aukera ere eskaintzen du txango honek. Zaldi irteeraz gain, Kati-2ko arduradunek beste aukera batzuk eskaintzen dituzte. Besteak beste, udaran zaldiz Atxar-

tera iritsi eta bertan eskalada praktikatzen dutenei edo ikasi nahi dutenei aukera ematen die beraiekin batera igotzeko.

Diman berriz, espeleologia apur bat ere egin daiteke zalditegi honek eskainitako programaren barruan Abal-zolako koban ■

Gusto guztietarako tarifak

Kati-2 zalditegia Zornotzan dago (tel: 94-631 91 21 eta 94-673 41 82). Zaldiz ibiltzeko tarifak aldatu egiten dira leku eta denboraren arabera. Horrela, egun erdiko ibilbide bat 4.000 pezeta (160 libera) inguruan dabil. Egun osokoa 6.000 pezeta inguru. Asteburu osoa 15.000tik 20.000 pezeta ingurura ateratzen da, nekazal turismoa baserritan lo eginez eta pentsio osoko erregimenean. Zaldi irteerak seitik hamar pertsona bitarteko taldeetan egiten dira, hortik aurrerako kopurua gehiegizkoa litzateke. Orohar 10 urtetik gorako pertsonentzat daude egokituta ibilbideak. 10 urtetik beherakoentzat pottokak dituzte prest.

Zaldia menderatzea da zailena, baina lau bat ordutan oinarritzkoa ikasten duzu eta hortik aurrera disfrutatzea besterik ez.

ESPECIALISTAS
EN
MATERIAL
DE
MONTAÑA

BELAGOA
KIROLAK

Easo kalea, 9 - Tf. (943) 42 22 91 - 20006 Donostia

DIMAKO UDALA

UDAL BULEGOA	631 57 25
UDAL LIBURUTEGIA	631 90 04
HERRIKO ESKOLA	631 55 32
OSASUN ZENTROA	631 56 30
JUBILATUEN ELKARTEA	Ugarana 83 Zkian
HIRUGARREN ADINEKO ERRESIDENTZIA	631 57 76

INGURU IKUSGARRIAK - IBILBIDE EKOLOGIKOAK:

Baltzolako kobak, Jentilzubi, Axlora, Zumeltza, Leungane, Aramotz mendi katean "Islandiako espato" harrobia, Eskuako larrak.

URKIOLAKO PARKE NATURELEAN KOKATUA.

ARKITEKTURA: Dorretxeak, Piedadea, Uxargo Palazioa, Errotak, etabar...

GASTRONOMIA: Jatetxe egoki, atsegin eta lasaiak.

HERRIKO JAIK: Ekainaren 29an San Pedro.

HERRI EUSKALDUNA

Arbasoen aztarnen eta geologiaren kapritxoan lekuko

Kobazuloak eta harpeak ugari dira gure geografian zehar. Uraren filtrazioek lurpeko kareharrian eragindako itxura desberdinetako hutsuneak gure arbasoen bizileku izan ziren antzina, eta oraindik haien aztarnak ikus litezke kobetako harrietan eginiko irudietan.

Baina gure arbasoek utzitako ondare piktorikoaz gain badira ehundaka urtetan tantaz tanta osatu diren estalaktita eta estalagmiten mila eratako konposizioen ikusgarritasun hutsarekin ahoa bete hortz uzteko moduko koba eta harpeak ere. Euskal Herrian bietarik aurki genitzake, hauetako asko, Zugarramurdikoa bezala, kondaira ugariz josiak gainera.

Mendeak atzera gure errekoek utzitako ondareak agertzen dituzten leizezuloetatik bi aipatuko ditugu hemen, Santimamine eta Ekaingo leizeak hain zuzen ere. Hauek gain beste batzuk ere daudela jakin arren, bi arrazoi desberdin

erabili ditugu aukeraketa egiteko. Bata Santimamina-koa ikusteko errezena delako, bai bisita ugari egiten direlako baita barruan ibiltzeko ondo egokituta dagoelako. Bigarrena, Ekaingoari dagokionez, sarrera oso mugatuta egon arren, bertan eginiko aurkikuntzengatik Euskal Herriko garrantzitsuena delako, eta Europa mailan ere lekuri garrantzitsuenetakotzat katalogatuta dagoelako.

Bizkaiko Kortezubin, 1916an Bengoetxeak eta bere kide batzuek egin zuten Santimaminen harrizko artearen aurkikuntza, Basondon, Ereñusarre mendiaren oinean. Figuren talde nagusia kamara txiki batean da-

Otozelaian urak milaka urtetan eraikitako forma ikusgarriak txundituta uzten dute bisitaria. Leize honetan marrazkiak ere badira, baina toki apartuetan, bisitetan ezin ikus daitezke.

- AUTO-KARABANAK
- KARABANAK
- ERREMOLKEAK
- SAKUAK, DENDAK, AULKIAK
- MAHAIAK, KANPINERAKO MOTA
- GUZTIETAKO GEHIGARRIAK

AUTOKARABANEN ALOKAIRUA

Larunbatetan goiz ta arratsaldeez irekita

Zatoz ikustera!

AMETS - Tel: 78 19 50 - 78 25 92 OÑATI

CAMPING

LIZARRA

INGURU IKUSGARRIA

KANPINA: Taberna-Jatetxea * igerilekuak * zaldiak * mendiko txirrinduak * ur beroa

BABESTOKIA: 280 litera * urte guztia irekita * taldeentzako prezio bereziak * kanpineko zerbitzu guztiak

LIZARRA (Nafarroa) ☎ 55 17 33

go. Kamara hau benetako saindutegitzat jotzen dute eta bere aurretik dagoen aurrekamaran erabat amaitu gabeko zaldi eta bisonte batzuen irudiak agertzen dira. Kamarak berak itxura ia zirkularra dauka eta figura gehiago ditu toki desberdinetan banatuta. Sei bisontek zaldi bat inguratzen duen irudia nagusitzen da guztien gainetik. Beste bisonte batzu, hartz bat, orein buru bat eta abere batzuen irudi ilunak ere ikus daitezke. Gune honetatik at, leizean barnerago beste irudi batzuk aurkitu zituzten, eta hauen artean bisonte gehiago, zaldiak eta ahuntz bat ere ageri dira. Guztira 50 irudi inguru ikus litezke, gehienak margotutakoak dira baina badaude baita ere grabatu eta pintatutakoak ere. Santimamiren sartzeko arazo gehiegi ez dago. Aurretik deitzea komenigarria da dena den. (94) 685 29 75 telefonoan emango dizuete argiketa gehiago.

Bizkaiaitik Gipuzkoara salto eginez Deban Ekaingo leizea aurkituko dugu, lehen esan bezala, Aiako Altxerikoarekin batera Euskal Herriko garrantzitsuenaren arte paleolitikoari da-

Santimamiñeko koba Kortezubin dago, eta irudi ikusgarriak dauzka, bisonte hauena kasu.

gokionean. Duela mende laurden egin zuten aurkuntza handi hau Albizuri eta Rezabal azpeitiar gazteek. Zestoatik gertu, Ekaingo leizeak milaka goraipen jaso ditu, eta Altamira, Niaux edo Lascauxkoekin batera garrantzitsuenaren dela diote adituek. Zaldiek osatzen dituzte irudi gehienak, bisontek ere ugari diren arren. Orein eta basahuntzak eta hartz bikote bat ere ageri dira. Figuretako batzuk polikromatuak dira.

Duen garrantziagatik, bai ikerketarako eta baita ondare moduan ere, Ekaingo lei-

zerako sarrera oso mugatua da. Dena den, ez daude bisontak debekatuta Altxerrin gertatzen den moduan. Orohar ostiral arratsaldean egiten dira bisontak, astean egun bat dago ezarrita, eta sei laguneko taldeak baino txikiagoak izan behar dute. Sartzeko Aranzadi elkartearekin harremanetan jarri beharra dago, gutun baten bidez eginko eskariz, zergatik eta zertarako bisitatu nahi den adieraziz. Argiketa gehiago Aranzadin bertan emango dizuete.

Leizearen aurkikuntzaren mende laurdenaren ospaki-

zuna zela eta, Deba eta Zestoako udalek eta Aranzadi elkarteak berak, leizetik kanpo, barruko irudien erreplika bat egiteko asmoa adierazi zuten, modu horretan Ekainen barneko irudiak luzaroagoan kontserba ditzeten eta ikerketarako gune gisa geratu dadin eta ez, Altamirakoaren moduan, esplotazio turistikoak erabat kaltetu baitu.

URDZUBI-ZUGARRAMURDI-SARA HIRUKIA

Kondaira zaharrek, arbasoen aztarnak eta estalaktita eta estalagmiten ikuskizun paregabeak bat egin eta triangelu perfektua osatzen dute Urdazubik, Zugarramurdik eta Sarak. Europako Batasunak eta beste instituzio batzuetatik agindutako dirulaguntzarekin, gehi herri bakoitzak jarriko duenarekin, gune horretan turismoa bultzatu nahi dute hiru herriek, amankomuneko gauza bat esplotatuz, kobak eta harpeak hain zuzen ere.

Lamiak dira Urdazubiko leizeen jabeak. Bisitariari aurkezten zaion ikuskizunak txunditu egiten du. Lamiak biltzen ziren kondairaren arabera, Bilera Gelan,

ITSAS MENDI

Karabanak

- Autokarabanak
- HYMER, PILOTE, BENIMAR, RIMOR
- Karabanak
- KNAUS, ROLLER
- Erremolkeak
- FURGONETEN ERALDAKETA

ANDOAIN 20140 Autobide-ondoan Tel: (943) 59 32 90

CAMPING

PARAJE EDERREAN KOKATURIK ZERBITZU HAUEKIN:

- Taberna eta jatetxe bikaina
- Terraza ederrak
- Igerilekua
- Supermerkatua
- Komuna eta dutxa bikainak
- Zaldiz eta txirrindaz ibilbideak, e.a.
- Labandegi berria
- Botikina
- Sauna
- Solariuna
- Bungalow eta karabanen alokairua eta txukuntasan paregabea

BESTE AUKERAK:

LEKUNBERRI (NAFARROA) Iruñea - Donostia errepidea, 32.8 km. Tel: 50 40 11 - 50 43 26

leizera iritsi bezain laster ageri den lehenean hain zuzen. Estalaktita eta estalagmitak bata bestearen atzetik, erantsita ez daudenean, ageri dira grisetik hasi eta tonu argiagoetara kolorez aldatzen duen bidean zehar. Orduan uraren soinua leize barruko bidean entzuten hasten da. Bidea estutu egiten da eta eskailera batzuen bidez beheruntz egiten du, bertan Urtxuma errekararekin topo egiteko, lurpetik zehar egiten duen bidaian. Hementxe egiten zuten igeri lamiak.

Errekak ez gaitu utziko bide amaiera arte. Bertan, gelak handiagotzen hasten dira. Ibilbidearen amaiera iristerakoan, atzera begira jarrita leizea beste perspektiba ikusgarri batzuetatik begiratzeko aukera ematen du bideak.

Egin diren ikerketen arabera, koba hauek K.A. 14.000 urte atzerago sortu ziren. Gainera, bertan gure arbasoak bizi izan zirela uste da, barnean 14 gradu inguruko hozberoa egonkorra da, eta gainera aztarna batzuk ere aurkitu dira bertan. 1992 arte jabetza pribatukoak izan ziren leizeak, baina orduan Udalak erosi eta herriko gune turistiko nagusi bihurtzea erabaki zuen, leizea betirako kontserbatuko dela ziurtatuz.

Bisitak gidari adituekin egiten dira eta talde txikietan barruko egoera naturala alda ez dadin. Hogei minutuero irteten dira espedizioak, eta egunetik egunera arrakasta handiagoa dauka. 1993an ireki ziren urtean, ia 19.000 bisitari jaso zituen Urdazubik.

Urdazubin lamiak baldin

Urdazubiko herriak, leize ikusgarriez gain, baditu beste hainbat detaile erakargarri; basoz inguratutako haran eder batean dago, Nafarroa eta Lapurdiren arteko mugan.

badira protagonistak, Zugarramurdin sorginak dira lekuaren jaun eta jabe. Herri honetan sorginen kondairak aunitz dira, XVII. mendearen hasieran Logronñon egin zen sorginen prozesu tamalgarriaren ondotik, herri horretako 300 pertsona epaitu baitzituzten sorginkeria salaketapean. Zugarramurdiko leizearen inguruko izen guztiek sorgin izenak dituzte erreferentziatzat, Sorginen Leize edota Infernuko Erreka besteak beste. Zugarramurdiko grutak herritik 500 metrora inguruan hasten dira, autoentzat debekatutako bidexka batetik abiatuta. Kobetarako bisitak ez dira gidatutakoak bertan ibiltzeko dagoen errezasunarengatik. Hori bai, Urdazubin bezala, nahi adina informazio jaso daiteke leizeei buruz. Gruta Ake-larren Lezen hasten da 120 metroko zabalera duen pasabidea. Bidea estutuz doa

barneratzen garen heinean 10-12 metroko zabalerara iritsi arte Sorginen Leize inguruan hain zuzen ere. Zugarramurdiko leizeak Infernuko errekek eginak dira ehundaka mila urte atzerago hasi zen prozesuan. Urdazubirekin aldekatuz gero erabat desberdina da, eta hark erakutsitako espektakulartaterik ez badu ere, mitoez inguratutako lekua izateak estaltzen du lehenaren edertasun naturala.

Garai batean leize hauen inguruan egoten zen giroa herritarrek berpizten dute ekainean zanpazarrak falta ez diren ospakizunean. Abuztuan, berriz, herriko jaiekin batera, zikiro jate ospetsua egiten dute.

Zugarramurdin ahalegin handia egin dute ingurua erakargarri bihurtzeko. Iaz gainera, Zugarramurdi eta Sara lotzen dituen ibilbide historiko-artistikoaren eraikuntzari ekin zioten, eta

Zugarramurdi eta Urdazubiren arteko ibilbide historiko-artistikoarekin osatuta da. Oinez edo bizikletarekin merezi duen ibilbidea hau.

Sarako leizeen bisitak historiaurreko irudiak mendeko soinu eta irudiak nahasten dira ikuskitasun batean. Ibilbidea 40 laguntza bidez beherako taldeetan egiten da. Bide urdin baten grutetan zehar eramaten du bidaiariak. Tartean ikus daitezkeen proiektzioen antzina gure arbasoak bizi ziren erakusten da, bertan bertan bizi izan ziren aurretik nondik norakoak erakusten.

Triangelu magikoak asarburu paregabea igarotzeko aukera ematen du, eta zehar egiten da? oporraldi luzeak bat ere bai. Izan ere, leize ikuskitasunaz gain, Urdazubik, Zugarramurdik eta Sara erakoteko leku apartak eta jateko paregabeak kaintzen baitituzte.

BEREZIA: LITERAK

Holanda • Alemana	(13 egun)	28.500
Italia • Suitza • Paris	(15 egun)	30.500
Erdi eta Ekialdeko Europa	(15 egun)	37.500
Futuroscope • Asterix • EuroDisney	(6 egun)	11.900
Lisboa	(9 egun)	16.000
Futuroscope (sarrerak barne)	(3 egun)	9.900
EuroDisney	(Asteburua)	9.900
Paris (Tourraren amaiera)	(5 egun)	11.500

BEREZIA: COSTA DEL SOL

Uztaila	Abuztua	Iraila
40.500	50.800	39.700
71.200	84.600	60.000

Barne: hegazkinez joanetoria + trasladoak + otordu guztiak.
 Aukeran: autobusez joanetoria Donostiatik: 3.000 pza.
 Hegazkina soilik:
 Joatea: 10.500. Joanetoria: 19.500
 Irteerak: Igandez, uztailaren 3tik irailaren 25era.
 Bilbo - Malaga: irten 21.25, iritsi 23.30.
 Malaga - Bilbo: irten 19.30, iritsi 20.55.

BEREZIA: BUS + HEGAZKINA

Datak	Gauak	Fuengirola Park
	OG	Cendrillon Masplaya - Torreblanca
Uztailaren 18etik Urriaren 2ra	14	42.100
Uztailaren 25etik Urriaren 2ra	7	28.800
Uztailaren 25etik Urriaren 9ra	14	42.400

Hegazkinez joanetoria

Nora	D. baxua	D. altua
Bangkok	92.400	97.700
Bogota	86.900	111.900
Bombay	86.900	103.200
Buenos Aires	106.500	131.800
Caracas	92.400	108.700
Cartagena	86.900	130.400
Chicago	65.900	76.100
Dakar	83.700	103.200
Delhi	86.900	103.200
Bali	114.200	125.000
Hong Kong	108.700	130.400
Johannesburg	116.600	116.600
Karachi	97.800	97.800
Malasia	100.000	111.100
La Paz	130.500	158.700
Lima	109.800	133.700
Los Angeles	88.800	102.200
Managua	115.300	146.800
Australia	144.400	144.400
Mexiko	86.600	103.800
Miami	81.800	85.900
Montreal	71.800	76.100
Nairobi	102.200	102.200
New York	65.900	76.100
Osaka	153.800	153.800
Pekin	119.600	130.500
Quito	108.700	134.800
Rio de Janeiro	97.900	125.000
Santiago Chile	125.000	142.800
Seychelleak	120.800	153.800
Tokyo	127.700	127.700

Erreserbak egiteko:

TEP Bidaiak: 46.16.08 San Martzial 1
 TEP Bidaiak: Urbietak 59
 OARSO Bidaiak: Segundo Izpizua 6

Hondartzak

(kopuru horietatik aurrera)

Ibiza (Itsasontziz)	27.500
Costa Azul (autobusez)	29.400
Tanger (autobusez)	40.800
Malta (hegazkinez)	52.200

Autobus ibilbideak

(kopuru horietatik aurrera)

Paris (6 egun)	28.500
Portugal (8 egun)	29.200
Marokko inperiala	26.600
Paris Holanda (9 egun)	39.900
Italia (10 egun)	43.600
Marokko Atlas Sahara (13 egun)	47.500
Erdialdeko Europa (11 egun)	58.900
Marokko Handia (16 egun)	57.800
Inglaterra Eskozia (12 egun)	64.200
Austria Eki Europa (14 egun)	68.900

Abentura

(kopuru horietatik aurrera)

Bizikletaz Espainian	37.900
Holanda bizikletaz	58.900
Tunisia 4x4 batean	78.800
Mountain bike USA	208.100

Bidaia Handiak

Turkia Handia	15 egun	96.90
New York Orlando	10 egun	119.30
Errusia Erdaroko Hiria	15 egun	139.80
Kuba	15 egun	151.90
New York San Francisco	10 egun	155.80
Eskandinavia		
(Ipar lurmuturra)	16 egun	161.50
Thailandia	14 egun	171.90
Txinako Hiriburuak	8 egun	179.20
Txinako Ekialdeak	15 egun	203.70
Siria Jordania	13 egun	180.50
USA Kanada	14 egun	182.40
India Nepal	19 egun	204.20
Mexiko Guatemala	16 egun	231.80
Costa Rica	15 egun	233.10
Jemen Jordania	14 egun	235.50
Jordania Itsaso Gorria	10 egun	138.40
India Nepal	21 egun	213.70
Thailandia Malasia	15 egun	208.00
Malasia Iluragarria	15 egun	208.00
Far West amerikarra	15 egun	240.20
Jambo Kenia	9 egun	202.20
Senegal Dakar	10 egun	156.70

GALIZAKO ZIRKUITOA

1. eguna. Irteera Villalonga (Rias Baixas).
 Lehen orduetan irten goizez, luxuko autopullmanean, nahi den tokitik, eta bazkaltzeko gelditu ondoren (bidaia kontura), bidaia segi Villalongara. Afaria eta gaua aukeratutako hotelean.

2. egunetik 10.era. Villalonga (Rias Baixas).
 Aukeratutako hotelean egonaldia, otordu guztiak. Egun hauetan honako irteerak egingo dira: La Toja • El Grove • Sanxenxo. Pontevedra • Combarro. Santiago de Compostela (gidari ofizialarekin). Aukeran, gure gidariak irteera programa zabal bat eskainiko dizue, zuen egonaldia aprobetxatu dezazuen, ingurua ezagutzeko.

11. eguna. Villalonga. Itzulera.
 Irteera goizeko lehen orduan itzulera puntura. Geldiunea bazkaltzeko (piknik bat), eta bidaia segitu, iritsiera eta bidaia amaiera.

Datak	Nuevo Astur	Asturiana
	Hotela **	Hostala**
Uztailak	1 • 11	49.500
Uztailak	11 • 21	53.750
Uztailak	21 • 31	57.950
Abuztuak	1 • 11	72.100
Abuztuak	11 • 21	72.100
Abuztuak	21 • 31	65.300
Irailak	1 • 11	48.300
Irailak	11 • 21	45.300
Irailak	11 • Urriak 1	42.300
Urriak	1 • 11	35.200
Urriak	11 • 21	35.200
Urriak	21 • 31	33.000

EURODISNEY

Uztailaren 22tik 25era, eta abuztuaren 12tik 15era
 Pertsona bakoitzeko gela bikoitzean 31.000
 Pertsona bakoitzeko gela hirukoitzean 28.500
 Umeak 20.600

Barne ditu:

• Autobusa (bus-litera gehigarria 500 pza)

• Gau bat hotelean Parisen

• Gau bat hotelean Eurodisneyan

Euskal Kostaldeko bazter ederrenak

Muskiztik Angeluraino, mendebaldetik ekialderaino, Euskal Herriko kostaldea hondartzaz josia dago. Uda sasoi honetan jendez gainezka egongo dira, seguruenik, baina bitxia bada ere, hondartza ugari ezezagunak zaizkigu gutariko askori. Izan ere, hurbileneko hondartzak edo oportetako gune jakin batekoak ezagutzen ditugu; baina beste hainbaten berri entzun ere ez dugu egin. Orrialde hauetako errebasoarekin, gure kostalde eta hondartzen gaineko ezaguera hori zabaldu nahi genuke.

Hondartzaren ezaugarri nagusiak itsasoa eta harea dira, baina hori baino askoz gehiago ikusi daiteke euskal kostaldean: hondartza gehienak herrietatik gertu daude, eta horietatik gehienak arrantzale-herriak dira, txoko eder eta historikoz beteak.

Horretaz gain, hondartzen inguruan pasealeku, kanpaleku eta aisialdirako instalazioak bezalako zerbitzuak ugalduz doaz, bisitarietarako aukera zabal bat eskainiz. Izan ere, eguzkitan kiskaltzeko baino gehiagotarako erabil daitezke hondartzak. Aldi berean, atsedan edo jateko jakingarri izan daitezkeen datuez osatu dugu gidatxo hau.

La Arena hondartza Muskiz eta Zierbena udalerriek elkar banatzen dute. Ezker Aldeko hondartza bakarrak zerbitzu ugari eskentzen ditu, batez ere, Bilbotik datozen egun bateko turistei.

Kontuz bainatu beharra dago kutsaduraren ondorioz. Azken emaitzak onak izan dira, baina hurrengo emaitzei begiratu behar zaie.

Abanto eta Zierbenak (itsas-herri polit bezain txikia) eta Muskizek, ondo zaintzen dute hondartza. La Arenako hondartza urte batean Zierbenak garbitzen du eta hurrengoan Muskizek. Hondartzako harearen garbiketa Badarur enpresak egiten du.

Zerbitzu ugari dituen hondartza hau bertakoen altxorra da eta ezker aldeko jendearen keak kentzeko toki natural eta ederra. Autobiari ezker bost minututan bertara hel daiteke. Horregaitik joan zen urtean 200.000 pertsona pasatu ziren La Arenatik.

HISTORIA DUEN HERRIA

La Arenak bere alboan Muskiz herria du: askoren ustetan La Arenaren jabe bakarra. Muskizek, Barbadur ibaiaren bokalean, historia bitxia du. Bertan agertu izan dira Paleolitiko populamendu baten frogak. Beraz, aspaldian populatua zegoela ingurune hau frogatzen dute aztarna hauek. Geroago burdintzintzan garatu zen herria.

Muskiz: Ezker Aldekoen askatasun lekua

La Arena hondartza Muskiz eta Zierbenako udalerrien artean banatzen da: zainketa urtero txandatzan dute bi herriek.

Zierbena, ordea, Santurtziko lemazain batzuek, itsasadarrean eraiki zuten, itsadarrean sartzen ziren untzi-tara heldu ahal izateko. Bertan maxkurrak eta arrain mota guztiak ondo baino hobeto dastatu daitezke.

Muskizen Donibaneke Eliza Muñatonestarren dorrea XVI. mendeko oso ikusgarriak dira. Eta gainera, dorre hau Eskola Tailerreko-

ak berriztatzen ari dira.

Muskiz eta Abanto Zierbanara hondartzara jotzen duten familia askoren artean, badago harea gustatzen ez zaionik, eta mendira jotzen dutenak.

Eguna pasatzeko leku aproposa da zinez hondartza, eta bueltatxo bat emateko baita ere, mendia eta itsasoa elkartzen diren ingurune zoragarri batean ■

MUSKIZ

• Biztanleak: 7.000.

Hondartza La Arena

• Harea fina, mineralena. 1.300 m.

• Dutxak, iturriak, parking-a (1.300 toki) eta Pobeñako parkingean 2.000 toki. Bi bide hondartzara joateko, eta berdegunea picnic egiteko eta kanping-a.

• Komunikazioa: Oso ona. Nerbioi ibaiaren ezker aldean egotean, Bilbotik autobusak eta trenak daude.

Jan eta Lo

Jatetxeak: Txiki, Las Palmeras, Itxaso, Gure-etxea, Rio, Aritxa.

Telefonoak

Udala 6706000

Udaltzaingoa 6707925

Ertzaintza 6708035

Osasun Zentrua 677252

Getxo: Bizkaiko hondartzak paradisia

Bizkaiko itsasaldean kokatuta dago hiri hau. Hondartza ederrez hornitutako udalerria, Bilbo Handiaren barruan egon arren.

Uribeko merindadean zegoen elizate hau. Algorta, Andra Mari, Neguri, Areeta, Erromo eta Getxo udalerriak barneratzen ditu. Bertan oso desberdinak eta zerbitzu ugari dituzten hondartzak ditugu.

Getxoko hondartzak surf egiteko aproposak dira eta surfistentzat bere zona markatuta dute bandera batez.

Jatea gustatu ezkeror nahi den jatetxe estila aukeratu daiteke, italiar eta txinatar jatxetetatik pasa edo alemaniar edo euskal usadiozko

Hondartzak surf egiteko aproposak dira eta surfisten zona markatuta dago bandera batez.

platerretara joan daiteke. Monumentuak ikustea gusatzzen zaionak ere badu zer ikusi ez aspertzeko.

Portugaletetik etorri ezkeror, Bizkaiko zubi ezagunena pasa eta Erromon sartuko gara. Zubi zintzilikatua

GETXO

- Biztanleak: 80.000.

HONDARTZA AREETA

- 200 m., hondar fina.
- Zerbitzuak: dutsak, iturriak, paperontziak, izozkinen postuak, aldagelak, Gurutze Gorriko sokorristak.
- Komunikazioa: Bilbotik trenaz eta autobusez.

HONDARTZA AREAGA

- 882 m., hondar fina.
- Zerbitzuak: aldagelak, dutsak, komunak, paperontziak, parking-a, surf-eko zona, terrazak, kafetegiak, tabernak, izozkiak, sokorristak, jatetxeak, jokoak eta iturriak.

HONDARTZA ARRIGUNAGA

- 628 m.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, iturriak, paperontziak.

HONDARTZA BARINATXE (Basatia):

- Zerbitzuak: dutsak, paperontziak, iturriak, informazio panelak, izozkiak.

Jan eta Lo

- Jatetxeak: La Nautica, El Chalet, Jolastoki, Los Tamarises, Txo2, Zubia, Ugartena, Igeretxe, Cubita, El Puerto, Igeretxe, Agustin, Fadura, Itxasbide, Aitor, Burduntzi, La Venta, Arana, Karola Etxea, Gure Etxea, Uhin-berri, Berna Etxea, Egoki, Villabotas, Barria, Gure-Toki, La Reja, Heidelberg, La Ola, Zuen Etxea, Errota-zarra, Tudelilla, Itxaso, La Landa, La Tabla, txiskine, Jate-etxea, Casinillo 2, Meson la trainera.

HONDARTZA GORRONDATXE (Aizkorri)

- 844 m. Harea lodi eta beltza, eta Bandera urdina.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, aldagelak, paperontziak, panel informatiboak, megafonia eta surf egiteko zona.

Telefonoak:

Udala	4690100
Turismo bulegoa	4693800
Taxiak	4630032
Suhiltzaileak	4694080

alde batera utziz, Evaristo Txurruaren omenez eginitako Eskultura Multzoa ikusiko dugu parke txiki batean. Kaiaren zehar Itxas-begi eta Kai-alde bezalako eraikuntzak ditugu.

Airiluzerantz jotzen dardugu gaztelu eta palazio eder batzuk aztertu ahal izango ditugu. Kaiaren azkenean faroa dugu. Santa Ana kalea jarraituz 1.885.eko Mesedeetako Eliza. Handik Zugazarte ibiltokia igarotzeak merezi du, zuhaitz hadiz betetakoa. Urrunago San Joseren etxea eta Eguzki-Alde jauregiaren

haunditasunak mirestuko gaitu. Negurin barneratuz portutik Los Rosales izeneko jauregia, 1917an eraikia, azalduko zaigu, Santa Clara

jauregia ere hurbil da.

Algortan, azkenik, San Inazio Loiolakoaren Eliza eta La Casa Rosada ikustea beharrezkoa da ■

HARITZKANDA

"Ondo jan eta hobeto edan"

Antonio Trueba Kalea, 3 • MUSKIZ Tel: 670 61 81

Harrizko eta hareazko hondartza basatiak Sopelan

SOPELAK hiru hondartza ditu. Baina hirurak beste herrien batekin banatu behar ditu. Barinatxe, "basatia" deitua Getxorekin konpartitzen du. Arrietara-Atxarabiribil deitua Lagabasterakin. Eta Meñakoz, harrizkoa dena, Barrikarekin.

Herri hau ez da, berez, oso handia. baina udaran bere populazioa bikoiztu egiten da, 16.000 biztanle inguru hartuz osotasunean.

Hondartzara joateko, Bilbotik 40 minutura dago, autobusak Eusko trenbidekoak dira. Garraiorako erostotasun hori aprobetxatuz, egunero 7.000 pertsona inguru hurbiltzen dira, batez ere Bilboko inguruetatik.

Gobela errekek Sopelako udaleria zeharkatzen du, Lemoa eta Saitu erreka txikiak urak bilduz.

HERRI NEKAZARIA

Itsas-herria izan arren, nekazaritzatik bizi da Sopelako herria, porturik ez baitauka. Azken urteetan ber-

SOPENA

- Biztanleak: 8.850
- Komunikazioa: autobusak Bilbotik Gortizera doazenak eta Lagabasterratik Mungijara doazenak. Bi orduko daude autobusak.

Hondartza Barinatxe

- Hondar fina. 400 m.
- Bandera urdina.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, parking-a (1.500 toki), umeentzako parkea, eta berdegunea.

Hondartza Arrieta-Atxarabiribil

- Hondar fina. 300 m
- Zerbitzuak: sokorristak, parking-a, dutsa, komunak eta aldagela berriak.

Hondartza Meñakoz

- Ez dago zerbitzurik. Harrizkoa da.
- Jan eta Lo
- Jatetxeak: Gardoki, Surf-Arrietara, El Peñon, Itxasalde, Ondartz Bide, Itxaso, Batzoki eta Marin Surf.
- Hotela: Goizalde.

Telefonoak

Udaltzaingoa 6763000.
Anbulategia 6762910.

Sopelako hondartzetara 7.000 lagun inguru joaten da egunero Bilbo Handitik.

tan kokatu diren industriak dira beste oinarri ekonomiko bat, udako bisitarien jirabirak dakarren aberastasunaz aparte.

Baina Sopela ezaguna baldin bada hondartzengatik da. Barinatxe eta Arrietara-Atxarabiribil hondartzengatik.

Zerbitzu ugari dituzten hondartzak dira, erraz apartatzeko eta zona berdea ereduak umeek jolasteko edo hamarretakoa egiteko. Atxarabiribileko hondartzan, bestetik, pic-nic area praktikoko bat daukagu ■

SOPELAKO HONDARTZA

ATXARIBIL HONDARTZA SOPELA

- Hondartza ondoan
- Kirol ekintzak
- Taldeentzako prezio bereziak
- Denden alokairua

SOPELAKO Kanpina Atxaribu Hondartza z/6 Tel: 676 19 81

Sopela 676 02 15 - Fernando

Barrika, proiektuak eta polemikak

Bilbotik Sopela pasatuz herri txiki batean barnertzen gara. Txikia baina oso ederra. Eta herri guztia obretan eta proiektuan dagoela berehala nabaritzen dugu. Bidea ere zuloz betea baitago. Hemengo hiru hondatze ez dute bandera urdinik, baina ez da garbitasunagaitik; zerbitzu faltagaitik, eskaera ere ez dute egiten Barrikakoek.

Barrikan surf-eko txapelketak egiten dira, arriskuetsua da berez hondartza, baina sokorristek ondo zaintzen dute itsasertz hau.

Herri hau proiektuan dagoela argi dago, golf-eko zelai bat egiteko dago eta Txipioko kirol portua, Butroi errearen bokalean egite-

koa dena ingurunearen aldeko zenbait talde aurka dauden arren. Nolanahi ere, turismoaren eraginez askoz aldatzen ari den herria da Barrika, lasterrera ikusiko dugun bezala.

Uribe Kostako beste herri batzuetan bezala arraina da nagusi menuetan. Hemen mojarra eta lubina plantzan probatzeko aukera ezin hobe dugu.

Herriko jaiak, San Juanak, igaro dira, baina abuztuan Barrikako Surf taldeak antolatzen duen surf-eko txapelketan gozatu ahal izango dugu, Barrikako paraje polita bisitatuz.

Nekazaritzaz eta abeltzaintzaz bizi den herri honen turismoan leku bat har-

tu nahi du. Denbora gutxi barru guztiz aldatuko da Barrika. Momentuz itsas kirola

egiteko toki egokia da eta Bizkaiko kostaldeko leku natural pribilegiatua ■

BARRIKA

• Komunikazioa: Bilbotik Gorlizera doazen autobusak.
Hondartza Barrika

- Zerbitzuak: Parking-a (300 toki), BBK-ko sokorristak, pic-nic egiteko area bat egiten ari dira.
- Harea fina.

Hondartza Meñakoz

- Harea eta harriak.
- Parking-a eta pic-nic egiteko tokiak priektuan.

Hondartza Muriola

- Ez du zerbitzurik, baina konponduko dute.
- Jatetxeak: El Cantabrico, Itxasgane, Iparralde, Batzoki, Gernika, El Golfo del Norte, Gure Etxea, Legaran, La Calavera eta Heidi.

Telefonoak
Udala 6771062
Ertzaintza 6772654
Gurutze Gorria 6774055
Anbulategia 6772565

Hotel "Los Tamarises"

- **ERREAGA ONDARTZAN KOKATUA, GETXOKO HERRIAN**
- **KAMPO ALDEKO LOGELAK, ITSASOA AURREZ AURRE, BAINU ERABAT OSATUA, TELEBISTA, TELEFONOA, AIRE GIROTUA...**
- **BERE ARETO GUZTIAK OSPAKIZUN EZBERDINAK EGITEKO PRESTATURIK DAUDE, NEGOZIO BILKURAK, EZKONTZAK ...**
- **KAFETEGIA ETA EUSKAL SUKALDARITZA DAZTATZEKO JATETXEA**
- **HEMEN TOPA DEZAKEZU 1930 ERAIKITAKO BODEGA MUSEOA**

Tamarises Hotela Muelle de Ereaga - 4 - 48990 ALGORTA - GETXO Hotel: 94/ 4910005 - 6 Fax: 94/ 4911310 Jatetxea: 94/ 4910544 - 94/ 4912062

Txipirioiak eskatu Plentzian

Plentziako erreka baten bidean Plentziako herria. Bilbotar askoren topagune den herri hau oso ondo komunikatua dago autobusez Bizkaiko hiriburutik. Hondartza ere erreka eta herria bezala deitzen da, nahiz eta askok Astondoko badia bezala ezagutu. Arriskutsua da Plentziako hondartza, itsaso zabala eta erreka korrantea nahas-

Hondartzan kontuz ibili, itsaso eta ibaiko korranteen nahasketak arriskua dakar eta.

ten direlako. Garbitasun aldetik ez, nahiz eta oso garbia ez izan, ez dute aurten arazorik izan.

Plentziak bi alde nabari ditu, alde zaharra eta berria. Alde berria hondartzaren inguruan sortzen ari da turismoa dela eta.

Alde zaharrean, berriz, Santa Maria Magdalena eliza aurki dezakegu, XV-XVI. mendekoa.

Udaran jendez gainezka egoten da Plentzia. Bilbotar asko erakartzen ditu hondartzak. Batzuk eguna pasatzera etortzen dira, beste batzuek, ordea, udako zenbait egun alokatutako etxe eta txaletetan igaroko dituzte bere oporrak.

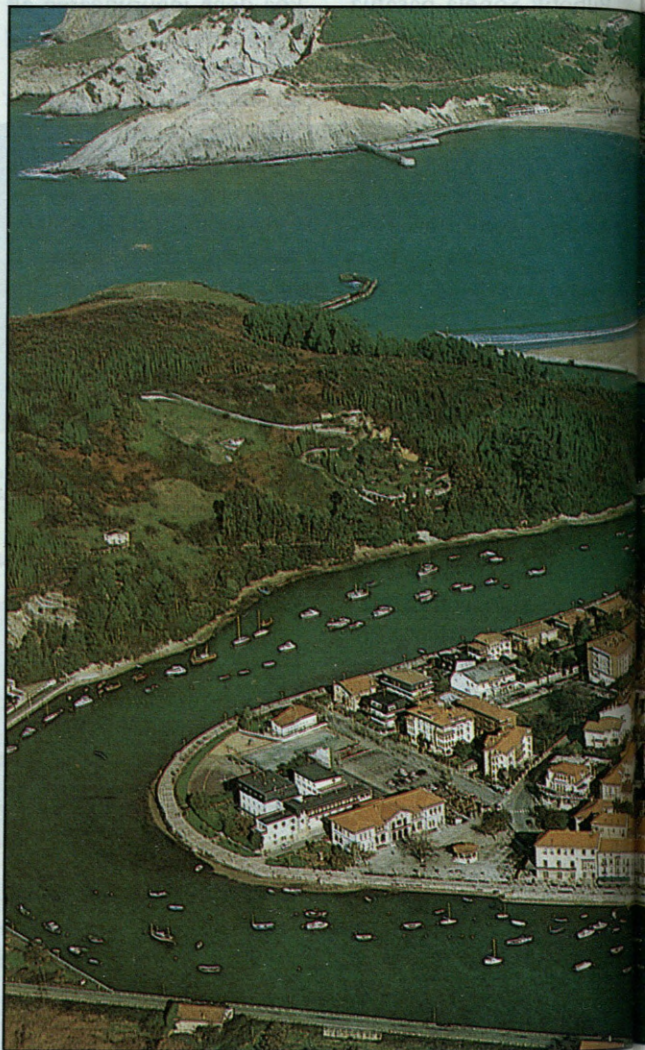
Jai asko ospatzen dira

udalerrri honetan baina garrantzitsuenak San Antolineko jaiak dira. Jai hauetan Andra Mari ermitaraino egiten den igoaldia da aipagarriena. Herritarrek Antolintxu izeneko irudia bizkarrean hartuta garraiatzen dute ermita inguruko zelaieraraino, eta han, sailduaren irudi hori ardo-zahagi batez ordezkatzeko.

Lasai paseatzeko leku egokia, hiriko sarreratik porturaino ibilbide ederra dago elako.

Etxe zaharrena XVII. mendekoa da, nahiz eta hiria hainbat alditan erreka izan. Santiagoko arkoa eta antzina Muxika Butroi leinuko izandako dorretxea dugu, armari ederraz hornituta. Jendetza handiegia bizi ez arren, udaran 15.000 pertsona inguru hartzen ditu itsas-herri honek.

Bere jatetxeetan edozein arrain edo itsaski dastatu daiteke, baina txipirioiak bere tintan dira aprezietu eta baloratuena ■

PLENTZIA

- Biztanleak: 2.964.
- Komunikazioa: Trenz edo autobusez Bilbotik. Eusko trenbideak.

Hondartza Plentzia

- 356 m. Harea fina.
- Zerbitzuak: Komunak, dutxak, pic-nic, aparkalekua (750 toki), paperontziak, BBK-ko sokorristak, iturriak, balizamentua, umeendako jokoak, hondartzainak, megafonia, boleibola.
- Jan eta Lo
- Jatetxeak: Arrarte, Batela, Batzoki, Begagane, Bibi, Bodegon Villa de Plentzia, Dos Palmeras, El Puerto, Frontón Jai-Alai, Gurea, Hitzeder, Kai-Eder, La Llama, Lorea, Palas, Pailu, Perana, Txurrua, Urizarra, Urpekaria, Zabala, Zaldua, Zuazua.
- Hotelak: Arrarte eta Palas.
- Hostalak: Bibi.
- Kanpinak: Sopelana eta Arrien.

Telefonoak	
Udala	6770130
Udaltzaingoa	6770130
Ertzaintza	6772654
Anbulategia	6773037
Gurutze Gorria	4600200
DYA	4101010

Gorliz: badiaren beste aldean

Gorlizera Astondoko badiaren ondoko ibilbidetik iristen gara Plentziatik bagatoz, Txatxarro erreka igaroz. Lemoizetik bagatoz, Andra Mari Elizarekin egiten dugu topo Armintza bidetik.

Erresidentzia eta turismo-rako eraikitako herria dirudi. Zerbitzu-eskaintza paregabea duen hondartza dugu bertan: segurtasun osoko hondartza, windsurf-eko eskola ere badaukana.

Bilboko eta bere inguruko egun pasa atsegina pasatzeko leku aproposa da Gorliz.

1299an Gorliztik Gaminiz auzunea bereiztu zen, eta Diego Lopez de Harok

Plentzia eraikitzeko erabili zuen.

Garai batean Gorliz Uribeko merinaldeko elizaldean zegoen. Gorliz erresidentzi moduan egokia ze-

nez Osasunetxea jarri zuten bertan.

Gaur egunean, atsedeen leku zoragarria bilakatu da udalerria. Eta udan turisten astia betetzeko lekua.

Uribe Kostako herri honetan bada zer ikusi. Bizkaiko Jaurreriko nekazariek Sorkunde Andra Mari Eliza sortu zuten X. eta XI. mendeen bitartean.

Herriaren gaurko egitura, aldiz, berria da, eta berez, hondartzatik aldentuta dago: Urezarantze auzoa da hondartzatik gertu dagoena. Bilbo eta inguruko atsedeen leku eta egun-pasarako leku atsegina. Itsasoko aktibitateak egiteko aukera edukiko dugu bertan. Hondar fineko hondartzan eguzkia hartzeko toki lasaia.

Bilbotik autobusak egun osoan zehar Gorlizerantz abiatuko dira. Komunikazio arazorik ez da egongo, beraz. Eta hondartzan ziurtasun osoz windsurf, pedaloetan eta jolasteko areak aurkituko ditugu, familia osoarekin joateko hondartza da Gorlizkoa, estuasunik gabekoa, zabala baita ■

**Turismo
eskaintzarako
prest dagoen
herria da Gorliz,
zerbitzuz ondo
baino hobeto
hornituta.**

**G
O
R
L
I
Z**

• Biztanleak: 6.320

Hondartza Gorliz

- Harea fina. 840 m.
- Zerbitzuak: aldagelak, dutxak, BBK-ko sokorristak, hondartzainak, iturriak, pic-nic, parkea, patineteak, balizamientoa, Windsurf-eko eskola, joku nautikoak eta 1.800 tokiko aparkalekua.

Jan eta Lo

- Jatetxea: Hondartzape.

Telefonoak

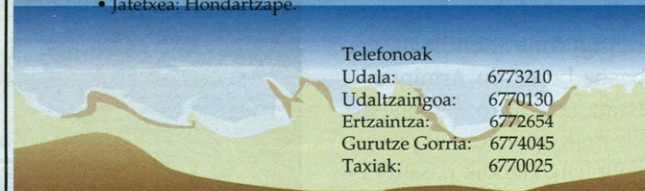
Udala: 6773210

Udaltzaingoa: 6770130

Ertzaintza: 6772654

Gurutze Gorria: 6774045

Taxiak: 6770025

Menorquina

**Berotasuna apaltzeko
hoberena**

Helados la "menorquina" S.A Bizkaiko delegazioa: Mozolo Erreka auzoa, 29 48220
ABADINO (Bizkaia) Tel: 681 79 54

CHOKY

TRUFICONO

FIORI

Armintza: Bizkaiko portu txikienetarikoa

Armintza nahiko gaizki komunikatua dago. Errazena kotxez joatea da, nahiz eta hala ere erraza ez izan. Herri hau Lemoizeko udalerriaren barnean dago.

Portua da ezaugarri nabariena Armintzan. 1854an eraikia izan zen kaia. Harriko hondartza dugu bertan, jende asko biltzen ez duena.

Herri txikia izan arren itsasoari lotuta egon da. Bere armarrarian unti bat ikusi daiteke, armintzarrak arrantzaz bizi izan diren seinalea.

Lemoizen Urizarko Santa

Kaia da ezaugarri nabariena Armintzan. 1854an eraiki zuten arrantzale portu hau.

Maria Eliza dugu, hiru aldarrezko eliza da. Bizkaiko jaurreriko nekazariek X. mendean sortu zuten eliza hau. Eta Lemoizen ere Santo Tomas, La Magdalena eta San Mames ermitak ditugu.

Armintzako bertako jaiak Uztailaren 16.ean izaten dira, Karmenak hain zuzen. Baina Lemoizek abuztuaren 15.ean ospatzen ditu jaiak, Andra Mari eguna baita.

Euskal kostalde osoan bezala, arraina prestatzen

dira onak bertako sukaldariak.

Ingurune menditsua eta basoz betea du Armintzak. Baina Lemoizko Zentral Nuklearrak apurtzen du paisaia polit hau. Handik pasatu behar bazarete, kotxetik ezin jaitsi daitekeela gogoratuko dizuete. Baina badira pasealeku aproposagoak: adibidez, Basabordatik Monte Grande mendira arte berdegune zoragarriaz gozatuz.

Aipatu bezala, Lemoizen auzoa da gaur Armintza, eta garai batean izan zuen bere garrantzia portu bezala. Gaur, kaia, erabiliegia izan ez arren, ikusgarria da oraindik. ■

Arrantzale herria da Armintza, kaia eta harriko hondartza politak dauzka.

Lemoizko zentral nuklearraren eraikuntza handiak hondatzen du, ordea, ingurunearen parte bat. Hala ere, badira beste paraje eder batzuk inguruan, bisita merezi dutenak.

**A
R
M
I
N
T
Z
A**

- Komunikazioa: onena autoz joatea da.
- Jatetxeak: Andraka eta Begotxu.

Hondartza Armintza

- Harritz beteak, 200 m.

Telefonoak
Udala 6879009

Bakiotik pasatuz gero, ez ahaztu txakolina probatzen

Neguan aktibitate gutxi-ko herria da Bakio. Baina hondartza handia duenez bilbotarrez eta inguruko jendez betetzen da udaran. 10.000 edo 12.000 pertsonaz betetzen da Bakio. Ia kilometro bat duen hondartza luzean, harea oso garbia eta fina topatzen du turistikak. Hotelik egon ez arren, nekazal turismoa aprobe-txatu daiteke. Edo bestela, etxeren bat alokatu beharra dago.

Hondartzaren gaitasuna ziurtatzen duen enpresak,

Hondartza zaintzen duen enpresak, ur analisiak egiten ditu aldizka garbitasuna bermatzeko.

harea zaintzeaz gain, ur analisiak egiten ditu hilero. Bi ibairen bokalean dago Bakio: alde batetik Estepo-na; eta bestaldetik, Ondarre.

Futbol partiduren bat ikusi nahi ezkerro, Zubiaur izenekoa zelaira joan behar-ko gara. Eta ordea, artearen egarri bagara, XVII. mende-ko San Pelaio ermitara hur-biltzen asetuko gara.

Bakio herri berria da.

Ingurune lau batean dago Bakioko herria, nahiz eta inguruetan mendiak dituen. Hondartza bera oso atsegina da, garbia eta zabala ere bai, eta horretxek erakartzen ditu milaka oporzale uda sasoian, batez ere bilbotarrak.

**B
A
K
I
O**

- Biztanleak: 1.299.
- Komunikazioa: errepidez eta kotxez.
- Hondartza Bakio**
- Harea fina, 800 m.
- Bandera urdina.
- Zerbitzuak: Dutzak, komunak, parking-a (180 plaza) eta iturriak, sokorristak.
- Jan eta Lo
- Nekazalturismoa: Valeriano Bartute Uriarte. Goikolea Baserria.

Telefonoak:

Udala 6194001

Eraikuntza zaharrik gabe-koa. Eraikitzeak gauza asko daude. Kultur etxea ere oso gaztea da. Bertan, erakusketak egiteko gela bat ere ba-da.

Herria bera ingurune laua da, baina bai Bermeo-

ratz joan ezkerro, edo bai Armitzaratz mendiarekin egiten dugu topo (Armintzarantz joanez gero, ez ba-karrik mendia: baita Lemoizko zentral nuklearra eta goardia zibilia ere, au-toa ez gelditzeko eta berta-

tik ez irtetzeko gogoratuko dizutenak).

TXAKOLINA

Eta ahaztu ezinekoka: Ba-kioko txakolina. Euskal Herriko txakolin preziatuene-tarikoa. Azken urteotan ba-teratu da txakolin egitea. Bertatik pasa eta txakolina ez edatea barkaezina da.

Bidea jarraituz Lemoizera heltzen gara. Bidean zentral nuklearretik pasatzerakoan kotxean gaitibu geratu on-doren, dezakegu. ■

Lagako hondartza eta Ogoño burua bere atzean, Gernikako itsasadarrean.

Urdaibai: kostaldeko altxor naturala

Bermeo, Mundaka eta Ibarrangelu: hiru udalerrri hauek, Gernika ibaiaren bokalean, osatzen dute Urdaibai izeneko parajea. Leku zoragarri eta exotikoa. Bertan sortzen diren hondartzek desberdintasunez beteta daude. Ibarrangelun bandera urdineko Laga dugu,

bisitari askoren kokaleku; eta Laida ibaiaren uretan sortua. Ibaiaren bestaldera, Mundakako Laidatxu eta Bermeoko Aritxatxu dugu, txikia, baina bere garbitasunagaitik, Europako bandera urdina merezi izan duena.

Ibarrangelura hurbiltzeko Gernikatik edo Lekeitio-

tik egin dezakegu. Herri txikia, baina historikoa. 1500. urtean Natxituarengandik banatu zen eta 1832an Elantxobe banatu zen Ibarrangelutik. Ingurunean ibili ezkerro, Elantxobe arrantzale herro bitxia ikustea komeni da.

Ibarrangelun, hondartzak

aparte, Akordako auzoa da goela gogoratu behar zaio turistari, eta bertan And Mari elizara jo dezakeela.

Gernikara doan bidean Laga eta Laida hondartzak aurkituko ditugu, parking handiz honituta eta Bilbotarraren egun pasarako leku pribilegiatua. Biek korronte aldetik arriskua daukate. Laga Laida baino garbiagoa, baina biak ederrak.

Bidea jarraituz eta Gernika alde batera utziz, Sukarrieta igaroko dugu, itsaskiak hartzeko leku aproposa. Jarraituz, Mundakara iritsiko gara. Surfisten hondartzara: Laidatxu.

Bertan zerbitzu minimoak aurkituko ditugu. Oso arriskutsua da Laidatxu, horregatik maite dute surfistek Txapelketak ere egiten dira eta atzeritarrei ere gustatzen zaie, kanpinean edo furgonetan lo egin, eta hurrengo egunean Laidatxun taularekin olatuetan jolastea. Azkeneko emaitzek bainu librerako oztoporik ez dute jartzen.

Mundakako jaiak San Juan eta San Pedroak izaten dira, baina aratusteetan atorrak eta lamien parodia da bereziena.

Eta Urdaibaiko azken muturrera heltzen gara, Ber-

BERMEOHO

UDALA

EYSKERAZ BIZI:

Bulego Orokorra - 617 91 00
Turismo Saila - 618 65 43
Udaltzaingoa - 092

MUNDAKA'KO UDALA
AYUNTAMIENTO DE MUNDAKA
(BIZKAIA)

URDAIBAI NATURAREN ALT XORRA

Tel: 617 72 00

meora. Jende gutxi daki hemen bandera urdineko hondartza dagoela: Aritxatxu. Matxitxakoko bidetik, hor nonbait, Aritxatxu hondartza aurkitu behar dugu. benetan ur garbia eta paraje paregabea. Bainatzeko arriskutsua da eta bertaratzeko ez da erraza. Hondar lodikoa eta txikia denez, normalean bermeotarrak bakarrik joaten dira.

Hondartza alde batera utzita, Euskal Herriko portu handiena duen itsas-herria dugu Bermeo, izakera berezia duena. Lurralde menditsuan eraikitako herria, Sollube mendia bertan da eta. Herrian, San Frantzisko Elizan eraikitako klaustroa, Ertzilla dorrea eta Santa Maria Eliza, XIX. mendekoa, ditugu ikusgai. ■

Urdaibaiko hondartzak arriskutsu samarrak dira, baina surfzaleen gogokoak, Mundakakoa kasu.

I B A R R A N G E L U

- Biztanleak: 550 neguan, udan 2.000.

Hondartza Laga

- Harea fina. 600 m. Bandera urdina.
- Zerbitzuak: Dutzak, komunak, kintinak, BBB-ko zaindariak, 800 plazako parking-a, parrilak, mahaiak....

Hondartza Laida

- Harea fina. Oka ibaiaren bokalean.
- Zerbitzuak: Dutzak, komunak, aldagelak, kintinak... BBBk-ko sokorristak eta 250 toki duen parking-a.
- Kanpina hondartzatik hurbil.

Telefonoak
Udala 6276004
Mediku kontsulta 6276566
Udaltzaingoa 6276004

B E R M E O

- Biztanleak: 18.000.

Hondartza Aritxatxu

- Harea lodia.
- Bandera urdina.
- Zerbitzuak: kantina, dutzak, komunak... Jan eta Lo
- Hotela: Txaraka.
- Ostatuak: Gure Ametza.
- Pentsioa: Talape.
- Aterpetxea: Arene eta Mañu.
- Jatetxeak: Agirre, Aldatz Gora, Almiketxu, Andeko, Arreta, Artxanda, Athletic, Batzoki, Beitxi, Bodegon, Cannon, Fruniz, Gai-sai, Gibebe, Herr, Iñaki, Jokin, Landape, Pili, San Pedro, Txino jatetxea eta Zarragoitxi.

M U N D A K A

- Biztanleak: 1.742 neguan, udan 8.000.
- Komunikazioa: Bilbotik Bermeorako autobusak eta Gernikatik kotxez. Trenez, Eusko Trenbideak.

Hondartza Laidatxu

- Harea fina.
- Zerbitzuak: dutzak, paperontziak, komunak, parking-a, BBK-ko sokorristak.
- Jan eta Lo
- Hotela: Atalaia eta El Puerto.
- Mundakako kanpina.
- Jatetxeak: Portuondo, Julen, Casino, Bodegon, Fonda eta Basaran.

Telefonoak
Udala 6177200
Osakidetza 6177122
Taxiak 6876421
Udaltzaingoa 6177200

BIZKAIKO

HERRIRIK

POLITENA

ELANTXOBE
ELIZATEKO UDALA

48310 ELANTXOBE
(BIZKAIA) Tel: 627 61 08 - 627 64 91

• HONDARTZAK •

Ea: izen motza, baina herri polita

ALDAPAZ inguratutako herria dugu Ea, mendi biren gainean irekitakoa artazi batzuen legez luzatzen da. Hondartza Ea ibaiaren bokalean sortzen da.

Kale estu eta luzeak osotzen dute itsas herri hau. Herrian zehar igarotzen den erreka politik arkitektura erromanikoz hornitutako bi zubi ditu. Paseatzeko leku aproposa da zinez. Eta herriaren erdialdean Donibanera izeneko eliza, berpizkunde garaiakoa; eta Jesusen eliza ikus ditzakegu.

Erreka jarraituz laister portuan eta hondartzan gaude. Pic-nic egiteko mahairik egon ez arren, banku batzuetan zuhaitzen kerizpean ondo egin daiteke hamarretakoa. Aparkatzeko lekua ez da arazoa izango.

Moian Beletxe, arantzaileen etxea izandakoak merezi du ikustea. Gaur egun

eraikuntza hau jubilatuen etxea da.

Eta noski, Euskal Herriko kostadeko herri denez Ea arraina dastatu gabe ezin da joan. Aritza jatetxean, legatza labean probatzeko aukera paregabea daukagu. Bedaronako auzo politean, Elizondon, legatza ere, baina oraingoan prijitua. Eta

arraina gustatzen ez zaionari Herriko Tabernan txuleta eder bat jatea gomendatzen diogu.

Herriska eder hau garai batean Natxituaren barne egon zen. gaur egun, Ea nagusitu da, eta

Natxitua auzo bilakatu da. Natxituan XV. mendeko eliza dugu ikusgai, eta Bedaronan ere mende bereko eliza dago.

Lasaia, historikoa, monumentuz betea, eta hondartza ere ez zaio falta: Eak merezi du, bai, bisita hori ■

**Legatza saltsan
edo prijitua,
mahai onaren
lagunak aukera
ederra dauka
Eako
jatetxeetan.**

Haran estu batean daude Eako herria, ibaia eta hondartza: guztiek batera ingurune paregabea osatzen dute.

**E
A**

- Biztanleak: 1.000 neguan, 2.000 udan.
- Komunikazioa: Bilbotik datozen autobusak. Taxi bat dago herrian.

Hondartza Ea

- 1.100 m. Ea ibaiaren bokalean.
- Zerbitzuak: dutsak, bainuak, aldagelak, iturriak eta BBK-ko sokorristak.
- Jan eta Lo
- Nekazal turismoa: Olegorta baserria.
- Jatetxeak: Aritza eta Bedaronan Ean. Elizondo eta Herriko Taberna Bedaronan.

Telefonoak	
Anbulategia	6275135
Autobusak	4331279
Taxiak	6276237
Udala	6275227

EA'ko UDALA

AYUNTAMIENTO DE EA
(BIZKAIA)

Tel: 627 52 27
Fax: 627 51 99
Donibane enparantza - 2 - 48287
EA (Bizkaia)

Karraspio ote da benetan Lekeitioko hondartza?

Lea ibaiaren bokalean bi hondartza eder daude. Bata Karraspio, eskumaldera; bestea, Isuntza. Askorentzat Lekeitioko hondartzak izango dira. Baina argi dago Karraspio Mendexarena dela, eta galdetu bestela bertakoei. Bestea, bai, lekeitiarra da izatez.

Isuntzako hondartza lekeitiar honek badu arazorik kutsadura aldetik, baina hala ere diputazioak bertan jartzen du plataforma.

Karraspio kanpoko jendeari asko gustatzen zaio eta alboan duen zelaian familiak pic-nic egiten ikustea oso normala da.

SAN ANTOLIN JAIK ETA ANTZARREN EGUNA

Lekeitiara turista asko etortzen dira, batez ere San Antolinetako jaietan, iraileko lehen egunetan, antzaren egunean batez ere (jendetza izugarriak gogoko ez dituenak ez dadila hurbildu). Isuntza edo Karraspiora joateko ohitura jende askok du. Baina kanpinez datozenek Mendexako kanpinetan pasatzen dute gaua.

Hondartzan aspertzen danak ibilaldi batzuk egin ditzake. Lumentzara igotzea plazer gustagarria da.

Arkitektura aldetik oso herri aberatsa dugu Lekeiti. Arrostegiko Jauregitxoa, barroko estilokoa; Dominkar Andreen Komentua, 1368. urtean eraikia; Uriarteko Jauregia, Lekeitioko

Arranegiko Zabala, arrantzale herri honek dituen txoko ugari eta ederretako bat. Hondartza eta jaietatik aparte, herriaren politagatik ere merezi du bisita egiteak.

LEKEITIO

- Biztanleak: 7.642.
- Komunikazioa: Bilbotik datozen Pesa autobusak. Kotxez, kostaldetik Ondarroatik edo Ea tik. Barnekaldetik Markinako bidetik, Berriatua pasatuz.

Hondartza Isuntza

- Harea fina. 250 m luze, 30 zabal. Lea ibaiaren bokalean.
- Zerbitzuak: Dutzak, aldagelak, paperontziak. iturriak, BBK-ko sokorristak, parking-a (150 Ttoki). Jan eta Lo
- Jatetxeak: Mantxua, Zapiarain, Lumentza, Egaña, Maite eta Txalaparta.
- Hotelak: Beitia eta Piñupe.

Telefonoak	
Gurutze Gorria	6841888
Udala	6842000
Osakidetza	6842006
Suhiltzaileak	6841066
Ertzaintza	6841469
Taxia	6840859
Turismo bulegoa	6840859

eraikin zibil interesgarrieneraiko; berpizkunde garai-ko Turpineko Dorrea; Itxaropenaren iturria; Arteitako Dorrea, 1.520.ekoa eta Sta. Maria eliza dira ikusi daitezkeen monumentuetarik batzuk ■

MENDEXA

Hondartza Karraspio

- Zerbitzuak: dutzak, aldagelak, megafonia, iturriak, komunak, parking-a (300 toki), BBK-ko sokorristak, pic-nic egiteko mahaia, paperontziak.
- Harea fina. Luzeran 462m eta 65m zabaleran.

Telefonoak	
Udala	684206
Endai kanpina	6842469
Leagi kanpina	6842352

Ondarroa: arrantzale herria

Gipuzkoatik sartuta, Bizkaiko lehen herria da kostaldean Ondarroa, pertsonalitate nabarmena daukan herria. Benetakoa arrantzale bizimodua nonbait ikusi babiliteke, Ondarroan da.

Mutrikutik bizikletaz edo autoz etorri ezkerro, Artibai ibaiaren bokalean Arrigorri hondartza ikusten dugu, 450 metroko luzera duen, hondar fineko hondartza. Korronte gabeko ur lasaietan bainatzeko toki zoragarria eskaintzen du. Nahiz eta, ibaiaren alboan egoteagaitik kontuz bainatu beharra egon. Portutik datozen hidrokarburoak, olioak eta gasolina, errekatik datorren zinkeria gehitu behar zaio.

Bertara hurbiltzeko ez

dugu komunikazio oso ona. Eusko Trenbideak dituen autobusen ordutegia begiratu beharko dugu. Donostia, Eibar eta Lekeitio lotzen dituen lineak hartuz.

Baina ikuskizun garrantzitsuena, Ondarroako jaietan dugu, Andra Marietan. Aurten Euskal Herriko traineru txapelketak, abuztuaren 13 eta 14an bertan ospatuko dira. Eta ondoren, jaietan, ohizko Kortxeleko marmuen jaitsiera Kresal kultur taldearen eskutik.

Ondarroatik pasa ezkerro, barka ezina da marmitarik ez probatzea. Baita edozein itsaskin edo arrain.

Maria Diaz de Haro, Bizkaiko Andereak, sortu zuen herria, historiak dioenez.

Monumentuei dagokienez, Andra Mari eliza miresgarria, 1462an eraikia, itsasgizonen fede-etxea da. Ondarroako kale zaharrek ere gordetzen dute historia. Likonatarren dorrea moduan, XV. mende-ko bere ormak, Euskal Herriko zaharrenetarikoak, gauza askotxo esango lituzke berba egiten baleki ■

**Andra Mari
jaiak, abuztuan,
dira Ondarroa
bisitatzeko une
aproposena.**

O N D A R R O A

• Biztanleak: 10.653.

Hondartza Arrigorri

- 450m. Harea fina. Artibai ibaiaren bokalean.
- Zerbitzuak: dutoak, komunak, iturriak, paperontziak, kafetegi pribatua eta izozkiak.
- Jan eta Lo
- Jatetxeak: Ametza, Aramaio, Itsaskari, Joxe Manuel, Lekue, Niko, Penalty, Puerto eta Vega.
- Hostala: Vega.

Telefonoak	
Udaltzaingoa	6830747
Ertzaintza	6832700
Gurutze Gorria	6831929
Udala	6830350

LEAGI kanpinga
Lekeitio - Mendexa errepidea
48289 Mendexa (Bizkaia)
Tel: 94/ 684 23 52

Zatoz gure artera kostaldeko enkantua ezagutzera

Ondarroako Udala Kanttoipe, 3

Mutriku: zazpi hondartzatik gora

Debatik sartu ezkerro, Mutrikuko lehengo hondartza aurkitzen dugu, bere koloreagatik Ondarbeltz deitua. Oraindik ez dago normaldua, baina plan berezi baten ondorioz, aurki pizina, tenisa eta pic-nic egiteko toki zoragarri bat izango du. Hondar fin eta beltzez osatutako hondartza da, baina zoritzarrez, Deba ibaiaren bokalean dagoez, zikinkerien topagune ere bada.

Mutrikun barneratuz, kaiaren alboan Mutrikuko hondartzara joan gaitezke. Bertan 200 bat aparkaleku ditugu autoa lasai uzteko. Hondarrik ez dugu aurkituko, harriz betetako hondartza baizik, baina behar ditu-

gun zerbitzu guztiekin: dutsak, tabernak, aldagelak ...

Harkaitzek egiten duten muga naturala jarraituz, zazpi hondartza txiki badirela diote mutrikuarrek, nahiz

eta batzuk zazpigarren horri Saturrarán deitu. Hondartza hauek guztiz basatiak dira, Saturrarán ez ezik (200 pezeta autoa uzteko). Baina-tzeko nahiko arriskutsua da

itsasertz hau, Saturraránen ez bada. Beraz, kontuz ibiltzea hobe.

Mutrikura joan ezkerro, gaua igarotzeko, kanpinean ondoen. Eta zaldian ibiltzea gustatu ezkerro, bi toki daude aukeratzeko: Olatz-en, San Geronimo auzoan eta Galdonan.

MADALENA JAIK DIRA AURKI

Eta hilabete honetan, 22-an Madalenako jaietan ondo baino hobe pasatzeko aukera ematen digu Mutrikuk. Bide batez Gizakundeko Ama Gurearen elizan (XIX. mendeko eraikuntza) dauden Zurbaráren margoak parada polita izan daiteke ■

MUTRIKU

- Biztanleak: 5.300.

Hondartza Mutriku

- Zerbitzuak: dutsak, komunak, aldagelak, tabernak, eta DYAKo sokorristak eta parking-a.

Hondartza Saturrarán

- Zerbitzuak: kantina, komunak, dutsak, parking-a, mahaiaik, kanpina.

Hondartza Ondarbeltz

- Zerbitzuak: kantina.

Hondartza Zazpi Hondartzak

- Ez dute zerbitzurik. Jan eta Lo
- Kanpinak eta nekazal turismoa: Aitzeta (603356), Santa Elena (603382), Galdona (603509), Saturrarán (603847), Atzuri (nek. tur.) (603001).

Telefonoak
 Udala
 Udaltzaingoa
 Anbulatorioa
 Taxiak
 DYA

603490
 603490
 604300
 603511
 603490

CAMPING SANTA ELENA

Tel: 60 35 09
MUTRIKU

CAMPING SATURRARÁN

Tel: 60 38 47
MUTRIKU

CAMPING GALDONA

Erretegi - Jatetxea - Galdona Baserria

Tel: 943 - 60 35 09 MUTRIKU (Gipuzkoa)

• HONDARTZAK •

Deba ibaiaren azken txanpa

Deba ibaiak, Gipuzkoako herrialde industrializatu batzuk pasa ondoren, bere ize-na daraman herrixka batera botatzen ditu zakarrak. Deba ibaiaren bokalean, eskumaldera, Deba Bailaratik datozen turisten helmuga dago: hondartza. Hondartza "normaldua" da, hau da, dutsak, komunak, Gurutze Gorria...eta abarrekoak dituen.

Bilbotik Donostira doan bidean aurki dezakegun herri hau ondo komunikatua dago, bai tren- ez eta bai errepedez.

Gaur egun Deba Bailarako turismoa du Debak. Baina bertakoek ondo dakite- nez, gerra aurretik Estatu osotik

etortzen ziren turistak uda pasatzera. Orain, eibartarrez gainezka.

5.000 bizilagun daukan herri txiki honek bailarako jendeari esker bikoiztu egi- ten da udaran. Horrek ere

baditu bere ondorioak, as- kotan zerbitzu eza izaten delarik.

Baina hain ezaguna izan ez arren, eta ez da ere nor- maldua, naturaren lagun izaten direnak, ondo dakite Sakoneta izeneko Itziarko hondartza non dagoen. Zo- ritxarrez, Itziarko industrial- deko errekak bertara bota- tzen ditu produktu kimiko- ak, eta bainua debekatuta dago.

Arrantzale izpiritu handia duen herrixka hau mendiz inguratuta dago. Hondartzaren inguruan kabi- da handiko parking-a dau- ka. Baina hala ere udaran he- rri osoa kan- pontarren au- toekin betetzen da.

Deban ikus daitezkeen

gauzen artean, nahiz eta as- kok ez jakin, ibaiaren ertze- an dagoen inguru hezea daukagu, hegaztiz betetako leku ikusgarria. Eta ez ahaz- tu jaiak: Sanrokeak, abuz- tuaren erdialdean ■

Debara ematen dute, ibaitik, eskualdeko industrien zakar guztiek, eta errepidetik, bailarako hondartzale guztiek.

**D
E
B
A**

- Biztanleak: 5.011 neguan. Udan bikoiztu egiten da.
- Komunikazioa: Trenez: Eusko trenbideak: Bilbo-Donostia. Autobusez: PESA.

Hondartza Deba

- Hondar fina, arbela eta beltza. 800m
- Zerbitzuak: kafetegia, aparkalekuak, d utxak, aldagelak, sonbrilak Jan eta Lo
- Jatetxeak: Alvarez, Anduzpe, Bordatxo, Bikain, Casino, Elkartetxe, Errota-berri, Galarreta, Hostal Itziar, Inazio, Iribar, Itxaspe, Itziar, Salegi, Santuarian, Tunela, Txitxarro, Txomin, Urberoaga eta Urgain.
- Kanpinak: Itxaspe eta Itziar.

Telefonoak	
Udala	192840
Gurutze Gorria	191032
Osakidetza	192424
Eusko Trenbideak	601037
Taxiak	601297

gaur
express
mezulariak

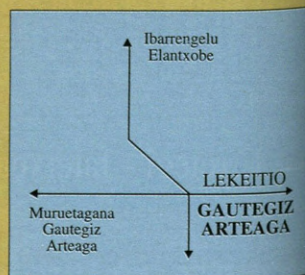
- Hiri barruko zerbitzuak
- Nazionala 10 ordu
- Nazioarteko zerbitzuak
- 3.500 kg arteko kamioi zerbitzuak

Donostia: 47 24 38 — Tolosa: 65 19 96 — Beasain: 88 89 38

TXOPEBENTA

Zendokiz Tel: (94) 625 49 23
GAUTEGIZ-ARTEAGA

Zumaia eta Urolako itsasadarra

Zumaia Urola ibaiak zeharkatzen duen azken herria da. Bertan naturaren ezaugarriek suntsituta uzten digute. Hiru hondartza dau-de Zumaian, nahiz eta bi diren ezagunak. Itzurun edo herrikoa eta Santiago eza-gutzen dute turistek. Baina Itzuruni jarraitzen dion Algorrik, zientzilarien artean badu harrera ona. Bertan, basatia den hondartza hon-tan, "flysh" izeneko fenome-noa ematen da.

Zumaia itsasadar eder bat ere badu, ekologistek eta "Zumaia bizirik" taldeak guztiz defendatzen dutena, zeren kirol portu bat egiteko proiektua dago, landare eta hegazti desberdinen bi-totokia den leku hortan.

1347 sortu zen herria, eta XVI. mendera arte atzeriko portuekin harremanak izan zituen. Baina, nekazaritza zen bertako bizilagunen ogibide nagusia. 1900 urte-an Urolako tren ospetsuak lotuko zuen herria Gipuzkoako barnealdearekin.

Turismoak ere badu bere indarra Zumaian. Udar-an, probintziatik etorritako jende-z betetzen da herria. E-txeak erosi edo alokatu egi-

Santiago eta Itzurun hondartzez gain, ezaugarri geologiko bitxiak dituen Algorri hondartza ere badu Zumaia.

ten dituzte, Arrasate, Eibar eta inguruko jendeak. Beste batzuk, eguna pasatzera

etorri eta kitto... Itzurun hondartzak ez du arrisku larregirik, ez du ino-

lako kutsadura arazorik eta horregaitik eman diote ban-dera urdina.

Bestalde, Santiagoko hondartzak, Zuloagaren museoaren alboan dagoenak, Urola ibaiaren urak di-tu lagun, horregaitik kutsa-dura nabaria da. Bertan bai-nua kontuz hartu behar da, hamar minutura komeniga-rria da dutxa bat hartzea. Santiagoko hondartzaren in-guruan ez dago pic-nic egi-teko gunerik, baina bere bi-sitariak belarrean jaten di-tuzte ogibitatekoak.

Eta Zumaian, ez pasa txalupan bueltatxo bat eman gabe Beduara arte. ■

ZUMAIA

- Biztanleak: 8.200.
- Komunikazioa: Trenez edo autobusez ondo komunikatua.

Hondartza Itzurun

- Hondar iluna. 250 m.
- Bandera urdina.
- Zerbitzuak: duxak, komunak, zaindaria, Gurutze Gorria, jatetxea.

Hondartza Santiago

- Hondar fin eta argia.
- Zerbitzuak: duxak, komunak, kantina, paperontziak, Gurutze Gorria eta parking-a.
- Jan eta Lo
- Jatetxea: Bedua.
- Nekazal turismoa: Jesusekoa.

Telefonoak

Udala	860250
Udaltzaingoa	861870
Gurutze Gorria	861093
Osasun Zentrua	860862
Tren geltokia	861127
Taxiak	861360

**INAXIO
GRUAK**

GRUA-ZERBITZU IRAUNKORRA
(AUTOAK - FURGONETAK)
25 TONAKO AUTOGRUA

Irusta Bekoa baserria (Albiztur)
Tel: 65 37 75 / 908 - 67 19 25

Bidaia

kulturaren arteko zubia

Gipuzkoako Foru Aldundia
Kultura eta Turismo departamentua

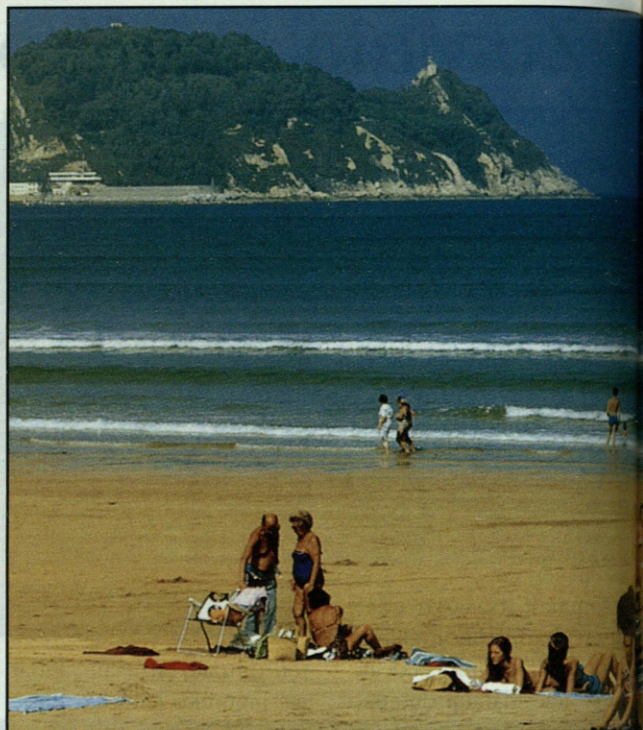
Zarautz eta Getaria

Getariak, Elkanoren herriak, bi bandera urdin ditu aurten. Malkorbe hondartzak lorturikoa, eta bere portuak hartu duena. Malkorbe hondartza portuaren ondoran dago. zerbitzu ugari eta garbitasun paregabeak egin du ondo merezitako bandera lortzea. Hondartza lasaia da eta kortxoek mugatzen dute noraimo egin daitekeen igeri.

Gaztetape ordea, ausartentzako hondartza da. Ea zerbitzurik gabea. Arriskut-

sua da itsaso zabala delako. Malkorbe hondartza San Anton edo "Arratoiak" babesten du, Gaztetape, ordea, ez.

Getariatik ezin gara joan txakolina dastatu gabe, euskal sukaldaritzan ospe handia hartu duena. Gaur egun Jatorrizko deiturak onespén hori azpimarratu du. Eta itsaskiak jateko jatetxe oso onak ditugu, herriak eskaintzen dizkigun primerako jatetxe horteak batean. Herriari itxura

GETARIA

- Biztanleak: 2.373.
- Komunikazioa: autobusez.

Hondartza Malkorbe

- Hondar fina eta bandera urdina.
- Zerbitzuak: dutxak, aldagelak, Gurutze Gorria, parking-a, mahaiak, iturriak, paperontziak, patineteak, kantina, izozkiak eta aldizkariak saltzeko kioskoa eta komunak.

Hondartza Gaztetape

- 360 m. Hondar fina.
- Zerbitzuak: paperontziak eta parking-a. Jan eta Lo
- Jatetxeak: Abeta, Astillerro, Augusto, Azkue, Boga-Boga, Nautico, Elkano, Iribar, Itxas-etxe, Kala, Kalpe, Kanpaia, Masoparri, Mayflower, Politeña, San Anton, San Prudencio, Talai-pe, Taxco, Txoko eta Xabin.
- Hostalak: Azkue, Guetariano eta San Prudencio.
- Nekazal turismoa: Abeta, Agote-Haundi eta Gure Ametsa.

Telefonoak	
Udaletxea	832103
Turismo bulegoa	832103
Osasun zentrua	831653
Gurutze gorria	831817
Itsas salbamenturako etxea	835678

GETARIA

UDALETXEA	14 01 03
TURISMO BULEGOA	14 01 03
ANBULATEGIA	14 06 53
TAXI GELTOKIA	14 04 56

ahantzezina ematen dion San Anton bisitatzea ere dago gaizki.

ZARAUTZ: SURF HIRIA

Getariatik gertu dago Zarautz, eta Zarauzko bi kilometroko hondartza. Itsaso zabala izatean, surf egiteko aproposa dugu. Surf eskola ere han dago. Umeekin jo-

an ezkerro, jolasteko area bat dute etxeko txikiek, saltoka gustara ibiltzeko. Zarautz ez da txikia, baina etxe asko udan betetzen dira. Surfa egiteko bandera berezi bat dago muga zehazten duena. Itsaso zabala denez bainatzeko arriskua badago eta erdiko zona izaten da bainatzeko gunea.

Urtean behin, Zarauzko ikurrina deritzan estropadak egoten dira. Eta surf txapelketa ere izaten da uda bukaeran, eta atzeritarrez betetzen da herria.

Hondartzak kutsadura arazoak izaten ditu Inurritza ibaiaren ondoren, eta azken azterketen ondorioz debekatua dago han bainatzea. Baina arazoa konpotzea espero da saneamendua amaitzen denean.

Hondartza alde batera utzita, herriaren alde historikoa bera oso polita da, eta udan giro jatorra egoten da kaleetan ■

ZARAUZ

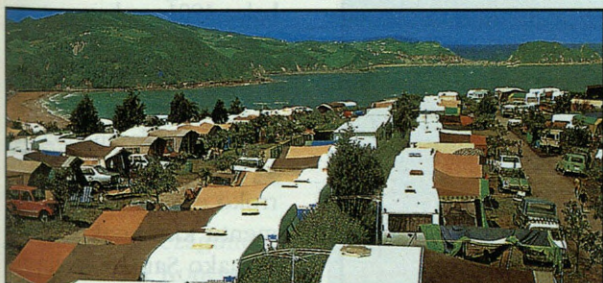
• Biztanleak: 16.000.

Hondartza Zarautz

- Hondar fina. 2 km.
- Inurritza ibaiaren bokalean.
- Komunikazioa: oso ona bai trenez eta bai autobusez.
- Zerbitzuak: komunak, dutsak, paperontziak, iturriak, hondartzainak, parking-a, kintinak, Gurutze Gorria, jolasteko areak (mini golf, ohe elastikoak, bolei-bola, surf eskola) eta estoldegia. Jan eta Lo
- Jatetxeak: Aiten-Etxe, Karlos Argiñano, Oztaterra, Kulixka, Zazpi, Pio, Norte, Sakana, Lagunak, Gure Txokoa, Euromar, Astizaran, Egoki, Kirkilla, Zubiondo, Mendiola, Telesforo, Anaiak, Miguel Angel, Tailamendi, Ondarraitz, Iruretagoiena, Salegi, Tabira, Biurri, Txirla, Alameda eta Pedro Enea.
- Hotelak: Karlos Argiñano, Zarautz, Alameda, Sol y Mar, Norte, Lagunak eta Begoña.
- Nekazal turismoa: Agerre Goikoa eta Berazadi Berri.
- Kanpinak: Gran Camping Zarautz eta Talaimendi.

Telefonoak	
Udala	130960
Turismo bulegoa	830990
Udaltzaingoa	831337
Ertzaintza	835150
Anbulategia	835500
Mediku zentrua	831039
Gurutze Gorria	132814

Getariako San Anton
("arratoia") Zarauzko
hondartzatik ikusia.

GRAN CAMPING ZARAUZ Akanpalekua

Urte osoan zabalik, paraje ezin hobeagoan
Edaritegi eta Jatetxe Zerbitzua
Tel: (943) 83 12 38 - ZARAUZ

CAMPING TALAI - MENDI

TABERNA ETA JATETXE ZERBITZUA
EKAINAREN 25etik IRAILAREN 15arte IREKITA
Hondartzatik 200m.tara

Tel: 83 37 56 • 83 00 42

ZARAUZEN SARRERAN

ZARAUZKO BIZITEGI ZONAN

- Hiri erdigune ondoan
- 46 etxebizitza eta apartamendu eraikitzen ari gara 1,2 eta 3 logelak, garaje itxiak, jardn zonak eta behe barruak arkupedunak dituztenak

Informazioa:

INMOBILIARIA
DE ORIO.S.A

Nafarroa Kalea, 13
Villa Txoko - Txiki
Tel. 83 04 62
Fax. 13 10 62
20800 ZARAUZ

Orio: balenarrantzaleen herria

Oria ibaiaren bokalean Orio dago. Ibaiaren eskualdera Antilla hondartza dugu. Zerbitzu ugari dituen hondartza. Txikia eta arriskutsua da. Lasai-lasai aparkatu daiteke, zeren 1.500 tokiko aparkalekua dauka.

Ibaiaren bestaldera, Oribartza dugu. Honek Oria ibaiaren zikinkeria hartzen ditu. Eta nahiz eta hondartza biak Diputazioaren 18 langilek garbitu, Oribartzaren uretan debekatua dago bainatzea. Bi astetan behin teknikaria joaten da eta ura ztertzen du.

Antilla hondartzara Gipuzkoa osoko jendetza hurbiltzen da eguna pasatzeko. Lasartearrak dira nagusi hemen.

Ordea, Oribartzara herriko jendea joaten da. Bertan militarren kapamendua izan zen tokian, Jaurilaritzaren esku dagoen lokal batea, piszina bat dago. Autopistaren azpian merendero bat dago zuhaitz ederrez beteta. Horrez gain, ibilbide berri bat egiten ari dira Kukuari izeneko pasealekuan. Bertatik, Getaria ere ikus daiteke.

Orio arrantzaleen herria da, bere armarran argi ikus-

Antilla hondartzan ongi har daiteke bainua, baina Oribartzarren ez da komeni. Oria ibaia kutsatuta dator eta.

O R I O

- Biztanleak: 4.300.
- Komunikazioa: autobusak. Autopistaz joanez gero Zarautzen edo Donostian irten behar.

Hondartza Antillas

- Hondar fina. 200 m.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, paperontziak, iturriak, hondartzainak, parping-a (1.500 tokikoa) eta kanpina.

Hondartza Oribartzar

- Hondar fina.
- Zerbitzuak: aldagelak, komunak, parking-a, DYA-ko sokorristak eta paperontziak.
- Jan eta Lo
- Jatetxeak: Itsas-Gain, Itsas-ondo, Katxiña, Oliden eta Xixario.
- Pentsioa: Esnal.
- Nekazaritza: Aizperro.
- Kanpina: Orioko Kanping munizipala.

Telefonoak
Udala 830028
Taxiak 830020
Gurutze Gorria 831817
Ertzaintza 835150

ten da hau. XVI. mendetik oriotarrak balenarrantzaleak izan dira. Txalupaz joaten ziren eta ondo aprobetxatzen zuten animali erraldoien olioia eta haragia. Azken balea 1901ean harrapatu zuten Orion, kanta ezagunak gogoratzen digun bezala.

Itsas-herri honetan Barriko San Nicolasen eliza eraiki zen XVII. mendean. Barruko estilokoa da eta elementu klasikoak ditu. Eta Sienako Santa Katalinaren irudiak (elizaren kruzeroan dagoena) balio historikoa gaineratzen dio ■

ORIOKO HONDARTZAN

- 400 partzela elektrizitatearekin
- 160 ura eta isurbidearekin
- Squasheko bi pista
- Teniseko pista bat
- Bi igerileku
- Taberna, Jatetxea, Supermerkatua
- Ur beroa dohainik
- Egutero mediku zerbitzua

URTE OSOAN ZEHAR IREKITA

☎ (943) 83 48 01 - Camping Orio - 20810 ORIO

Marmoken arazoa da Kontxako hondartzak azkenaldian izan duen eragozpen nagusia.

Donostiako Kontxa: hondartza ezagunena

Donostia Hego Euskal Herriko Kostaldeko hiriburu har dezakegu. Alde guztietatik datorren jendetza biltzen da bertan. Hondartza ederrak izateaz gain, zerbitzu hiri bezala ez du parekorik.

Hondartza ezagunena eta bisitatuena Kontxakoa da. Bertan zerbitzu ugari daude. Azken urteetan marmoken arazoa izan du. Horregaitik sare berezi bat kokatu du udalak, badirudi guztiz ez duela konpontzen arazoa, baina nahiko lasai bainatu daitekela ziurtatu digute hondartzen ardura-dunek.

Ondarretan berriz, ez du gu hainbesteko zerbitzurik, baina itsasgora ez da hainbeste igotzen. Gazteek nahiago izaten dute hondartza hau. Kirola pratikatzeke gunea dago, boleibol,

surf eskola, eta igerilekua bat daude. Donostiako jaietan, Abuztuaren 15.ean, Aste Nagusian, bertan zine emanaldiak egoten dira.

Eta azkenik, Zurriola hondartza, Groseko hondartza moduan ezagunagoa. Une honetan ezin daiteke esan Grosen hondar-

tzarik denik ere ez. Proiektu erraldoi bat egiten ari baitira bertan. Urumearen bokalean dagoen hondartza hau luzatu nahi dute harea botatz eta dike bat eginez.

GROSEKO HONDARTZA BERRIA

Ondo irten ezkerro bandera urdina lortuko dutelakoan daude Donostiako Udalean hondartzetaz arduratzen direnak.

Donostiara turista bezala joan ezkerro, Igeldo menditik ikusten den bista ezin da galdu, eta bertan dagoen pasealeku ederretik bueltatxo bat ematea plazer bat dela frogatu ahal izango duzue.

Buen Pastor izeneko Katedrala, Akuariuma eta San Telmoko museoa ikustea dira kanpotarraren eginbeharrak Donostian. Eta Akuariumaren ondoan, Itzas Museoa ere aukera polita da euskal kostaldea hobeto ezagutzeko■

D O N O S T I A

- Biztanleak: 178.000.

Hondartza Ondarreta

- 700 m. Hondar fin eta horia.
- Zerbitzuak: dutsak, paperontziak, Gurutze Gorria, kirola egiteko zona eta parking-a (1.000 toki).

Hondartza Kontxa

- Kilometro bat. Hondar fina eta Bandera Urdina.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, paperontziak, iturriak, hondartzainak, parking-a, Kirola egiteko area, kantineak.

Hondartza Zurriola (Gros)

- Zerbitzuak: Gurutze Gorria bakarrik. Obretan ari dira.
- Jan eta Lo
- Hotelak: Mari Cristina, Londres, Aranzazu, Monte Igeldo, Orly, San Sebastian, Amara Plaza, Anoeta, Avenida, Europa, Gudamendi, Niza, Codina, Parma, Pellizar, Terminus, Record, Buena Vista, Alameda, Bahia, Comercio, Eder, La Estrella, Fernando, Lasa, Leku Eder, Oscariz, Urumea, Easo eta Ederra.
- Albergeak: Ulia-Mendi, La Sirena, Juan Sebastian Elkano, Hondarrabia eta Monte Albetia.
- Kanpina: Igeldo.

Telefonoak	
Udala	481000
Udaltzaingoa	450000
Gurutze Gorria	272222
DYA	464622
Suhiltzaileak	464609
Ertzaintza	288888
Taxiak	398018-310111

Pasaia: untzigintzaren bihotza

PASAIK hondarrezko hondartza eduki ez arren, badiaren aurrean dauden haitzetan hartzen dute eguzkia pasaitarrek. Badaude ausartak ere bainatzen direnak. Leku natural batean, Senokoluzua faroa lekuko dutela, pasaitarrek bere astia pasatzen dute, batez ere gazteek.

Pasaia Donibanetik Jaizkibelera joan daiteke, bista ikusgarriaz gozatuz.

Haitz hauetara joteko modu politena, eta bide batez, Pasaia ezagutzekoa, Pasai San Pedrotik sartzea komeni da. Portuan badia txalupan zeharkatzea da Pasaiako ekintza tipikoa eta turisten gozamina.

Pasaiko kondaira Donos-

tia eta Hondarrabiari lotuta dago. Portua XVI. mendean eraiki zen, baina Pasaia ez zen herri bezala kontsideratu 1770 arte. Eta Pasai Donibanek eta Pasai San Pedrok XIX. mendean lortu zuten

batasuna.

Gastronomiari dagokionez, Bakailua, Koxkera erazko kokotxak, eta txangurroa labean dira plater onenak. Eta plater hauek probatzeko hainbat jatetxe

on daudela frogatzeko bertara joan behar da.

SANTIAGO JAIK

Ondo pasatzeko baldin bazoazte, jaietan egokien Donibanen uztailearen 25ean, Santiago egunean.

Arrantzaren eta untzigintzaren garrantzia argia da Pasaietan. Eta honek kirolean bere ondorioa dauka. Horregaitik joan zen urteko txapeldunak San Pedrotrak izatea ez da kasualitatea. Nahiz eta, horrek ez du nahi esatea beste kirolek ez dutenik garrantzirik.

Pasaitarrek musika gustodutela ere Pasaitarra eta Ondartxo bezalako abesbatzak ikusiz argi geratzen da.■

PASAI

- Biztanleak: 20.000
- Komunikazioa. Trenetxe edo autobusez Pasai San Pedro edo Pasai Antxora eta gero txalupaz Pasai Donibanera.

Hondartza Pasaiko Arroak

- Ez du zerbitzurik. Iturri natural batzuk.
- Pasaia Donibanen eta erreken bokalean. Jan eta Lo
- Jatetxeak: Gure-Borda Erretegia, Blas de Lezo eta Meipi.

Telefonoak

Udala	526800
Udaltzaingoa	395348
Gurutze Gorria	222222
DYA	464622
Taxiak (P. Donibane)	518224
Taxiak (Pasai Antxo)	510294

PASAIKO UDALA

PORTUA, ARRAUNA, ITSASOA

San Juan Kalea 108 Tel:52 68 04 - Faxe: 51 54 47 PASAIA 20110

Gipuzkoako hondartzia

HONDARRIBIRA heldu gara. Bertan, Txingudiko badia Bidasoa ibaiarekin elkartzen da. Naturari balioa ematen diotenen artean oso preziatua. Hau ere Euskal Herriko zenbait herritan gertatzen den bezala (Barrika, Zumaia...), kirol portu bilakatu nahi dute.

la kilometro bat duen hondartzara heltzen gara. Zerbitzu asko eskaintzen dizkigu hondartza honek, bere luzean sakabanatuta. Hondarribiko hondartzak ez du inolako arazorik bainatzeko, korrante aldetik, oso lasaia da espigoia parean duelako; eta Bidasoako kutsadurak iparraldera jotzen duela diote.

Belauntzian edo piraguan ezagutu daiteke ingurunea, kontuan izanda Hendaia ere bestaldera dagoela. Hondartzaren garbiketa Diputazioak eta udalak dituzten langileek egiten dute. Eta sokorristek lau urtetan behin lehiaketa bat egiten dute. Aurten Gurutze Gómari azken urtea dagokio.

Kilometro luze bat dauka Hondarribiko hondartzak.

HONDARRIBIA

- Biztanleak: 14.000.
- Komunikazioa: Donostiatik eta Hendaia trenetik eta autobusez. N-1 errepidea Iruraino. Irurietatik N-121 errepidea.

Hondartza Hondarribia

- Hondar fina. 950 m.
- Zerbitzuak: Dutzak, komunak, oinak garbitzekoak, iturriak, fregaderak eta 75 paperontzi, parking- inguruetan, Jan eta Lo
- Jatetxeak: Abarka, Sebastian, Ramon Roteta, Mertxe, Arraunlari, Marpe, Beko Errota, eta Iñaki erretegia.
- Hotelak: Jauregi, Obispo, Rio Bidasoa, Pampinot, San Nicolas, eta Emperador Carlos V.
- Hostalak: Alvarez Quintero eta Txoko Goxua.
- Kanpinak: Jaizkibel.
- Albergea: Juan Sebastian Elkano.
- Nekazal turismoa: Arotz Enea, Artzu, Gure Naia, Maidanea, Txakarrena eta Postigu.

Telefonoak	
Udala	644300
Eskualdeko Ospitalea	614600
Taxiak	641256

Hondarribiko kale ilustratutik barrena joatea ere atsegingarria da. Eta jatetxe-etako arrain desberdinak probatzea oso interesgarria gerta liteke, batez ere atuna plantxan baldin bada.

IBILALDIAK

Higerreko faroa eta Amurritz irla dira Hondarribiko esanguratsuenak. Ibilaldi bat egin nahi ezkerro, Jaizkibelera joatea da hoberena.

Arkitekturaz hitzegiterakoan, Guadalupeko Ama

Birjinaren Santutegia dugu. Eta Buruñurdunen Komentuan XVII. mendekoa.

Harresiz inguratuta dago Hondarribia 1200. urtetik gotorleku gisa.

Gipuzkoan dagoen bigarren hondartza zabalena

Hondarribikoa dugu. Eta horrek eta herriaren zerbitzu ugariak eta edertasunak Euskal Herriko turismoaren gune garrantzitsu bat bilakatzen dute. Horregatik 14.000 turista etortzen dira Hondarribira urtero ■

HONDARRIBIKO UDALA

- UDALTZAINGOA UDALETXEA . . 64 43 00
- TURISMO BULEGOA 64 54 58
- ITSAS ETXEA ANBULATEGIA . . 64 00 50
- TAXI GELTOKIA 64 12 56
- AIREPOR TUA 64 22 40
- J.S ELKANO GAZTE EGOITZA . . 64 15 50

Hendaia: mendi, itsaso eta mugaren artean

Hendaia oso herri turistikoa da, mendiaren magalean itsaso zabalera begira dagoena.

Hendaian hiru hondartza daude. Baina Loia izena daramana eta "Deux Jumeaux" edo bi arroka bikien atzekaldean sortzen den hondartza. Loiaira hurreratzeko ezin dugu autoan egin, oinez joan beharko dugu eta itsasbehera denean, ez baitago hondartzarik itsasgoran.

Beste hondartza biak bat bezala dira. La Grand Plage Kasinoa dagoen lekurarte da eta La Plage des Deux Jumeaux handik bere izena daratzaten haitz hoietaraino. Hiru km dituen hondartza horretan zerbitzu ugari aurki ditzakegu. Surf egiteko gune bat mugatuta dugu eta bertan bainatzea nahiko arriskutsua da.

BANDERA URDINIK EZ

Uraren kalitatea ona da, baina ez dute eskatu Europako bandera urdinik.

Haurrak bainatzeko eta jolasteko hondartza egokia da, familia osoa joateko aproposa. Badian, aldiz, ezin da bainatu.

Benetan turismoa egiteko polita da Hendaia. Hamaika jatetxe, hotel eta kanpinek hala ziurtatzen dute. Udan 60.000 pertsona hartzen dituen hiria da. Mugaren alboan, eta itsasoa eta mendia elkartzen diren leku zoragarria ■

Surferako gune mugatu bat dauka Hendaiaiko hondartzak, eta hor bainatzea arriskutsua den arren, beste hainbat toki aproposa eskaintzen ditu hondartzak.

H E N D A I A

- Biztanleak: 11.700.
- Komunikazioa: trenez zein autobusez.

Hondartza Grand Plage, Deux Jumeaux

- Hondar fina. 3 Km.
- Zerbitzuak: Komunak, dutsak, estoldegiak, parking-a umeentzako jolasak, surf egiteko zona, pedaloak eta sokorristak.

Hondartza Loya

- Ez dago zerbitzurik.
- Hondar fina. 200 m. Jan eta Lo
- Jatetxeak: L'abri du Marin, Atxenia, Bakea, Bellevue, Bergeret Sport, La Bergerie, Bi ur arte, Boga Boga, Buffet de la Gare, Calabre, Campanile, Chez Antoinette, Chita, Croisière, Grill Serge Blanco, Chez Kake, Elizaldia, Enbata, Lafon, La petit Marée, Pohotenia, Puntako taberna, Restaurant Serge Blanco, Sotua eta Trinquet Ignacio.
- Hotela: Ibaia, Complexe Thalasso Serge Blanco, Les Logis D'Amatxi, Pohotenia, Chez Antoinette, Bakea, Bergeret Sport, Les Buissonnets, De la Gare, Gril Campanile, Lafon, Santiago, Halsout, Chez Maite, Bellevue, Bista Eder, Saint Crico, Gitanilla, De Paris, Valencia, Hendayais, La Palombe Bleue.
- Kanpinak: Acacias, Ametza, Alturan, De La Corniche, Eskualduna, Du Moulin, Sascoenea, Seres, Dorondeguy, Les Deux Jumeaux eta D'Orio.

Telefonoak	
Udala	59207731
Turismo bulegoa	59200781
Suhiltzaileak	59200900
Polizia	59207726

Ziburu: hondartza txikiez gozatu

Ziburu herri txiki bezain polita da. Portuaren alde batera Ziburu dugu eta bestaldera Donibane Lohitzune. Nivellet eta Untxin izeneko ibaiek bertara botatzen dute beraien urak.

Bertan Sokoako gotorlekua dugu ikusteko. Horren alboan Sokoako hondartza dago, Ziburuko ezagunena. Bertakoek bi hondartza daudela diote. Carre izena duena, txakurra duten pertsonen hondartza izaten da, bertan sokorristarik ez dagoelako. Baina ura itsasberan denean bakarrik joan daiteke.

Beste hondartzari Grand Plage deritzo. Bertan zerbitzu guztiak aurkituko ditugu. Pedaloetan ibil gaitezke eta estalkiak alokatu eguzkiak buruan ez joteko. Baina txakurrek ez dute izango baimenik natura eder honetan sartzeko.

Hondartza hau umeekin joateko oso lasaia dugu, uraren sakontasuna txikia delako eta oso babestua dagoelako uhinetatik.

Ziburukoa berriz, eguzkia hartzeko izaten da, ze-

ren eta bainatzea ez da posible. Hau portuan dago eta arroka inguratuta. Derineus izeneko hondartzan ere ezin da bainatu.

Forten ordea, bainatzea posible da, baina adi: ez dago zaintzailerik. Itsasoan sare babesle bat dago, eta hemen gelditzen dira zikinak eta marmokak.

Ziburuko hondartzetako uraren analisiak La Dass izeneko Estatuko erakundeak egiten ditu ■

Sokoako gotorlekua eta hondartza bere ondoan.

ZIBURU

• Biztanleak: 5.845.

Hondartza Ziburu

• Zerbitzuak: dutsak, komunak, parking-a.

Hondartza Soko Carre

• Zerbitzuak: dutsa.

Hondartza Soko Grand Plage

• Zerbitzuak: dutsak, komunak, sokorristak, pedaloak, eguzkitakoak, estoldegia, tabernak, saltzaileak, surf, windsurf eta itsas ekintzak egiteko eskola.

Hondartza Derineus

• Zerbitzuak: dutsak eta komunak.

Hondartza Fort

• Zerbitzuak: dutsak eta komunak.

Jan eta Lo

• Hotelak: La Caravelle eta Bakea. Lehen Toki.

• Pentsioa: Agur Deneri.

Telefonoak

Herriko Etxea 59472606

Anbulantzia 59474141

Polizia 59260847

Suhiltzaileak 59260592

AQUA BÉARN

FAGET - EKO AINTZIRA
URETAKO AISIALEKU PARKEA

OLORUETIK 7 MINUTUTARA ETA PARKETIK 20 etara

- PIK - NIK GUNEA
- AREAZKO HONDARTZA
- URETAKO TOBOGANAK (65 eta 40 metrotakoa)
- TXIRRISTRA (40 metrotakoa)
- BALTSATAN JEITSIERA

OSTATUA - IZOZKIAK
OTORDU AZKARRAK Tel. 59 39 20 75

94 UDA

"Arte Bilatzaileak"

BONAT MUSEORA HELDU DA
JACQUES PETITHORYren BILDUMA.

BONNAT MUSEOA, JACQUES LAFFITE KALEA, 5. BAIONA 64100
Tel. 59 59 08 52 10etatik 12etara eta 15etatik 19etara (21etara ostiralean)
Asteartean itxita

• HONDARTZAK •

DONIBANE

- Biztanleak: 13.000.
- Grand Plage, Flotsblue, Erromardie, Lafitenia, Mayarkoenia eta Zenitz.
Hondartza Grand Plage
- Hondar fina. 800 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, estoldegia, parking-ak hirian, jokoak, igeri irakasleak, windsurf- alokairua, pedaloak eta piraguak.
Hondartza Flotsblue.
- Hondar fina. 100 m.
- Ez dago zerbitzurik.
Hondartza Erromardie
- Hondar fina. 200 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, sokorristak, boleibola eta parking-a.
Hondartza Lafitenia
- Zerbitzuak: dutxak, sokorristak, komunak, boleibol eta suf.
Hondartza Maiarkoenia
- 350 m.
- Hondar fina. 200 m.
- Zerbitzuak: Dutxak, komunak, sokorristak, boleibola eta parking-a. Jan eta Lo
- Jate txak: Maggy, Trinquet Maitena, Ongi Ethorri, La Ruelle, Kaiola.
- Hotela: Ohartzia, Arraya, Hotel Villas eta Hotel Central.
- Kanpinak: La Ferme d'Erromardie, Iratzia, Juntcho.

Telefonoak	
Herriko Etxea	59516171
Turismo bulegoa	59260316
Suhiltzaileak	59260592
Taxiak	59261011
Ospitalea	59514545
Polizia	59260847

Donibane Lohizune

Uhabia ibaiaren bestaldera Donibane Lohizunera heltzen gara. Badiaren bestaldera hondartza desberdin asko ditugu aukeratzeko.

Hondartza ederrena herrian bertan dugu. Zerbitzu ugari dituena eta herriko suhiltzaileek zaintzen dute itsas-zaintzaile bihurturik.

Bertan igeriketa ikasteko begiraleak egoten dira. Baita pedaloetan edo piraguetan ibiltzeko aukera izango dugu Grand Plagen.

Uztailaren 14 eta 24an badiaren aldetik bestaldera igeriketa lasterketa egiten da urtero. Eta baita traine-ruen estropada.

Iparraldera joz 100 metrotako hondartza batekin egingo dugu topo. Flotsblue izeneko hondartzak ez du zerbitzurik. Horregaitik txakurrak dituzten familiak hurbiltzen dira bertara. Eta submarinismoa egiteko ohitura dago.

Pixkat urrunago Erromardie izeneko hondartza dugu. Hau zainduta dago eta boleibola egiten duen jendeari gustatzen zaio hondartza hau eta baita surfistei

ere. Nahiko arriskutsua da hondartza hau.

Lafitenia hondartzan zaintzaileak ditugu. Eta su eta boleibol egiteko toki egokiak dira. Hau naturalisten hondartza dela diote.

Geroago Maiarkoenia hondartza ikus dezakegu. Arriskutsua da bainatzeko. Hemen kanpinera doan jendea aurkitiko dugu. Era berean, haurrak dituzten familiak oso gustoko dute.

Donibane Lohizunen, ez aspertzeko, hondartzak alde batera utzita, museoak eta monumentuak ere baditugu. Urtebete duen Grevin museoan Donibane Lohizunen historia ulertzeko elementuak ikusten ahal ditugu.

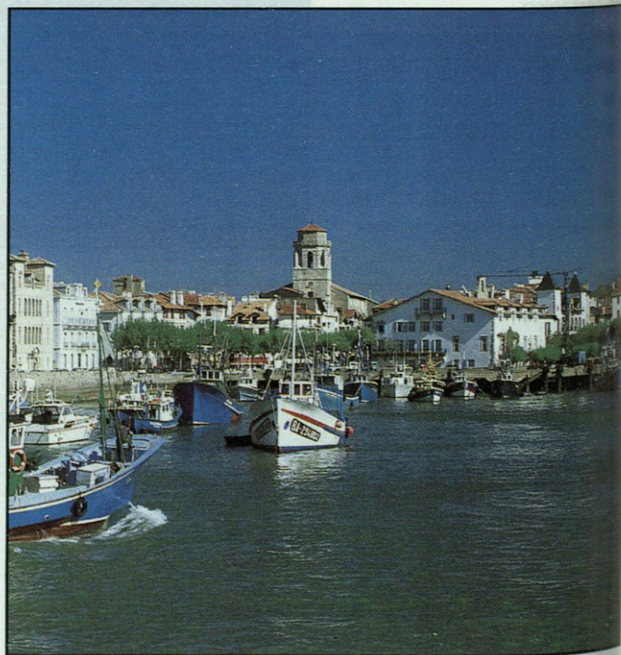
Era berean, 1643an Johannes de Lohibiagak eraikitako Louis XIV.aren etxea ikus dezakegu.

Eta datorren urterako San Juan jaiak ez ahaztu. egitarau zabala eta ikusgarria izaten baitute Donibane Lohizuneko jaiak ■

HERRIKO ETXEKO EDANTEGIA

*Michel eta Kattin
Guereñdiain*

Tel.: 59 54 25 19
64310 SARA

Kaia polita ere badauka Donibane Lohizunek.

Getaria: harrizko hondartza polit eta txikiak

Iparraldeko Getarian ez dugu hondartza handiekin topo egingo, ezta oso turistikoekin ere. Baina lasai-lasai egotea nahi baldin badugu, aproposak dirak bertako hondartzak.

Zenitz-ko hondartzara joateko bi bide daude, eta biek aldapa izugarriak dituzte. Hondartza hau ez da guztiz Getariarena, erdia Donibane Lohizunerena da. Hondarrik ia ez dago, harri txikiz osatzen da. Lasai-lasai da, familiarekin joateko egokia. Ez dago inolako arriskurik eta Baldareta errekek hor botatzen diturak, baina oso garbia da.

Harotz Kosta ordea, txikiagoa da eta ez du hondarrik, haitzak dira. Parking txiki bat du eta kitto. Hau ere ez da batere arriskutsua.

Eta azkenik, Port izeneko hondartza, txikiena da, baina zerbitzu gehien duena. Surfistek hondartza da. Bertan ez dago sokorristarik. Eta hondar zuria eta fina du.

Getaria herri txikia izan arren, udaran atsegingarria izaten da turistentzat eta

1.000 biztanle ingurutik 3.500era igotzen da. Normalean Getariako jendea Zenitz-ko hondartzara joan ohi da.

PORTU BITXIA

Arrantzale-herri gisa bere portua du eta ikusgarriak oso txikia da, baina bitxia.

Aldi berean, korrika egiteko edo kirol pixkat egiteko parke natural polit bat du eta tenniseko pista ere.

Lapurdiko kostalde osoan bezala, Getarian pilotak badu bere garrantzia. Eta horregaitik trinketa eta kaleko pilotalekua ditu. Azken honetan jokutzen da Xistera Handia deritzon txapelketa.

Getarian ikusgai dauden gauzen artean, George-Clement de Swiescinki eskultorearen lana eta Paul-Jean Tolet poetarena ditugu, Getariako museoan.

Euskal ohiturak eta folklorea oso barruan daramatza herrixka honek, eta jaietan ez da faltatuko euskal dantza, aizkolari eta harrija-sotzailerik ■

Surflari ugari ikus daiteke Lapurdiko Getarian, Euskal kostaldeak kirol hau praktikatzeko aukera ugari eskaintzen du, nazioartean ezagunak diren izenekin (Mundaka, Zarautz...).

GETARIA

• Biztanleak: 1.109

Hondartza Zenitz

• Hondar eta harria. 250 m.
• Zerbitzuak: parking-a, telefonoa, pic-nic egiteko area eta kantina.

Hondartza Harotz Kosta

• Zerbitzuak: parking txiki bat.
• Haitzak. 150 m.

Hondartza Port

• Zerbitzuak: dutxak, komunak eta hiru taberna.
Jan eta Lo
• Hotelak: Briketena, Hotel Mariena eta Le Madrid.
• Jatetxeak: Le Madrid, Trinquet Haizburu.

Telefonoak
Herriko Etxea 59265783

BASERRIKO PRODUKTUAK :

- Foie gras erdi-egina
- Magreta Irulegi erara
- Euskal pastiza ahabiekin
- Zerorrek bil ditzakezu ahabiak uztailen

MAIALEN NOBLIA
HAZPARNERAKO BIDEA
KANBO Tel: (07-33) 59 29 85 36

camping AMETZA

Igerilekua, Hondartza 900 metrotara
Tel. 59 20 07 05 Faxe. 59 20 32 16

camping SERES

Hondartza 600 metrotara
Tel. 59 20 05 43

Bidarteko surf-zaletuak

Bidarten hondartza ugari ditugu aukeratzeko. Denboraldia ekainaren 1n ireki zen eta irailaren 11n bukatuko da. Herri honetako hondartzetan bada nahikoa zaintzaile, 35 guztira. Baina hauek mantentzea garestia denez 4.000 pertsona bizi diren herrixka batean, zaintzaileek ordu mugatu batzuetan soilik egoten dira. Hondartza-zaintzaileak ez dauden orduetan debekatua dago bainatzea, zeren norbaiti zerbait gertatuko balitzaio alkateak du erantzukizuna.

Surf-zaleek gogoko dituzte Bidarteko hondartzak.

'Uhabia deritzon hondartza bete-beteta egoten da. Izen berdineko erreka bokalean dago, eta honek

dakartzan zikinkeriak hemen gelditzen dira kutsadura arazoak sortuz.

Herri erdira baldin bagoaz, aldapa behera Erdiko Hondartzarekin egingo dugu topo. Surfistek maite duten hondartza hau, dituen uhin onengatik. Parlamentia eta Ilbarritzekin batera surf-zaletuen giro aparta sortzen da. Bertako kanpinak estatu osoko surfistekin betetzen dira.

Plage du Pavillon nahiko ederra da eta itsasbehera denean Erretegiarekin elkartzen da, 800 metrotako hondartza gelditzen delarik.

Iparraldera joz Parlamentia hondartzara heltzen gara. Badia bezala da, eta beraz oso lasaia, inolako arriskurik gabe.

Eta azkenean, Ilbarritzera iristen gara. Nahiz eta Bidartekoa izan Miarritzekoak erabiltzen duten hondartza da. Jokoen gune bat dago, barroko estiloko gaztelua eta golf egiteko zelaia. Baina bertan bainatzea arriskutsua da itsaso zabalean dagoelako.

Udan turista eta surfistak betetzen dan herrixka honetan bada zer eginik: bertan izaten diren zezenketak dira aukera bat ■

BIDARTE

• Biztanleak: 4.000.

• Zerbitzuak: jolasgunea, bi denda, golfeko pista.

• Zerbitzuak: sokorristak.

• Hondar fina. 800 m.

• Zerbitzuak: komunak, dutsak, sokorristak ere ordu determinatuetan.

• Hondar fina. 300 m.

• Zerbitzuak: futsak, komunak, telefonoa, pic-nic eta jokoak.

• Hondar fina. 700 m.

• Zerbitzuak: dutsak, komunak, telefonoa.

• Hondar fina. 400 m.

• Uhabia erreka bokalean.

• Zerbitzuak: dutsak, komunak, telefonoa. Sokorristak Jan eta Lo

• Hotelak: Hotel Les Dunes, Motel, Ypua, Gochoki.

• Jatetxeak: Blue Cargo, La pizzeria, Gastronomie eta Urtchintcha.

• Kanpinak: La Ruisseau, Ur-Onea, Erreka, Oyam.

Hondartza Ilbarritz

Hondartza Parmentia

Hondartza Pavillon

Hondartza Erretegia

Hondartza Erdikoa

Hondartza Uhabia

Telefonoak
Herriko Etxea 59549067
Turismo bulegoa 59549385
Jandarmaria 59231045
Taxiak 59549025

KATTU
Ostatu - Jatetxea
Albergea

MATXINBELTZENA
LESKA

ARRETXE, 22 - 31770 / Tel. 948 - 63 77 96 / Fax. 62 75 53

Miarritze aristokratikoa

Miarritzera iristen garenean argi ikusten da turismo eta atsedenerako herria dela. Baina historikoa da Miarritzen turismoa, bai Espainako eta Frantziak nobleziei Miarritze izan dute oporrak pasatzeko leku.

Hemen hondartza desberdin ugari ditugu ere. Eta uraren kalitatea urtero hobetzen doa.

EKAITZEN ARAZOA

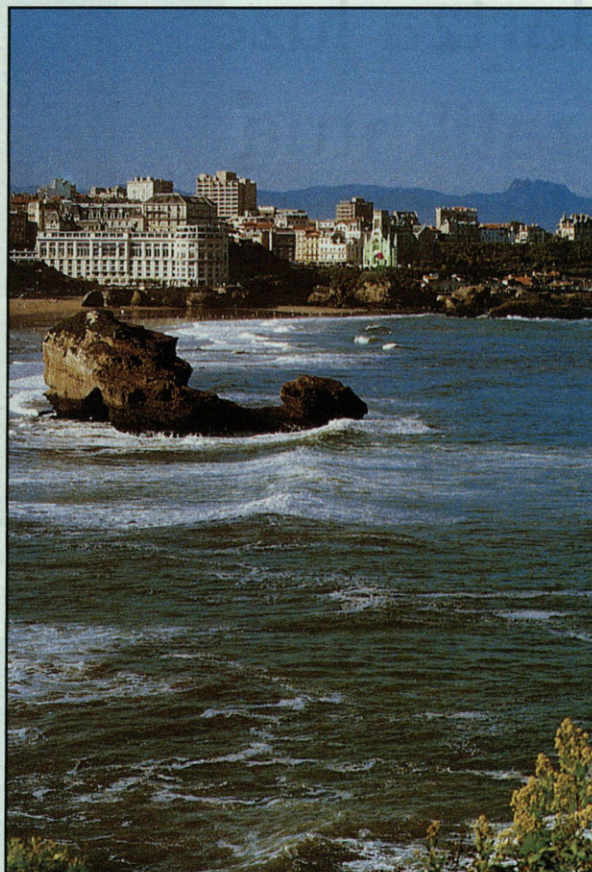
Orain arte ekaitzak zuden Grand Plagen arazoak sortzen ziren, baina orain bi urtegi eraiki dituzte arazo honi aurre egiteko. 50 milioi liberako gastua suposatzen du honek, baina Miarritzen honerako dela ez da go dudarik. Beste hondartzen uren kalitateak B mailakoa da eta Miramarrek A dauka.

Bertako hondartzetan surf egiteko ohitura dago. Surfaz aparte inguruetan golf egiten da. Bertan dugu Nazioarteko Golf Zentroa deritzona. Miarritzeko hondartzek maiatzaren 28tik ateak zabalik dituzte, Marbella izan ezik. Grande-Plagek goizeko 10etatik arratsaldeko 8etara, eta Port Vieux-ekoak 11etatik 7etara. Hondartzen inguruan kategoriazko hotelak daude kokatuta, itsasoari begira. Bere hondartza lasaietan familia osoarendako gustuak asetu daitezke. Eta pilotak ere badu bere garrantzia Lapurdiko itsas-herri honetan. Hemen bisitariak badu zer ikusi: Miarritzeko itsas museoa, antzinako gauzen

museoa eta automobilen txikien museo edo Royal eta Le Colisee zinemak.

Uda edo egun lasai batzu pasatzeko Louison Bobert talasoterapiako Institutura joan gaitzke. Urarekin sendatzeko eta lasaitzeko terapiak aplikatzen dituzte zentro honetan.

Euskal kultura eta gastronomia azaleratzen duen tokia ere da herri turistiko hau ■

Miarritze da nazioartean izen gehien duen euskal kostaldeko puntua. Bertako hondartza, hotel eta kasinoak aristokraziaren bilgune ziren garai batean, hainbat turistena gaur egunean.

M I A R R I T Z E

Biztanleak: 28.000.

Hondartza Miramar

- Hondar fina.
- Zerbitzuak: dutsak, izozkiak, telefonoa, komunak eta hotela alboan.

Hondartza Grand Plage

- Hondar fina.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, estoldegia eta jarlekuak alokatzen dira, izozkiak, taberna, parking-a eta telefonoa.

Hondartza Port Vieux

- Zerbitzuak: dutsak, taberna, kantina, izozkiak, telefonoa, komunak eta parking-a.

Hondartza Côte des Basques

- Hondar fina.
- Zerbitzuak: dutsak, komunak, taberna, izozkiak, telefonoa eta parking-a.

Hondartza Marbella

- Hondar fina.
- Zerbitzuak: dutsak, telefonoa, komunak eta kantina.

Hondartza Milady

- Zerbitzuak: dutsak, telefonoa, komunak eta kantina.
- Jan eta Lo
- Hotelak jatetxearekin: Cafe de Paris, Miramar, Palais, Regina du Golf, Florida, Le Biarritz, Confortel Louisiane, Marbella. Ocean, Plaza, Tonic Hotel, Windsor, Atlantic, Auberge du Relais, Au Bon Coin, Campanile, Centre, Climat de France, Les Flots Bleus, Fronton, Milady, Roses Trianon, Saint-Charles, Val Flores, Le Dahu, Bertrand, La Chope eta La Marine.

Telefonoak	
Herriko Etxea	59415941
Turismo bulegoa	59242024
Taxiak	59236262
Anbulantzia	59244133

Angelu: hondartza luze eta zatikatua

Angelu Lapurdiko kostaldeko hiribururtzat jo dezakegu. Hondartza ugari daukete bertan, baina egiazki bat bakarra da hondartza hori, dizez banatuta baitago.

Baionako portura itsasontziak sartzeko dike handi bat egin zuten. Horren ondorioz hondartza hondarrik gabe gelditzen ari zen eta dike txikiak egin behar izan dituzte, korranteak ez zezan eraman hondar hori.

Talasoterapiako zentru bat ere badago opor lasaiak pasa nahi dituenarentzat, uraren bidez sendatzeko eta atsedean hartzeko azken teknikak erabiliz.

Zaldian edo pottoketan ibiltzea ere zoragarria da Xibertako hipikan. Azken finean, kirol, hondartza eta urarekin une zoragarriak pasatzeko toki paregabea. ■

Hondarra.ez galtzeko egin behar izan dituzte dike horiek hondartzan, eta horrela geratu da kostaldea zatikatua.

MAITALEEN HONDARTZA

Hondartza guztiak antzerakoak dira. Surfisten hiriburua dela ere esan daiteke. Surfisten giroa nagusi da. Eta maitaleentzat Plage d'Amour dute. Bertan dagoen kobak badu kondaira bitxi bat: maitale batzuek bertan utzi omen zutela bizitza.

Hondartzen alboan patinatzeko gunea daukagu, eta golfa eta hainbat ekintza egitea posible zaigu. Lau-laua dugu ingurua.

Baiona eta Miarriritzen alboan dago Angelu, komunikazio oso ona du beraz.

Historia handiko herria da Miarriritze. Data bat aipatzearren, 1222. urtera jo dezakegu, ingelesek okupatu zutenekora.

Inguruan aintzirak ere bisitatu ditzakegu. Baita 25 lorategi baino gehiago. Eta bere jatetxeetan euskal sukaldaritza tradizionala dastatzeko parada gugu.

ANGELU

- Biztanleak: 30.000.

Hondartza La Barre

- Hondar fina. 300 m.
- Aturri ibaiaren bokalean.
- Zerbitzuak: komunak, paperontziak, telefonoak, kintinak, futbol zelaia, patinatzeko pista, jolastokia, parking-a, sokorristak, boleiboleko kluba.

Hondartza Des Cavaliers

- Zerbitzuak: dutxak, komunak, telefonoa, izozkiak, taberna.

Hondartza L'Océan

- Hondar fina. Ocean eta Cavaliers batera: 700 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, izozkiak, kantina eta sokorristak.

Hondartza La Madrague

- Hondar fina. 100 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, izozkiak, sokorristak eta taberna.

Hondartza Des Corsaires

- Hondar fina. 100 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, taberna, izozkiak eta sokorristak.

Hondartza Martinella

- Hondar fina. 300 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, telefonoa, izozkiak, taberna, sokorristak, parking-a.

Hondartza Sables D'Or

- 300 m.
- Zerbitzuak: dutxak, komunak, telefonoa, taberna, izozkiak, parking-a eta sokorristak.
- Hondartza Chambre D'Amour
- 400 m.
- Zerbitzuak: telefonoa, izozkiak eta parking-a.

Jan eta Lo

• Kanpinak: De Parme, De la Chambre d'Amour, Fontaine La Borde.

• Hotelak: Chateau de Brindos, Hotel Residence Anglet, Chiberta, Novotel, Mer, Villa Clara, Climat de France, Ibis, Le Jorlis, Prim'Etoile, Le Parc, Euskalduna, Arguia, Fine, Le Madrilgal, Les Mouettes, Les Pins eta La Charmille.

• Jatetxeak: Braserie des Cinq-Cantons, Le café Bleu, Chateau de Brindos, Chiberta, Le Poisson, La Rotonde eta La Soupière.

• Talasoterapia: Atlantal.

Telefonoak

Herriko Etxea	59583535
Polizia	59583500
Poliklinika	59224848
Sokorristak	59638337
Taxiak	59631717

NEKAZAL TURISMOA

Gipuzkoan zehar

Beizama garatzen

Leintz Gatzaga, aisia, paisaia 943•81.63.38

Beizama, Gipuzkoa erdian dago: Azpeititik 11 km. Tolosatik 13 km. tara eta Donostiatik 35 km. gutxiago. Herri txiki euskaldun honek, natura eta nekazal turismorako gain aktibitate hauek eskeintzen ditu: Natur Eskola eta Aterpetxea, Nekazal Turismo, Naturgaitza natur erakusketa, ibilbideak, piraguismoa eta Eder urtegia, e.a.

Izarraitz bizirik

Lastur eta Kilimon

943•74.40.67

Deba Beheko bailaran, Gipuzkoako kostaldearen bihotzean eta A-8 autopista eta 634 Errepide Nazionala sarrera bezala dituztelarik, Lasturko (Deba) eta Kilimongo (Mendaro) bailarak aurkitzen dira. Bi bailara hauek nekazal garapenerako eta nekazalturismorako programa batetan lanean ari dira. Programa honen barruan zenbait aktibitate (mountain bike, parapentea, zaldia, ibilbideak ...) eta artisau produktuak (gazta, sagardoa, ezti, otargintza, zeramika, ...) eskeintzen dira.

Pagoetako parkea

Aia

943•83.53.89

Kostaldeko oso gertu, Aiako herrian, Zarautz eta Orio artean, Pagoetako Parkea aurkitzen da, Gipuzkoako Foru Aldundia-arena.

Parkeak ingurunearekin hartueman zuzen bat ematen digu, bere detalle txikiak ikusiz, era honetara erakutsiz eta errespetatua izan dadin, zurea izango duzun bezala.

Parkearen baserria, Parkeko Informazioa eta Interpretazio Zentroa, jendeari irekia dago larunbat, igande eta jai egunetan.

Leintz Gatzaga

943•71.47.46

Deba Garaian kokatua dagoen erdi aroko hiri polit bat da, Gasteiztik 20 km. eta Arrasatetik 12 km. tara. Deba ibaiaren jaioterria izanik ere izena eman dion, Garaitik datorkigun urgazi iturria eta berarekin garaitz fabrika ere aipa genezake.

Garaitz fabrika Santutegian XII. mendeko zurezko imagina, gaur egun txirrindularien zaindaria den Dorletako Ama, topa genezakezu.

Garaitz fabrika, horizti, ursalto liluragarri eta atsedean lekuetan gaur egun ondoen artisau lanak ikusiz, paregabea da.

Zerain

943•80.17.24

943•80.15.05

Zeraingo herriak bere Kultura eta Natura ondarea zure eskura jartzen du:

- Herri Museoa, Kartzela eta Larraondo Zerrategia ikusgai.
- 35 km. ibilbide, oinez, bizikletaz, zaldiz etab. egiteko.
- Aizkorrieko baso, belardi eta errekekak.
- Gazta, fruituak, babarruna, ezti, arkume etab. erosi eta dastatzeko.
- Informazio Zentroa

LAGUN ARO ASEGURUAK

Konpainia On baten Balioa

Bizitzan ondo lagunduta egoteko, segurura
egin behar da. Indartsu, haundi, konfidantza
emango dizun norbait ondoan izan.

Hitz batean: LAGUN ARO

Zer den lasai egon ahal izatea!

**SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK**

Euskadiko Kutxa Taldea